

PROCENA STANJA *u*

SEKTORU
ORGANIZACIJA
CIVILNOG
DRUŠTVA
U SRBIJI

Septembar 2011.

Procena stanja u sektoru organizacija
civilnog društva (OCD) u Srbiji
[Septembar, 2011.]

Procena stanja u sektoru organizacija civilnog društva (OCD) u Srbiji

Sadržaj	5
Predgovor	7
Sažetak	8
Metodologija	11
Osnovne informacije i uslovi rada	13
Godina osnivanja organizacije	13
Lokacija OCD po geografskim regionima	14
Prostorije za rad	14
Oprema	16
Misija, oblasti delovanja i aktivnosti	21
Misija i strateško planiranje	21
Oblast delovanja	23
Korisnici i ciljne grupe	25
Aktivnosti i projekti	27
Potreba za edukacijom	33
Pravna/fiskalna regulativa	35
Pravni okvir za delovanje OCD	35
Stepen zadovoljstva postojećom pravnom regulativom	36
Zainteresovanost za učešće u inicijativi za promenu zakona i drugih propisa	37
Politički kontekst	38
Politička klima i razvoj sektora	38
Uticaj institucija na rad sektora	39
Procena saradnje Vlade Republike Srbije i OCD	40
Procena uticaja OCD na kreiranje državne politike	41
Uloga i učešće OCD u izbornom procesu	43
Struktura OCD	45
Članstvo i aktivni ljudi u organizaciji	45
Način donošenja odluka	49
Pravila i procedure	51
Potreba za edukacijom	51
Saradnja među sektorima – OCD saradnja – Umrežavanje	53
Saradnja među OCD	53
Umrežavanje	58
OCD – Saradnja s državom	62
Odnos države prema sektoru OCD	62
Saradnja OCD s državom	63
Uloga i doprinos države razvoju OCD	68
OCD – Saradnja s poslovnim sektorom	70
Razlozi i tipovi saradnje	70
Saradnja s poslovnim bankama	73
Ocena saradnje s poslovnim sektorom	73
OCD – Saradnja s medijima	77
Razlozi i tipovi saradnje	77
Lokalni i nacionalni mediji	78

Elektronski i štampani mediji	79
Zadovoljstvo saradnjom s medijima	80
Promocija organizacije u medijima	81
Potreba za edukacijom o medijima	82
Stav medija prema sektoru OCD	83
Ocena saradnje OCD i medija	84
Osoblje i volonteri/volonterke	86
Zapošljavanje osoblja	86
Nalaženje volontera/volonterki	86
Najčešći problemi u radu sa osobljem i volonterima	87
Potreba za edukacijom	87
Odnos javnosti prema OCD	89
Stav sredine prema sektoru OCD	89
Obaveštenost građana o delovanju OCD	91
Strategija komunikacije s javnošću	92
Potreba za edukacijom	94
Imidž OCD	94
Raznovrsnost u okviru sektora/regionalna ujednačenost	97
Najvažniji problemi u zemlji i OCD	97
Oblasti u kojima deluje previše OCD	98
Oblasti u kojima nedostaje delovanje OCD, na nivou društva	99
OCD i potrebe lokalne zajednice i društva	99
Oblasti u kojima nedostaje delovanje OCD, na nivou regiona	100
Finansijska stabilnost	102
Budžeti OCD u 2010. godini	102
Načini finansiranja OCD u 2011. godini	102
Izvori finansiranja u 2011. godini	104
Izvori finansiranja u prethodne tri godine	105
Privredna delatnost OCD	107
Ocena odnosa sa donatorima	109
Ocena finansijske situacije sopstvene organizacije	109
Nezavisna finansijska revizija	112
Potreba za dodatnom edukacijom	113
Finansijska situacija u celom sektoru	113
Uključenost zajednice – korisnika – u rad OCD	116
Uključenost korisnika u rad organizacije	116
Ispitivanje potreba korisnika	116
Prikupljanje povratnih informacija od korisnika	117
Kvalitet usluge	118
Zadovoljstvo korisnika radom/uslugama organizacije	118
Ocena uspešnosti projekata	118
Ocena uspešnosti organizacije	119
Obučenosť kadra koji radi u OCD	120
Pohađanje obuka do sada	120
Oblasti/teme obuka – osnovni nivo	121
Oblasti/teme treninga – viši nivo	122
Zadovoljstvo stepenom obučenosť	122
Prioritetne potrebe za edukacijom	123
Drugi potrebni oblici podrške	124
Korišćenje konsultativnih usluga drugih organizacija	125
Najznačajniji problemi za održivosť OCD	127
Problemi značajni za održivosť sektora OCD u Srbiji	127
Prioriteti u rešavanju problema	128
Međunarodna klasifikacija neprofitnih organizacija (ICNPO)	130

Pred vama su rezultati istraživanja „PROCENA STANJA U SEKTORU ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA (OCD) U SRBIJI“, koje su sprovele Građanske inicijative u saradnji s Kancelarijom Vlade Republike Srbije za saradnju sa civilnim društvom.

Ovim istraživanjem je omogućeno da se prvi put u Srbiji sveobuhvatno proceni stanje u sektoru organizacija civilnog društva i to, pre svega, na osnovu informacija dobijenih od samih udruženja. Stupanjem na snagu Zakona o udruženjima u oktobru 2009. godine uspostavljen je jedinstven registar udruženja u Agenciji za privredne registre (APR), pa je prvi put u Srbiji poznat tačan broj udruženja, njihova geografska raspoređenost, što je bilo osnov za reprezentativni uzorak.

Istraživanje će omogućiti dugoročno praćenje razvoja organizacija civilnog društva, doprineće izradi buduće nacionalne strategije kao i kreiranju budućih sektorskih, državnih i donatorskih strategija, kojima je cilj što delotvornije rešavanje široke lepeze problema u Srbiji kojima se udruženja građana bave. Posebno je značajno što se prvi put koristi međunarodna klasifikacija neprofitnih institucija, jer omogućava razvrstavanje organizacija po standardizovanoj metodologiji i uporedivost sa OCD iz celog sveta.

Istraživanje je obuhvatilo 1.650 udruženja, uzorak nešto veći od 10% od ukupnog broja udruženja upisanih u registar APR-a (16.000 udruženja u decembru 2011. godine). Tako dobijena procena sektora je potpuna, pouzdana i važna jer pokazuje spremnost građana i građanki da aktivno učestvuju u svim procesima koji vode poboljšanju uslova njihovih životâ, života u lokalnoj zajednici, kao i u celoj Srbiji.

Podaci iz istraživanja daju sasvim novu sliku samog sektora i ruše mnoge predrasude o njemu koje postoje u javnosti. Podaci, pre svega, govore da veliki broj udruženja svoje aktivnosti zasniva na dobrovoljnom radu članova. Zanimljivi su podaci o godini nastanka i, u vezi s tim, teme kojima se udruženja bave, podaci o tehničkoj opremljenosti i geografskoj rasprostranjenosti udruženja, o broju takozvanih velikih i malih organizacija, članstvu, strukturi finansiranja, o obrazovnoj strukturi onih koji u udruženjima rade itd.

Posebno želim da istaknem velika očekivanja koja udruženja imaju od države, kako u smislu obezbeđivanja podsticajnog okruženja za njihov razvoj (pravni i poreski okvir), tako i u smislu finansiranja, promocije i, konačno, uvažavanja doprinosa koje OCD daju razvoju društva u Srbiji. Ovo je posebno značajno u kontekstu evropskih integracija, u čijem okviru saradnja države i civilnog društva, kao i međusektorska saradnja, dodatno dobijaju na značaju.

Ovo istraživanje je poduhvat koji je zahtevao uključivanje velikog broja učesnika. Pored već navedene Kancelarije Vlade Republike Srbije za saradnju sa civilnim društvom, istraživanje Građanskih inicijativa je podršku dobilo od Agencije za privredne registre, koja je bez naknade omogućila pristup podacima. Neposrednu realizaciju istraživanja obavila je Agencija IPSOS Strategic Marketing iz Beograda. Dizajn istraživanja, njegovo sprovođenje i analizu podataka finansijski je omogućila Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID) kroz program „Inicijativa javnog zagovaranja građanskog društva“, kojim rukovodi Institut za održive zajednice (ISC), dok je prevod na engleski jezik i štampanje publikacija na srpskom i engleskom jeziku omogućila Misija OEBS u Srbiji. Analizu podataka izvršili su zaposleni i zaposlene u Građanskim inicijativama. I konačno, najznačajniji je doprinos samih udruženja koja su učestvovala u istraživanju i pristala da daju podatke o svom radu. Zahvaljujemo njima i svim drugim učesnicima koji su omogućili realizaciju istraživanja.

Dubravka Velat
Građanske inicijative
Beograd, decembar 2011. godine

Rezultati istraživanja koji su pred vama pokazuju da je sektor OCD relativno mlad jer je većina organizacija nastala posle 2000. godine, dok je oko četvrtine organizacija osnovano pre 1990. godine. Većina OCD primarno se bavi socijalnim uslugama, kulturom, medijima i rekreacijom, i životnom sredinom (među kojima su neka npr. lovačka udruženja osnovana i pre više od sto godina). Najveći broj OCD nalazi se u Vojvodini, zatim u Beogradu, a ostale su ravnomerno raspoređene po regionima. Razlozi zbog kojih su se OCD opredeljivale za primarnu oblast delovanja jesu različiti, ali tri glavna razloga preovlađuju: interesovanja za specifičnu oblast, raspoloživ kapacitet OCD i prioritet rešavanja određenog problema u društvu. Rezultati istraživanja ukazuju na to da OCD, iako same prepoznaju životni standard kao gorući problem u društvu, istovremeno uviđaju kao problem i nedovoljno bavljenje sektora ovim pitanjem. Što se tiče dominantnih tipova aktivnosti OCD, uglavnom su to obrazovanje i akcije u lokalnoj zajednici, a kao korisnici usluga OCD najčešće se navode svi građani/građanke.

U pogledu prostoriya za rad, situacija je bolja kod OCD koje su osnovane pre 1990. godine, među koje se ubrajaju i one koje vrše javna ovlašćenja u oblasti socijalnih usluga (organizacije osoba s invaliditetom, Crveni krst, dobrovoljna vatrogasna društva) ili javna ovlašćenja u oblasti životne sredine (na primer lovačka udruženja). U najlošijoj situaciji po pitanju prostora jesu OCD čija je primarna oblast delovanja zakon, javno zastupanje i politika, koje su mahom nastale posle 1990. godine.

Kada je u pitanju opremljenost kancelarija, gotovo polovina OCD je nezadovoljna bar nekim delovima opreme neophodnim za rad. U proseku, jedna trećina OCD nema ni kompjuter ni laptop, a u većini slučajeva jedan kompjuter/laptop deli veći broj ljudi u organizaciji, što utiče na činjenicu da trećina OCD nema pristup internetu. U dve trećine organizacija većina (ili čak svi aktivni u organizaciji) koriste računar. U više od polovine organizacija, većina aktivnih govori bar jedan strani jezik.

Prema zvaničnim podacima iz Agencije za privredne registre, preuzetih iz predatih finansijskih izveštaja, udruženja su u 2010. godini zapošljavala preko 4.500 ljudi (stalni radni odnos). Prema procenama iz istraživanja, OCD su imale preko 4.500 honorarno angažovanih, preko 150.000 volontera i na stotine hiljada članova. U proseku, među aktivno angažovanim u OCD najviše njih je srednjih godina, starosti od 31 do 50 godina, a u velikoj većini na poziciji direktora organizacije jesu muškarci.

Uloga upravnog odbora je dominantna za sve aspekte rada organizacije, bilo da su u pitanju strateške odluke, svakodnevno poslovanje ili konkretni projekti. U većini OCD ne postoje, osim statuta, pisana pravila i procedure donošenja odluka i celokupnog rada organizacije.

Većina OCD ima napisanu misiju organizacije, ali manje od polovine ima strateški plan. Najčešće se radi o dokumentu za 2011. i 2012. godinu, i više ima karakter akcionog nego strateškog plana.

Oko polovine OCD ili nije uopšte upoznato s pravnom regulativom koja se odnosi na organizacije civilnog društva ili je to samo delimično. Najveće nezadovoljstvo u sektoru OCD izaziva poreska politika, međutim, uprkos nezadovoljstvu, većina OCD nije zainteresovano da učestvuje u inicijativi za promenu zakona i propisa koje se tiču rada OCD (sa izuzetkom onih iz oblasti zakona, javnog zastupanja i politike).

Nešto manje od polovine OCD smatra da je politička klima u zemlji nepogodna za razvoj sektora. Većina saradnju s Vladom Srbije ocenjuje kao prosečnu, i smatra da se nije promenila u poslednje tri godine. Među onima koje misle da je bilo promene, veći procenat ocenjuje da se promenila nabolje. Većina OCD vidi uticaj sektora na kreiranje državne politike kao premali. Kao najčešći problemi u saradnji s državnim institucijama navode se nedostatak sredstava, nezainteresovanost, glomazna administracija i velika uloga neformalnih kontakata. OCD su imale dosta ideja o tome šta država može da učini da stimuliše rad OCD – većina je navela aktivnosti vezane za finansijske probleme OCD (sredstva iz budžeta, fond za finansiranje OCD, poreske olakšice), a svaka četvrta je navela i kampanju za promenu predstave o OCD (percepcije OCD u javnosti). Prioritet novoosnovane Kancelarije Vlade Republike Srbije za saradnju sa civilnim društvom većina vidi u poboljšanju pravnog, strateškog i finansijskog okvira za rad OCD.

Dominantan broj OCD protivi se tome da OCD učestvuju na izborima kao političke stranke, mada istovremeno smatraju da sektor treba da ima aktivnu ulogu u izbornom procesu, pri čemu stavovi znatno zavise od oblasti kojom se OCD bavi.

Iako je većina OCD ostvarila saradnju s poslovnim sektorom, ona se uglavnom svodila samo na dva tipa: poslovni sektor u ulozi donatora, a u manjoj meri se radilo o konsultantskim uslugama OCD. Kao donator, poslovni sektor u najvećem broju slučajeva pomaže OCD sporadično i malim donacijama, tako da je primetno odsustvo strateški osmišljene i kontinuirane pomoći. Najčešće se kao razlozi što saradnja nije veća navode loše stanje preduzeća i nepostojanje poreskih olakšica za pomoć OCD. Upoznavanje poslovnog sektora sa značajem i ulogom OCD navodi se kao najvažniji zadatak da bi se OCD približile poslovnim sektoru.

Većina OCD je imala saradnju ili dodire s medijima, pri čemu je primetno da se lakše ostvarivala saradnja s lokalnim nego s nacionalnim medijima. OCD su uglavnom zadovoljne saradnjom i smatraju da je ona ista ili bolja nego što je bila.

Velika većina OCD sarađivala je s drugim OCD u okviru istog mesta i istog regiona Srbije, ali kako se teritorijalna udaljenost povećava, smanjuje se broj OCD koje su imale saradnju. Ovo je posebno važna informacija u kontekstu evropskih integracija, pošto će se zahtevi za saradnjom sa OCD iz regiona i evropskim OCD i mrežama povećavati u najskorijoj budućnosti.

Nešto manje od polovine OCD jesu članice neke mreže, bilo domaće, bilo strane. Velika većina OCD, međutim, ocenjuje da je uticaj mreža u Srbiji mali. Ono što zabrinjava jeste procena gotovo polovine OCD da nema dovoljno kapaciteta za saradnju na projektima s drugim OCD.

Stav sredine u kojoj deluju OCD o civilnom sektoru u celini najčešće se ocenjuje pozitivnije nego što to pokazuju druga istraživanja o mišljenju javnosti¹. Takođe, stav sredine u kojoj deluju prema njihovoj organizaciji znatno je pozitivniji nego stav prema sektoru OCD u celini. OCD procenjuju da su građani neobavešteni o radu OCD i da su uglavnom nezainteresovani za rad civilnog sektora. Nedostatak objektivnosti uočava se u proceni sopstvenih kapaciteta, kvaliteta i stručnosti rada, odnosa s medijima i njihove pozicije u lokalnoj zajednici i u javnosti uopšte.

Većina OCD kao ključne činioce za kreiranje javne slike o organizaciji vidi odnos prema korisnicima i prisustvo u medijima. Upoznavanje građana sa ulogom civilnog sektora i bolja saradnja s lokalnim organima vlasti jesu najčešće navedeni kao faktori poboljšanja slike OCD u javnosti u Srbiji. Istovremeno, više od polovine OCD nema strategiju za odnose sa javnošću.

Kada se posmatra način finansiranja, najveće procentualno učešće potiče od finansiranja na osnovu projekata i članarine, a najmanje od poklona i dobrovoljnih priloga, ali su velike varijacije između organizacija koje su angažovane u različitim oblastima. Kao izvori finansiranja najčešće se pojavljuje samofinansiranje (pružanje usluga uz naknadu, članarine, sopstvena sredstva), finansiranje od strane lokalne samouprave i finansiranje od strane međunarodnih donatora. Skoro polovina OCD ocenjuje finansijsku situaciju svoje organizacije kao lošu, što se vidi iz podatka da je samo jedna trećina OCD obezbedila sredstva za rad za celu 2011. godinu, a više od tri četvrtine nije obezbedilo sredstva za rad za 2012. godinu (prema podacima iz juna 2011). Velika većina OCD u 2010. godini imala je budžet ispod 20.000 evra, a samo 5% preko 100.000 evra.

OCD najveće probleme vide u malom broju donatora i malim fondovima države i lokalne samouprave i smatraju da bi najbolji način finansiranja bilo finansiranje iz države preko posebnih fondova, kao i iz EU fondova, lokalne samouprave i inostranih donatora. Očigledna su velika očekivanja od države i EU, odnosno inostranih izvora, a najmanja od domaćih privatnih donatora, bilo da su u pitanju fondacije, poslovni sektor ili građani.

Samo četvrtina OCD iskoristila je pogodnosti novog Zakona o udruženjima i registrovala privrednu delatnost, dok je najmanji mogući broj registrovao privredno društvo, i to najviše u oblasti lova, traperstva i uzgoja divljači, te u oblasti socijalnih usluga. Pružanje socijalnih usluga uz naknadu jeste ono što je omogućio novi Zakon o socijalnoj zaštiti, a to otvara prostor za OCD da ovako u većoj meri obezbeđuju prihode za svoj rad.

U proseku većina projekata koje realizuju OCD traje manje od godinu dana, što neposredno utiče na održivost sektora. Složeni zahtevi donatora, neobaveštenost o konkursima i nedovoljno iskustvo u pisanju projekata najčešće su poteškoće s kojima se OCD susreću prilikom konkurisanja za projektno finansiranje. Pri realizaciji projekata, nedostatak finansijskih sredstava je preovlađujući problem s kojim se velika većina OCD susreće.

¹ „Percepcija NVO“, istraživanje sprovedeno u maju 2009.

Na pitanje kako da se poboljša finansijska transparentnost rada OCD, većina je odgovorila: pojednostavljenjem propisa za vođenje finansija, odnosno promenom poreske politike. Objavljivanje finansijskog izveštaja postalo je u potpunosti javno uvođenjem registra finansijskih izveštaja u APR-u, što otvara potrebu za obezbeđivanjem sredstava za nezavisne revizorske kontrole. U većini organizacija nezavisna revizorska kuća nije izvršila finansijsku reviziju od osnivanja.

Zabrinjava podatak da većina OCD u poslednje tri godine nije imala nikakve obuke za osoblje. Istovremeno, većina OCD zadovoljna je stepenom obučenosti osoblja i članova. Prioritetne teme u kojima je potrebna edukacija variraju u okviru oblasti delovanja, ali u proseku to je najčešće pisanje predloga projekata, usavršavanje tema kojima se organizacija bavi i finansijski menadžment.

Većina OCD najveći značaj za održivost sektora pridaje podršci države i odnosima s donatorima i lokalnim vlastima, a najmanji saradnji s medijima i stavovima okoline i građana. Nedostatak podrške od strane države najčešće se navodi kao prioritetan problem kako na nivou celog sektora tako i za sopstvenu organizaciju.

Istraživanje je sprovedeno s ciljem da se sagleda stanje u sektoru civilnog društva u Srbiji, imajući u vidu da je nakon donošenja novog Zakona o udruženjima, čija je primena počela u oktobru 2009. godine, i procesom usklađivanja akata sa Zakonom, za čim je sledio prvi put ustanovljen jedinstveni registar udruženja u Srbiji, koji vodi Agencija za privredne registre. Na ovaj način utvrđena je procena „početnog“ stanja, a samim tim uspostavljena osnova da se dugoročno i sistematski prate stanje i razvoj organizacija civilnog društva ubuduće. Kao osnov korišćena su pitanja iz prethodnih istraživanja (2005. i 2009. godine), a upitnik je obogaćen novim pitanjima u skladu s promenama u okruženju. Ipak, podaci iz ovog istraživanja ne mogu se porediti s podacima iz prethodnih istraživanja jer je kod primarnih istraživanja osnovni skup bio različit i odnosio se prvenstveno na organizacije nastale devedesetih godina, odnosno posle petooktobarskih promena.

Okvir za izbor uzorka: Kao osnovni skup, korišćen je registar udruženja u Agenciji za privredne registre (APR) sa stanjem od 15. juna 2011. godine, kada je taj broj iznosio 13.375 udruženja². Skrećemo pažnju da ovim istraživanjem nisu obuhvaćeni drugi oblici udruživanja, koji su po svom karakteru takođe privatni i nedobitni – kao što su političke partije, sindikati, crkve i verske zajednice, sportska udruženja, fondacije i zadužbine – pošto se njihov nastanak i delovanje regulišu posebnim zakonima.

Tip uzorka: Korišćen je stratifikovani jednoetačni slučajni uzorak. Uzorkom je izabrano 1.800 udruženja, a u anketi je učestvovalo 1.625 udruženja. Procenat odgovora je bio 91%, s tim što se vršila zamena za udruženja koja se fizički nisu mogla identifikovati na terenu preko adrese. Takvih je bilo 203. Stratumi su bili: **A. godina osnivanja OCD**, **B. budžet po završnim računima za 2010. godinu** (zvanični podaci APR-a o finansijskim izveštajima udruženja) i **C. regionalna pripadnost**.

A. Organizacije su podeljene po godini osnivanja u četiri kategorije na osnovu prelomnih tačaka u prošlosti, bilo da se radi o promeni zakonodavnog okvira, bilo da se radi o društveno-političkom kontekstu koji je bitno uticao na osnivanje i delovanje organizacija civilnog društva u Srbiji. Tako na primer, u prvu kategoriju se ubrajaju one organizacije koje su nastale do 1989. godine, pošto je u 1990. godini donet zakon kojim je uveden politički pluralizam. U drugu kategoriju (po vremenu nastanka) ubrajaju se organizacije nastale od 1990. do 2000. godine, u vreme ratnih zbivanja na prostoru bivše Jugoslavije, koje se nastavilo s NATO bombardovanjem Srbije, a potom završilo petooktobarskim promenama. U treću kategoriju ulaze organizacije formirane od 2001. godine (nakon petooktobarskih promena) do početka primene novog Zakona o udruženjima (kraj 2009. godine), a u četvrtu OCD osnovane posle 2010. godine.

B. Budžeti su raspoređeni tako da se stekne slika o raznovrsnosti sektora u smislu veličine finansijskih sredstava kojima raspolazu, počev od organizacija koje nisu imale budžet u 2010. godini, preko onih s malim budžetima (do 1.000 evra), nešto većim (od 1.001 do 5.000 evra), srednjim budžetima (5.001–20.000 evra), velikim budžetima (od 20.001 do 100.000 evra) i najvećim budžetima (preko 100.000 evra).

C. Regionalna pripadnost je ustanovljena na osnovu opštine u kojoj se nalazi sedište organizacije. U analizi smo koristili podelu na šest regiona s njihovim socio-ekonomskim osobenostima: Vojvodina, Beograd, zapadna Srbija, centralna Srbija, istočna Srbija i jugoistočna Srbija. Istraživanjem su obuhvaćene organizacije iz 67 opština iz Srbije, 127 mesnih zajednica, gradske, prigradske i seoske životne sredine.

Izbor uzorka: Izbor uzorka je inicijalno bio jednostavan postupak, jer su korišćeni zvanični podaci iz APR-a, kako sama baza udruženja, tako i zvanični finansijski izveštaji. Ipak, na terenu smo se suočili s poteškoćama u uspostavljanju kontakata s nadležnim licima u organizacijama. Prvo, proces usklađivanja akata udruženja s novim Zakonom produžen je dva meseca (kraj juna 2011. godine), tako da je terenski rad počeo u julu, što se podudarilo s početkom letnjih praznika i sezonom godišnjih odmora. Pokušaji da se stupi u vezu s potencijalnim ispitanicima zahtevali su dodatne napore, jer se ispostavilo da, uprkos nedavno sprovedenom procesu usklađivanja, ipak nisu svi kontakti bili ažurirani. Jedan od razloga jeste to što organizacije kao sedište često koriste privatne adrese osnivača ili zakonskih zastupnika, pa je do ispitanika teško doći. Zatim, usled nepostojanja domaće jedinstvene klasifikacije delatnosti i uvođenja međunarodne, mnogi ispitanici su bili neodlučni po pitanju izbora delatnosti, tako da je veliki broj organizacija ostao neraspoređen (neklasifikovan). Iz tog razloga, naknadnom proverom su dodeljene odgovarajuće

2 Krajem novembra 2011. godine registrovana udruženja dosegla su broj od 16.000 udruženja.

šifre onim udruženjima kojima je izbor delatnosti nesporan (na primer, Crveni krst izvesno pripada delatnosti „socijalne usluge“, dok se dobrovoljna vatrogasna društva, lovci i ribolovci ubrajaju u „životnu sredinu“ itd.).

Ispitanici koji su učestvovali u ovom istraživanju bili su ljudi na višim položajima u organizacijama, oni koje su upoznati s njenim funkcionisanjem i u stanju da obezbede sve potrebne informacije – oni čije je mišljenje relevantno u procesu donošenja odluka u njihovim organizacijama. Razgovor se vodio licem u lice u prostorijama OCD. Intervju su vodili obučeni anketari pomoću standardizovanog upitnika (prosečno trajanje intervjuja 65 minuta).

Razdoblje istraživanja: Istraživanje je sprovedeno od 24. jula do 30. septembra 2011. godine.

Primarna oblast delovanja: U upitniku je ispitanicima ponuđeno da odaberu između 12 oblasti delovanja prema Međunarodnoj klasifikaciji delatnosti za neprofitne institucije (ICNPO), o kojoj je više pojedinosti dato u prilogu na kraju ove publikacije. Ispitanici su imali mogućnost da sami izaberu u koju od ponuđenih oblasti žele da svrstaju svoju organizaciju. Uz to, imajući u vidu kontekst evropskih integracija i specifičnosti našeg sektora OCD, ispitanicima je ponuđeno da se opredele za podoblasti u okviru oblasti br. 5: Životna sredina (podoblasti: energetika, poljoprivreda, ruralni razvoj i drugo), zatim u okviru oblasti br. 6: Razvoj i stanovanje (podoblasti: razvoj lokalne zajednice, životni standard/ekonomija, nezaposlenost i drugo), kao i u okviru oblasti br. 7: Zakon, javno zastupanje i politika (podoblasti: razvoj demokratije, razvoj civilnog društva, ljudska i manjinska prava, borba protiv korupcije, evropske integracije i drugo). Kao što je već navedeno, bilo je poteškoća pri izboru delatnosti određenog broja organizacija, pa se to rešilo naknadnim proverama.

OCD koje pripadaju oblastima procentualno malo zastupljenim, zbog malog broja organizacija u uzorku, nisu u ovoj publikaciji prikazane posebno (**Filantropski posrednici i promocija volonterstva 0,2%, Religija i veroispovest 0,4% i Međunarodna saradnja 0,7%**), ali je njihovo učešće iskazano u podacima u totalu (ukupno) u okviru svakog grafikona.

Poštujući međunarodnu klasifikaciju, 12% OCD nije nigde klasifikovano (npr. Udruženje manekena, Inicijativa za monarhiju, Udruženje za pomoć pri izboru partnera itd.)

Veličina organizacije je određena ukupnim brojem aktivnog osoblja u organizaciji. U taj broj su uključeni članovi upravnog odbora, koordinatori, zaposleni i honorarni radnici, ali ne i volonteri. Taj broj je podeljen na 4 kategorije: male (do 5 ljudi), srednje (6–10 ljudi), veće (11–20 ljudi) i najveće (preko 20 ljudi).

Organizacije koje vrše javna ovlašćenja (npr. organizacije Crvenog krsta, Auto-moto savez, udruženja lovaca, itd.) ovom prilikom su klasifikovane sa ostalim OCD prema svojoj primarnoj oblasti delovanja, iako bi ih po poziciji u odnosu na poslove koje im je poverila država mogle biti izdvojene i u posebnu kategoriju.

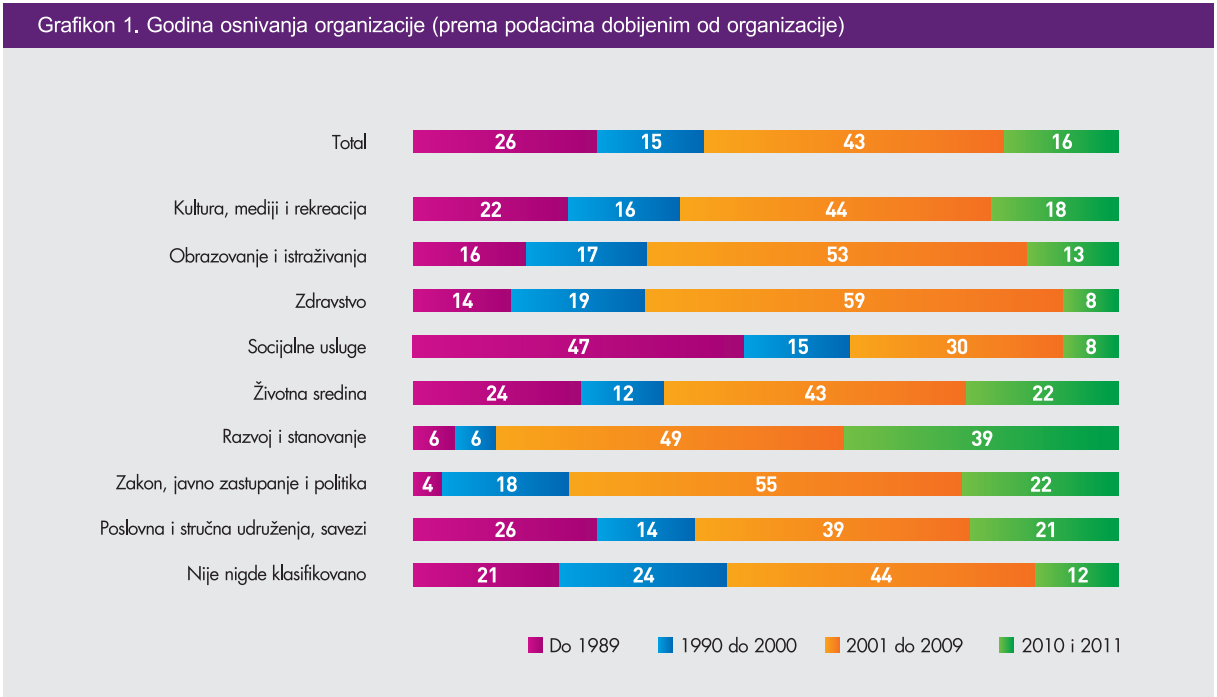
Prikupljene podatke su analizirali zaposleni u Građanskim inicijativama. Podaci su komentarisani iz perspektive osoba iz OCD, tj. oni ne predstavljaju dubinsku sociološku studiju podataka. Međutim, verujemo da predstavljaju vredan doprinos proceni različitih aspekata sektora OCD u Srbiji za sve zainteresovane.

Elektronske publikacije su pripremljene i u srpskoj i u engleskoj verziji i mogu se preuzeti sa internet stranica www.gradjanske.org, www.civilnodrustvo.gov.rs, www.iscserbia.org i www.osce.org/serbia/

U većini slučajeva grafička analiza podataka pokazuje ukupne rezultate, a potom i po primarnim oblastima delovanja. Opis obično počinje opštom analizom prosečnih vrednosti na nivou ukupnih vrednosti, a potom sledi poređenje s podacima prema varijablama (godina osnivanja, veličina organizacije, budžet i region). Skrećemo pažnju da se prikazuju samo oni podaci koji pokazuju velike varijacije u poređenju s prosečnim vrednostima po bilo kom osnovu.

Osnovne informacije i uslovi rada

Godina osnivanja organizacije

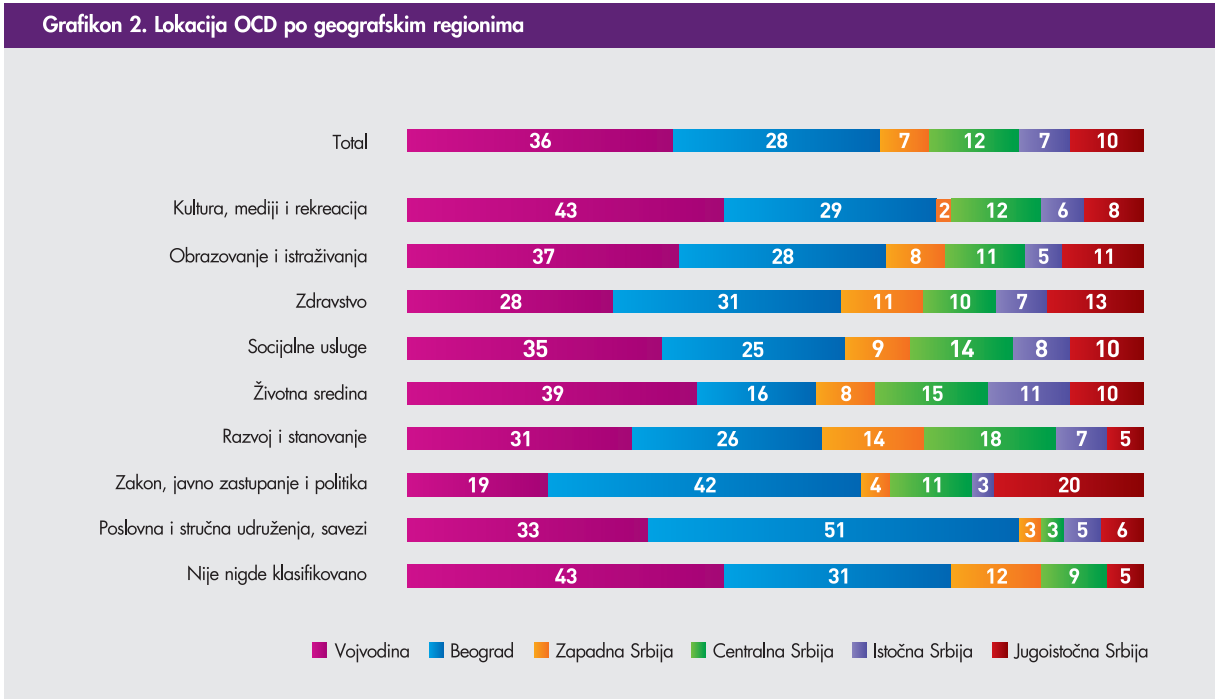

Oko 26% OCD osnovano je do 1989. godine. Najmanji broj organizacija je osnovan između 1990. i 2000. godine (15%), dok je do naglog porasta broja osnovanih organizacija došlo od 2001. do 2009. godine (43%), kao i posle donošenja i početka primene novog Zakona o udruženjima, od 2010. godine (16%). Imajući u vidu da je ova procena stanja civilnog sektora u Srbiji rađena u junu 2011. godine, izvesno je da se, u međuvremenu, broj novoosnovanih organizacija povećao.

Organizacije koje pružaju socijalne usluge, od kojih neke datiraju od Prvog svetskog rata (47%), kao i poslovna/stručna udruženja/savezi (26%), u najvećem broju su osnovane pre 1990. godine. Imajući u vidu da je prosečno najmanje organizacija osnovano 1990–2000. godine, onda je očekivano da je i po primarnoj oblasti delovanja ovo vreme kada nijedna oblast ne prednjači. OCD koje se bave zdravstvom (59%), zatim zakonom, javnim zastupanjem i politikom (55%) i obrazovanjem i istraživanjem (53%) u najvećoj meri su osnovane 2001–2009. godine. Organizacije koje se bave razvojem i stanovanjem su, u većoj meri nego druge, osnovane nakon 2010. godine (39%).

Do 1989. godine najviše se osnivaju OCD u kojima ima od 11 do 20 aktivnih ljudi (39%), s budžetom preko 100.000 evra (39%), 32% od ukupno osnovanih OCD je u istočnoj Srbiji (32%), a svega 18% OCD u Beogradu. I 1990–2000. godine u većoj meri se osnivaju OCD s 11 do 20 aktivnih ljudi (20%) i s budžetom preko 100.000 evra (26%). U periodu 2001–2009. osniva se čak 50% malih OCD (do 5 aktivnih ljudi), 48% onih s budžetom do 1.000 evra, kao i 49% OCD u Beogradu. Godine 2010. i kasnije osnovana je jedna četvrtina malih organizacija (do 5 aktivnih ljudi), više od polovine (53%) onih bez budžeta, kao i 22% OCD iz zapadne Srbije.

Lokacija OCD po geografskim regionima

Najveći broj OCD nalazi se u Vojvodini (36%), zatim u Beogradu (28%), a ostale su relativno ravnomerno raspoređene u zapadnoj, centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Srbiji. Izdvajaju se podaci u odnosu na organizacije koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom (43%) i koje nisu nigde klasifikovane (43%), a najbrojnije su u Vojvodini. Takođe, poslovna/stručna udruženja/savezi (51%) i OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (42%) nabrojniji su u Beogradu.

Prostorije za rad

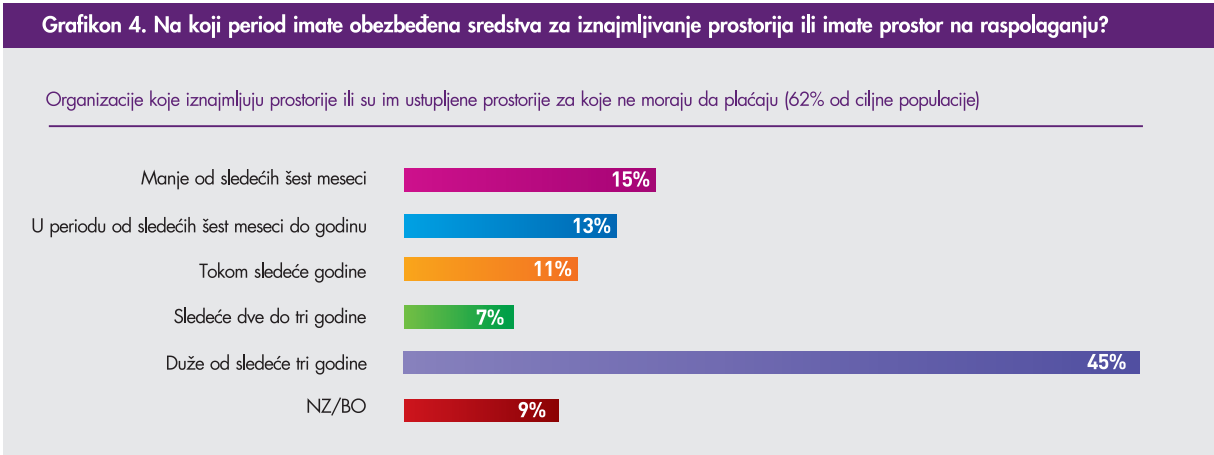

Stanje u pogledu prostorija je veoma različito: 39% OCD ima ustupljene prostorije koje ne plaća, 24% iznajmljuje prostorije za rad, svaka peta uopšte nema prostorije, a čak 17% ima prostorije u svom vlasništvu.

Najbolje stanje je u OCD koje se bave socijalnim uslugama (67% ili ima ustupljene prostorije, ili u vlasništvu), a najlošije u OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (64% ili iznajmljuje ili uopšte nema prostorije).

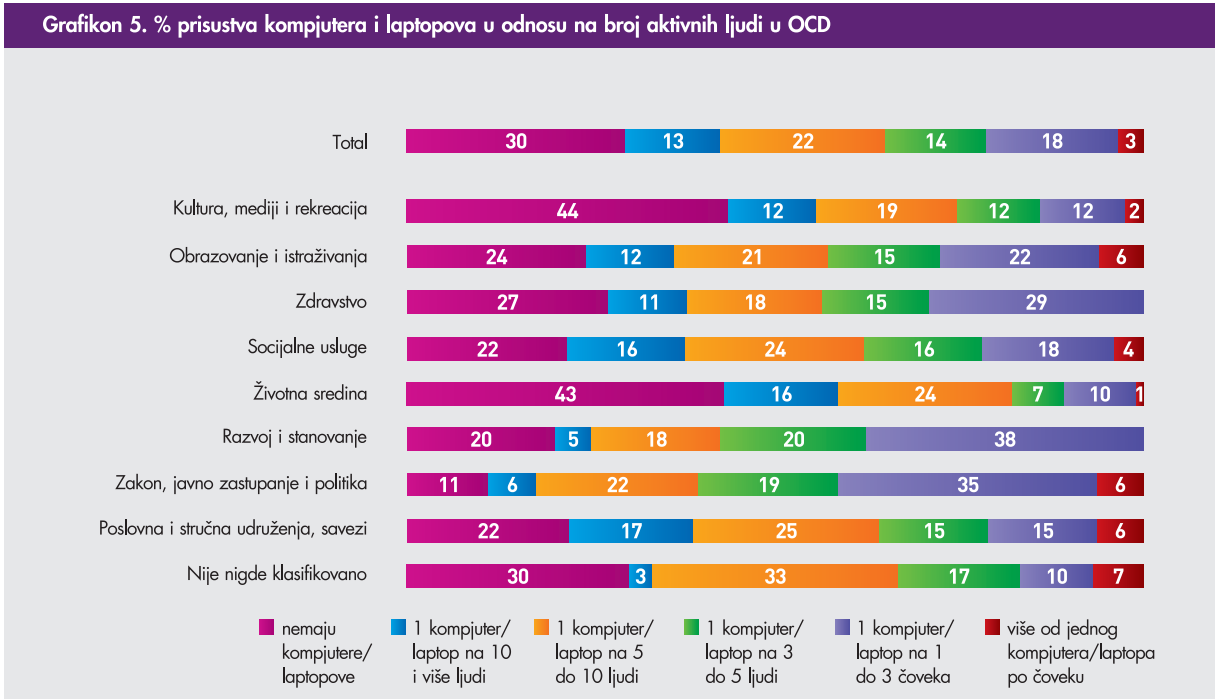
Stanje po pitanju prostorija bolje je u starijim OCD, pa tako čak 79% OCD koje su osnovane do 1989. godine ili imaju ustupljene prostorije ili u vlasništvu, dok je situacija sve lošija što je organizacija mlađa. OCD osnovane od 1990. do 2000. godine u većoj meri nego ostale iznajmljuju prostorije za rad (32%), dok one novije u većoj meri uopšte nemaju prostorije. Status prostora je u direktnoj korelaciji s veličinom organizacije. OCD do 5 članova u najvećoj meri nema prostorije (32%), dok one najveće, s preko 20 aktivnih ljudi, u većoj meri nego ostale iznajmljuju (33%) ili imaju prostorije u vlasništvu, odnosno ustupljene bez naknade (po 29%). Slično je i s budžetom organizacije – što je budžet manji, to organizacija u većoj meri nema prostorije (28% bez budžeta i 30% do 1.000 evra). S porastom budžeta raste i udeo, kako onih koje iznajmljuju prostorije (35% od onih s 20.001–100.000 evra i 45% onih s preko 100.000), tako i udeo onih koje imaju prostorije u vlasništvu.

Najbolje je stanje u Vojvodini, gde 44% OCD ima ustupljene prostorije, odnosno čak 20% ih ima u vlasništvu i u istočnoj Srbiji, gde 44% OCD takođe koristi ustupljene prostorije. Najlošije stanje je sa OCD u Beogradu, koje u većoj meri od OCD iz drugih regiona iznajmljuju prostorije (29%), odnosno nemaju prostorije (24%).

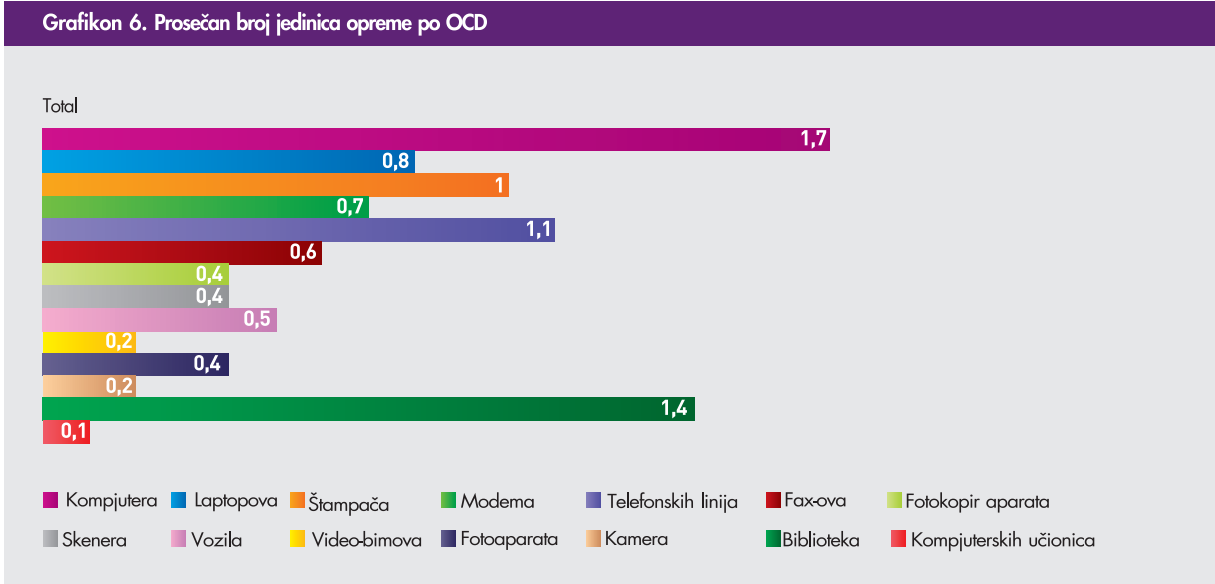

Na pitanje „Za koje vreme su vam obezbeđena sredstva za iznajmljivanje prostorija ili imate prostor na raspolaganju?“, 15% OCD je odgovorilo da ima obezbeđene prostorije za manje od sledećih šest meseci, 13% od šest meseci do godine dana, 11% za sledeću godinu i oko 7% za sledeće dve do tri godine. Čak 45% OCD ima obezbeđen prostor na više od sledeće tri godine. OCD koje se bave životnom sredinom u najpovoljnijoj su situaciji, jer čak 55% ovih OCD ima obezbeđene prostorije za više od tri godine, kao i 50% OCD u oblasti medija, kulture i rekreacije, dok najlošije stoje OCD koje se bave zakonom, zastupanjem i politikom – svega 23% ovih OCD ima obezbeđene prostorije u istom vremenu.

Obezbeđen prostor za rad i godina osnivanja jesu u neposrednoj vezi: što je OCD starija, to je sigurnija po pitanju prostora, pa tako obezbeđene prostorije na duže od sledeće tri godine ima 63% OCD koje su osnovane do 1989. godine i svega 27% OCD nastalih od 2010. godine. Istovremeno, veličina OCD ne utiče toliko na vreme obezbeđenosti prostora, pa je tako otprilike podjednako učešće sasvim malih OCD (45%) i najvećih OCD (40%) u obezbeđivanju prostora za tri i više godina. Što se tiče budžeta, najbolje stoje OCD koje raspolažu svotom do 5.000 evra (52%) i do 1.000 evra (51%), dok je najlošija situacija za OCD koje nemaju budžet (19%), kao i za OCD s najvećim budžetima, koje su u samo 28% slučajeva dugoročno obezbedile prostor za rad.

Stanje sa opremom je prilično loše, pa tako u proseku 30% OCD uopšte nema ni kompjuter ni laptop, a u većini slučajeva jedan kompjuter/laptop deli veći broj ljudi u organizaciji. Najlošija je situacija u OCD koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom, gde čak 44% OCD nema nijedan kompjuter/laptop, kao i u OCD koje se bave životnom sredinom (43%). Najbolja situacija s prosečno jednim ili više kompjutera/laptopova po čoveku vidi se u OCD koje se bave razvojem i stanovanjem (38%) i u OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (35%).

Prosečan broj jedinica opreme kreće se od 1,7 kompjutera po OCD, 1,4 biblioteka, do 1,1 telefonskih linija. Sve ostale vrednosti su ispod 1, pri čemu je relativno najbolja situacija u OCD koje se bave zdravstvom, dok je najlošija u OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije. Zanimljiv je podatak da OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike u najvećoj meri imaju biblioteke (prosečno 7,3).

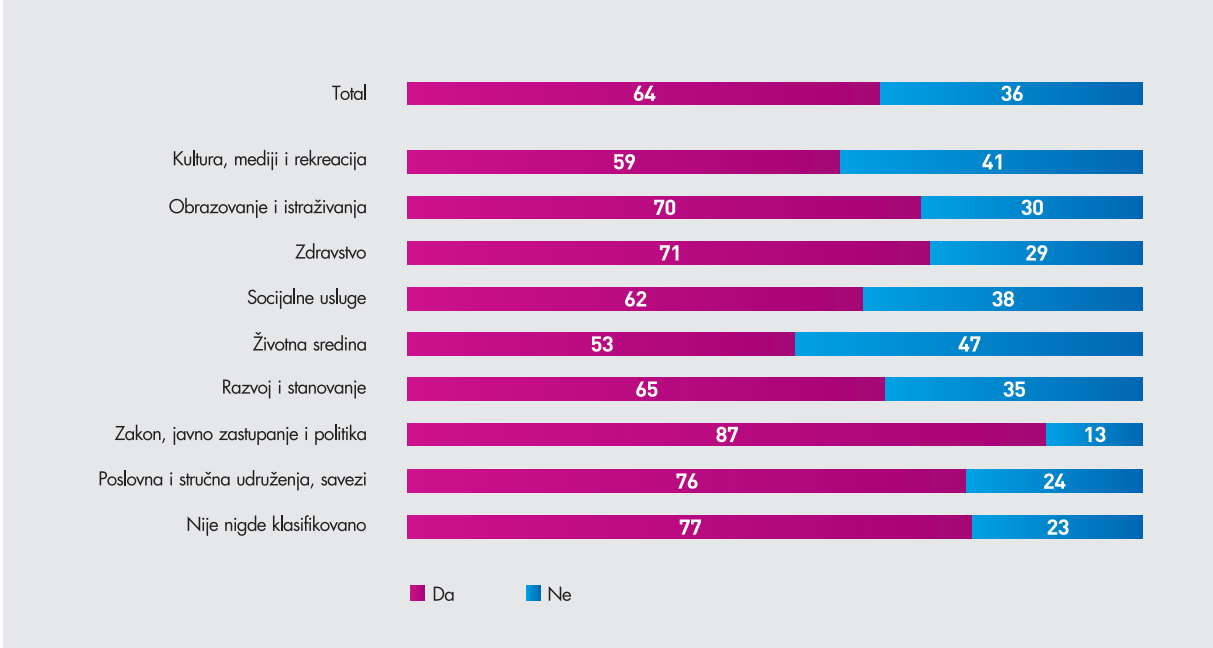
Kao što se i očekuje, u proseku su najbolje opremljene velike OCD i one s najvećim budžetima, koje se nalaze u Beogradu, sa izuzetkom biblioteka koje u jugoistočnoj Srbiji ima prosečno najveći broj OCD (11%).

Grafikon 7. % OCD koje broj navedenih jedinica opreme kojima raspolažu ocenjuju kao nezadovoljavajući

U pogledu opreme, u proseku između 40% i 60% OCD nezadovoljno je bar nekim delovima opreme koji su im potrebni za rad. Najveći stepen nezadovoljstva iskazan je u vezi s nedostatkom vozila (60%), kamera (56%) i laptopova (55%), pri čemu su nedostatkom vozila najnezadovoljnije OCD u oblasti zdravstva (72%) i zakona, javnog zastupanja i politike (71%). OCD koje nigde nisu klasifikovane pokazuju najveći stepen nezadovoljstva po pitanju kamera i laptopova (po 68%), dok su u proseku najbolje opremljena poslovna/stručna udruženja/savezi, budući da im je stepen nezadovoljstva najniži po svim navedenim delovima opreme.

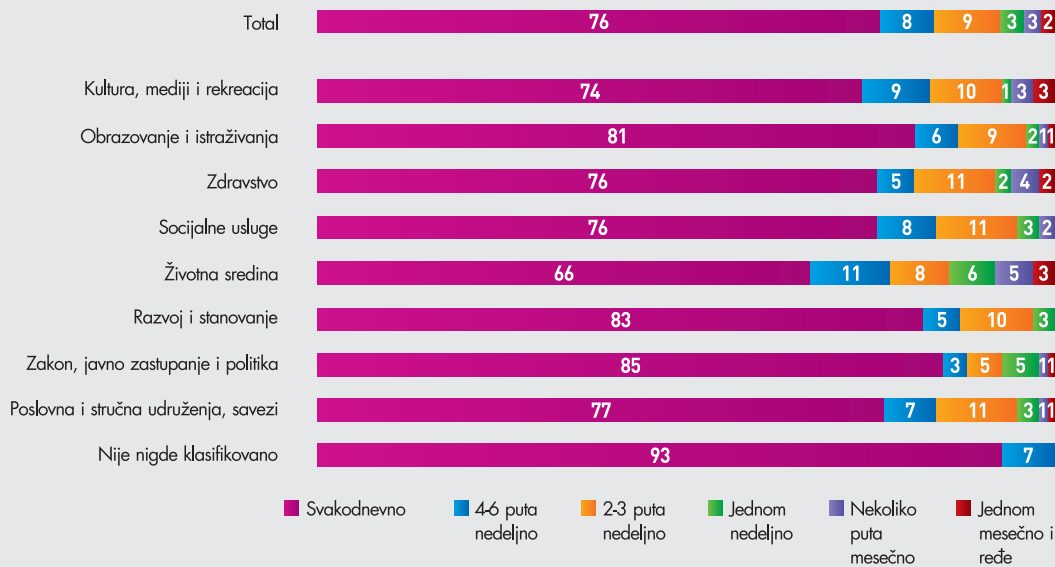
Grafikon 8. Da li u Vašoj organizaciji imate pristup internetu?

Trećina OCD nema pristup internetu, što je u skladu s otkrićem da trećina OCD nema kompjuter/laptop u organizaciji. OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike u najvećoj meri imaju pristup internetu (87%), a u najmanjoj one koje se bave životnom sredinom (53%).

Kao što se i očekuje, pristup internetu proporcionalno raste s mladošću organizacije, njenom veličinom i budžetom. Najstarije OCD imaju pristup internetu u 54% slučajeva, dok najnovije imaju u 74% slučajeva; oko 61% najmanjih i 85% najvećih OCD imaju pristup internetu; 66% onih bez budžeta i 90% onih s budžetom preko 100.000 evra. Gledajući po regionima, pristup internetu (83%) ima najveći broj OCD u Beogradu, dok ih najmanje ima pristup u centralnoj Srbiji (46%).

Grafikon 9. Koliko često se Internet koristi za poslove Vaše organizacije, bez obzira da li mu se pristupa od kuće, iz organizacije ili sa nekog drugog mesta?

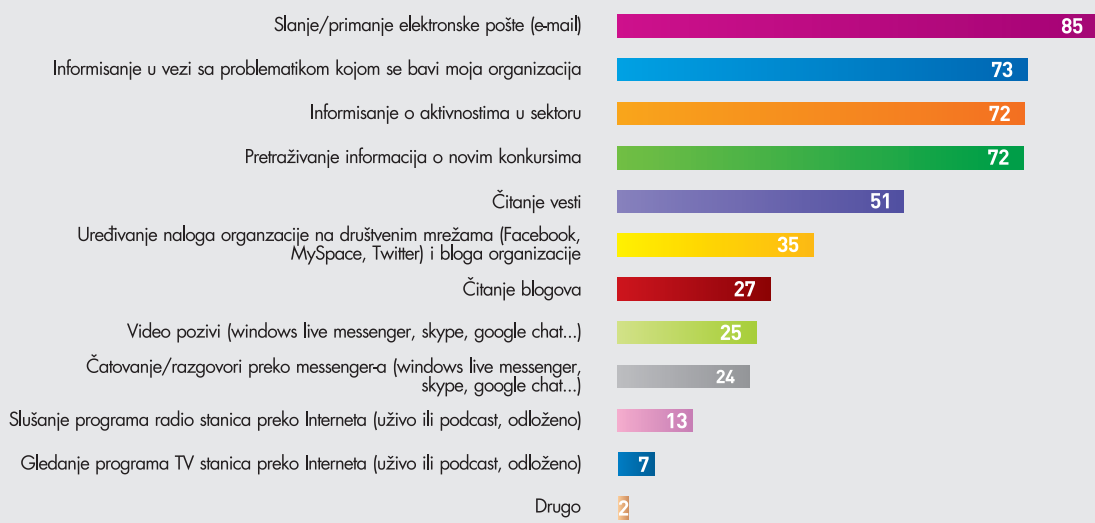
Većina OCD svakodnevno koristi internet za poslove organizacije, ali to je često s nekog mesta izvan organizacije (76% svakodnevno koristi internet za posao, a 64% ima pristup internetu).

U svakodnevnom korišćenju interneta prednjače OCD koje nigde nisu klasifikovane (93%), kao i one u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (85%), dok to najmanje rade OCD u oblasti životne sredine (66%).

Svakodnevno korišćenje interneta je u direktnoj vezi s godinom osnivanja, od 67% najstarijijih OCD do 81% najnovijih; ostale karakteristike (veličina i budžet) ne utiču bitno na svakodnevno korišćenje interneta, izuzev regiona, pa tako u Vojvodini svega 67% OCD svakodnevno pristupa internetu za razliku od 85% OCD iz Beograda, ili 80% iz centralne Srbije.

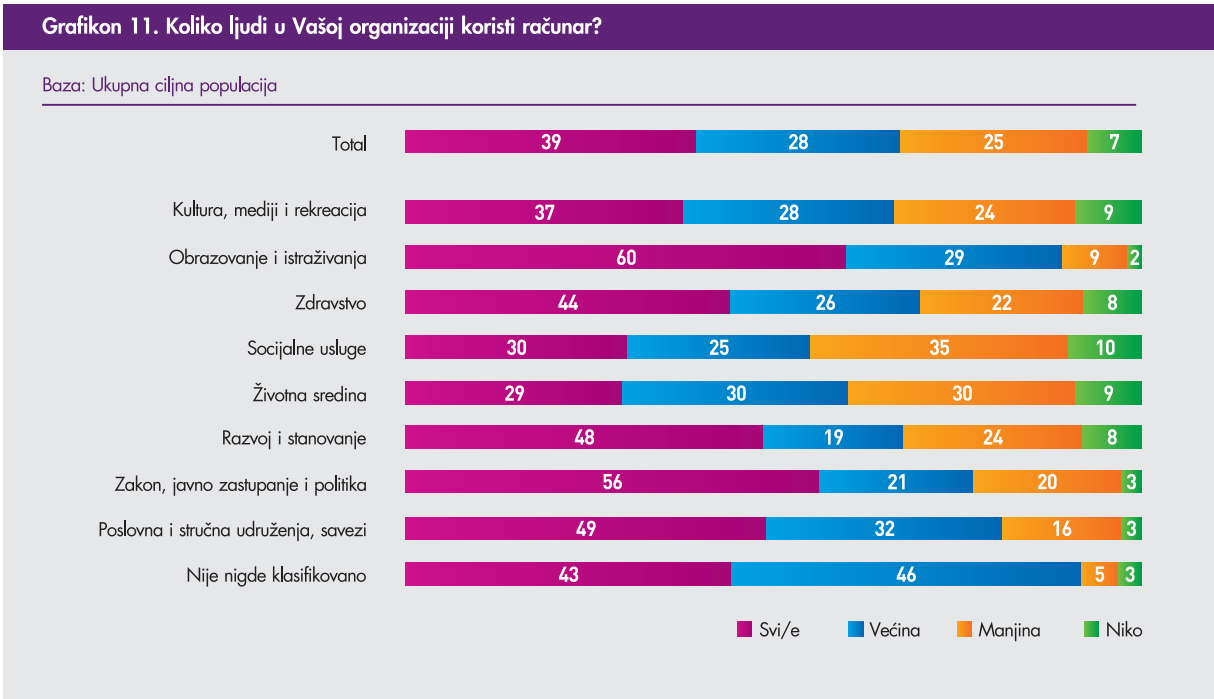
Grafikon 10. Za šta sve koristite Internet u Vašoj organizaciji?

(64% od ciljane populacije)

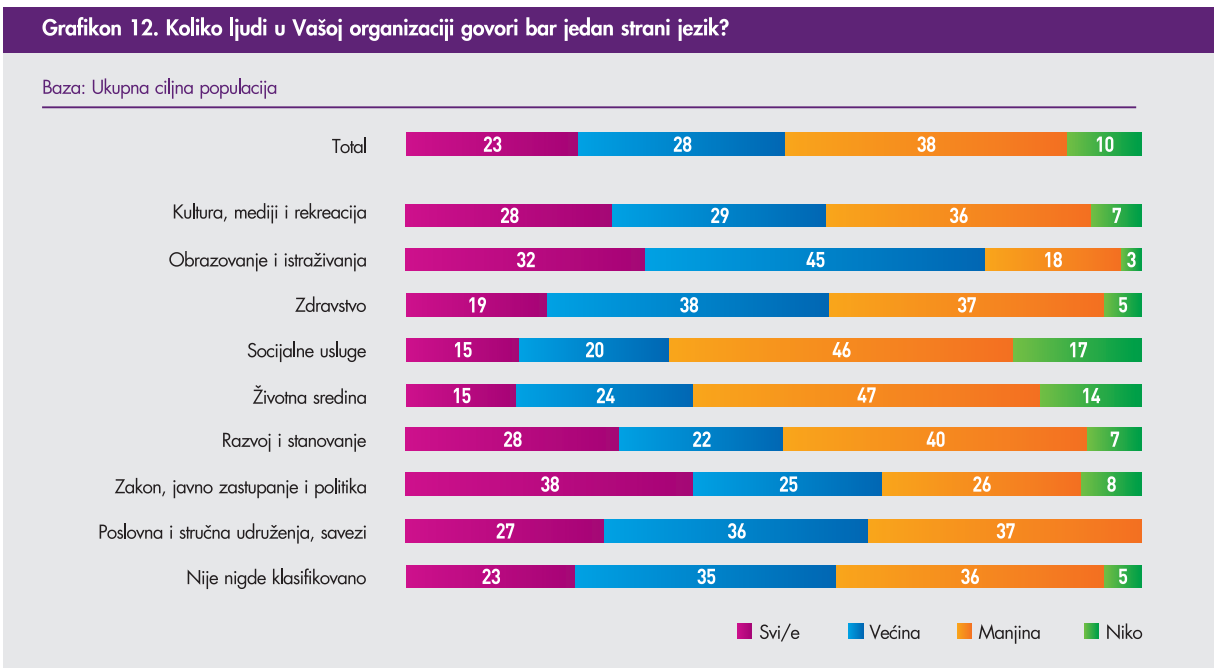
Internet se najviše koristi za komunikaciju elektronskom poštom (85%), informisanje o temama kojima se bavi OCD (73%), za informisanje o aktivnostima u sektoru (72%), kao i za pretraživanje informacija o novim konkursima (72%).

Nema većih odstupanja u odnosu na navedene primarne upotrebe interneta među različitim oblastima. Međutim, određene razlike su prisutne u korišćenju novih tehnologija (društvene mreže, odnosno čitanje blogova), gde se uočava da OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije prednjače u korišćenju ovih medija (45% uređuje naloge na društvenim mrežama i 36% čita blogove), kao i OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (45%, odn. 38%), za razliku od OCD u oblasti socijalnih usluga (26%, odn. 20%) i životne sredine (25%, odn. 16%), koje društvene mreže i čitanje blogova koriste u manjoj meri nego druge OCD.

U 67% organizacija bar većina ljudi u organizaciji koristi računar (ako ne i svi). Od toga, u najvećoj meri svi ili većina koriste računar u OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja (89%) odnosno u OCD koje nisu nigde klasifikovane (89%), dok u najmanjoj meri koriste u OCD u oblasti socijalnih usluga (55%) odnosno životne sredine (59%).

Što je OCD novija, to veći broj ljudi koristi računar, svi ili većina kod 46% najstarijih i 85% kod najnovijih. Veličina OCD nema znatnog uticaja na broj ljudi koji koriste računar, tako da podjednako koriste i sasvim male (71%) i najveće (73%); zanimljiv je podatak da u najvećoj meri svi ili većina koriste računar kod OCD bez budžeta (83%), dok po regionima najveći broj ljudi koristi računare u beogradskim OCD (84%), kao i u jugoistočnoj Srbiji (72%).

U više od polovine organizacija (51%), bar većina ljudi u organizaciji govori bar jedan strani jezik (ako ne i svi). Najbolja je situacija u OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja, gde 77% ljudi (svi/većina) govori barem jedan strani jezik, zatim u OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (63%) i u poslovnim/stručnim udruženjima/savezima (63%); najlošija je situacija u OCD koje pružaju socijalne usluge i koje se bave životnom sredinom, gde svega 35% odnosno 39% ljudi (svi/većina) govori barem jedan strani jezik.

Broj ljudi koji govore bar jedan strani jezik (svi/većina) proporcionalno raste s mladošću organizacije, od 33% u najstarijima do 65% kod najnovijih; veličina OCD prema broju aktivnih ljudi nema bitnog uticaja na ovo obeležje, dok je zanimljiv podatak da po ovom pitanju najbolje stoje OCD bez budžeta kod kojih ubedljivo najveći broj ljudi govori strani jezik – čak 70%; daleko više od, na primer, OCD s budžetom preko 100.000 evra (54%). Regionalno, situacija je najbolja u Beogradu (74%), a najlošija u zapadnoj Srbiji (25%).

Misija, oblasti delovanja i aktivnosti

Misija i strateško planiranje

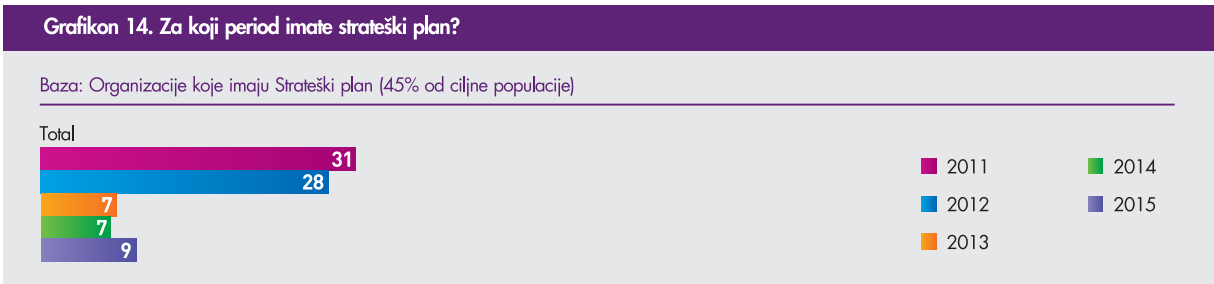
Većina OCD (86%) ima napisanu misiju organizacije, ali u proseku manje od polovine (45%) ima strateški plan. Što se tiče primarne oblasti delovanja, najviše ih je profilisano u oblasti zdravstva (93%), a najmanje u oblasti životne sredine, među kojima 14% nema definisanu misiju.

Najviše OCD s definisanom misijom ima među onima koje su osnovane između 1990. i 2000. godine (91%), koje broje 6–10 aktivnih ljudi u organizaciji (88%), s budžetom od 20.001 evra do 100.000 evra (89%) i među OCD s teritorije Beograda (89%).

Manje od polovine intervjuisanih organizacija (45%) izjavilo je da imaju dokumentovani strateški plan. Među njima je najveći broj onih koje nisu nigde klasifikovane (54%), kao i onih koje se bave socijalnim uslugama (51%), a najmanje onih koje se bave razvojem i stanovanjem (32%).

Sa ovim dokumentom najviše ih je među najstarijim organizacijama (56%), među OCD s 11–20 aktivno angažovanih ljudi (53%), s budžetom preko 100.000 evra (58%) i među OCD s teritorije istočne Srbije (51%).

Među onima koje ne poseduju ovaj dokument najviše ih je među OCD koje su nastale 2001–2009. godine (60%), među sasvim malim organizacijama (60%), onima koje nisu imale budžet u 2010. godini (69%) i među OCD s teritorije Beograda i istočne Srbije (po 60%).

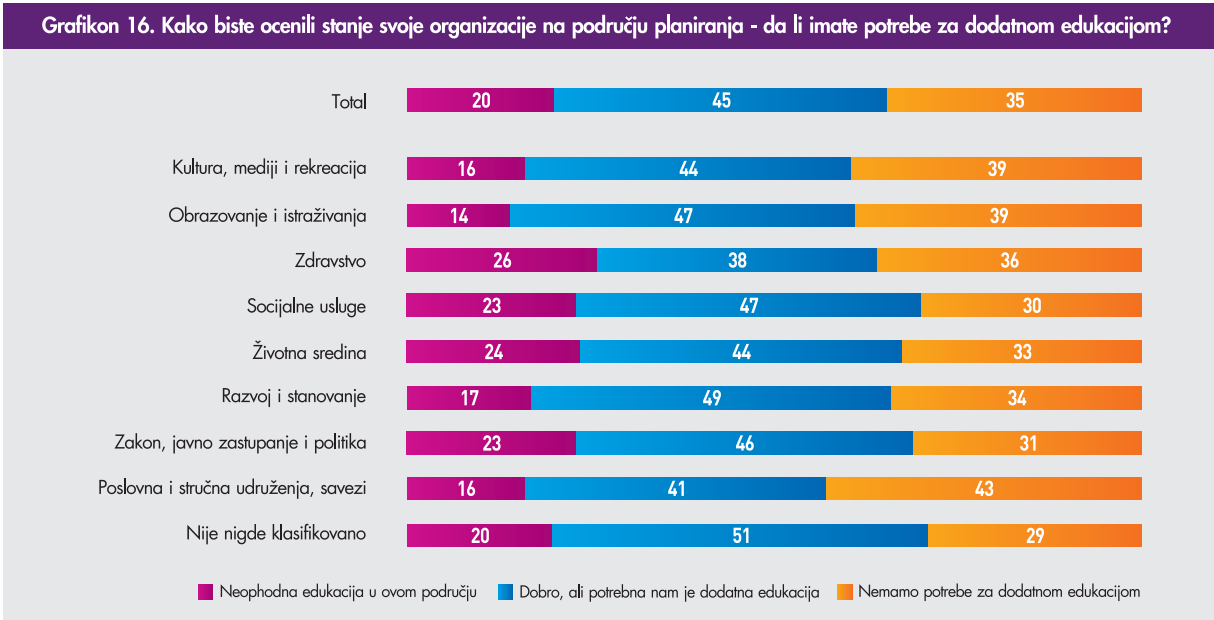
Većina od OCD koje imaju strateški plan (45%), ima taj plan za 2011. i 2012. godinu, a samo manji procenat ima plan za neku od sledećih godina.

Najveći procenat (31%) bavio se strateškim planiranjem do 2011. godine, a nešto manji (28%) do 2012, dok se na duži rok strateškim planiranjem bavilo manje od 10% OCD (7% do 2013. i do 2014; 9% do 2015. itd), pri čemu su u strateškom planiranju najviše otišle OCD koje se bave socijalnim uslugama (13%) – do 2014. godine, a organizacije koje se bave životnom sredinom (14%) u strateškom planiranju do 2015.

Velika većina OCD (82%) većinu projekata realizuje u okviru svoje glavne orijentacije i oblasti delovanja, samo manji broj usmerava i prilagođava projekte zahtevima donatora (12%), a 6% nema glavnu orijentaciju i u potpunosti se usmerava prema zahtevima donatora. Među onima koji imaju glavnu orijentaciju i oblast delovanja, najviše je OCD koje se bave kulturom/medijima/rekreacijom (88%); često se zahtevima donatora prilagođavaju OCD u oblasti razvoja i stanovanja odnosno zakona, javnog zastupanja i politike (po 16%); među onima koji nemaju glavnu orijentaciju, najviše je organizacija koje se bave razvojem i stanovanjem (11%).

Među onima koje imaju glavnu orijentaciju najviše je starih OCD, velikih i po broju aktivnih ljudi i po budžetu (po 90%); ima ih najviše u regionu centralne Srbije (89%). Među onima koji projekte često prilagođavaju zahtevima donatora najviše ima OCD iz jugoistočne Srbije (19%), dok u najvećoj meri glavnu orijentaciju nemaju potpuno nove OCD (10%), najmanje po veličini (8%), one bez budžeta (12%), kao i OCD iz istočne Srbije (18%).

Ocenjujući stanje svoje organizacije na području planiranja, većina OCD (65%) izjavila je da im je potrebna edukacija na ovom području. Među njima je najviše organizacija koje nisu nigde klasifikovane (71%), kao i onih koje se bave socijalnim uslugama (70%). Među onima koje tvrde da im dodatna edukacija nije potrebna najviše je stručnih/poslovnih udruženja/saveza (43%).

Među organizacijama koje tvrde da im je edukacija neophodna najviše ih je osnovano 2001–2009. godine (23%), a najmanje 1990–2000. godine (13%). U pitanju su najčešće sasvim male organizacije (24%), bez budžeta (27%). Za neophodnu obuku najviše organizacija se izjasnilo s teritorije istočne Srbije (30%), a najmanje s teritorije Vojvodine (18%), što govori o kapacitetima civilnog sektora u ovim regionima.

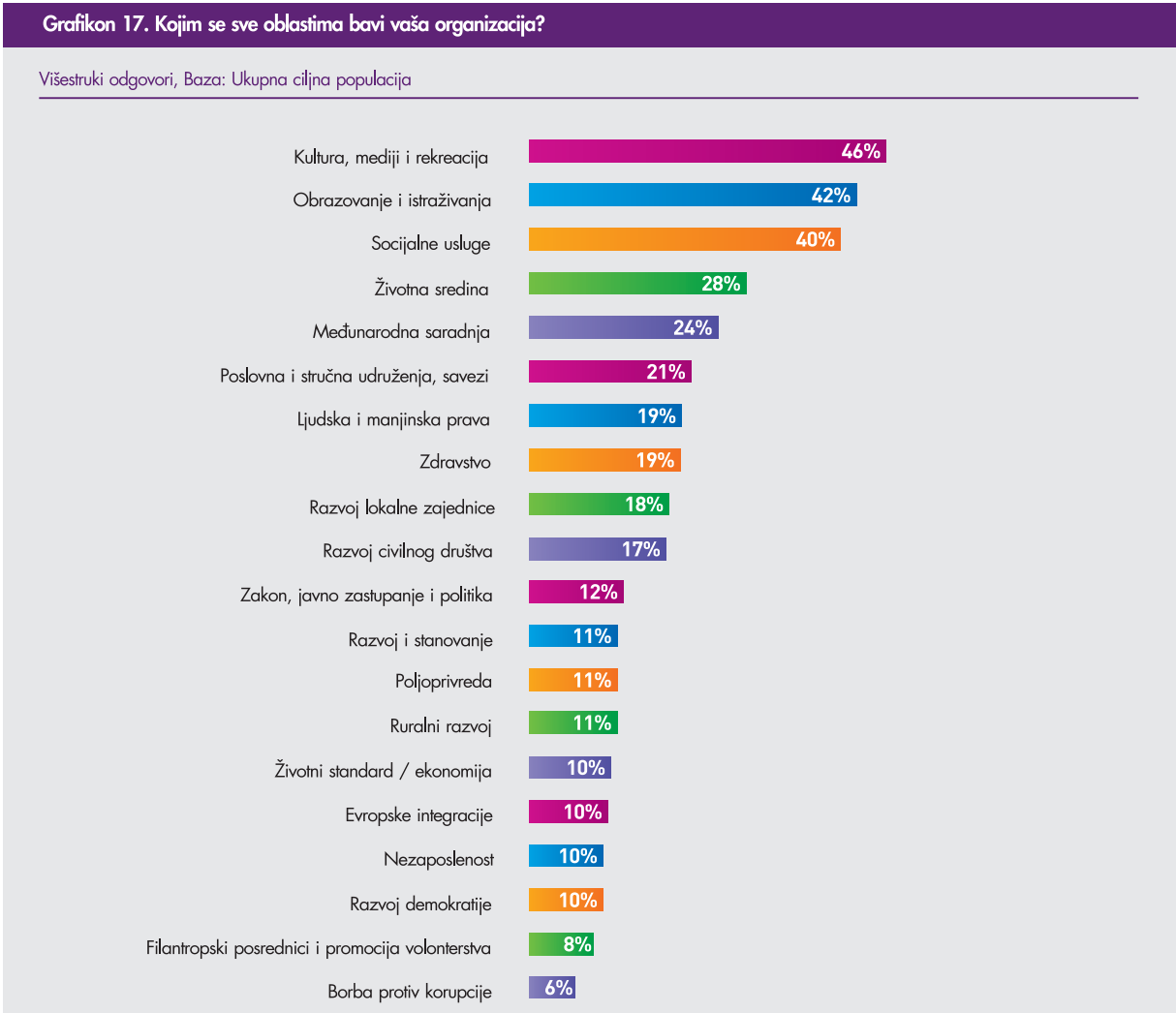
Među OCD koje su svoje stanje po ovom pitanju ocenile kao dobro, ali i pored toga iskazale potrebu za dodatnom edukacijom, najviše je onih koje su osnovane između 1990–2000. godine (49%). Najčešće su to velike organizacije (61%) i organizacije s budžetom većim od 100.000 € (49%), kao i OCD iz istočne Srbije (55%).

OCD koje tvrde da nemaju potrebu za ovakvim tipom edukacije u najvećem broju su i najstarije organizacije (40%), srednje veličine (39%), s velikim budžetima (42%), kao i OCD iz Beograda (39%).

Oblast delovanja

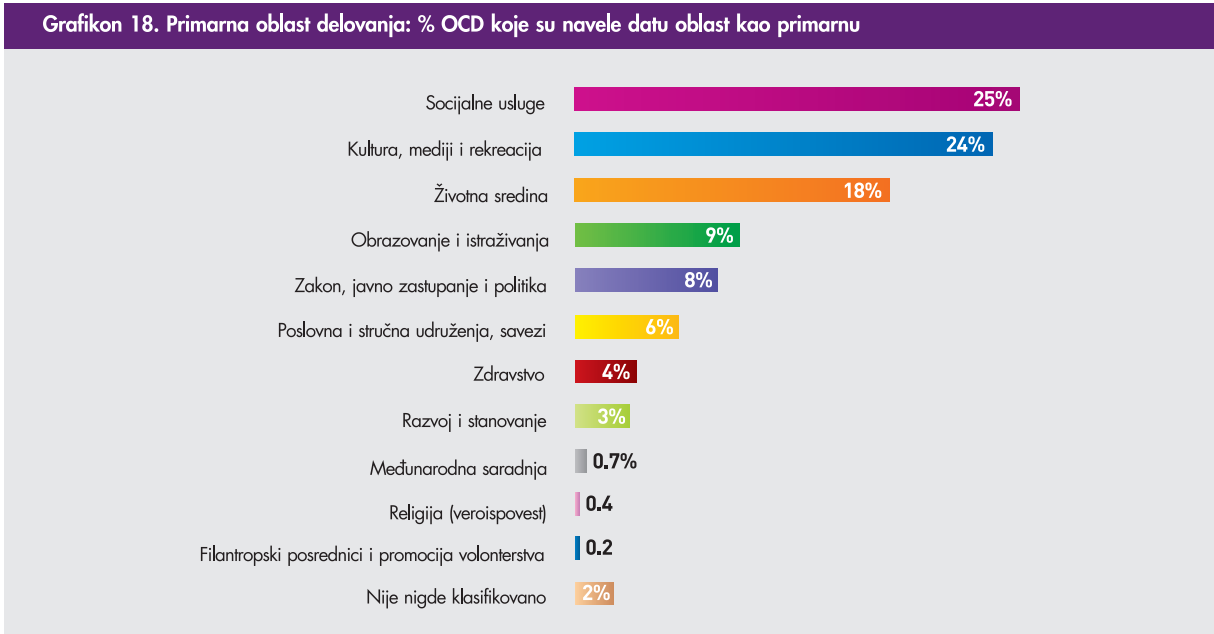
Kao što je već rečeno u uvodnom delu, ovo je prvo istraživanje o organizacijama civilnog društva u Srbiji u kom se koristi Međunarodna klasifikacija delatnosti neprofitnih institucija (engl.: the International Classification of Nonprofit Organizations – ICNPO). Usled nedostatka domaće klasifikacije, osnovni problem u prethodnim istraživanjima bio je kako klasifikovati udruženja, jer su se često brkale ciljne grupe i delatnosti. Uz to, u Zakonu o udruženjima definiše se „oblast ostvarivanja ciljeva“ koja nije unapred propisana, pa udruženja taj obavezujući deo Statuta mogu da formulišu potpuno slobodno, što svakako još otežava svaki pokušaj standardizacije. Uvođenjem međunarodne klasifikacije omogućili smo ne samo standardizaciju, nego i uporedivost s podacima iz drugih zemalja, a samim tim i sticanje uvida u stepen razvoja civilnog sektora u Srbiji, u odnosu na one u drugim zemljama.

Sledi grafikon s podacima o svim oblastima kojima se bavi organizacija.

Najveći broj organizacija (46%) bavi se kulturom, medijima i rekreacijom, dok se u nešto manjem procentu organizacije bave obrazovanjem i istraživanjem (42%), socijalnim uslugama (40%), životnom sredinom (28%) itd. Najmanje organizacija se bavi borbom protiv korupcije (svega 6%).

OCD koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom ujedno se bave i obrazovanjem i istraživanjem (44%), kao i međunarodnom saradnjom (30%). Među OCD koje se bave obrazovanjem i istraživanjem, veliki broj OCD se bavi i kulturom, medijima i rekreacijom (39%), socijalnim uslugama i međunarodnom saradnjom (po 27%). OCD koje se bave socijalnim uslugama bave se najčešće i zdravstvom, i obrnuto, dok se OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike najčešće bave ljudskim i manjinskim pravima (75%) odnosno obrazovanjem i istraživanjem (55%).

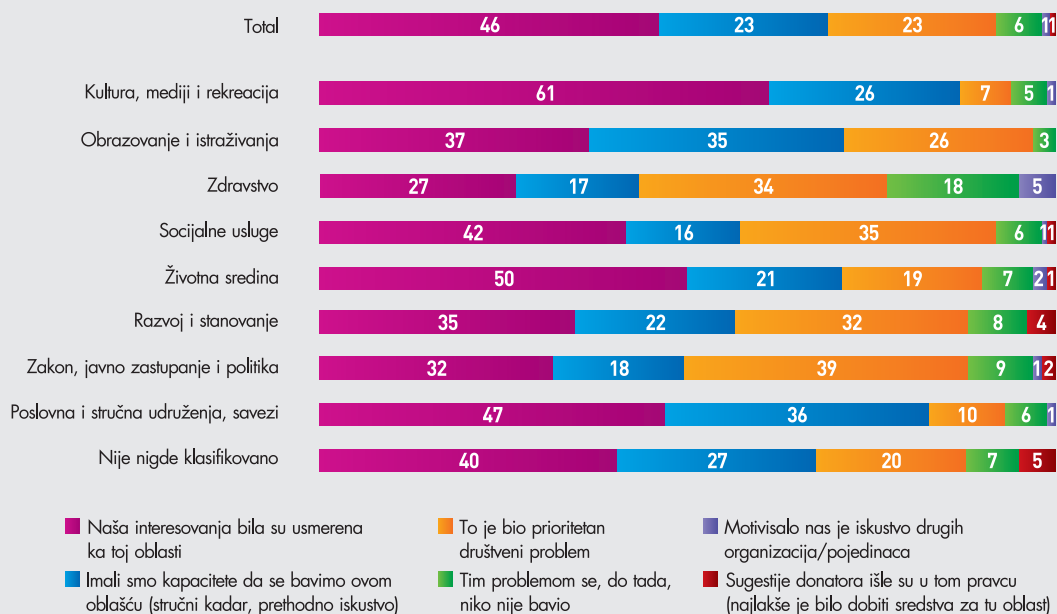

Organizacije civilnog društva čije su primarne oblasti socijalne usluge, kultura/mediji/rekreacija i životna sredina čine više od 65% registrovanih OCD. Socijalnim uslugama se u najvećoj meri bave organizacije nastale pre 1989. godine (45%), one koje imaju od 11 do 20 aktivnih ljudi (33%), s budžetom od 20.001 do 100.000 evra (34%), kao i OCD iz zapadne Srbije (33%). U najvećoj meri se kulturom, medijima i rekreacijom bave sasvim nove organizacije, nastale posle 2010. godine (26%), s najviše petoro aktivnih ljudi (27%), organizacije sa sasvim malim budžetima (do 1.000 evra, 28%) i one iz Vojvodine (28%). Životnom sredinom se bave najviše sasvim mlade organizacije koje su nastale od 2010. godine (24%), s do petoro aktivnih ljudi (22%), bez budžeta (26%), iz istočne Srbije (30%). Zanimljiv je podatak da je svega 5% organizacija s budžetom preko 100.000 evra imalo kao svoju primarnu oblast delovanja životnu sredinu. Među organizacijama koje se bave obrazovanjem i istraživanjem nema znatnijih razlika. Bavljenje zakonom, javnim zastupanjem i politikom jeste relativno nova aktivnost, jer je pre 1989. godine, svega 1% organizacija navelo ovu oblast kao primarnu, dok se od organizacija nastalih 1990. godine i kasnije, u proseku 10 do 11% bavi ovom temom kao primarnom.

Razlozi za izbor primarne oblasti delovanja variraju između OCD, ali dominiraju tri glavna razloga: najveći broj OCD (46%) odgovorilo je da su im takva bila interesovanja, 23% da je izbor bio u skladu s kapacitetima, a 23% OCD je tu oblast prepoznalo kao prioritetan društveni problem.

U najvećoj meri su svoja interesovanja pratile OCD koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom (61%); poslovna/stručna udruženja/savezi (36%) i ona koja se bave obrazovanjem i istraživanjem (35%) opredelile su se za primarnu oblast delovanja u skladu sa svojim kapacitetima; OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom pretežno su odabrale svoju primarnu oblast delovanja jer su u tome prepoznale prioritetan društveni problem (39%), slično kao i one koje se bave socijalnim uslugama (35%).

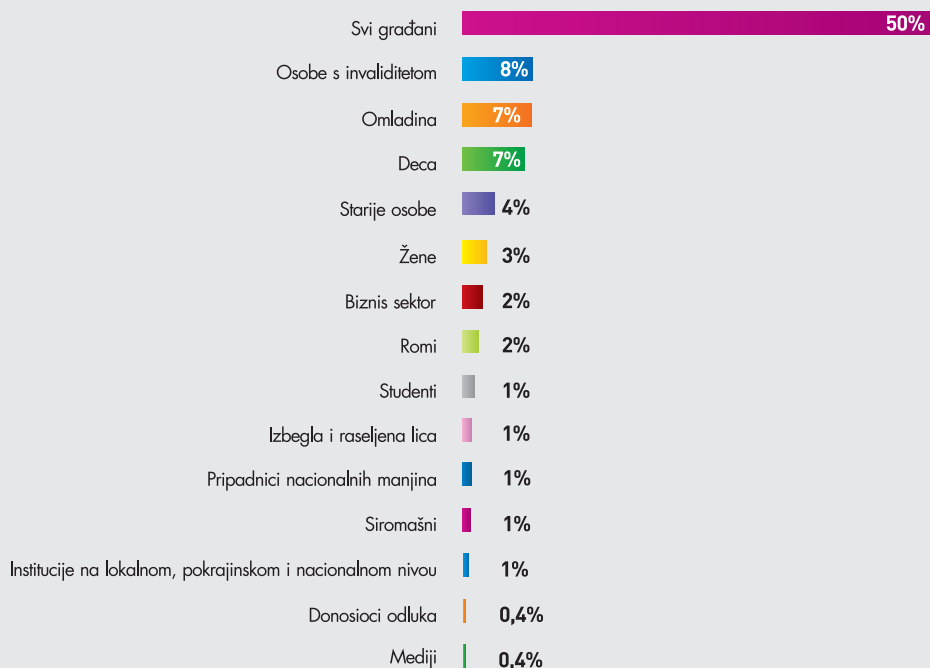
Grafikon 19. Koji je osnovni razlog što ste se odlučili baš za tu oblast delovanja?

Korisnici i ciljne grupe

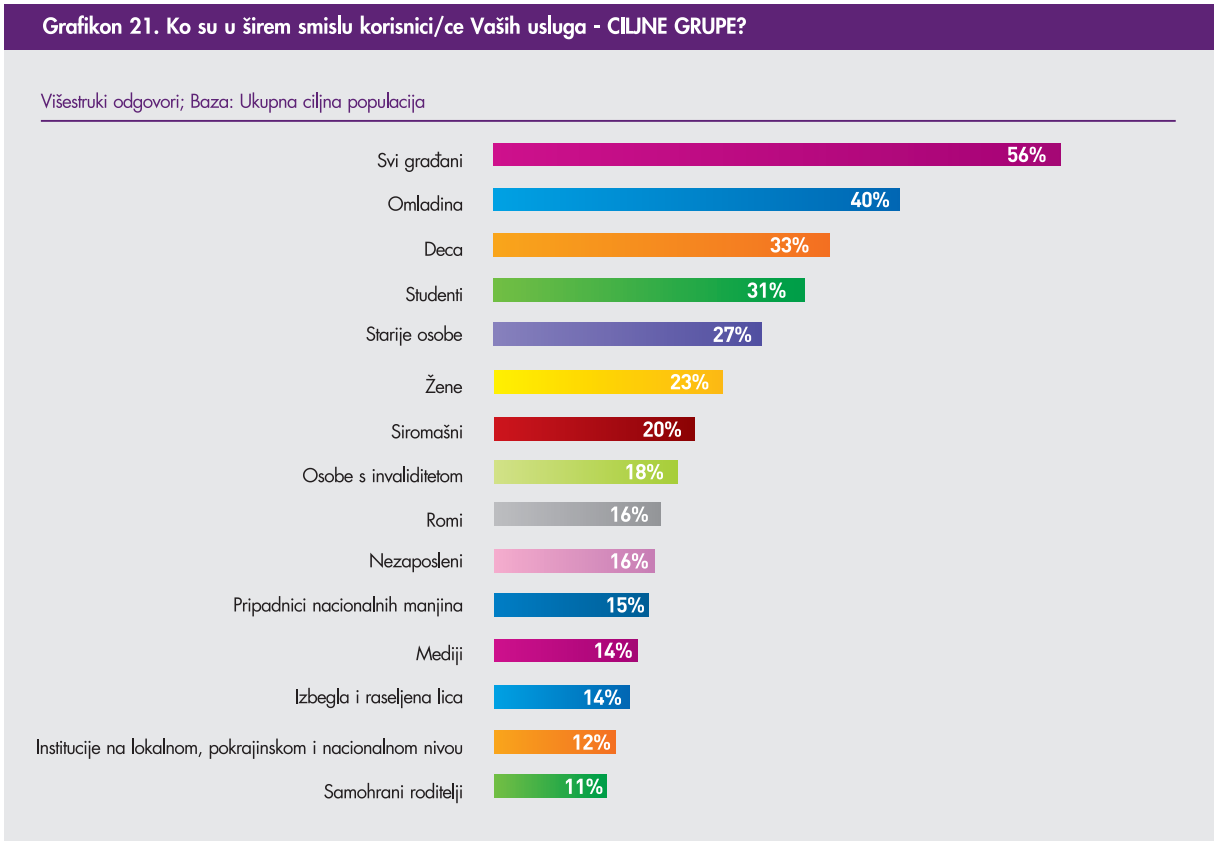
Grafikon 20. Ko su primarni/direktni korisnici/ce Vaših usluga - na koga je prevashodno usmerena Vaša organizacija?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Polovina OCD kao svoje primarne korisnike navela je sve građane, 8% je izjavilo da su to osobe s invaliditetom, po 7% mladi odnosno deca, 4% stariji itd. Među onima koje su se izjasnile da su im primarni korisnici svi građani, najviše ih je iz oblasti životne sredine (78%). OCD u oblasti socijalnih usluga, pored svih građana (32%), kao primarne korisnike navode osobe s invaliditetom (26%) i stariji (10%); decu i omladinu kao neposredne korisnike u najvećoj meri navode OCD koje se bave obrazovanjem i istraživanjem (po 16%).

Nema znatnijih razlika među OCD, osim činjenice da su OCD kojima su neposredni korisnici svi građani najzastupljenije na teritoriji Vojvodine (60%); kao i da se osobama s invaliditetom najčešće bave OCD nastale do 1989. godine (11%), s budžetom od 5.000–20.000 evra i preko 100.000 evra (po 11%).

Najčešće ciljne grupe su svi građani (56%), omladina (40%) i deca (trećina OCD).

Ako se pogleda po oblastima delovanja, svim građanima se kao ciljnom grupom bave najviše OCD u oblasti razvoja i stanovanja (74%), a najmanje OCD koje se bave obrazovanjem i istraživanjem (42%). Njima su, očekivano, u širem smislu ciljne grupe omladina (55%), deca (44%) i studenti (48%). Na starije su najviše usmerene OCD koje se bave socijalnim uslugama (39%), koje se podjednako bave i osobama s invaliditetom (39%), kao i siromašnima (30%). Interesantno je da su Romi ciljna grupa OCD koje se bave zakonom/javnim zastupanjem/politikom (30%), obrazovanjem i istraživanjem (24%) i socijalnim uslugama (23%), što govori o osetljivosti ove marginalizovane grupe. Organizacije koje se bave zakonom/javnim zastupanjem/politikom, mnogo češće od drugih bave se nezaposlenima (28%), pripadnicima nacionalnih manjina (34%), kao i institucijama (25%). Sektor biznisa je u najvećoj meri ciljna grupa kojom se bave poslovna/stručna udruženja /savezi (34%).

Nema većih razlika među OCD u odnosu na godinu osnivanja, veličinu i budžet. Regionalno gledano, organizacije kojima su ciljna grupa svi građani najzastupljenije su na teritoriji istočne Srbije (63%). One kojima su ciljne grupe najčešće studenti, najzastupljenije su na teritoriji Beograda (40%) što je u skladu s činjenicom da je Beograd najveći univerzitetski centar u Srbiji. Organizacije kojima su ciljna grupa žene, najčešće su na teritoriji jugoistočne Srbije (30%), što može biti indikator položaja žena i obima diskriminacije žena u tom regionu. Romi su najčešće ciljna grupa OCD u jugoistočnoj Srbiji (29%).

Grafikon 22. Koji se tipovi aktivnosti najčešće sprovode u Vašoj organizaciji?

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

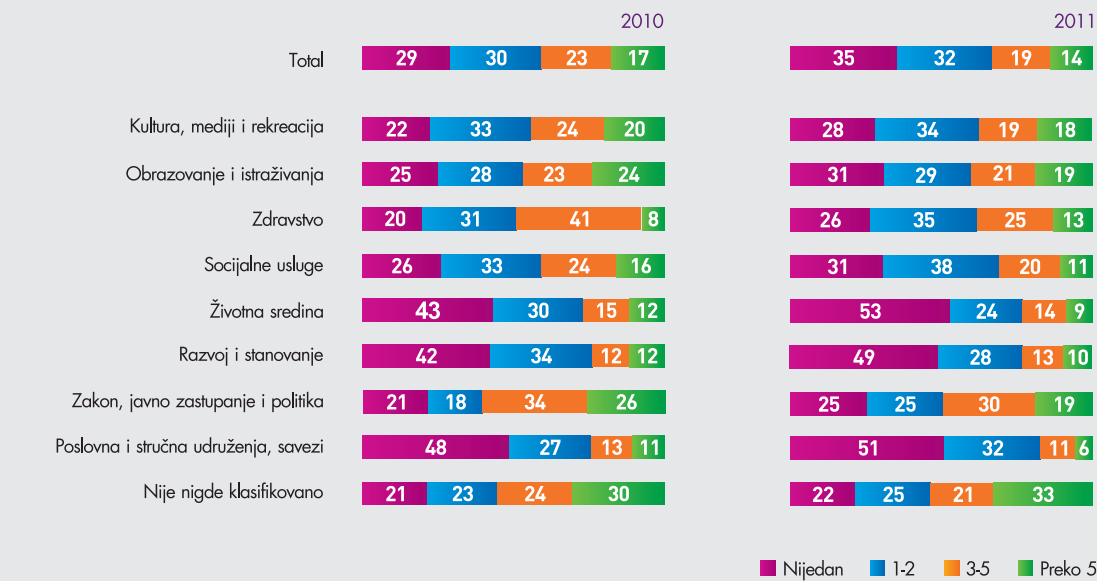
Najčešći tip aktivnosti među anketiranim organizacijama jesu vaninstitucionalno/dodatno obrazovanje – seminari, obuke, radionice, kursevi (50%), akcije u lokalnoj zajednici (49%), savetovanje i pružanje različitih profesionalnih usluga i servisa (33%), umrežavanje i saradnja (28%) i ostalo.

Kada se pogleda po primarnim oblastima delovanja, vaninstitucionalnim/dodatnim obrazovanjem najviše se bave one OCD koje se bave obrazovanjem i istraživanjem (77%), zdravstvom (62%) i zakonom/javnim zastupanjem/politikom (59%).

Akcije u lokalnoj zajednici najčešća su aktivnost organizacija koje se bave životnom sredinom (56%), dok se savetovanjem najviše bave one organizacije kojima je primarna oblast delovanja zdravstvo (65%). Umrežavanje i saradnja najzastupljeniji su među OCD koje se bave zakonom/javnim zastupanjem/politikom (43%).

Vaninstitucionalnim/dodatnim obrazovanjem bavi se najveći broj OCD (60%) u Beogradu. Akcije u lokalnoj zajednici najprisutniji su tip aktivnosti kod OCD s teritorije Vojvodine, istočne i jugoistočne Srbije (po 55%), a najmanje ih organizuju velike OCD i one bez budžeta (po 36%). Savetovanjem i pružanjem različitih profesionalnih usluga i servisa najčešće se bave OCD s budžetom preko 100.000 evra (46%), i iz Beograda (43%). Umrežavanjem i saradnjom najmanje se bave OCD nastale do 1989. godine (17%), a najviše one s velikim budžetom (37%).

Grafikon 23. Koliko ste UKUPNO predloga projekata podneli donatorima tokom 2010/2011?

Prema izjavi, 30% organizacija je 2010. godine podnelo jedan ili dva projekta, 23% organizacija između 3 i 5, 17% organizacija više od 5 projekata, dok je 29% organizacija odgovorilo da nije podnelo nijedan projekat donatorima.

Broj projekata podnetih donatorima varira između OCD unutar oblasti, ali je u proseku najmanji broj projekata podnet u oblasti stručnih udruženja (48%) i životne sredine (43%). Među organizacijama koje su podnale više od pet projekata najviše je onih koje se bave zakonom/javnim zastupanjem/politikom (26%) odnosno koje nisu klasifikovane (30%). OCD koje se bave zdravstvom u najvećoj meri su aplicirale za 3–5 projekata (41%).

Ako pogledamo godinu osnivanja među OCD koje nisu podnale nijedan projekat u 2010. godini, najviše ih je u grupi koje su osnovane te godine i 2011. (40%). To su u većini male organizacije (34%), koje nisu ni imale budžet za 2010. (57%). Teritorijalno gledano, tih OCD je najviše na teritoriji zapadne Srbije (44%).

Među onima koje su podnale više od pet projekata najviše je OCD sa iskustvom tj. onih koje su osnovane između 1990. i 2000. godine (24%); to su uglavnom velike organizacije s preko 20 ljudi (31%), s budžetom preko 100.000 evra (46%) i koje su u najvećoj meri s teritorije Beograda (23%).

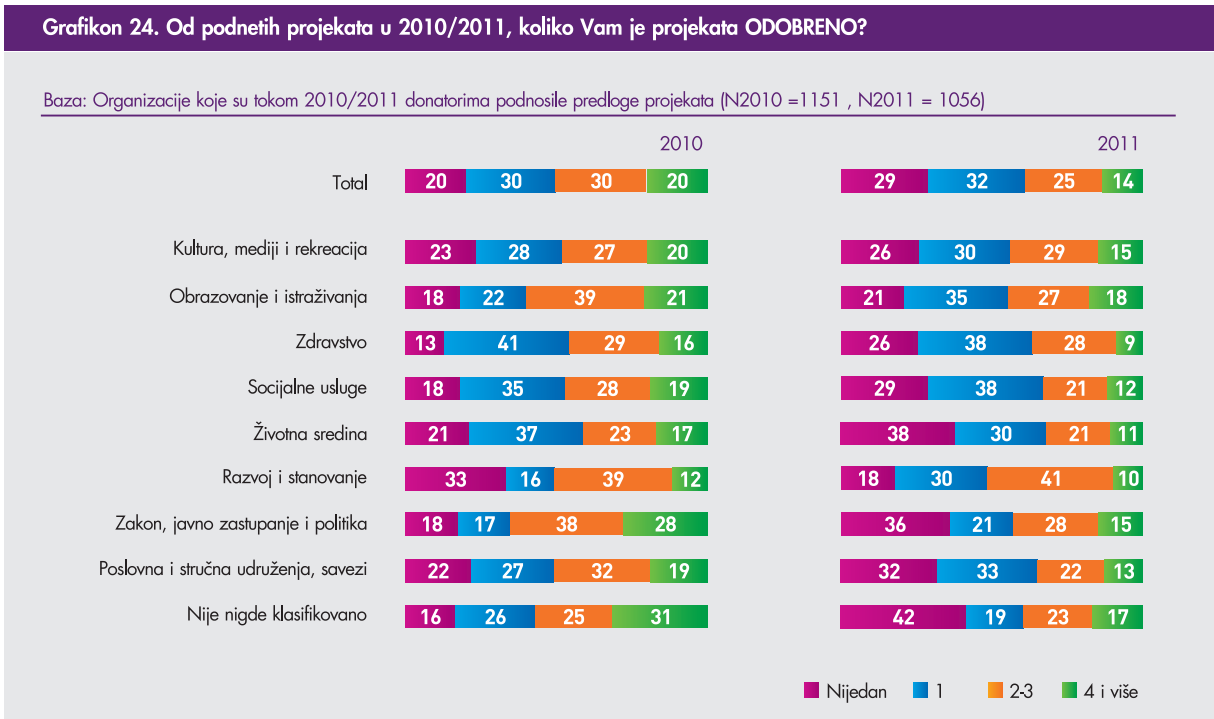
U 2011. godini 35% anketiranih OCD odgovorilo je da nije predalo nijedan projekat, 32% je apliciralo za jedan ili dva projekta, dok je tri i više projekata podnelo 33% organizacija.

Među onima koje nisu aplicirale ni za jedan projekat najviše je OCD koje se bave životnom sredinom (53%), a najmanje organizacija koje nisu nigde klasifikovane (22%). Međutim, ove OCD su najzastupljenije među organizacijama koje su podnale tri i više projekata (54%).

U kategoriji OCD koje u ovom razdoblju nisu podnale nijedan projekat godina osnivanja ne igra neku značajnu ulogu, ali veličina igra: čak 41% malih OCD (koje imaju do pet ljudi) odnosno 52% onih bez budžeta, nije predalo nijedan projekat 2011. godine, što može ukazati na nedostatak ljudi, odnosno kapaciteta za pisanje projekata u tim OCD. Ove organizacije su naprisutnije na teritoriji zapadne Srbije (47%).

Među OCD koje su u ovom razdoblju bile produktivnije, tj. koje su aplicirale za tri i više projekata, najviše je iskusnih organizacija koje su nastale 1990–2000. godine (42%). Takođe, radi se o OCD koje imaju razvijene kapacitete i resurse, odnosno velikim OCD (s preko 20 ljudi, 44%) i s velikim budžetima (preko 100.000 evra, 59%). Ovih OCD je najviše u Beogradu (38%).

Broj projekata podnetih donatorima znatno je opao u 2011. godini u odnosu na 2010; procenat organizacija koje nisu predale nijedan projekat porastao je u proseku za 7%, dok se procenat organizacija koje su podnale 3–5 projekata smanjio za 4%, a onih koje su podnale preko 5 projekata za 5%. Ipak, ovi podaci se mogu donekle objasniti i činjenicom da je anketa rađena polovinom godine, pa ostaje dovoljno vremena da se napiše i podnese još projekata.

Procenat organizacija kojima nije odobren nijedan projekat porastao je u proseku s 20% 2010. godine, na 29% 2011. godine.

U 2010. godini najveći broj anketiranih organizacija izjasnio se da im je odobren 1 ili 2–3 projekta (po 30%), dok je 20% organizacija odgovorilo da su im odobrena 4 i više. Isti procenat (20%) odgovorio je da nije odobren nijedan projekat.

Među organizacijama kojima su odobrena 4 i više projekata najuspešnije su OCD koje se bave zakonom/javnim zastupanjem/politikom (28%), za razliku od OCD što se bave razvojem i stanovanjem: njima u najvećoj meri nije odobren nijedan projekat (33%).

Među OCD kojima su odobrena 4 i više projekata najviše je onih osnovanih 1990–2000. godine (28%), koje imaju preko 20 aktivno angažovanih ljudi (37%), budžet veći od 100.000 evra (52%), sa sedištem u Beogradu (27%). Među OCD kojima nije odobren nijedan projekat najčešće su one najnovije (29%), najmanje (do 5 ljudi, 27%) bez budžeta (49%), iz jugoistočne Srbije (28%).

U 29% organizacija odgovorili su da im nije odobren nijedan, a u 32% samo jedan od podnetih projekata u 2011. godini. Četvrtina organizacija (25%) odgovorila je da su im odobrena 2–3 projekta, a 14% da su im odobrena 4 projekta ili više.

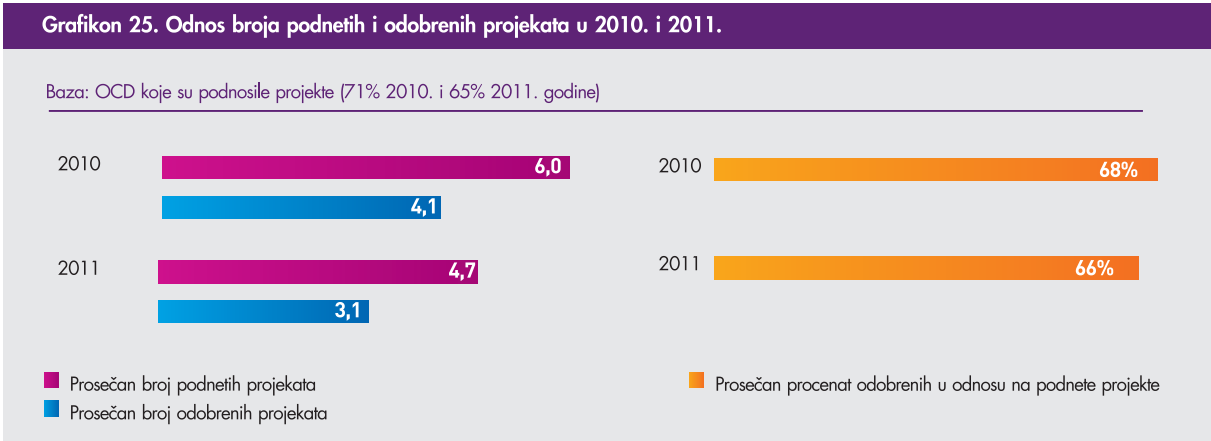
Kada se pogleda primarna oblast delovanja najuspešnijih OCD u 2011. godini, to su u najvećoj meri bile OCD koje se bave obrazovanjem i istraživanjem (18%), a u najmanjoj OCD koje se bave zdravstvom (9%). U kategoriji onih kojima nije odobren nijedan projekat u 2011. godini najzastupljenije su OCD koje se bave životnom sredinom (38%) i koje nisu nigde klasifikovane (42%), a najređe OCD koje se bave razvojem i stanovanjem (18%).

Kao što se moglo i očekivati, nove organizacije koje su nastale u poslednje dve godine najčešće nemaju nijedan odobren projekat u 2011. godini (39%). Taj problem imaju u najvećoj meri male organizacije do 5 aktivno angažovanih ljudi (33%), s malim budžetima (do 1.000 evra, 37%) i uglavnom s teritorije jugoistočne Srbije (45%).

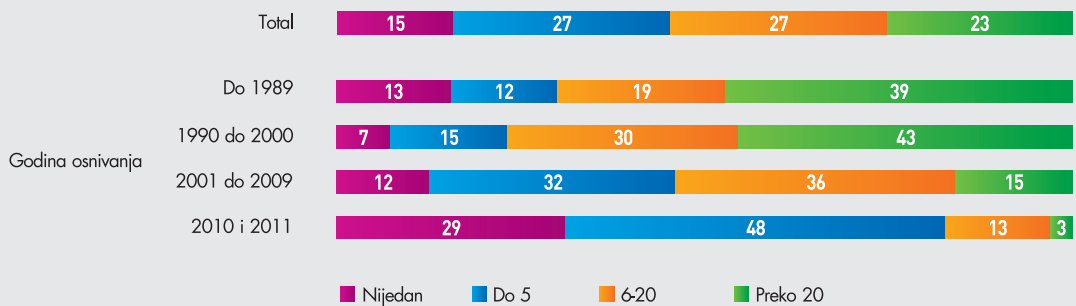
Najuspešnije su starije OCD (kod 18% OCD nastalih do 1989. godine odobrena su 4 i više projekata), koje imaju veliki broj aktivno angažovanih ljudi (preko 20, 28%) i veliki budžet (preko 100.000 evra, 32%), sa sedištem u regionu Beograda (17%).

Kao i u slučaju podnetih projekata, broj odobrenih projekata znatno je opao u 2011. godini u odnosu na 2010; procenat organizacija kojima nije odobren nijedan projekat porastao je u proseku za 9%; postotak organizacija kojima su odobrena 2–3 projekta smanjio se za 3%, a procenat onih kojima su odobrena 4 projekta i više za 9%. I ovaj pad se može donekle objasniti činjenicom da se radi o informacijama iz sredine tekuće godine, tako da se može očekivati još novih, napisanih i predatih, a samim time i odobrenih projekata.

Odnos predatih i odobrenih projekata u 2010. i 2011. godini može se videti i na sledećem grafikonu, koji prikazuje prosečne vrednosti.

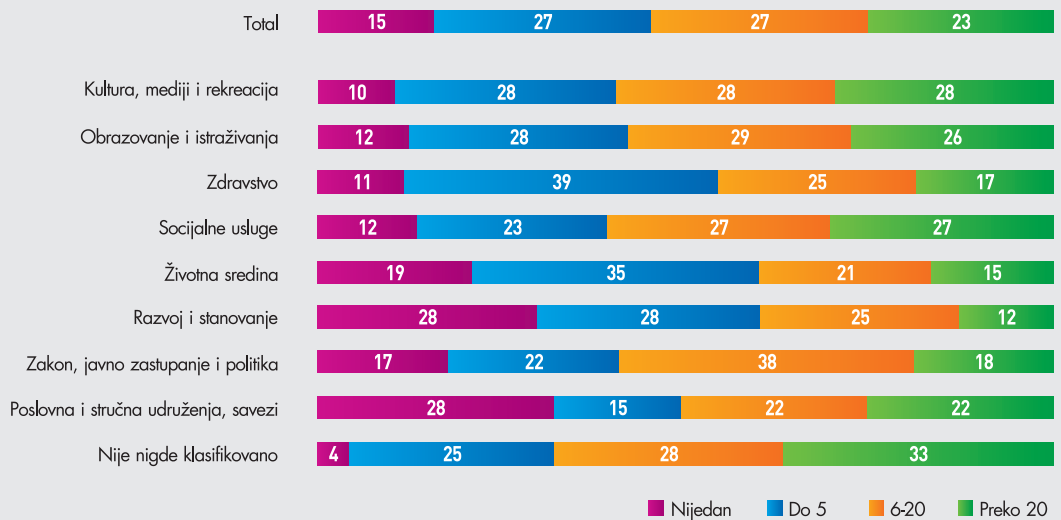

Grafikon 26. Koliko imate uspešno realizovanih projekata od svog osnivanja do sada?

Grafikon 27. Koliko imate uspešno realizovanih projekata od svog osnivanja do sada?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Broj uspešno realizovanih projekata povezan je s dužinom postojanja OCD, ali je takođe upadljivo da među OCD osnovanim pre deset i više godina ima onih koje nemaju nijedan uspešno realizovan projekat.

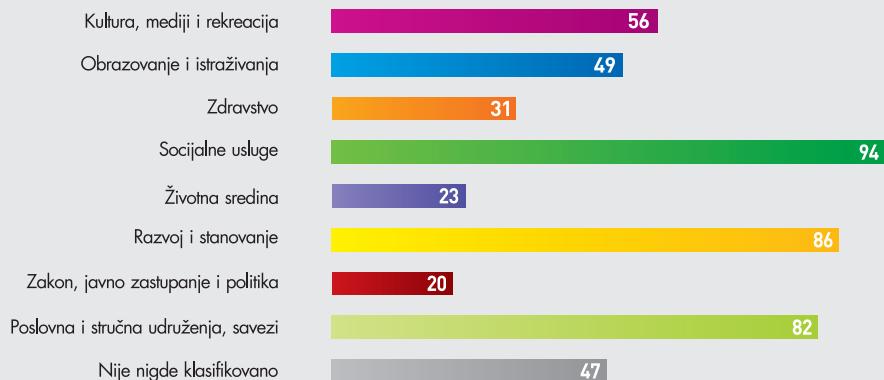
Najveći broj intervjuisanih organizacija (po 27%) izjavio je da su od svog nastanka uspešno realizovale 6–20 projekata odnosno do 5 projekata, a 23% OCD su bile uspešne u realizaciji preko 20 projekata. U 15% organizacija su odgovorili da do sada nisu realizovali nijedan projekat.

Najuspešnije su bile organizacije koje nisu nigde klasifikovane (33%), kao i one koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom (28%) s realizovanih više od 20 projekata. Među OCD koje od osnivanja nisu realizovale nijedan projekat najviše je organizacija koje se bave razvojem i stanovanjem i stručna/poslovna udruženja/savezi (po 28%).

Starije i velike OCD su najuspešnije po broju realizovanih projekata. Preko 20 projekata u najvećem broju su realizovale OCD nastale u vreme od 1990. do 2000. godine (43%), što se i očekivalo jer se one i u najvećoj meri finansiraju na bazi projekata; zatim, to su OCD s preko 20 aktivnih ljudi u organizaciji (38%), s budžetom preko 100.000 evra (43%), kao i OCD iz Vojvodine (31%).

Među organizacijama koje dosad nisu realizovale nijedan projekat najzastupljenije su sasvim nove (29%), veoma male (18%), bez budžeta (37%), sa sedištem u istočnoj Srbiji (25%),

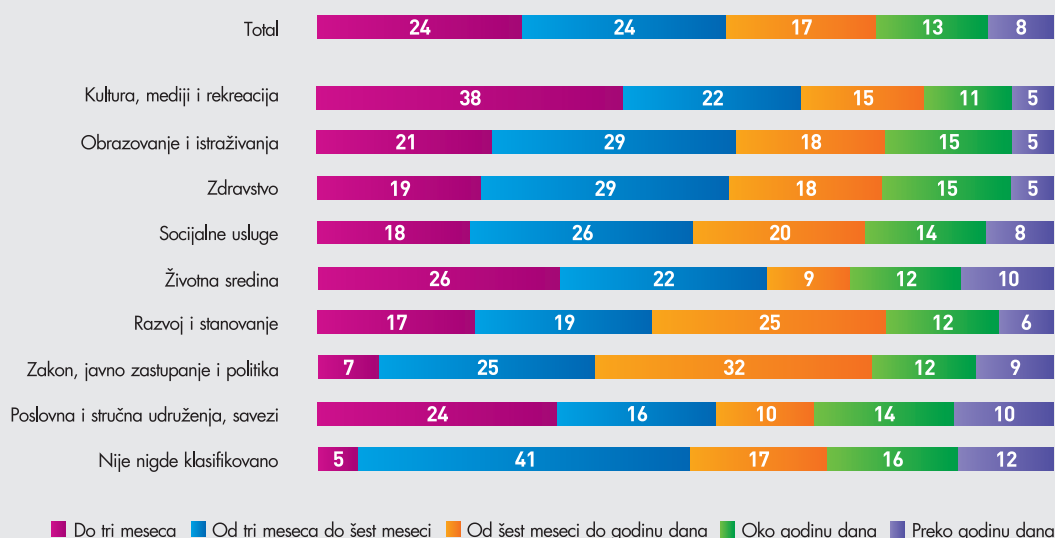
Grafikon 28. Prosečan broj uspešno realizovanih projekata po OCD od osnivanja do sada

U proseku (uzimajući u obzir apsolutne vrednosti) najviše projekata po OCD realizovano je u oblastima socijalnih usluga, razvoja i stanovanja i poslovnih/stručnih udruženja i saveza.

Grafikon 29. Koliko u proseku traje većina projekata koje Vaša organizacija realizuje?

Baza: Ukupna ciljna populacija

U 24% organizacija su odgovorili da im projekti traju do 3 meseca, odnosno 3–6 meseci, 17% OCD je odgovorilo 6–12 meseci, a 13% da imaju jednogodišnje projekte. U proseku, dakle, većina projekata traje manje od godinu dana, dok svega 8% ima projekte koji traju duže od jedne godine.

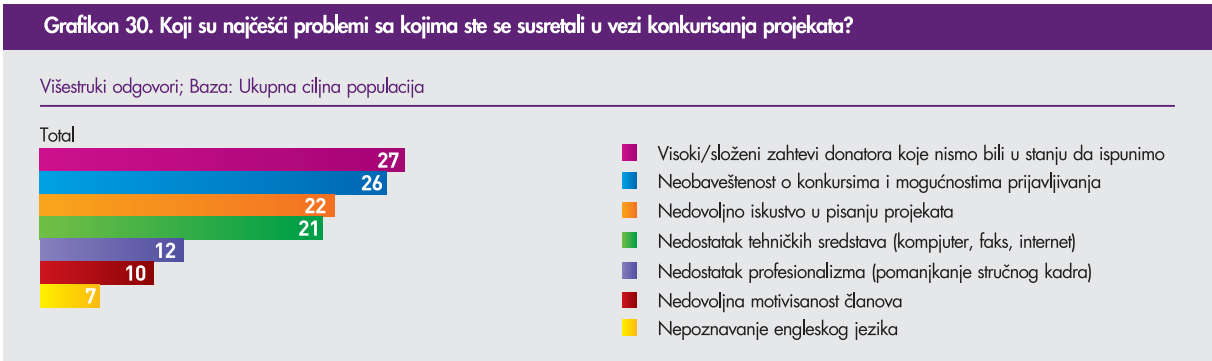
Među OCD koje imaju projekte u trajanju do godine dana najviše je organizacija koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom (75%), a najmanje OCD koje se bave životnom sredinom (57%) odnosno poslovnih/stručnih udruženja/saveza (50%). Projekte u trajanju od godine dana i preko jedne godine u najvećoj meri imaju OCD koje nisu nigde klasifikovane (28%), kao i poslovna/stručna udruženja/savezi (24%).

Među organizacijama čiji projekti traju do godine dana gotovo da nema znatnih odstupanja u odnosu na godinu osnivanja, broj aktivnih ljudi i veličinu budžeta. Primećuje se da OCD iz zapadne Srbije u najmanjoj meri realizuju projekte do godinu dana (50%). Kao što se i očekuje, projekte koji traju oko godinu dana i duže od jedne godine u najvećoj meri realizuju najstarije OCD (27%), s 11 do 20 aktivnih ljudi (26%), s budžetom preko 100.000 evra (35%). Zanimljiv je podatak da dugoročnije projekte podjednako realizuju OCD iz Beograda (25%), kao i one iz zapadne i istočne Srbije (po 23%).

Što se tiče projekata koje OCD trenutno realizuju, najveći broj organizacija je odgovorio da ne realizuje nijedan projekat (30%), 27% OCD realizuje jedan, 17% OCD realizuje dva, dok je 19% odgovorilo da trenutno realizuje tri ili više projekata.

Među organizacijama koje trenutno ne realizuju nijedan projekat prednjače one koje se bave životnom sredinom (45%), kao i poslovna/stručna udruženja/savezi (41%), a najmanje je takvih organizacija koje nigde nisu klasifikovane (16%). OCD koje trenutno realizuju tri ili više projekata u najvećem broju su OCD koje nisu nigde klasifikovane (35%), kao i organizacije koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (27%), a najmanje OCD koje se bave životnom sredinom (8%).

Očekivano, najnovije OCD (38%), najmanje (s do pet aktivno angažovanih ljudi, 38%) i bez budžeta (45%) jesu one koje trenutno ne realizuju nijedan projekat. Gledano po regionima, najviše OCD trenutno bez projekata se nalazi u zapadnoj (45%) i jugoistočnoj Srbiji (40%). Među OCD koje trenutno sprovede tri i više projekata najviše je organizacija osnovanih 1990–2000. godine (28%), velikih organizacija s preko 20 zaposlenih ljudi (31%), s velikim budžetom koji premašuje 100.000 evra (42%). Ove organizacije su najzastupljenije na teritoriji Beograda (26%).

Složeni zahtevi donatora (27%), neobaveštenost o konkursima (26%) i nedovoljno iskustvo u pisanju projekata (22%) najčešći su problemi s kojima se OCD susreću u konkurisanju za projekte.

Organizacije koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom najbrojnije su među OCD koje problem vide u visokim i složenim zahtevima donatora (40%). Na visoke i složene zahteve donatora najmanje se žale OCD koje se bave životnom sredinom odnosno poslovna/stručna udruženja/savezi (po 16%). Neobaveštenost o konkursima najprisutnija je među OCD koje nisu nigde klasifikovane (35%) kao i kod OCD koje pružaju socijalne usluge (30%). Ove poslednje, ujedno i u većoj meri nego druge OCD, smatraju da imaju nedovoljno iskustva u pisanju projekata (26%). OCD koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom najviše problema vide u nedostatku tehničkih sredstava (29%). Zanimljivo je da među OCD koje nikad nisu aplicirale za projekte najviše ima poslovnih/stručnih udruženja i saveza (25%).

OCD koje u najvećoj meri problem vide u visokim i složenim zahtevima donatora najčešće su osnovane 2001–2009. godine (29%), s preko 20 ljudi (29%) i s budžetom između 20.000–100.000 evra (32%), što donekle iznenađuje jer se po veličini budžeta i broju ljudi koje su shodno budžetu u mogućnosti da angažuju ne očekuje da su se susretali s tom vrstom problema. Gledano po regionima, ovaj problem prepoznaju u najvećoj meri OCD iz jugoistočne Srbije (31%) i Vojvodine (30%).

Nema značajnih razlika među OCD po pitanju neobaveštenosti o konkursima i mogućnostima prijavljivanja. Problem s nedovoljnim iskustvom u pisanju projekata, očekivano, imaju u većini sasvim nove organizacije (26%), koje su male (do petoro ljudi, 27%), s budžetom do 1.000 evra (26%). Ovaj problem je posebno prepoznat od strane OCD u istočnoj Srbiji (31%).

Nedostatak tehničkih sredstava (kompjuter, faks, internet) više-manje je podjednako prisutan kod svih OCD, nezavisno od njihovih karakteristika, osim što se primećuje u većoj meri u regionu istočne (36%) i centralne Srbije (34%).

Zanimljivo je da su se s problemom nedostatka profesionalizma odnosno stručnog kadra najviše susretale OCD koje su osnovane 2000–2009. godine (15%), koje imaju preko 20 angažovanih ljudi (15%), s budžetima većim od 100.000 evra (15%). Posebno je ovaj problem prepoznat kod OCD iz jugoistočne Srbije (22%).

Grafikon 31. Koji su najčešći problemi sa kojima ste se susretali u vezi realizacije projekata?

Višestruki odgovori; Baza: Organizacije koje su konkurisale za projekte (88% od ciljane populacije)

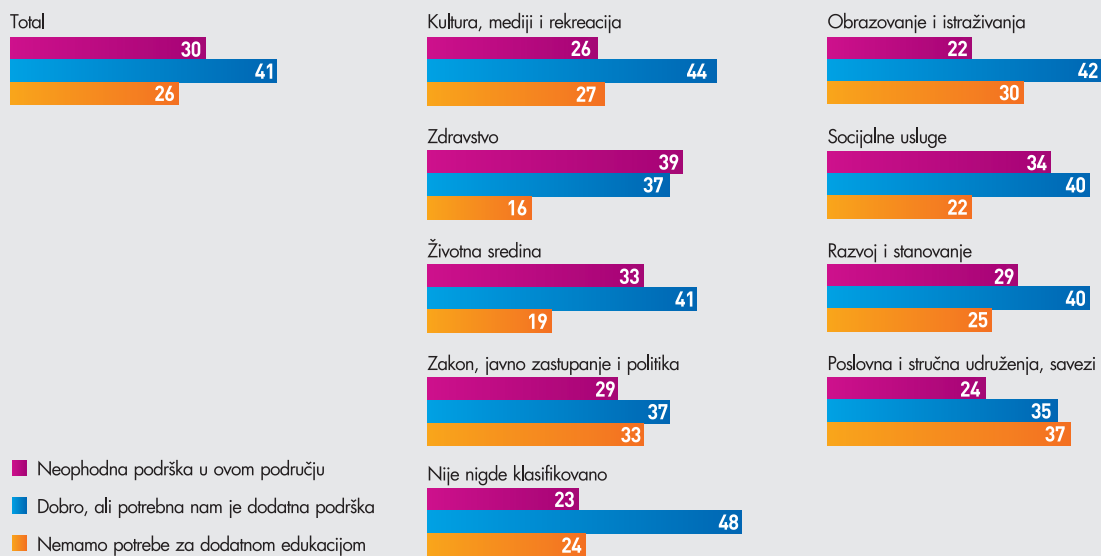
Nedostatak finansijskih sredstava je dominantan problem s kojim se velika većina OCD (73%) susreće pri realizaciji projekata. Među njima je najviše OCD koje se bave medijima, kulturom i rekreacijom (82%). Među 31% OCD koje su se najviše susretale s problemom niskog nivoa saradnje sa institucijama, najviše je OCD koje nisu nigde klasifikovane (58%), kao i onih koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (36%). Među 22% OCD kojima je najčešće problem bio nedostatak tehničkih sredstava, najzastupljenije su OCD koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom (30%).

Negativan stav okoline navodi se kao preovlađujući problem u realizaciji projekata kod 12% organizacija. Među njima prednjače organizacije koje se bave zdravstvom (24%) i OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (23%). OCD koje pružaju socijalne usluge u najvećoj meri imaju problem s nedostatkom stručnog kadra (12%), dok je nedostatak motivacije članova najzastupljeniji kao problem kod stručnih/poslovnih udruženja i saveza (21%).

S problemom nedostatka finansijskih sredstava susretale su se sve OCD, bez razlike. Na nizak nivo saradnje sa institucijama najviše su nailazile OCD nastale između 2001. i 2009. godine (35%), one malih kapaciteta i po pitanju ljudstva (do petoro ljudi, 32%) i po pitanju budžeta (bez budžeta, 37%). Sa ovom vrstom problema najviše su se susretale OCD iz Beograda (39%).

Potreba za edukacijom

Grafikon 32. Kako biste ocenili stanje svoje organizacije na području konkurisanja i realizacije projekata - da li imate potrebe za dodatnom edukacijom?

U području konkurisanja i realizacije projekata većini OCD potrebna je edukacija, pri čemu je 41% OCD svoje stanje po ovom pitanju ocenilo kao dobro, ali s napomenom da im je potrebna dodatna podrška. U 30% OCD izjavili su da im je neophodna podrška u ovom području, dok je 26% organizacija izjavilo da im dodatna edukacija, po ovom pitanju, nije potrebna.

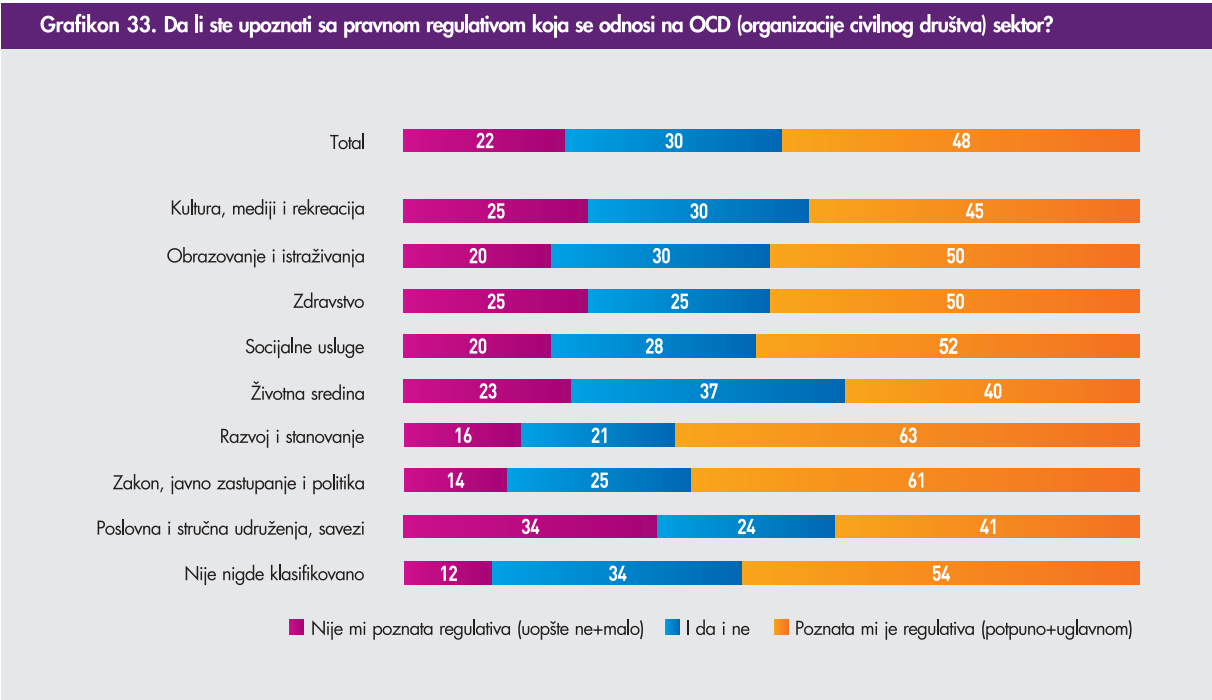
Među OCD što tvrde da im je neophodna podrška u ovom području, najzastupljenije su organizacije koje se bave zdravstvom (39%); OCD koje ocenjuju svoje stanje kao dobro ali imaju potrebu za dodatnom edukacijom u najvećoj meri su one koje nisu nigde klasifikovane (48%) kao i OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije (44%). Među organizacijama kojima nije potrebna dodatna edukacija najbrojnija su stručna/poslovna udruženja i savezi (37%), što je zanimljivo ako se imaju u vidu prethodni podaci koji govore o tome da ova udruženja u najvećem broju nisu nikada napisala/predala nijedan projekat.

Očekivano, organizacije kojima je u najvećoj meri neophodna ovakva vrsta podrške najbrojnije su među novim OCD, koje su osnovane u poslednje dve godine (35%), među najmanjim OCD (35%) i koje su bez sredstava (39%). Gledano po regionima, ova vrsta podrške je najpotrebnija OCD u jugoistočnoj (38%) i istočnoj Srbiji (36%).

Onih koje svoju situaciju ocenjuju kao dobru, ali bi im dodatna podrška na ovom području bila potrebna, najviše ima među OCD koje su nastale 2001–2009. godine, s preko 20 ljudi (52%) i s budžetom između 5.000–20.000 evra (47%). Takvih je najviše i među OCD iz istočne Srbije (52%).

Među OCD kojima nije potrebna dodatna obuka najbrojnije su organizacije koje su nastale 90-ih (32%), koje imaju između 6 i 10 aktivnih ljudi (29%) i čiji se budžet kreće između 20.001 i 100.000 evra, najčešće sa sedištem na teritoriji Beograda (33%).

Pravni okvir za delovanje OCD

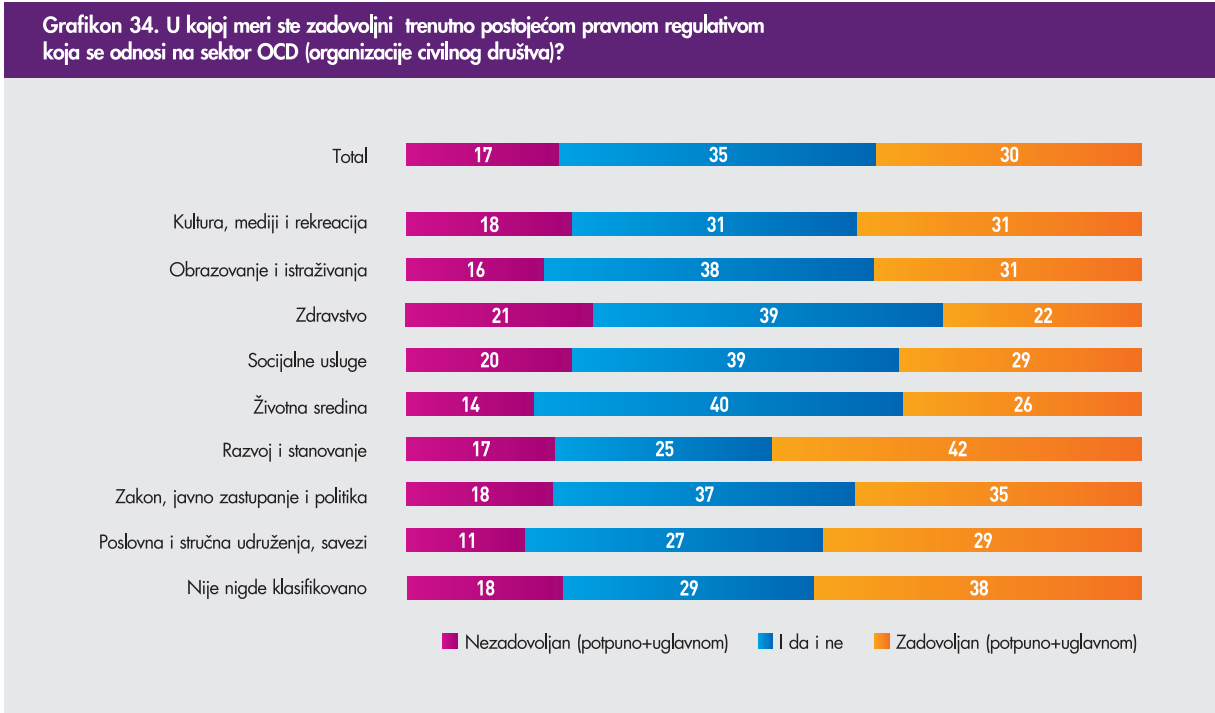

Najveći broj OCD (48%) izjasnio se da im je pravna regulativa donekle ili u potpunosti poznata, dok je 22% odgovorilo da im je pravna regulativa koja se odnosi na delovanje OCD uglavnom nepoznata.

OCD koje uglavnom poznaju pravnu regulativu za delovanje civilnog sektora jesu one koje se bave razvojem i stanovanjem (63%), kao i OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (61%); ova pravna regulativa je najmanje poznata stručnim/poslovnim udruženjima/savezima (34%).

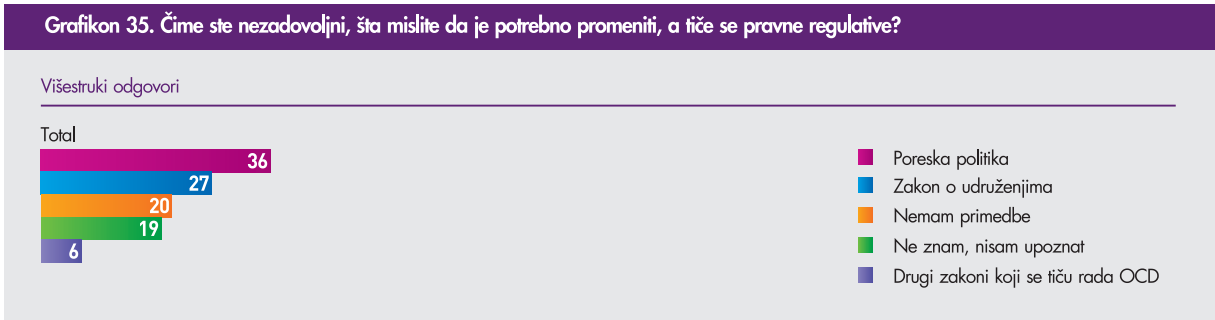
Nema većih razlika u poznavanju pravne regulative koja se tiče civilnog sektora u odnosu na godinu osnivanja ili region. Razlike se pojavljuju u odnosu na veličinu i budžet, pa je ova tematika uglavnom nepoznata sasvim malim OCD (27%) i onima bez budžeta (28%). Među organizacijama koje tvrde da im je uglavnom poznat pravni okvir za delovanje OCD, najbrojnije su OCD koje imaju između 11 i 20 aktivnih ljudi (60%), budžet od 20.001 do 100.000 evra (67%), i koje imaju sedište u zapadnoj Srbiji (61%).

Stepen zadovoljstva postojećom pravnom regulativom

Oko trećine OCD (30%) zadovoljno je pravnom regulativom koja se odnosi na organizacije civilnog društva, dok je oko 17% uglavnom nezadovoljno, a jedna trećina nema primedaba. U najvećoj meri zadovoljne su OCD u oblasti razvoja i stanovanja (42%), dok su uglavnom nezadovoljne OCD u oblasti zdravstva (21%) i socijalnih usluga (20%).

Među OCD koje su pretežno zadovoljne postojećom pravnom regulativom nema značajnih razlika, osim što su u većoj meri zadovoljne OCD iz zapadne Srbije (44%). U kategoriji onih OCD koje su uglavnom nezadovoljne postojećom pravnom regulativom koja se odnosi na OCD prednjače organizacije s preko 20 aktivnih ljudi (28%), one bez budžeta (26%), kao i OCD sa sedištem u Beogradu (23%).

U pogledu pravne regulative, najveće nezadovoljstvo u sektoru OCD izaziva poreska politika (36%), zatim Zakon o udruženjima (27%), a 6% OCD je nezadovoljno drugim zakonima relevantnim za rad OCD. Nikakvih primedaba nema 20% organizacija, dok nešto manje OCD (19%) kaže da ne zna i da nije upoznato.

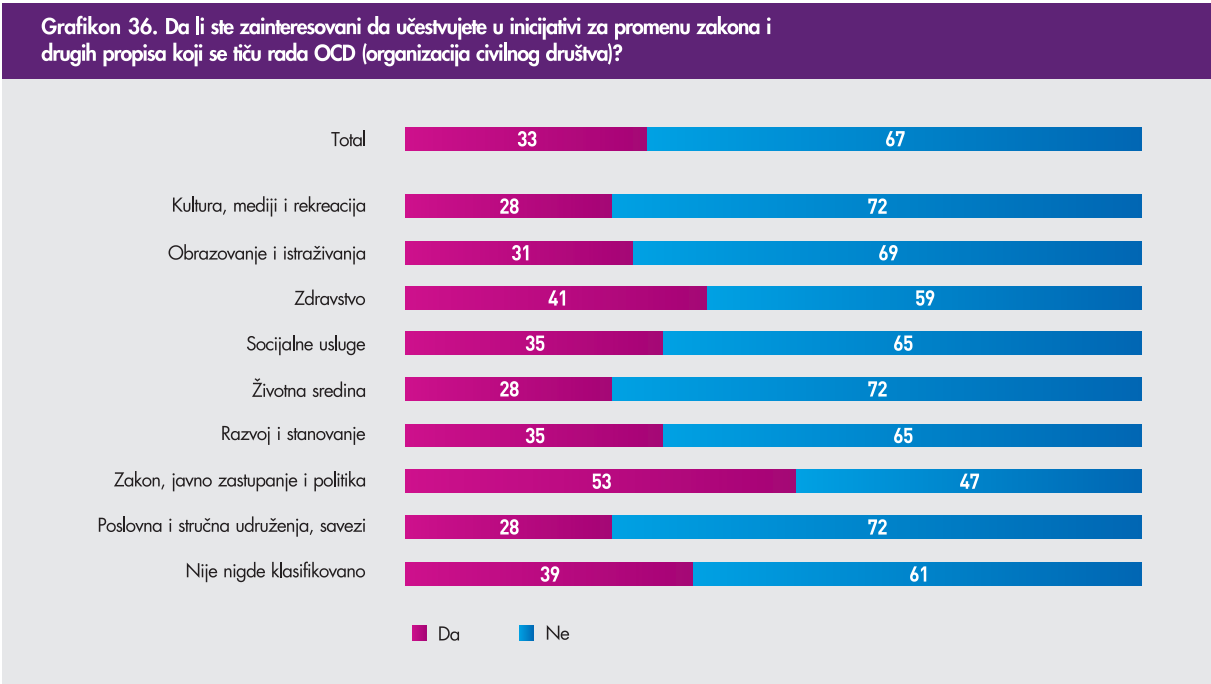
Među organizacijama koje su najnezadovoljnije poreskom politikom najviše je OCD koje se bave zdravstvom (52%), a najmanje stručnih i poslovnih udruženja i saveza (27%). Najnezadovoljnije Zakonom o udruženjima jesu OCD koje se bave socijalnim uslugama (34%), dok su drugim zakonima koje se tiču rada OCD najnezadovoljnije organizacije iz oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (12%), što je i očekivano. Među onim organizacijama koje ne znaju i nisu upoznate s tim najviše je stručnih i poslovnih udruženja i saveza (33%).

Nezadovoljstvo poreskom politikom proporcionalno raste s mladošću organizacije i njenom veličinom, pa su tako najnezadovoljnije poreskom politikom OCD osnovane 2010. i 2011. godine (41%) i OCD s preko 20 angažovanih ljudi (54%). Što se budžeta tiče, isti procenat je među onima bez budžeta (43%) kao i s velikim budžetom preko 20.000 evra, odnosno preko 100.000 evra (po 43%). Najnezadovoljnije poreskom politikom su OCD s teritorije Beograda (49%), što je razumljivo jer su porezi najviši u glavnom gradu. Nema znatnih odstupanja po pitanju nezadovoljstva Zakonom o udruženjima.

Među organizacijama koje ne znaju tj. nisu upoznate s pravnom regulativom, najviše je malih OCD (25%), čiji je budžet do 1.000 evra, a najmanje onih čiji budžet za isto razdoblje prelazi 100.000 evra (8%).

Među organizacijama što su kao razlog svog nezadovoljstva navele druge zakone koji se tiču rada OCD, najviše je onih koje su nezadovoljne „zakonom o finansiranju“ (51%), pri čemu se verovatno misli na regulisanje transparentnog finansiranja iz javnih izvora, pošto takav zakon ne postoji u Srbiji, ali se radi na donošenju uredbe u ovoj oblasti. U znatno manjoj meri su nezadovoljne Zakonom o volontiranju (13%) i Zakonom o socijalnoj zaštiti (9%).

Zainteresovanost za učešće u inicijativi za promenu zakona i drugih propisa

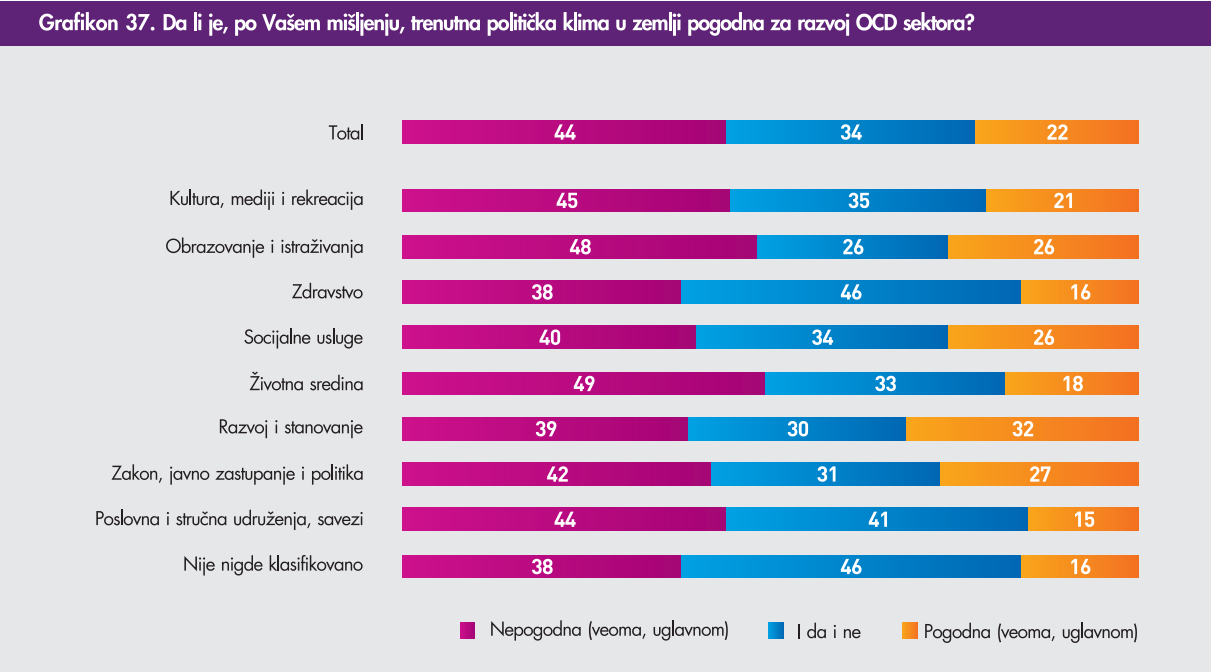

Uprkos iskazanom nezadovoljstvu postojećom pravnom regulativom, zanimljiv je podatak da većina OCD (67%) nije zainteresovana da učestvuje u inicijativi za promenu zakona i propisa koje se tiču OCD. U najvećem broju bi u takvoj inicijativi, očekivano, učestvovala OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (53%), dok su podjednako slabo zainteresovane OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije, životne sredine i poslovna/stručna udruženja/savezi (po 28%).

Nema znatnih razlika među OCD po ovom pitanju, osim što veću zainteresovanost za učešće u inicijativama za promenu zakona i propisa koji se tiču rada OCD pokazuju organizacije s budžetom preko 100.000 evra (51%), sa sedištem u Beogradu i istočnoj Srbiji (po 47%), dok su najmanje zainteresovane OCD iz Vojvodine (22%).

OCD koje bi se pridružile inicijativi za promenu zakona i drugih propisa najviše bi podržale promenu poreske politike (21%). Među njima prednjače OCD u oblasti razvoja i stanovanja (48%), kao i OCD koje su nastale 90-ih (31%), onima s više od 20 aktivnih (32%), s budžetom 5.001–20.000 evra (32%) i sa sedištem na teritoriji Beograda (34%).

Politička klima i razvoj sektora

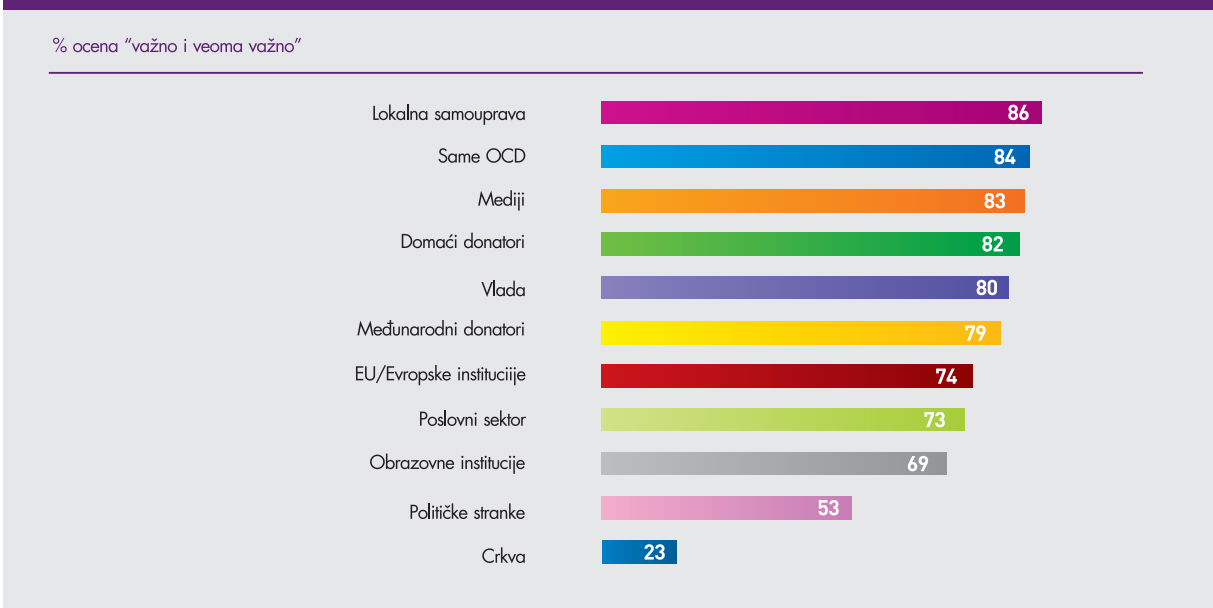

Čak 44% OCD ocenjuje da je politička klima u zemlji nepogodna za razvoj sektora OCD. Najvećim delom to su organizacije koje se bave problemima životne sredine (49%) i obrazovanjem i istraživanjima (48%). To je preovlađujući stav u organizacijama iz Beograda i Vojvodine (po 47%). Ne iznenađuje da su to uglavnom organizacije bez budžeta ili s vrlo niskim budžetima, do 5.000 evra (po 46%). Na ovakav stav nema uticaja broj aktivnih ljudi u organizaciji niti vreme kada su osnovane. Istovremeno, OCD u oblasti razvoja i stanovanja u najvećoj meri procenjuju da je politička klima povoljna za razvoj civilnog sektora (32%). Pozitivnu ocenu su takođe dale i OCD s budžetom preko 100.000 evra (33%), kao i OCD sa sedištem u regionu zapadne Srbije (39%).

Najviše ispitanika misli da je ovakva situacija proizvod nerazvijene svesti o neophodnosti OCD i nezainteresovanosti (15%), a po 8% njih smatra da su uzroci nedostatak finansiranja za civilni sektor odnosno ekonomska situacija. Ispitanici u broju od 7% potkrepljuju ovo mišljenje stavom da postoji sprega politike i OCD, odnosno da vlast ima svoje OCD, pa to nazivaju političkom podobnošću. Oko 7% takođe smatra da političke stranke imaju prevelik uticaj. Da situaciji doprinose opšta kriza u državi i nestabilnost smatra 6% ispitanika, a 5% njih da nema poteškoća u osnivanju i radu OCD. Zanimljiv je podatak da mali broj organizacija (2%) misli da loš imidž sektora, iskrivljena slika i predrasude utiču na loš ambijent za funkcionisanje OCD.

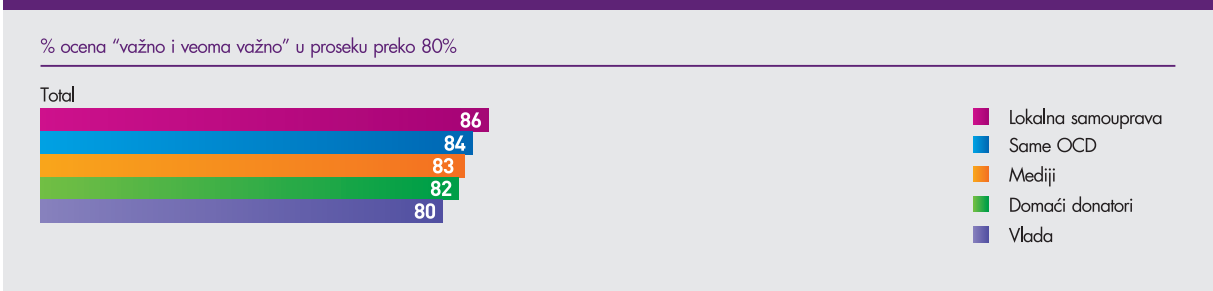
Nerazvijenu svest o neophodnosti OCD i nezainteresovanost kao uzrok loše političke klime navodi 25% OCD koje se bave zdravstvom, i svega 6% OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike. Kada je u pitanju nedostatak finansiranja za OCD, to značajnim smatra 13% organizacija u oblasti kulture, medija i rekreacije, a samo 2% onih čija je primarna oblast delovanje zakon, javno zastupanje i politika. Nema znatnih odstupanja među organizacijama osim što vredi istaći da najveći broj OCD iz istočne Srbije (16%) i centralne Srbije (13%) smatra da je uzrok u lošoj ekonomskoj situaciji, dok o sprezi između OCD i politike govori 10% OCD osnovanih od 2001. do 2010. godine i 12% OCD iz Beograda. Zanimljiv je, takođe, podatak da čak 18% OCD iz zapadne Srbije smatra da nema problema u osnivanju i radu OCD.

Grafikon 38. Koliko je, po Vašem mišljenju, važan uticaj sledećih institucija na rad OCD sektora?

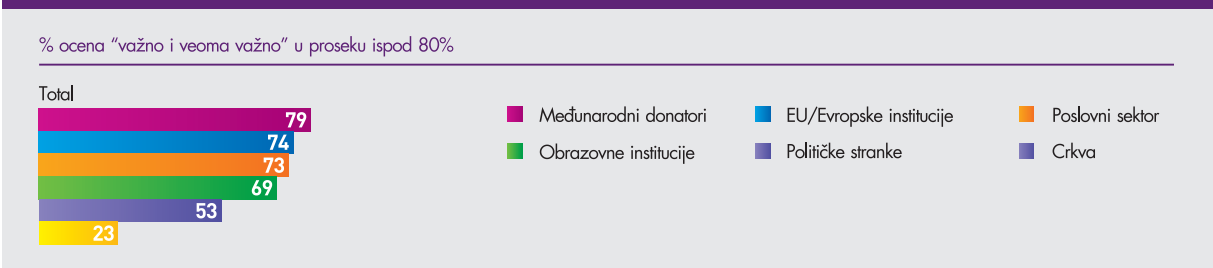

U proseku, OCD ocenjuju da su za njihovo funkcionisanje najvažniji lokalna samouprava (86%), druge OCD (84%), mediji (83%), domaći donatori (82%) i Vlada (80%). Zatim slede međunarodni donatori, in-stitucije Evropske unije, poslovni sektor, obrazovne institucije, političke stranke i Crkva.

Grafikon 39. Koliko je, po Vašem mišljenju, važan uticaj sledećih institucija na rad OCD sektora?

Grafikon 40. Koliko je, po Vašem mišljenju, važan uticaj sledećih institucija na rad OCD sektora?

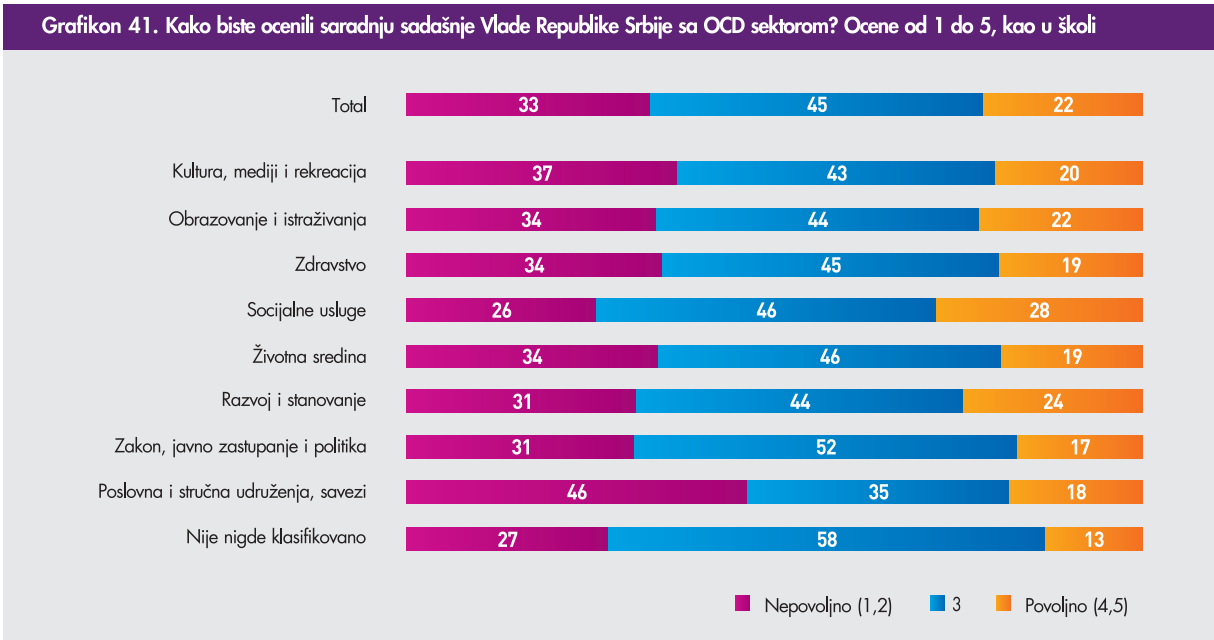

Kada se posmatra oblast delovanja, organizacije koje nisu nigde klasifikovane više od ostalih smatraju značajnim ulogu lokalne samouprave za rad sektora (95%), a takođe i uticaj političkih stranaka (86%), odnosno Crkve (34%). OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike u najvećoj meri za funkcionisanje OCD smatraju značajnim međunarodne donatore (94%) i evropske institucije (90%).

Lokalna samouprava je, prema nalazima, najznačajnija za organizacije u istočnoj Srbiji (90%), a u ovom stavu nema mnogo odstupanja koja bi se vezala za razdoblje osnivanja, broj aktivnih ljudi u organizaciji ili visinu budžeta. Takođe, o uticaju svih navedenih institucija postoji prilično ujednačeno mišljenje, osim po nekoliko parametara. Pre svega, važnost uticaja evropskih institucija i EU kod takozvanih „starih“ organi-zacija niže je procenjena (u 66% slučajeva) u odnosu na novije organizacije (79%). Zatim, uticaj poslovnog

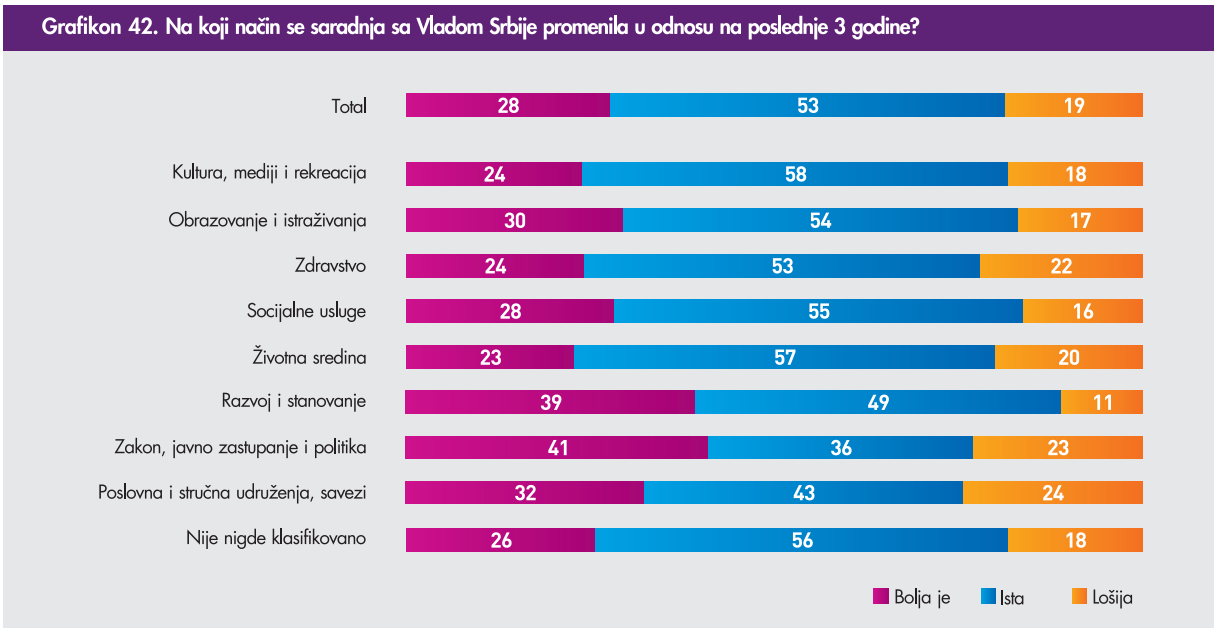
sektora na OCD najniže ocenjuju organizacije s najvećim budžetima (59%). Uticaj obrazovnih institucija najniže je ocenjen u Vojvodini (62%), a najviše u Beogradu (81%). I konačno, ulogu Crkve kao najznačajniju vide organizacije iz zapadne Srbije (37%), one koje su bez budžeta (35%) i s preko 20 ljudi angažovanih u radu (34%), dok OCD iz jugoistočne Srbije u najmanjoj meri (15%) smatraju važnim uticaj Crkve.

Procena saradnje Vlade Republike Srbije i OCD

Saradnju Vlade Republike Srbije sa OCD 45% ispitanika vrednuje kao prosečnu, ispod proseka 33%, a 22% njih iznad proseka. Najviše organizacija koje nisu nigde klasifikovane ovu saradnju ocenjuje prosečnom (58%), a u najmanjoj meri poslovna/stručna udruženja i savezi (35%), koja takođe daju i uglavnom lošiju ocenu saradnji (46%). OCD u oblasti socijalnih usluga u većoj meri nego druge OCD pozitivno ocenjuju ovu saradnju (28%).

Novije OCD u većoj meri nego druge (51%) smatraju da je saradnja prosečna, kao i one s najmanjim i najvećim budžetima (51% odnosno 39%). Po regionima, prosečnu ocenu saradnje daje 50% OCD iz Vojvodine i 32% OCD iz zapadne Srbije. Nema većih odstupanja pri oceni saradnje kao loše, dok kao dobru i odličnu saradnju ocenjuju najviše OCD s budžetom preko 100.000 evra (39%) i one iz zapadne Srbije (42%). Najmanje su pozitivne OCD iz Beograda i one koje su bile bez budžeta (po 15%).

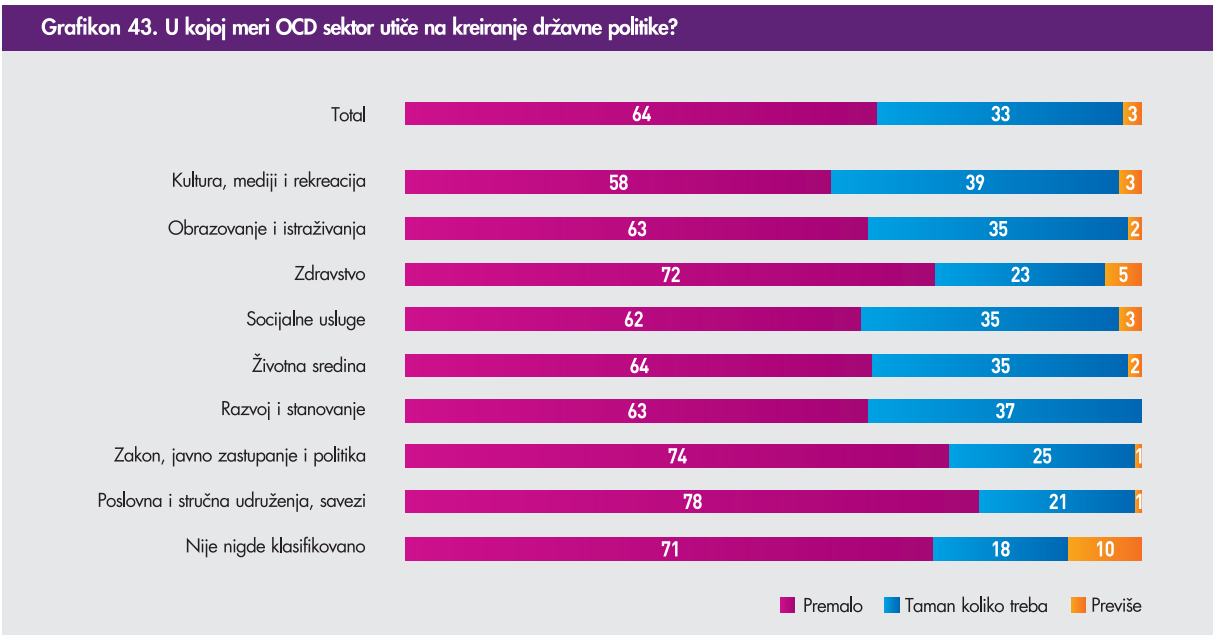

Kada je u pitanju procena promena koje se tiču saradnje Vlade sa organizacijama civilnog društva u poslednje tri godine, 53% organizacija smatra da je ona ista, da je ova saradnja bolja misli 28%, dok 19% misli da je lošija.

OCD koje se bave obrazovanjem i istraživanjem u većoj meri misle da je saradnja ostala ista (58%), dok to u najmanjoj meri misle one koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (36%), što je i logično jer ove OCD više nego druge ocenjuju da je ta saradnja bolja (41%). OCD koje se bave životnom sredinom manje od drugih misle da je došlo do poboljšanja saradnje (23%). Zanimljiv je podatak da u najvećoj meri poslovna/stručna udruženja i savezi ocenjuju da je saradnja lošija nego što je bila (24%).

Nema većih odstupanja po pitanju ocene saradnje kao nepromenjene, osim kod OCD s budžetom preko 100.000 evra, koje daleko manje od drugih daju ovu ocenu (28%), što je povezano sa činjenicom da ove organizacije veoma visoko ocenjuju pomake u saradnji nabolje, čak 60%. Da je saradnja bolja misli i znatan broj organizacija iz zapadne Srbije (41%). Lošijom saradnju smatra 23% ispitanika iz centralne Srbije, kao i 23% onih čiji je budžet između 1.001 i 5.000 evra, te 22% organizacija koje su nastale pre 1989. godine.

Procena uticaja OCD na kreiranje državne politike

Većina OCD ocenjuje da je uticaj sektora na kreiranje državne politike premali (64%), trećina da je to onoliko koliko je potrebno (33%), a 3% da je preveliki. Kada se posmatra struktura organizacija u odnosu na odgovore, vidi se da je najviši procenat organizacija koje smatraju da OCD premalo utiču na državnu politiku među poslovnim/stručnim udruženjima i savezima (78%), među onima koje deluju u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (74%), onih koje deluju u oblasti zdravstva (72%), dok OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije, više od drugih, smatraju da je uticaj taman koliko treba (39%).

Da OCD premalo utiču na kreiranje državne politike smatra 76% organizacija iz Beograda i 72% iz centralne Srbije, one s budžetom od 20.001 do 100.000 evra (71%), kao i OCD sa 6 do 10 ljudi (70%), dok kao dovoljan uticaj procenjuje čak 42% OCD iz Vojvodine kao i 42% OCD s preko 20 ljudi.

Grafikon 44. Šta OCD treba da rade da bi povećale svoj uticaj?

Višestruki odgovori; Baza: Organizacije čije je mišljenje da OCD sektor premalo utiče na kreiranje državne politike (64% od ciljane populacije)

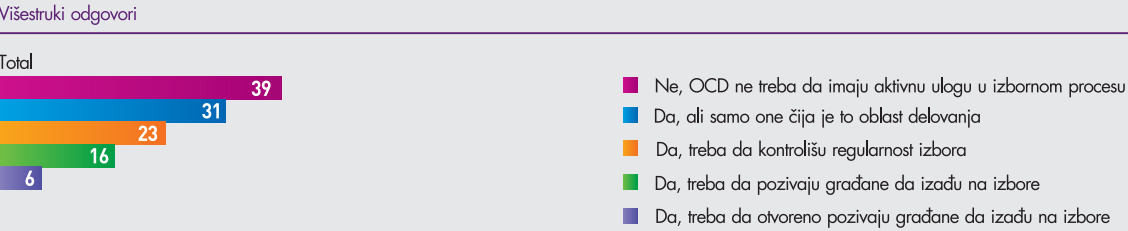
Organizacijama koje smatraju da civilni sektor premalo utiče na kreiranje državne politike ponuđeni su odgovori na to šta je potrebno raditi da bi se situacija promenila. Njih 12% smatra da je potrebno efektnije delovanje i veća angažovanost OCD; 10% smatra da ne mogu ništa, da vlada treba da reaguje, 9% da je potrebno umrežavanje odnosno ujedinjavanje svih OCD, a 8% da treba da se poboljša položaj, status OCD u medijima. Po 6% organizacija misli da OCD treba da se nametnu, da izvrše veći pritisak na državne institucije, odnosno da utiču na vlast, politiku i donošenje zakona.

OCD koje se bave razvojem i stanovanjem u većoj meri nego druge OCD smatraju da je potrebno efektnije delovanje i veća angažovanost OCD (19%), dok su značaj umrežavanju i ujedinjavanju, što se i moglo očekivati, najviše dale organizacije koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (17%), a one su takođe dale posebnu važnost lobiranju (11%). Zanimljiv je podatak da su poslovna/stručna udruženja i savezi u većoj meri nego druge OCD procenile da je potrebno da se OCD povezuju (10%).

OCD iz jugoistočne Srbije u 19% slučajeva smatraju da OCD ništa više ne mogu da urade i da Vlada treba da reaguje, dok to uopšte ne misli nijedna OCD iz zapadne Srbije. Zanimljivo je da su umrežavanju i ujedinjavanju svih OCD najveći značaj dale istovremeno OCD bez budžeta (15%), kao i one s budžetom preko 100.000 evra (14%). OCD osnovane do 1989. godine, kao i one iz jugoistočne Srbije, daju najmanji značaj ovoj aktivnosti zarad povećanja uticaja OCD (po 4%).

Poboljšanje položaja, statusa OCD u medijima najviše se razlikuje po regionima, pa tako OCD iz zapadne Srbije u 16% slučajeva smatraju da upravo ova aktivnost treba da doprinese povećanom uticaju OCD, dok to misli svega 4% OCD iz istočne Srbije. Takođe, OCD iz centralne Srbije u najmanjoj meri (1%) smatraju da je potreban veći pritisak na državne institucije odnosno da se OCD nametnu. Očekivano, OCD s budžetom preko 100.000 evra u najvećoj meri (11%) smatraju da OCD treba da utiču na vlast, politiku i donošenje zakona.

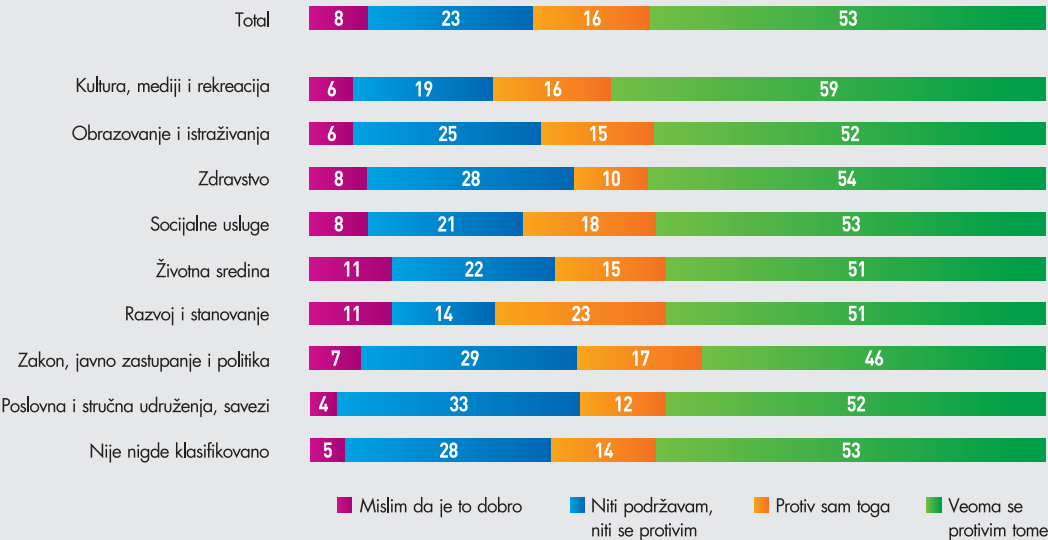
Grafikon 45. Da li OCD treba da imaju aktivnu ulogu tokom izbornog procesa?

Kada su u pitanju izbori, većina (61%) smatra da OCD treba da imaju neku ulogu, dok 39% smatra da sektor ne treba da ima aktivnu ulogu u izbornom procesu. U najvećoj meri, aktivnu ulogu u izbornom procesu treba da imaju OCD čija je to oblast delovanja (31%), zatim one koje kontrolišu regularnost izbora (23%) i da OCD treba da pozivaju građane da izađu na izbore (22%). Stavovi znatno variraju u okviru različitih oblasti, pa tako, po prirodi stvari, OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom najviše podržavaju aktivnu ulogu organizacija za vreme izbornog procesa (80%). Istu ideju podržavaju i OCD u oblasti razvoja i stanovanja (72%), kao i poslovna/stručna udruženja i savezi (71%), dok 46% OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije i 45% koje se bave životnom sredinom smatraju da OCD ne treba uopšte da aktivno učestvuju u izbornom procesu.

Odnos prema ulozi OCD u izbornom procesu znatno se menja u zavisnosti od godine osnivanja, pa tako više od polovine organizacija koje su nastale pre 1989. godine (53%) smatra da OCD ne treba da imaju aktivnu ulogu u izbornom procesu, dok tako misli svega 26% OCD osnovanih 2010. godine i kasnije. Takođe je zanimljivo da su najveća odstupanja po regionu: većina onih iz zapadne Srbije (55%) takođe misli da OCD ne treba da budu aktivne, dok svega 31% OCD iz Beograda deli to mišljenje.

Grafikon 46. A kakvo je Vaše mišljenje o tome da Organizacije civilnog društva učestvuju na izborima kao političke stranke?

Veliki broj ispitanika (69%) protivi se ideji da OCD izlaze na izbore kao stranke. Od toga 53% smatra da, ako izlaze na izbore, treba da se registruju kao političke stranke, a ne kao OCD, a 16% misli da je to, ipak, sasvim legitimno budući da im zakon to omogućava. Blizu četvrtine ispitanika i ispitanica (23%) niti podržava izlazak OCD na izbore kao stranaka, niti se tome protivi, jer smatraju da svaka organizacija ima pravo na angažman u skladu sa svojom misijom i svojim kapacitetom. Potpuno podržava ovaj stav i misli da je dobro da OCD izlaze na izbore kao stranke oko 8% ispitanih OCD.

Najviše se ovoj aktivnosti OCD protive ispitanici/ispitanice iz organizacija čije polje delovanja obuhvata kulturu, medije i rekreaciju (75%). Ovu ideju najviše podržavaju OCD koje se bave životnom sredinom

i razvojem i stanovanjem (po 11%), dok su u najvećoj meri neutralna po ovom pitanju poslovna/stručna udruženja i savezi (33%).

Što se tiče godine osnivanja, primetno je da neutralnost po ovom pitanju raste s mladošću organizacije (od 16% kod najstarijih do 30% kod najnovijih), dok protivljenje izlasku OCD na izbore kao stranaka opada u suprotnom smeru, sa 75% kod najstarijih do 63% kod najnovijih. Veličina organizacije i budžeta ne utiče bitno na različito sagledavanje ovog problema, dok se određena odstupanja mogu primetiti kod OCD iz istočne Srbije koje se, u odnosu na OCD iz drugih regiona, najmanje protive učešću OCD na izborima kao stranaka (56%).

Članstvo i aktivni ljudi u organizaciji

Prema zvaničnim podacima iz Agencije za privredne registre, preuzetim iz predatih finansijskih izveštaja, udruženja su 2010. godine zapošljavala preko 4.500 ljudi (stalni radni odnos). Prema vrlo konzervativnim procenama iz istraživanja, honorarno zaposlenih je preko 4.500; OCD imaju preko 150.000 volontera i na stotine hiljada članova. Ilustracije radi, po broju zaposlenih civilni sektor se može meriti s kompanijama u Srbiji kao što su U.S. Steel, Resavski rudnici, Merkator...

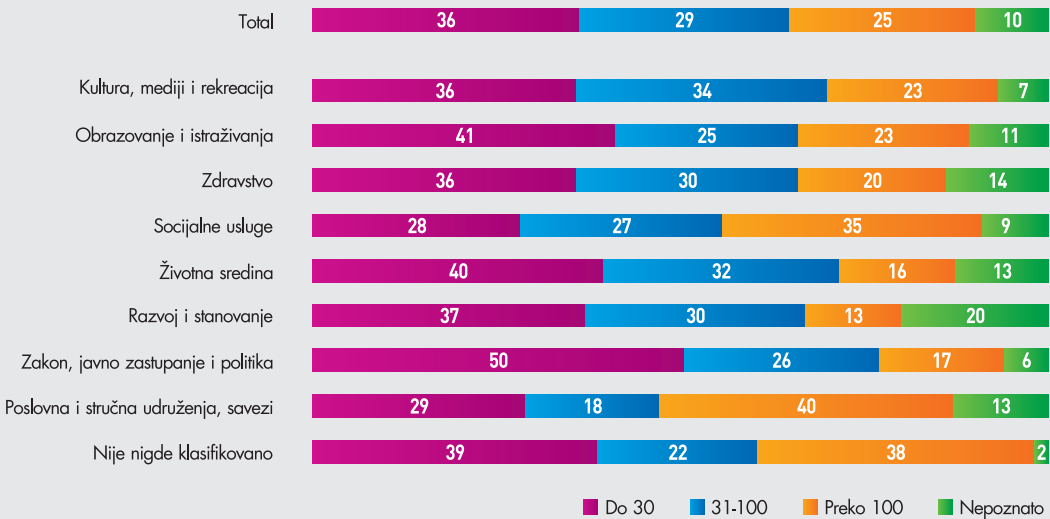
Tabela 1. Struktura OCD po segmentima

%	Upravni odbor	Zaposleni	Honorarci	Volonteri
Muški	63,6	44,4	53,1	60,2
Ženski	36,4	55,6	46,9	39,8
Deca (14 godina)	2,2	0,0	1,6	3,1
Mladi (15–30 godina)	16,1	26,7	33,4	16,0
Srednjih godina (31–50 godina)	50,2	52,4	47,8	40,1
Stariji (preko 51 godine)	31,5	20,8	17,2	40,8
Sa osnovnom školom	5,0	2,1	1,7	15,5
Sa srednjom školom	39,2	34,9	41,3	56,6
Viša škola	14,2	35,0	14,4	11,7
Fakultet	35,0	24,9	38,4	14,4
Magistratura	3,1	1,8	1,8	0,7
Doktorat nauka	3,5	1,3	2,3	1,0

Uočava se da u OCD preovlađuju muškarci u upravnom odboru (64%), kao honorarci (53%) i volonteri (60%). Jedino su među zaposlenima žene u većini (56%). U polovini upravnih odbora aktivne su osobe srednjih godina, sa završenom visokom školom (41,5%, uključujući magistre i doktore nauka). Među zaposlenima, osim već pomenute većine žena, takođe je najviše ljudi srednjih godina (52%), i onih s višom i srednjom školom (po 35%). Kao honorarci, pored 48% ljudi u srednjim godinama, u većoj meri se pojavljuju i mladi (33%), kao i oni s visokom školom (42%, uključujući magistre i doktore nauka). Podjednako su prisutni i ljudi sa srednjom školom (41%). Među volonterima ima najviše starijih (41%), i onih u srednjim godinama (40%), kao i ljudi sa srednjom školom (57%). Deca se, kao što je i očekivano, najviše pojavljuju u ulozi volontera (3%).

Grafikon 47. Broj članova u organizaciji

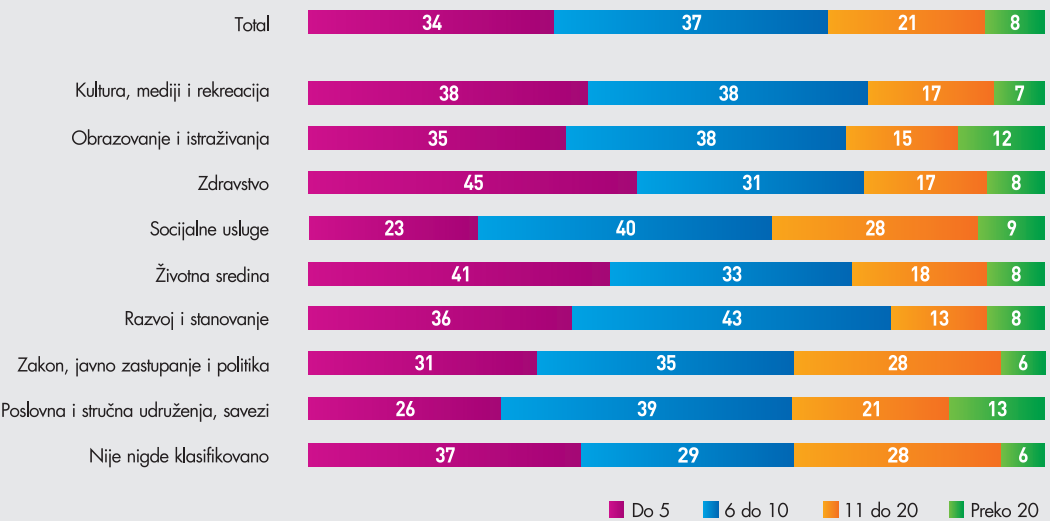
Minimum=3 Maksimum=725.000

Broj članova u OCD ima izuzetno veliki raspon, od 3 člana/članice do preko 500.000 članova/članica. Najviše je OCD koje imaju do 30 članova/članica (36%), zatim od 31 do 100 (29%), dok preko 100 članova/članica ima četvrtina svih OCD (25%). U proseku, u najvećoj meri malo članstvo imaju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (50%), dok najviše članova imaju poslovna/stručna udruženja i savezi (40%), kao i OCD u oblasti socijalnih usluga (35%). Velike su razlike, pa su tako starije organizacije, po pravilu, s većim članstvom (42% ovih organizacija ima preko 100 članova/ica), dok OCD osnovane u poslednje dve godine u svega 10% slučajeva imaju veliko članstvo; broj aktivnih korelira i s brojem članova, pa tako OCD s do 5 aktivnih ljudi u 51% slučajeva imaju članstvo do 30, dok OCD s preko 20 aktivnih ljudi imaju u 40% slučajeva preko 100 članova/ica. Slična je situacija i s veličinom budžeta: što je veći budžet organizacije, to je i njeno članstvo veće – 40% OCD s budžetom preko 100.000 evra ima preko 100 članova. Po regionima, najviše malih organizacija ima u jugoistočnoj Srbiji (51% sa članstvom do 30 ljudi), a najmanje u Beogradu (29%); OCD s velikim članstvom su najprisutnije u centralnoj Srbiji (34%) i u Beogradu (33%), a najmanje ih ima u Vojvodini (15%).

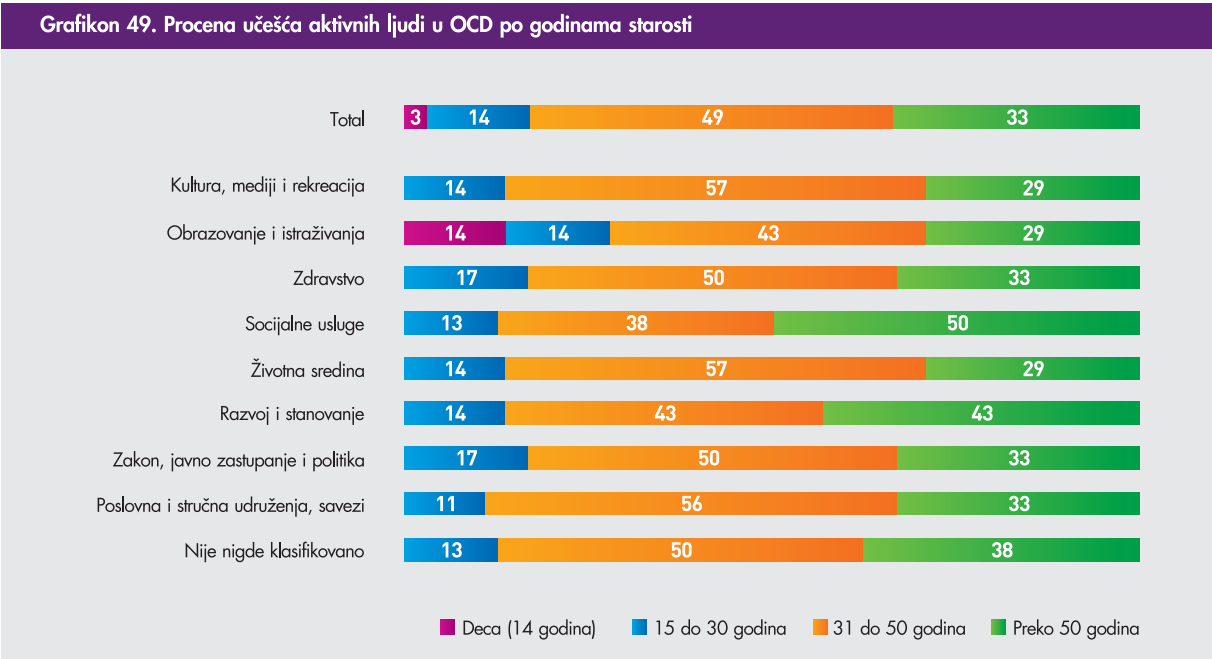
Grafikon 48. Broj aktivnih ljudi u organizaciji (upravni odbor, zaposleni i honorarci)

Minimum=1 Maksimum=85

Broj aktivnih ljudi u OCD najčešće je do 5 (34%) ili 6 do 10 ljudi (37%), svaka četvrta ima do 20 aktivnih ljudi (21%), dok 8% ima preko 20 aktivnih ljudi u organizaciji. Najmanji broj aktivnih ljudi imaju

OCD u oblasti zdravstva (45%) i životne sredine (41%); 6–10 aktivnih ljudi imaju u najvećoj meri OCD koje se bave razvojem i stanovanjem (43%), kao i socijalnim uslugama (40%). Od 11 do 20 aktivnih ljudi najviše imaju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike, socijalnih usluga i neklasifikovane (po 28%), dok su najveće organizacije, s preko 20 aktivnih ljudi, poslovna/stručna udruženja i savezi (13%) i one u oblasti obrazovanja i istraživanja (12%).

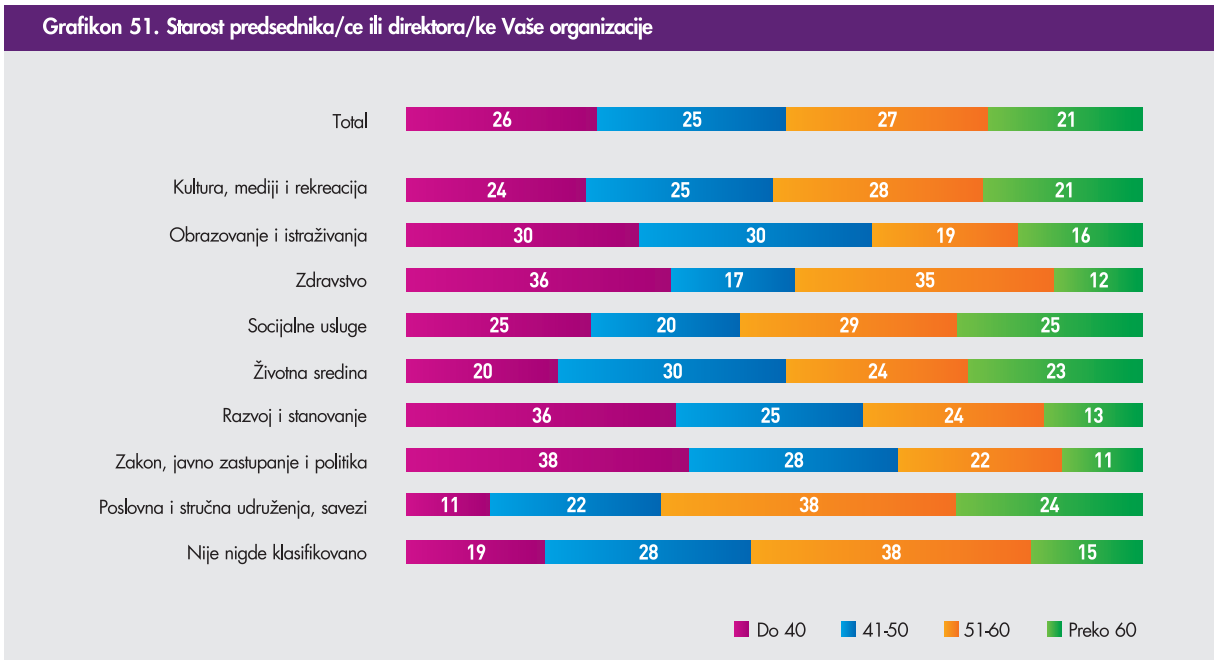

U proseku, među aktivnima u OCD najviše je onih srednjih godina, od 31 do 50 (49%), zatim slede oni preko 50 godina (33%), mladi od 15 do 30 godina (14%) i deca (3%). U proseku su „najstarije“ OCD koje se bave socijalnim uslugama jer kod njih polovina aktivnih ljudi ima preko 50 godina (50%), dok najmanje ljudi preko 50 godina starosti ima u OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije, obrazovanja i istraživanja i životne sredine (po 29%). Aktivne srednjih godina (31–50) u najvećoj meri imaju OCD koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom, kao i životnom sredinom (57%), a najmanje OCD koje pružaju socijalne usluge (38%). Najmlađe aktivne ljude (15–30 godina) u proseku imaju OCD u oblasti zdravstva i zakona, javnog zastupanja i politike (po 17%), a najmanje poslovna/stručna udruženja i savezi (11%).

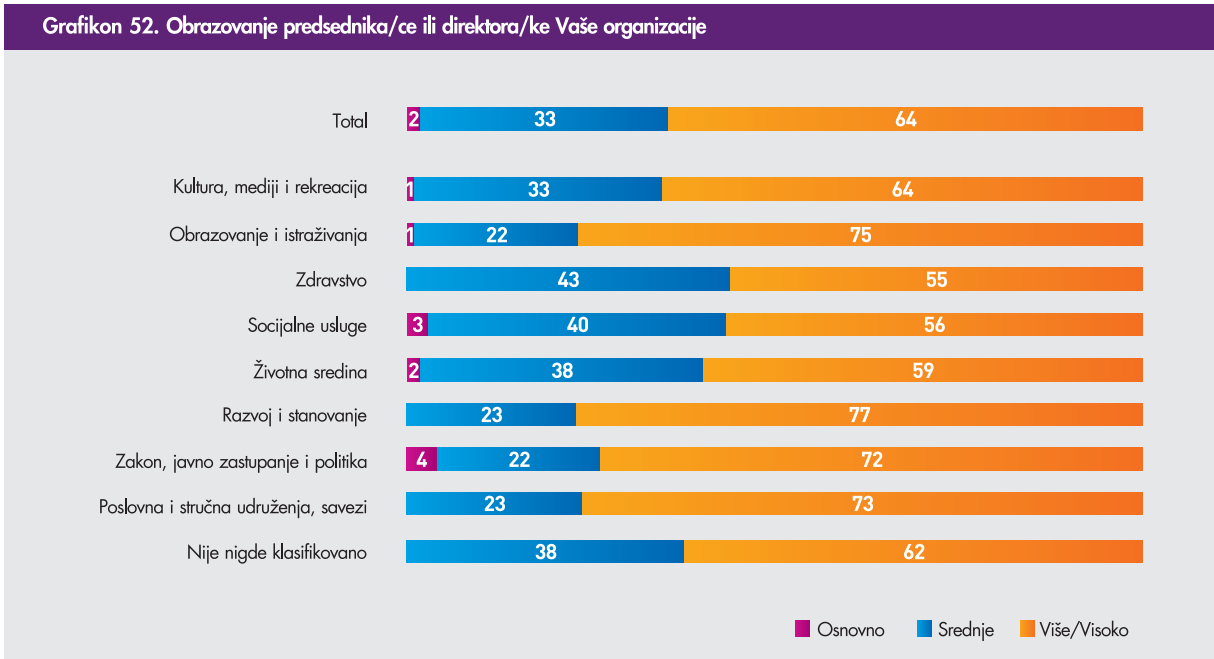

U proseku, u 71% slučajeva muškarci su direktori ili predsednici OCD. Najviše muškaraca na ovim pozicijama nalazi se u OCD koje se bave životnom sredinom i onima koje nisu nigde klasifikovane (po 82%),

dok se najmanje nalazi u OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (56%). Ni u jednoj oblasti nema više žena od muškaraca na položaju onoga ko vodi organizaciju. Takođe, nema znatnijih odstupanja među OCD, izuzev po godini osnivanja: u najvećem broju muškarci vode najstarije OCD (osnovane do 1989. godine, 84%), dok su najmanje prisutni u OCD nastalim od 2001. do 2009. godine (63%).

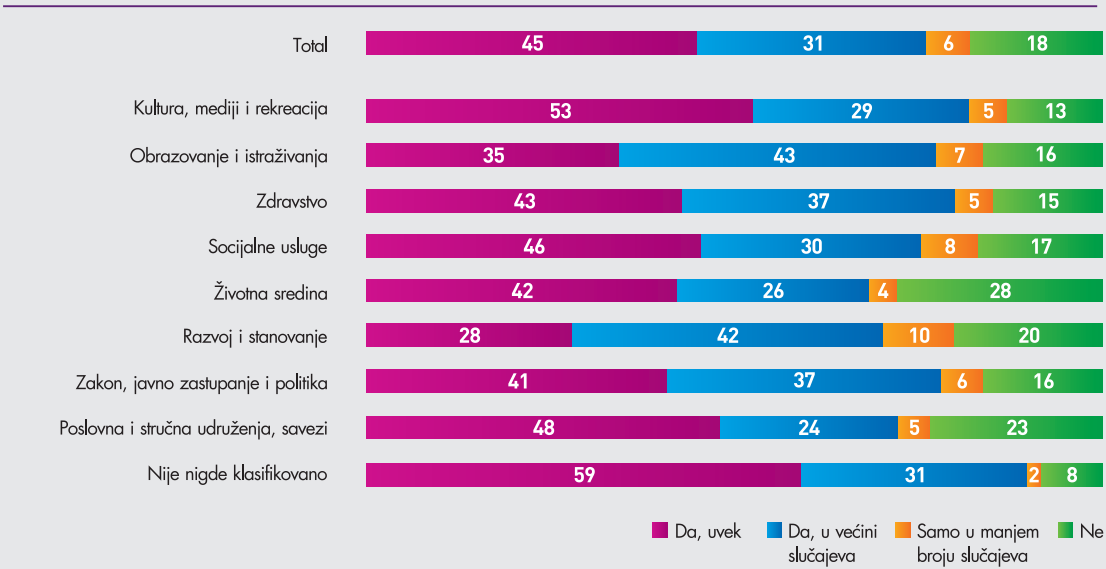
Starost direktora/direktorki OCD relativno je ravnomerno raspoređena u kategorijama počevši od mladih do 40 godina (26%), onih od 41 do 50 godina (25%), 51–60 godina (27%) i do najstarijih od preko 60 godina (21%). Gledano po primarnim oblastima delovanja, najveći broj najmlađih direktora/direktorki odnosno predsednika/predsednica imaju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (38%); u srednjim godinama (41–50 godina) najprisutniji su u obrazovanju i istraživanju odnosno životnoj sredini (po 30%); u proseku, nešto starije direktore/direktorke ili predsednike/predsednice (51–60 godina) imaju poslovna/stručna udruženja i savezi, kao i neklasifikovane OCD (po 38%), dok je učešće najstarijih rukovodilaca (preko 60 godina) najveće kod OCD koje pružaju socijalne usluge (25%).

Većina direktora/direktorki ima više obrazovanje (63%), zatim srednje obrazovanje (33%), oko 2% ima osnovno obrazovanje i oko 1% visoko obrazovanje (uključujući i magistraturu i doktore nauka). U najvećoj meri više obrazovanje imaju vodeći ljudi u OCD koje se bave razvojem i stanovanjem (77%), dok najmanje imaju vodeći u OCD u oblasti zdravstva (55%).

Grafikon 53. Da li članovi/ce upravnog odbora, predsednik/ca, direktor/ka ili članovi/ce nadzornog odbora upravljaju projektima?

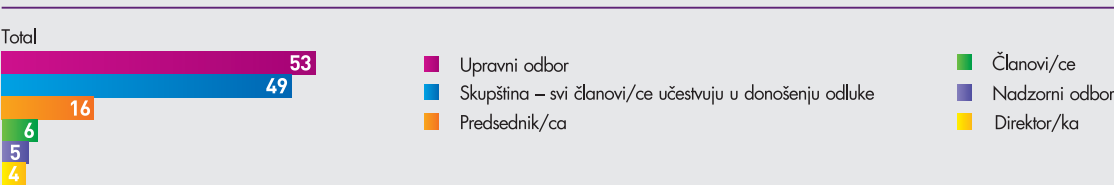
Baza: Ukupna ciljna populacija

U 45% slučajeva članovi/članice upravnog odbora, predsednik/predsednica, direktor/direktorka ili članovi/članice nadzornog odbora uvek upravljaju i projektima, dok u 31% OCD to rade u većini slučajeva; svega 6% upravlja projektima samo u manjem broju slučajeva, dok 18% to ne radi nikada. U odnosu na primarnu oblast delovanja, stalno učešće rukovodećih ljudi u upravljanju projektom najveće je kod OCD koje nisu nigde klasifikovane (59%), kao i kod OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije (53%); u većini slučajeva to najčešće radi rukovodeće osoblje u OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja (43%). Njihovo učešće u upravljanju projektom u manjem broju slučajeva je najzastupljenije kod OCD koje se bave razvojem i stanovanjem (10%), dok najčešće ni na koji način ne učestvuju u upravljanju projektima kod OCD u oblasti životne sredine (28%).

Grafikon 54. Na koji način se u Vašoj organizaciji donose strateške odluke?

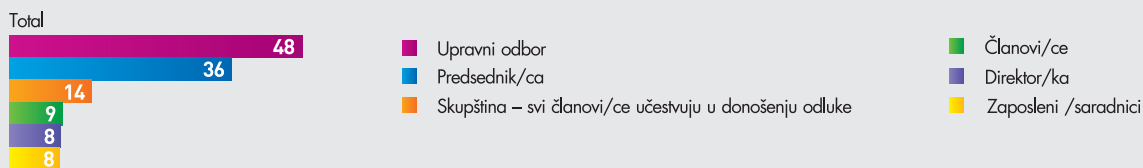
Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Strateške odluke u većini OCD donose upravni odbor (53%) i skupština (49%). Nema znatnih odstupanja po primarnim oblastima delovanja. Istovremeno, uočavaju se izvesne razlike između OCD prema godini nastanka, veličini budžeta i po regionima. Tako, na primer, u OCD koje su osnovane do 1989. godine, strateške odluke najčešće donosi skupština (60%), dok kod OCD osnovanih u poslednje dve godine skupština donosi strateške odluke u svega 33% slučajeva; po regionima, u Beogradu najčešće strateške odluke donosi upravni odbor (63%), a u istočnoj Srbiji skupština (63%); u OCD bez budžeta strateške odluke često donosi predsednik ili direktor (30%), kao i u 26% OCD iz centralne Srbije. Zanimljiv je podatak da čak u 28% OCD s budžetom preko 100.000 evra strateške odluke donosi predsednik odnosno direktor organizacije.

Grafikon 55. Na koji način se u Vašoj organizaciji donose odluke vezane za svakodnevno poslovanje organizacije?

Višestruki odgovori

Odluke vezane za svakodnevno poslovanje u većini OCD donose upravni odbor (48%) i predsednik (36%). Zajedno, oni koji vode OCD bilo kao predsednik/predsednica ili kao direktor/direktorka odlučuju u 45% slučajeva o svakodnevnom poslovanju organizacije. Upravni odbor najčešće donosi ove odluke u OCD koje se bave obrazovanjem i istraživanjem (52%), dok predsednik i direktor u najvećoj meri donose ove odluke u OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (56%). Primetno je da ove organizacije u mnogo većoj meri od drugih imaju poziciju direktora sa ovlašćenjima za svakodnevno upravljanje organizacijom (22%).

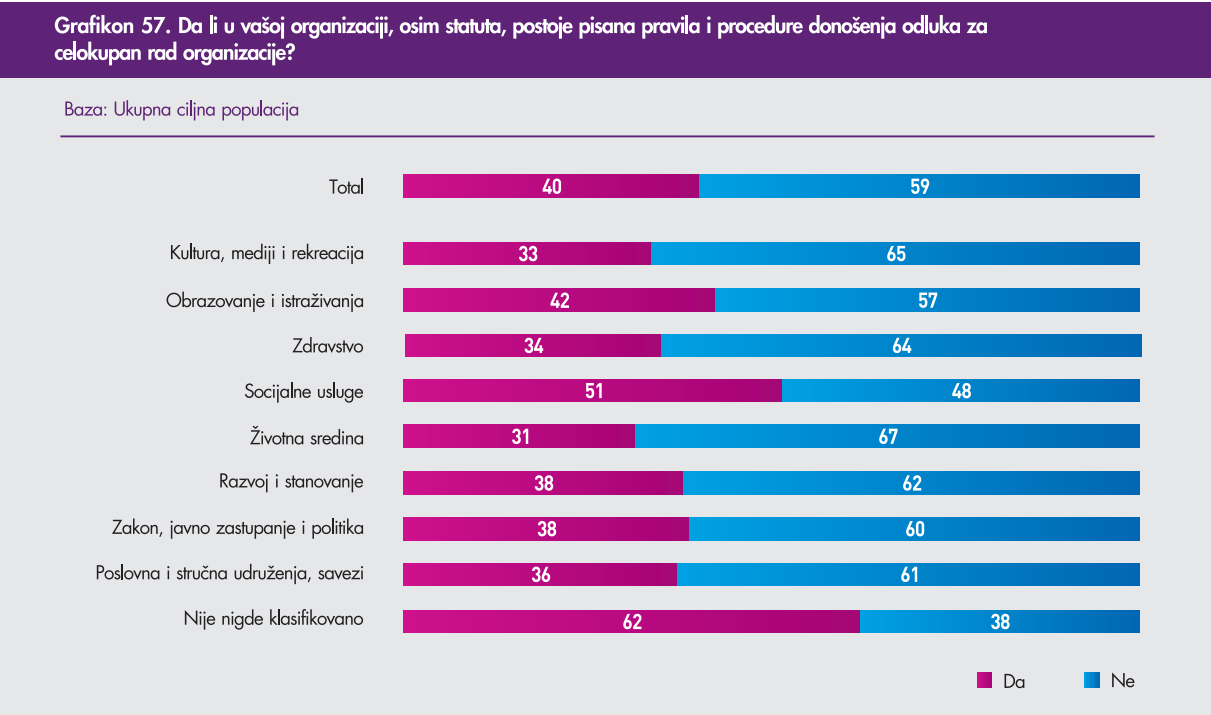
Grafikon 56. Na koji način se u Vašoj organizaciji donose odluke vezane za aktivnosti na konkretnim projektima?

Višestruki odgovori

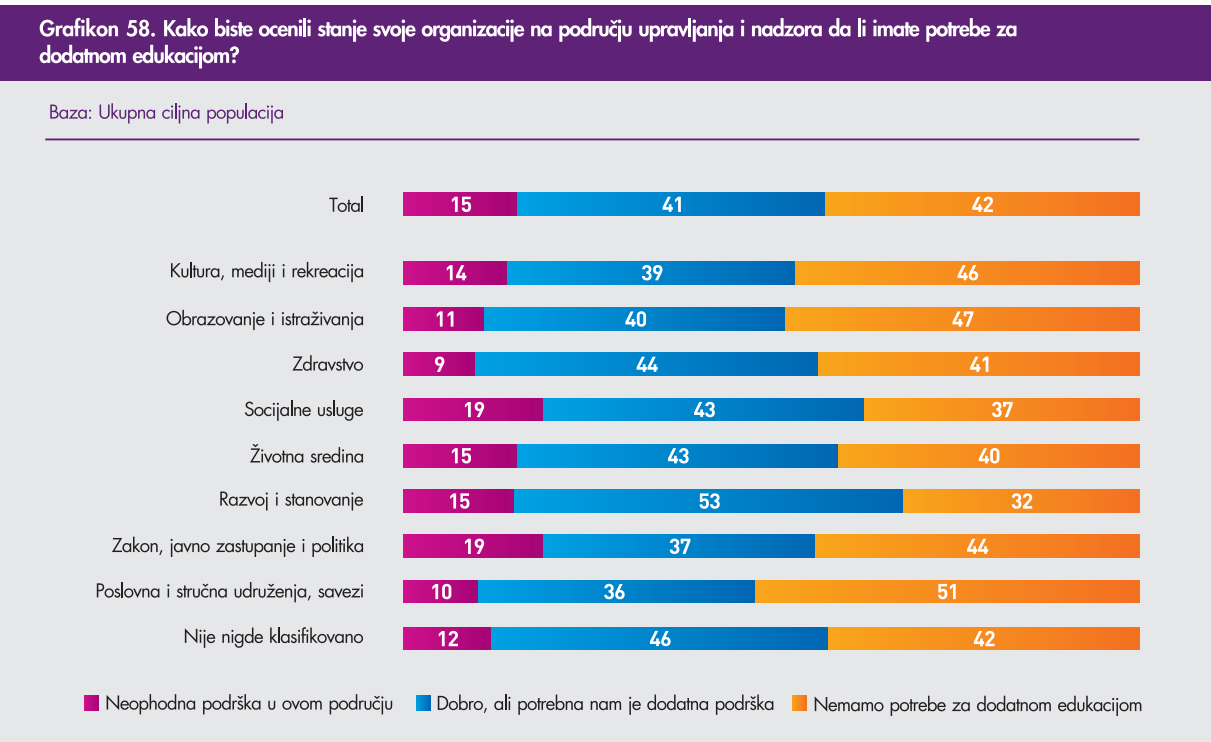
Odluke vezane za aktivnosti na konkretnim projektima u većini OCD donosi upravni odbor (52%). Slede predsednici (21%), koordinatori programa i projekata (19%) i skupština (18%). Upravni odbor najčešće donosi ove odluke u OCD koje nisu nigde klasifikovane (67%), a najmanje u OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (33%). Istovremeno, u ovim organizacijama se, više nego u drugim OCD, odlukama u vezi s konkretnim projektima bave koordinatori programa i projekata (36%) i direktori (16%). Značajna uloga koordinatora je primetna i u OCD koje se bave zdravstvom (28%) i obrazovanjem i istraživanjem (27%).

Primetne su razlike među organizacijama po svim parametrima: godine osnivanja, broj aktivnih ljudi, veličina budžeta i region. Uloga koordinatora u odlučivanju na konkretnim projektima veoma je izražena kod OCD osnovanih od 1990. do 2009. godine (u proseku 23%), a u svega 13% OCD osnovanih do 1989. godine i nakon 2010. godine. Takođe, uloga skupštine važnija je što je organizacija starija, pa tako kod OCD osnovanih do 1989. godine skupština odlučuje u 21% slučajeva o konkretnim projektima, a svega u 12% slučajeva kod OCD osnovanih u poslednje dve godine. Dalje, uloga upravnog odbora po ovom pitanju vrlo je izražena u najmanjim OCD (55%), a mnogo manje u najvećim OCD (33%); naravno, ovo korelira sa ulogom koordinatora, koji u mnogo manjoj meri donose odluke o konkretnim programima/projektima u malim OCD (13%) negoli u najvećim OCD (34%). U OCD s budžetom preko 100.000 evra žiža odlučivanja o projektima prenosi se sa upravnog odbora na pojedince, pa se tako u najvećoj meri o ovim odlukama pitaju koordinatori (37%), a značajna je i uloga zaposlenih i saradnika (18%), odnosno direktora (14%) koji su, inače, vrlo malo zastupljeni u drugim OCD. Primetne su i značajne razlike između OCD po regionima, pa tako pored upravnog odbora, u centralnoj Srbiji odluke u vezi s projektima najčešće donose predsednici (34%), u Beogradu koordinatori projekata i programa (30%), a u istočnoj Srbiji skupština, odnosno svi članovi (29%). U jugoistočnoj Srbiji o projektima odlučuju zaposleni i saradnici u većoj meri nego u drugim OCD (12%).

U većini OCD (59%) ne postoje, osim statuta, pisana pravila i procedure donošenja odluka i celokupnog rada organizacije. U najvećem broju, druga pravila i procedure imaju OCD koje nisu nigde klasifikovane (62%), kao i organizacije koje se bave socijalnim uslugama (51%). Najmanje to imaju OCD u oblasti životne sredine (31%). Postojanje drugih pravila i procedura prisutnije je što je organizacija starija, veća i s većim budžetom, i kreće se od 57% kod OCD osnovanih do 1989. godine do 23% kod OCD osnovanih u poslednje dve godine; od 29% kod najmanjih OCD do 45% kod najvećih OCD; od 28% kod OCD bez budžeta do 54% kod OCD s budžetom preko 100.000 evra. OCD iz centralne Srbije, u većoj meri nego u drugim regionima, imaju druga pravila i procedure (50%).

Potreba za edukacijom

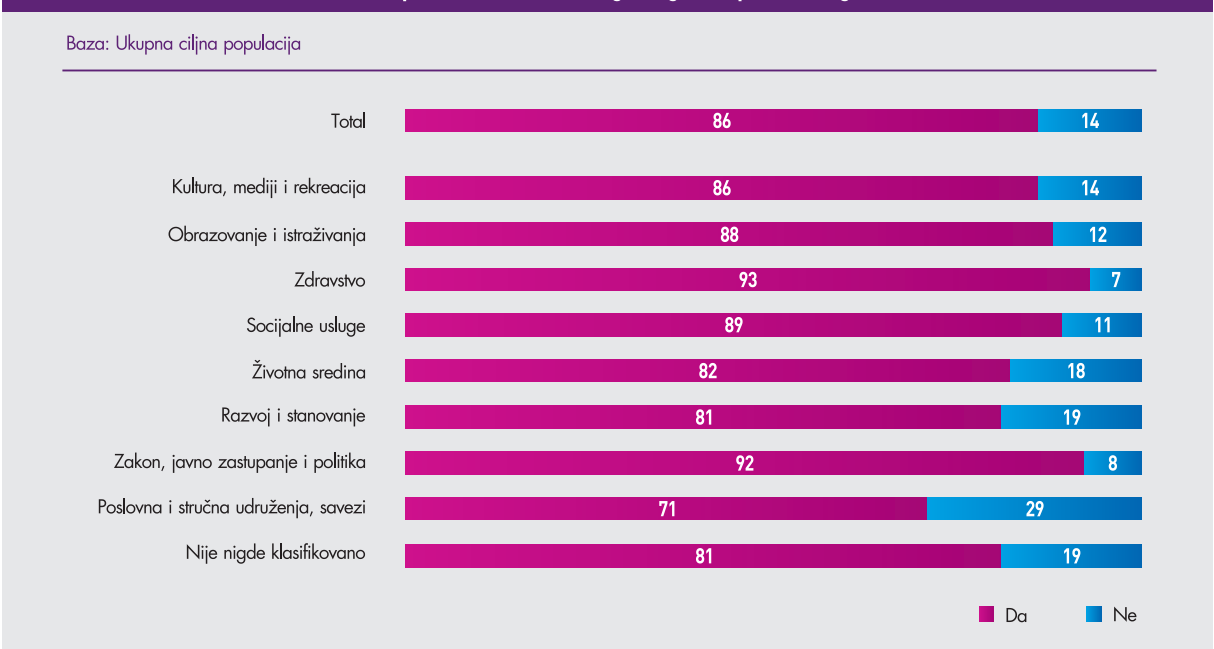

Najviše organizacija odgovorilo je da nema potrebe za dodatnom edukacijom (42%), oko 41% smatra da je stanje dobro, ali da im je potrebna dodatna edukacija, i oko 15% smatra da im je neophodna podrška u ovom području. Ovo je zanimljiva konstatacija imajući u vidu prethodne podatke o strukturi organizacije, podeli posla između pojedinih segmenata unutar organizacije, načinima donošenja odluka i činjenici da svega oko pola OCD, osim statuta, ima i neka druga pravila i procedure. U najvećoj meri, nemaju potrebu za dodatnom edukacijom poslovna/stručna udruženja i savezi (51%) koji, istovremeno, u 61% slučajeva nemaju dodatna pravila i procedure za donošenje odluka i celokupan rad organizacije. OCD koje se bave razvojem i stanovanjem najčešće ocenjuju da je stanje dobro, ali da im je potrebna dodatna podrška (53%), dok OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike u najvećem broju smatraju da im je neophodna podrška u ovom području (19%). Nema znatnijih odstupanja među organizacijama, izuzev kod OCD iz istočne Srbije, koje u većoj meri nego druge imaju potrebe za dodatnom edukacijom (55%).

Saradnja među sektorima – OCD saradnja – Umrežavanje

Saradnja među OCD

Grafikon 59. Da li ste do sada na bilo koji način sarađivali sa drugim organizacijama civilnog društva?

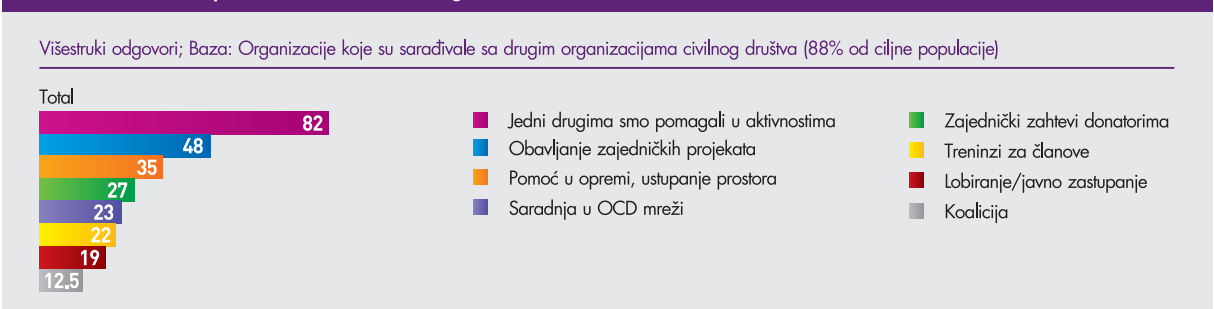
Čak 86% anketiranih organizacija je dosad ostvarilo saradnju s drugim OCD. Organizacije u oblasti zdravstva dosad su u najvećem procentu sarađivale s drugim OCD (93%), zatim slede one koje deluju u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (92%), dok su najmanji procenat saradnje ostvarila stručna udruženja (71%).

Najveći procenat saradnje ostvarile su organizacije koje su imale budžet između 5.001 i 20.000 evra (93%), a najmanji organizacije bez budžeta u 2010. godini (69%). Kada posmatramo godinu osnivanja, najuspešnije u uspostavljanju saradnje bile su organizacije osnovane do 1989. (90%), a najmanje one nastale posle 2010. godine (78%).

U najvećem broju saradnju su uspostavile OCD u regionu centralne Srbije (91%), a najmanje u zapadnoj Srbiji (82%).

Najčešći razlog za neostvarivanje saradnje jeste nepostojanje razloga/potrebe (40%), dok je svega 1% organizacija navodilo kao razlog nedostatak vremena.

Grafikon 60. Na koji način ste sarađivali sa drugim OCD?

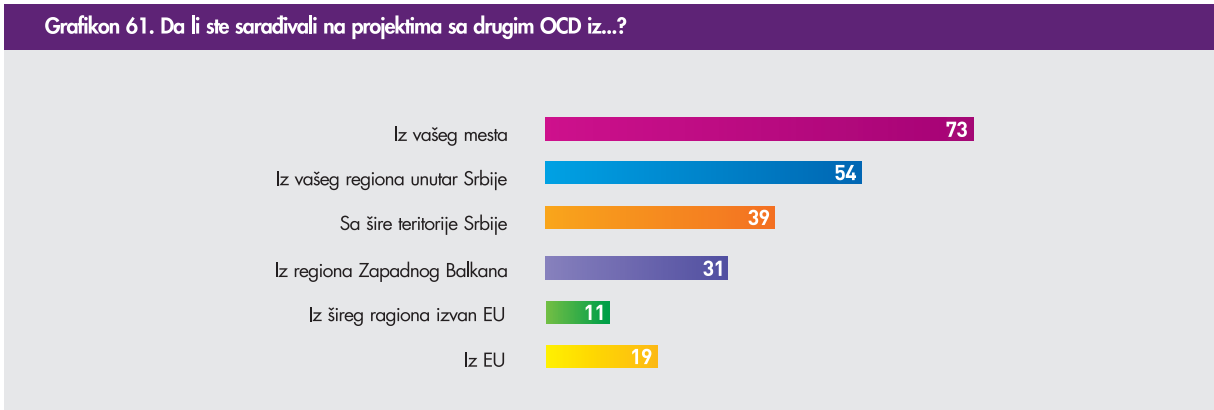

Najčešći motiv za ostvarivanje saradnje jeste međusobno potpomaganje u sprovođenju aktivnosti (82%), ali takođe i da bi se realizovali zajednički projekti (48%) kao i da bi se pomoglo drugoj organizaciji u opremi ili ustupanjem prostora (35%).

Najveći motiv za pružanje pomoći u sprovođenju aktivnosti imale su organizacije koje nisu nigde klasifikovane (97%), a najmanje poslovna/stručna udruženja i savezi (74%). Nema znatnih odstupanja među oblastima, izuzev kod organizacija koje se bave zakonima, javnim zastupanjem i politikom, koje su u većoj meri od drugih navele kao načine saradnje: saradnju u okviru OCD mreže (47%), zajedničke zahteve donatora (44%), obuku za članove (43%), lobiranje i javno zastupanje (46%), kao i učešće u koalicijama (33%).

Najveće odstupanje vezano je za veličinu budžeta, odnosno region i saradnju na obavljanju zajedničkih projekata. U 36% organizacija bez budžeta i 63% organizacija s budžetom preko 100.000 evra navode ovaj način saradnje kao preovlađujući; takođe, ovaj oblik saradnje imale su u većoj meri organizacije sa sedištem u Beogradu (58%), a najmanje u istočnoj Srbiji (36%).

OCD koje su osnovane od 2001. do 2009. godine u većoj meri nego druge OCD ostvarivale su saradnju kroz zajedničke zahteve donatorima (29%), a isto tako i OCD s najvećim budžetima (34%), koje su ujedno više nego druge OCD ostvarivale saradnju i kroz obuku za članove (41%).

Većina OCD imala je saradnju s drugim OCD iz svog mesta (73%) i svog regiona u okviru Srbije (54%), ali kako se teritorijalna udaljenost povećava, smanjuje se broj OCD koje su imale saradnju.

Sa OCD iz istog grada ili mesta najviše sarađuju OCD u oblasti razvoja i stanovanja (83%), dok najmanje sarađuju OCD u oblasti životne sredine (68%). Nema značajnih razlika među OCD, izuzev što organizacije iz istočne Srbije u mnogo manjoj meri nego druge sarađuju sa OCD iz istog mesta/grada (59%).

Nešto više od polovine OCD (54%) sarađivalo je sa OCD iz šireg regiona unutar Srbije. U tome prednjače OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (64%), a najmanje sarađuju poslovna/stručna udruženja i savezi (41%). U širem regionu najmanje su ostvarile saradnju OCD osnovane u poslednje dve godine (40%), kao i one bez budžeta (39%). Najaktivnije u uspostavljanju saradnje u širem regionu unutar Srbije bile su OCD iz Vojvodine (71%).

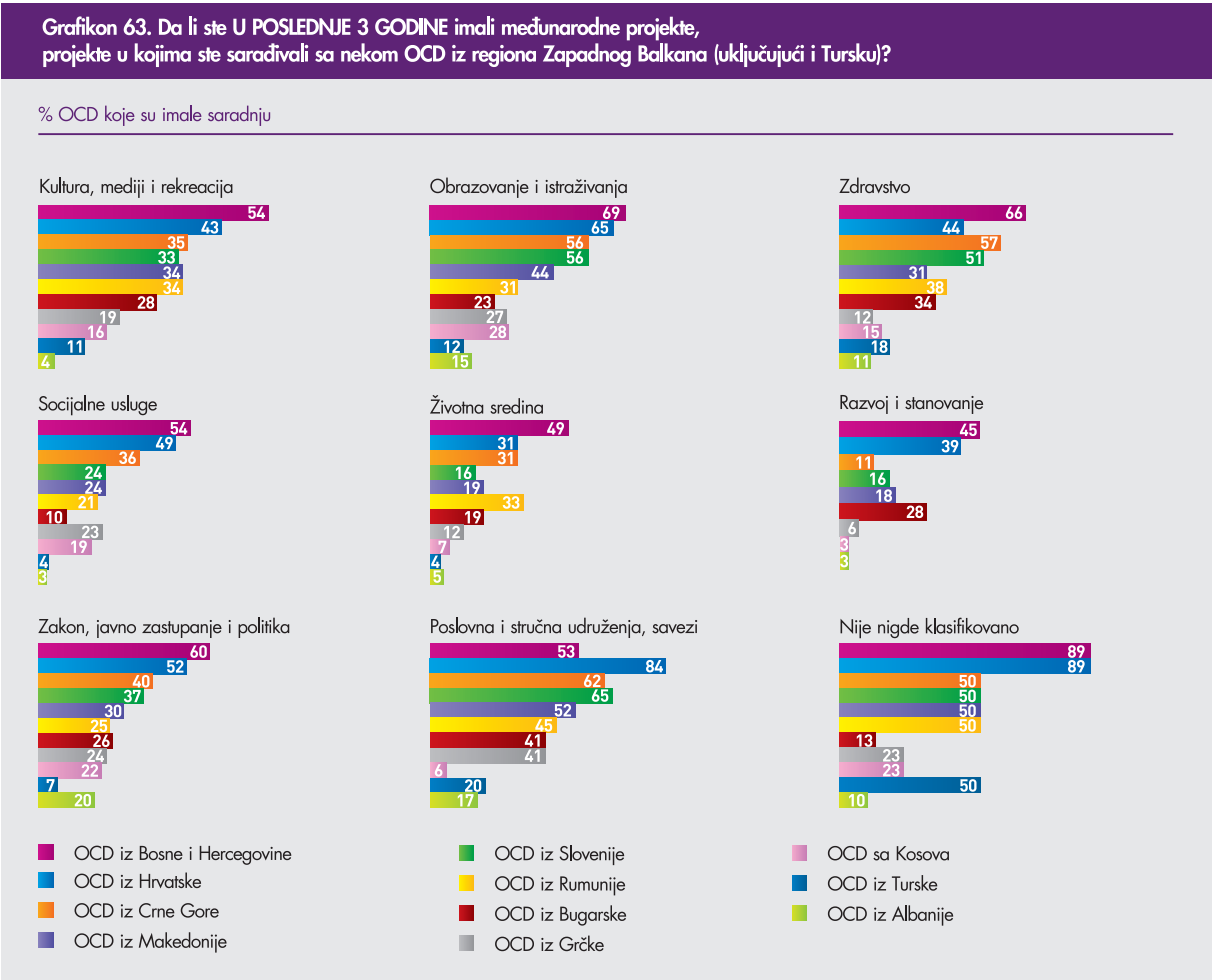
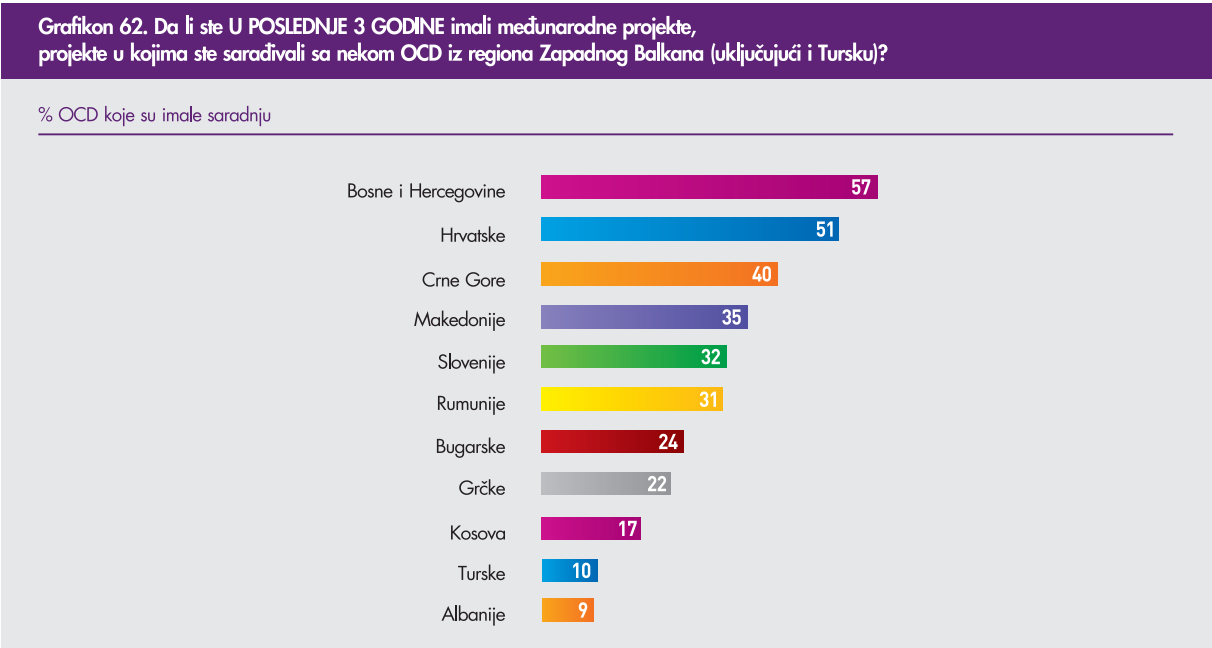
Saradnju sa OCD sa šire teritorije Srbije ostvarilo je svega 38% organizacija. Ponovo prednjače OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (53%), dok su ovu saradnju najmanje ostvarile OCD u oblasti razvoja i stanovanja (25%). Takođe, u najvećoj meri sarađuju OCD osnovane 1990–2000. godine (51%), najveće organizacije (47%), one s najvećim budžetima (58%), kao i one iz zapadne Srbije (44%). Najmanje su sarađivale OCD bez budžeta (28%).

Saradnju sa OCD iz regiona zapadnog Balkana ostvarilo je svega 31% organizacija. I u ovoj saradnji prednjače OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (53%), dok su ovu saradnju najmanje ostvarile OCD u oblasti životne sredine (19%). Takođe, u najvećoj meri sarađuju OCD osnovane 1990–2000. godine (42%), najveće organizacije (43%), one s najvećim budžetima (55%), kao i one iz Beograda (43%). Najmanje su sarađivale OCD iz zapadne Srbije (15%).

Sa OCD iz šireg regiona izvan EU sarađivalo je svega 11% OCD, i to je najmanji procenat u odnosu na saradnju sa OCD iz različitih geografskih područja. Najviše sarađuju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (19%), a najmanje sarađuju OCD u oblasti životne sredine (3%). Nema značajnih razlika

među OCD, izuzev što organizacije s najvećim budžetom u većoj meri nego druge ostvaruju saradnju sa OCD na ovoj teritoriji (25%).

Saradnju sa OCD iz Evropske unije ostvarilo je 19% udruženja. Najviše sarađuju poslovna/stručna udruženja i savezi (28%), a najmanje OCD u oblasti socijalnih usluga (12%). U najvećoj meri ovu saradnju su ostvarile OCD osnovane 1990–2000. godine (27%), one s najvećim budžetima (39%), kao i OCD iz Beograda (28%). Najmanji stepen saradnje ostvarile su OCD iz jugoistočne Srbije (7%).

OCD su najčešće sarađivale na međunarodnim projektima sa OCD iz Bosne i Hercegovine (57%) i Hrvatske (51%), a najmanje sa OCD iz Albanije (9%) i Turske (10%). Između oblasti postoje varijacije u procentu OCD koje su sarađivale sa OCD iz drugih zemalja zapadnog Balkana. Primetno je da su poslovna/stručna udruženja i savezi ostvarili saradnju sa OCD iz gotovo svih zemalja, u većoj meri nego druge OCD, a najviše sa OCD iz Hrvatske (84%) i Makedonije (65%). Primetno je, takođe, da su sa OCD iz Albanije saradnju u najvećoj meri uspostavile OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (20%).

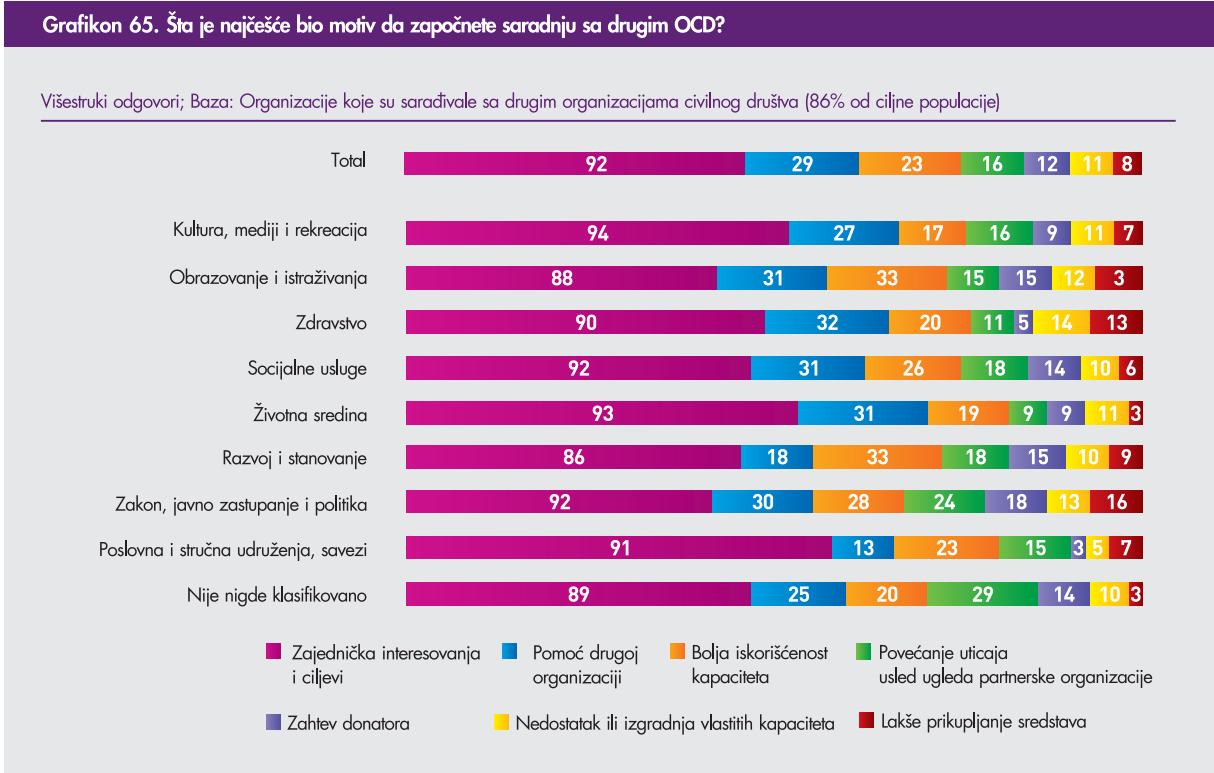
Najveći procenat saradnje sa OCD iz Bosne i Hercegovine imale su, očekivano, organizacije iz zapadne Srbije (83%), s preko 20 aktivnih ljudi (76%), s budžetom preko 100.000 evra (78%).

Najveći procenat ostvarene saradnje u poslednje tri godine sa organizacijama sa zapadnog Balkana, iz Hrvatske (66%) i Crne Gore (60%) imale su organizacije iz Beograda.

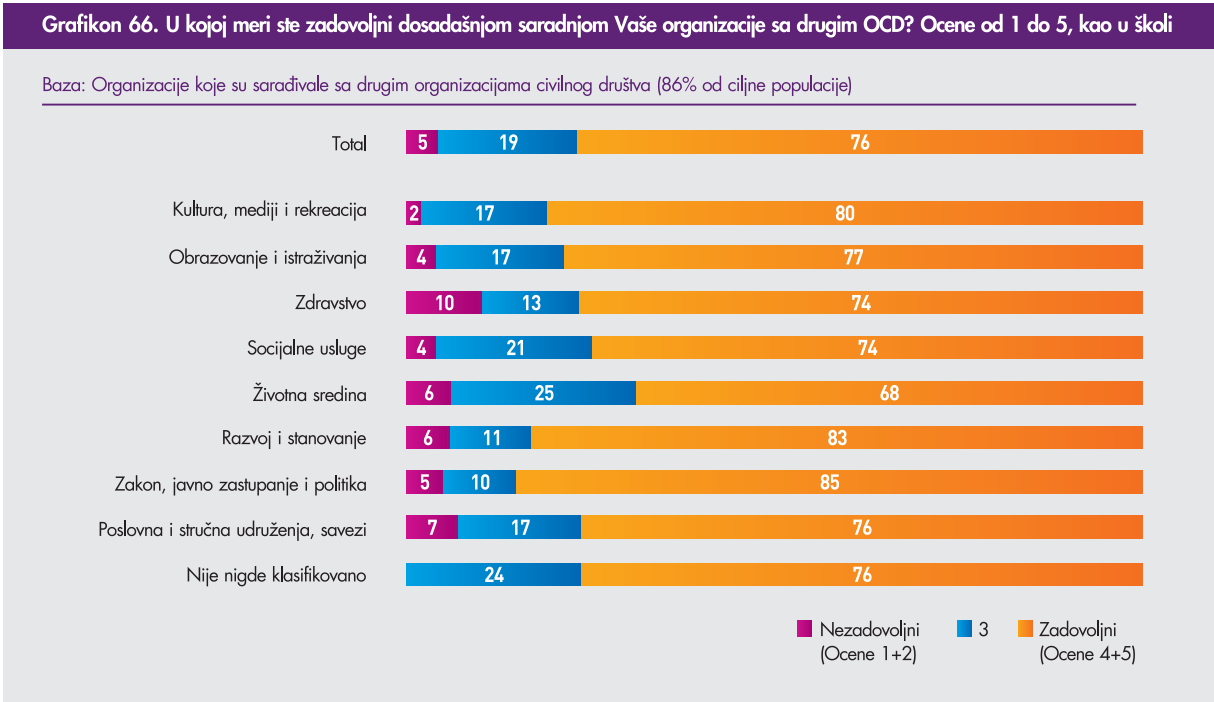
Dominantna oblast saradnje bila je kultura (29%), a zatim obrazovanje (13%) i socijalne usluge (12%). Očekivano, ubedljivo najveću saradnju ostvarile su organizacije čija je primarna oblast delovanja kultura, mediji i rekreacija (70%) i OCD u oblasti zdravstva (39%) koje su sarađivale na socijalnim pitanjima. Sport, rekreacija i druženje bile su oblasti u kojima su najviše sarađivale OCD koje se bave životnom sredinom (25%) i razvojem i stanovanjem (26%).

U oblasti kulture najviše su sarađivale OCD osnovane do 1989. godine (35%), s do 5 aktivnih (36%), bez budžeta (42%) i one sa sedištem u centralnoj Srbiji (47%). Zanimljiv je podatak da su se sportom i rekreacijom, odnosno druženjem, u najvećoj meri bavile OCD osnovane do 1989. godine (19%), kao i OCD iz zapadne Srbije (29%).

Najčešći motiv za ostvarivanje saradnje jesu zajednička interesovanja i ciljevi (92%), sledi pomoć drugoj organizaciji (29%) kao i bolja iskorišćenost kapaciteta (23%). Poslovna/stručna udruženja i savezi ređe su nego druge organizacije sarađivali radi pružanja pomoći drugoj organizaciji (13%); bolja iskorišćenost kapaciteta jeste vodeći motiv za saradnju kod OCD u oblasti razvoja i stanovanja i obrazovanja i istraživanja (po 33%), dok to najređe navode kao motiv OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije; OCD koje nisu nigde klasifikovane u većoj meri nego druge OCD koriste ugled partnerske organizacije radi povećanja sopstvenog uticaja (29%); organizacije koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom više su od drugih OCD bile motivisane za saradnju na zahtev donatora (18%) ili da bi olakšale prikupljanje sredstava (16%).

Najveće razlike su povezane sa regionalnom pripadnošću OCD. Organizacije iz istočne Srbije ređe su nego druge sarađivale radi pružanja pomoći drugoj organizaciji (12%). OCD iz zapadne Srbije u najmanjoj meri su sarađivale radi povećanja uticaja usled ugleda partnerske organizacije (7%), dok su OCD iz centralne Srbije najmanje sarađivale na zahtev donatora (6%).

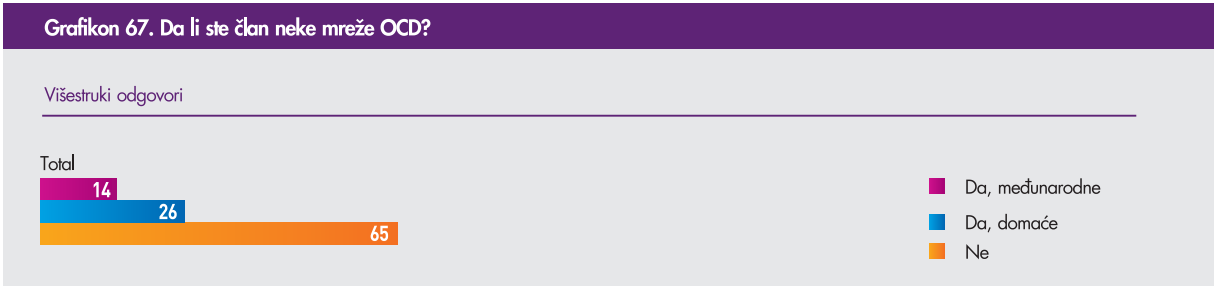

Velika većina OCD zadovoljna je saradnjom s drugim OCD (76%). Među njima su najzastupljenije ograničene organizacije koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (85%) i one s većim budžetima (80%). Najveći broj nezadovoljnih organizacija ima među onima koje se bave zdravstvom (10%) i među OCD u regionu jugoistočne Srbije (9%). Nema znatnih odstupanja među organizacijama po ovom pitanju.

Na pitanje „Čime niste zadovoljni, koji su bili glavni problemi?“, organizacije u najvećem broju odgovaraju da su bile zadovoljne dosadašnjom saradnjom (28%). Kao glavne probleme prilikom uspostavljanja saradnje OCD navode: finansijske probleme za realizaciju projekta (10%), kao i nedovoljnu saradnju, odnosno nedostatak motivacije za rad (6%).

Najveći stepen zadovoljstva ostvarenom saradnjom iskazale su organizacije koje deluju u oblasti razvoja i stanovanja (43%), dok su organizacije koje deluju u oblasti kulture, medija i rekreacije kao problem u uspostavljanju saradnje najčešće navodile finansijske probleme za realizaciju projekta (13%).

Najzadovoljnije su organizacije osnovane do 1989. godine (32%), s budžetom između 1001–5000 evra (31%) i sedištem u Vojvodini (35%), dok su u najvećoj meri nezadovoljstvo usled finansijskih problema vezanih za realizaciju projekta isticale organizacije sa sedištem u centralnoj i istočnoj Srbiji (po 16%).

U 35% slučajeva OCD je članica neke mreže OCD: 26% domaće i 14% strane mreže, a od toga 6% i strane i domaće mreže.

U najvećem procentu članice međunarodnih mreža jesu one koje deluju u oblastima zdravstva (27%), zatim zakona, javnog zastupanja i politike i one koje nisu nigde klasifikovane (po 26%). Članstvo u domaćim mrežama u najvećem broju imaju OCD koje nisu nigde klasifikovane (36%), one koje deluju u oblasti socijalnih usluga i zakona, javnog zastupanja i politike (po 34%). Organizacije u oblasti kulture, medija i komunikacija u najvećem broju nisu članice nijedne mreže (77%).

U pogledu članstva u domaćim mrežama nema većih odstupanja među organizacijama, a očekivano je da sasvim nove organizacije, one s malim brojem aktivnih ljudi i bez budžeta manje nego druge OCD pripadaju mrežama. Slično je i sa članstvom u međunarodnim mrežama, pri čemu je uočljiva nešto veća zastupljenost OCD s budžetima preko 20.000 i preko 100.000 evra (31% odnosno 32%), kao i organizacija sa sedištem u Beogradu (24%).

Od ukupnog broja OCD koje su se izjasnile kao članice domaće mreže, najviše je navelo članstvo u FENS-u (4%), zatim u Lovačkom savezu Srbije, Crvenom krstu Srbije, Savezu slepih Srbije, Vatrogasnom savezu Srbije, NAPORU (po 2%).

FENS u najvećem procentu okuplja organizacije koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom i one koje deluju u oblastima obrazovanja i istraživanja (10%), formirane između 2001–2009. godine (7%), s preko 20 aktivnih u organizaciji (10%), s budžetom preko 100.000 evra (10%), koje imaju sedište u Beogradu i jugoistočnoj Srbiji (po 7%). Kao što je i očekivano, savezi u najvećoj meri okupljaju organizacije osnovane do 1989. godine, a zanimljiv je podatak da su u članstvu Crvenog krsta Srbije u najvećoj meri zastupljene organizacije Crvenog krsta iz zapadne Srbije – čak 17%.

Prilikom navođenja domaće mreže čije su članice, OCD su pomenule preko 400 različitih mreža. Među njima su prave mreže i savezi, ali i pojedinačne organizacije koje se percipiraju kao mreže (Građanske inicijative, Grupa 484, Ekumenska humanitarna organizacija), pa i javne ustanove (na primer, Fond za razvoj neprofitnog sektora Vojvodine).

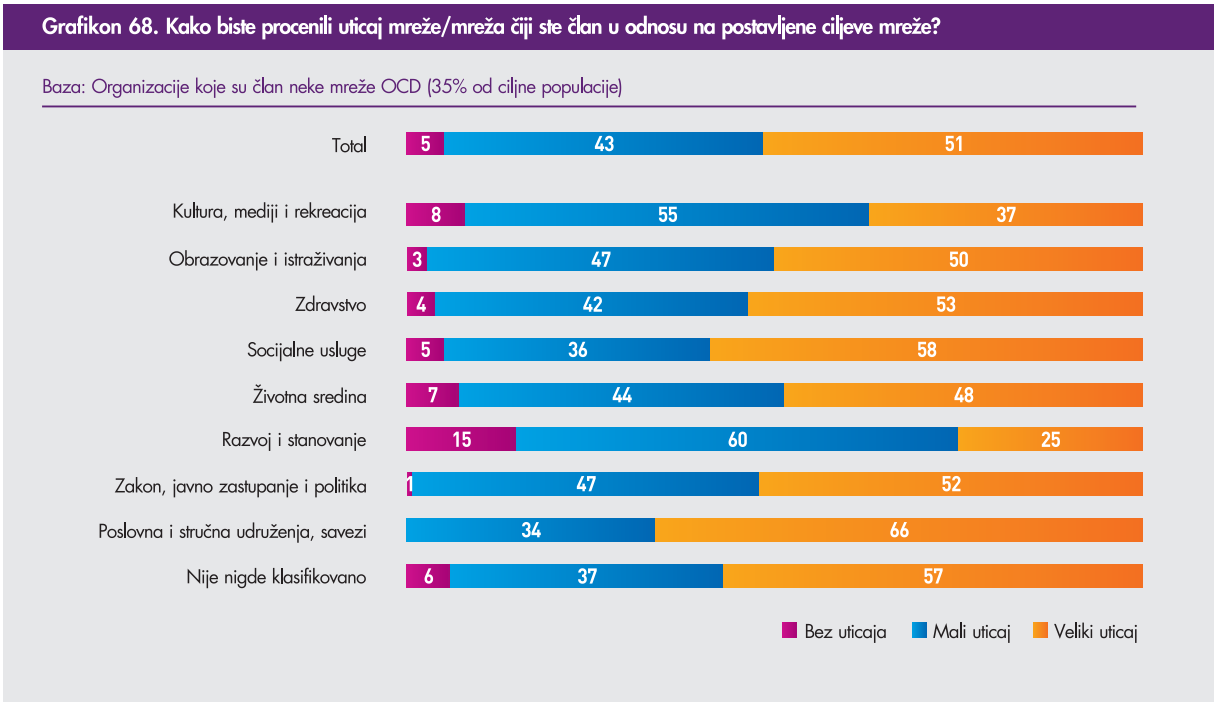
Među međunarodnim mrežama, prednjači članstvo u Crvenom krstu (3%), a zatim u FENS-u (2%), što je zanimljivo jer je FENS domaća mreža, a percipira se i kao međunarodna. Organizacije su navele preko 230 međunarodnih mreža čije su članice, ali se među njima pojavljuju i domaće mreže i domaće individualne organizacije.

Kao glavne razloge zašto su organizacije postale članice mreža, organizacije su u najvećem procentu navodile zajedničke interese, ciljeve i aktivnosti (48%), zatim lakše ostvarivanje ciljeva/planova (12%), kao i obaveznost po zakonu/statutu ili gransku povezanost (9%), dok najmanji razlog za članstvo u nekoj mreži organizacije vide u postizanju boljih rezultata kod donatora (2%).

Organizacije koje nisu nigde klasifikovane kao najveći motiv za učlanjenje u neku mrežu navode zajedničke interese, ciljeve i aktivnosti (58%). Lakše ostvarivanje ciljeva i planova je najčešći motiv za članstvo u mreži OCD koje se bave zdravstvom (20%), dok se organizacije koje pružaju socijalne usluge mnogo više nego druge OCD učlanjuju u mreže jer je to definisano zakonom/statutom odnosno organizacionom strukturom (17%).

Primetno je da što organizacija ima veći budžet, to više prepoznaje interes da se udruži u mreže kako bi ostvarila zajedničke interese, ciljeve i aktivnosti. Ubedljivo najmanji broj OCD iz zapadne Srbije ima ovaj motiv za članstvo u mreži (25%), što je razumljivo jer iz ovog regiona dolazi veliki broj organizacija

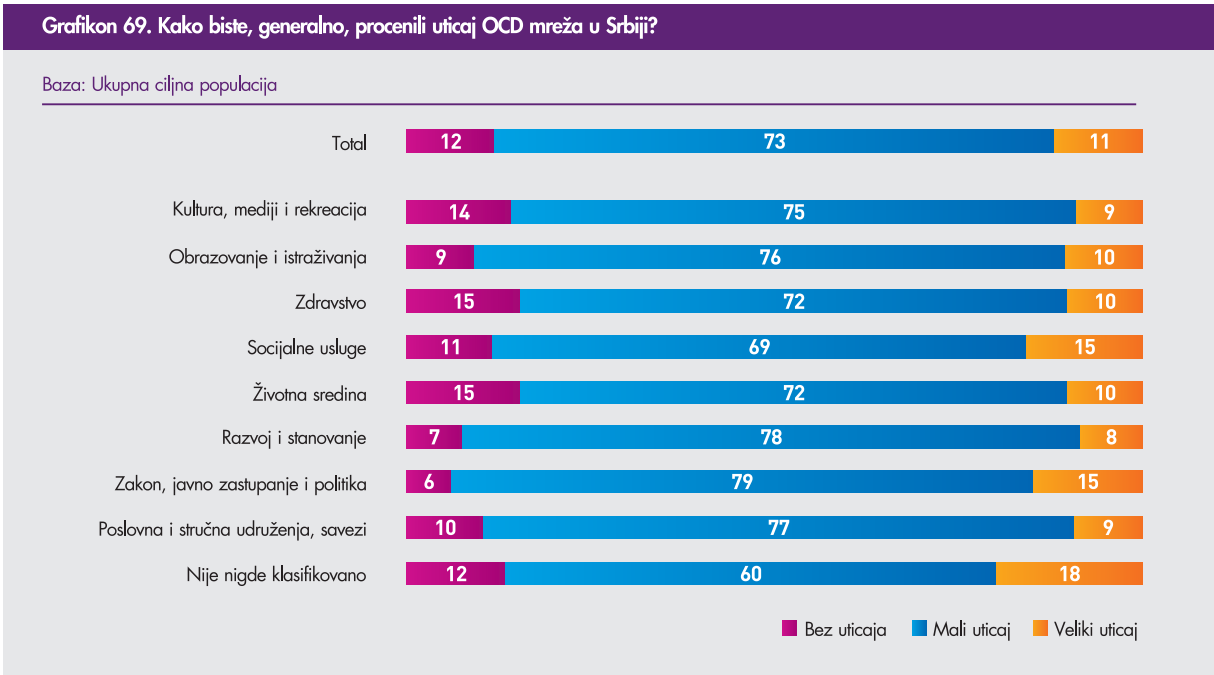
Crvenog krsta, koje po zakonu/statutu, odnosno organizacionoj strukturi pripadaju svojoj mreži (21%). To, dalje, objašnjava i podatak da ovaj motiv ima čak 18% organizacija osnovanih pre 1989. godine. Zanimljivo je kako su nove organizacije i one bez budžeta prepoznale značaj mreža za sopstvenu edukaciju, pa to navode kao najčešći motiv učlanjivanja u neku mrežu.

Oko polovine OCD (51%) ocenjuje da je uticaj mreže čiji su član na postavljene ciljeve mreže veliki, ali postoji znatno variranje između oblasti u ovoj oceni.

Za veliki uticaj se opredelilo čak 66% poslovnih/stručnih udruženja i saveza, dok se za mali uticaj i procenu da su mreže bez uticaja, opredelilo 60% odnosno 15% organizacija čija oblast delovanja jeste razvoj i stanovanje.

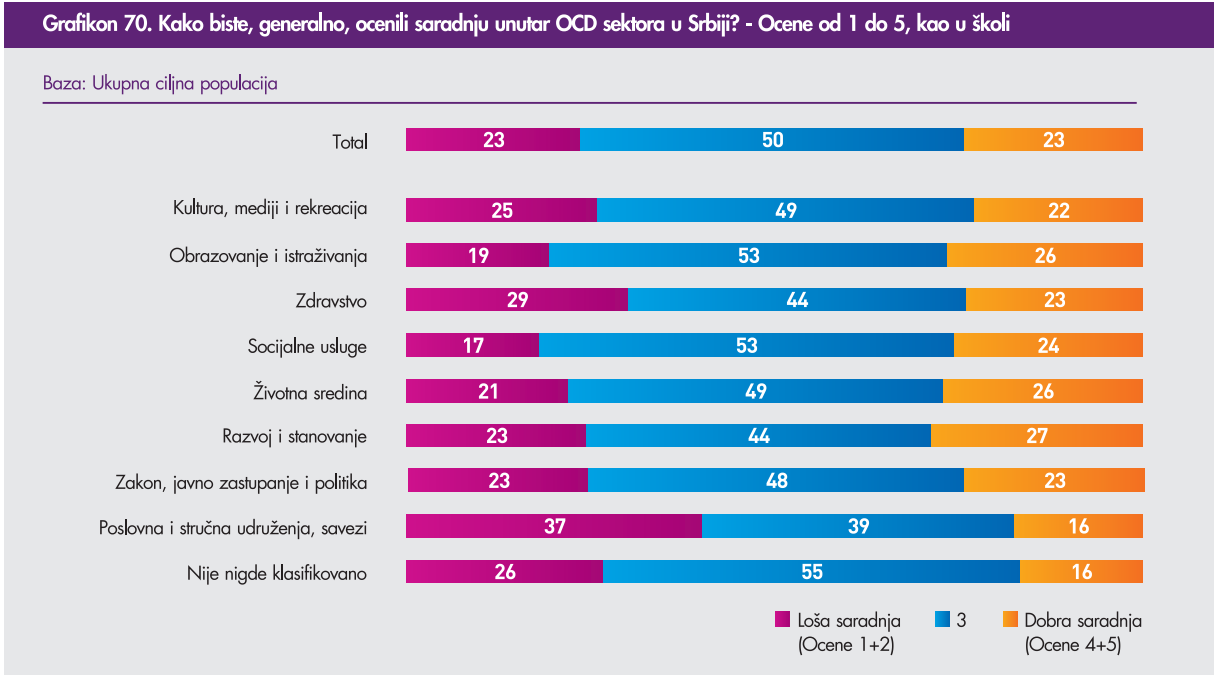
Čak 69% organizacija nastalih posle 2010. godine procenjuje da je uticaj njihove mreže veliki; to takođe misle i OCD s budžetom od preko 100.000 evra (65%), kao i OCD koje deluju u zapadnoj Srbiji (79%). Kada govorimo o organizacijama koje misle da članstvo u mrežama ima mali uticaj na postavljene ciljeve mreže, najveća odstupanja su primećena kod organizacija koje deluju u regionu Vojvodine (55%).

Najveći procenat organizacija (73%) misli da OCD mreže imaju mali uticaj u Srbiji, zatim da su bez uticaja (12%), dok svega 11% organizacija misli da OCD mreže imaju veliki uticaj.

OCD koje nisu nigde klasifikovane u većoj meri nego druge OCD smatraju da je uticaj OCD mreža u Srbiji veliki (18%), a slično misle i OCD u oblasti socijalnih usluga (15%). OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike većinom misle da je taj uticaj mali (79%), dok OCD u oblasti životne sredine i one koje se bave zdravstvom u većoj meri nego druge procenjuju da su OCD mreže bez ikakvog uticaja (po 15%).

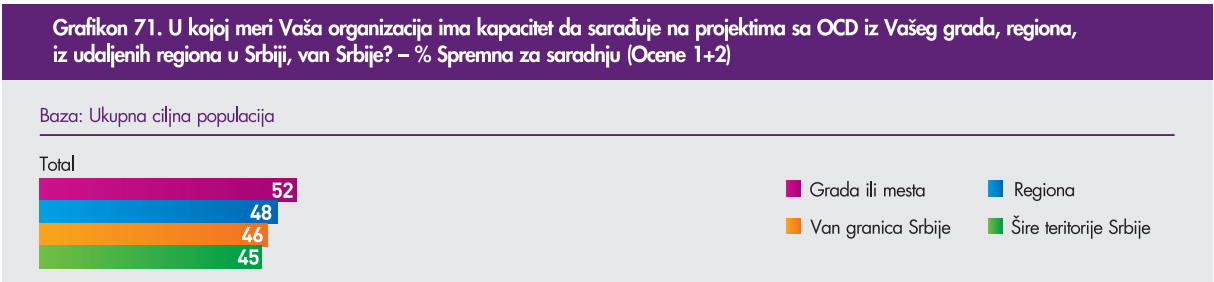
U pogledu procene uticaja OCD mreža u Srbiji najveće su razlike po geografskoj pripadnosti, pa tako najveći broj organizacija koje deluju u oblasti jugoistočne Srbije misli da OCD mreže imaju veliki uticaj (21%), dok isto mišljenje ima svega 7% organizacija koje deluju na prostoru Vojvodine.

Saradnja u okviru sektora OCD u Srbiji najčešće (50%) ocenjena je srednjom ocenom, pri čemu 23% organizacija smatra da je saradnja unutar sektora OCD u Srbiji uglavnom nerazvijena, i u istom procentu (23%) organizacije misle da je saradnja uglavnom dobra.

Među organizacijama koje smatraju da je saradnja unutar sektora u Srbiji uglavnom nerazvijena prednjače poslovna/stručna udruženja i savezi (37%), dok kod organizacija koje misle da je saradnja uglavnom dobra prednjače organizacije koje se bave razvojem i stanovanjem (27%).

OCD sa sedištem u Beogradu u najvećem procentu (31%) misle da je saradnja uglavnom nerazvijena; organizacije koje misle da je saradnja unutar sektora uglavnom dobra jesu one čiji su budžeti preko 100.000 evra (34%) i koje deluju u regionu centralne Srbije (30%).

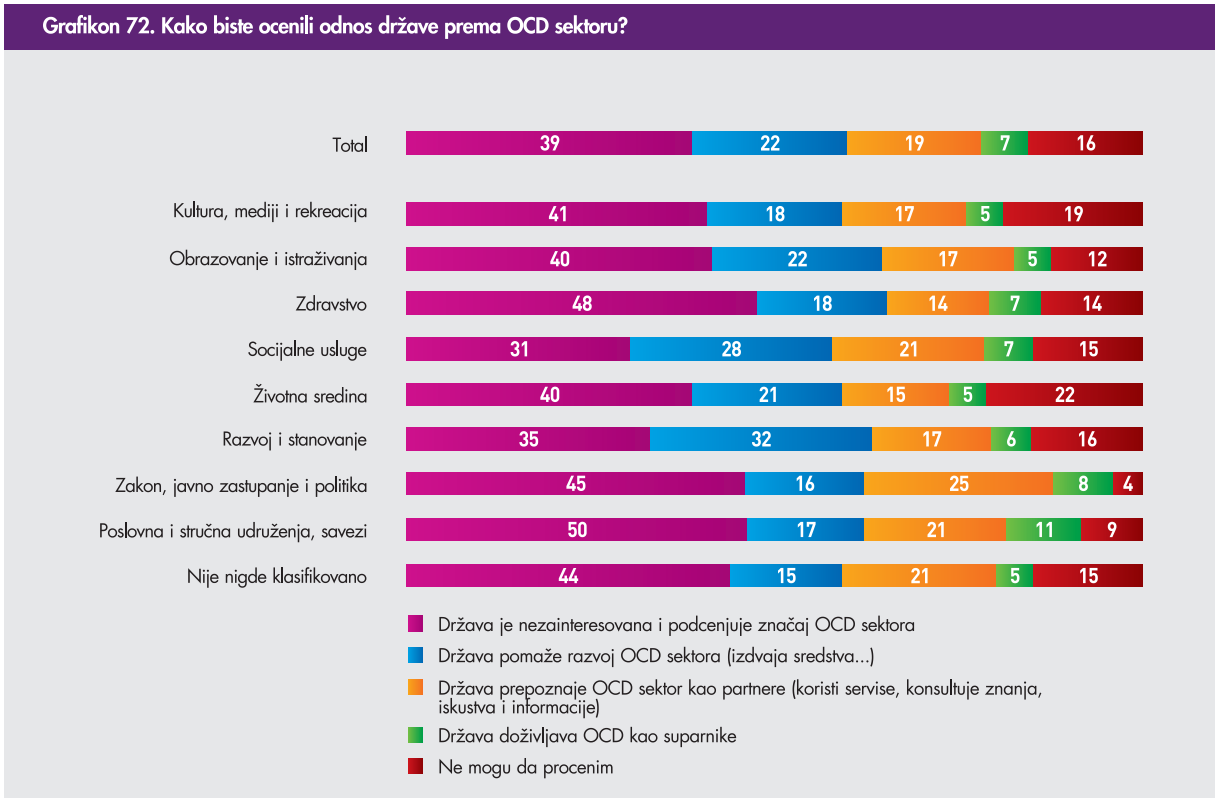

Oko polovine OCD (52%) ocenilo je da je spremno za saradnju na projektima s drugim OCD u istom gradu ili mestu, pri čemu su kapaciteti nešto manji za saradnju na projektima na široj teritoriji Srbije i van granica Srbije.

Kapacitet za saradnju, bez obzira na to da li se radi o gradu, regionu, široj teritoriji Srbije ili se širi van granica Srbije, u najvećoj meri imaju organizacije koje se bave zdravstvom, dok negativno o svom kapacitetu govore najviše OCD koje se bave životnom sredinom i poslovna/stručna udruženja i savezi, što je u skladu i s prethodnim nalazima o saradnji ovih OCD s drugim OCD.

Nema znatnih odstupanja među organizacijama i, očekivano, one koje su novije, s manjim brojem aktivnih ljudi i s manjim budžetima procenjuju da su im kapaciteti za saradnju u proseku slabiji negoli što to procenjuju starije i veće organizacije. Primetno je da OCD iz istočne Srbije najlošije procenjuju svoje kapacitete za saradnju.

Odnos države prema sektoru OCD

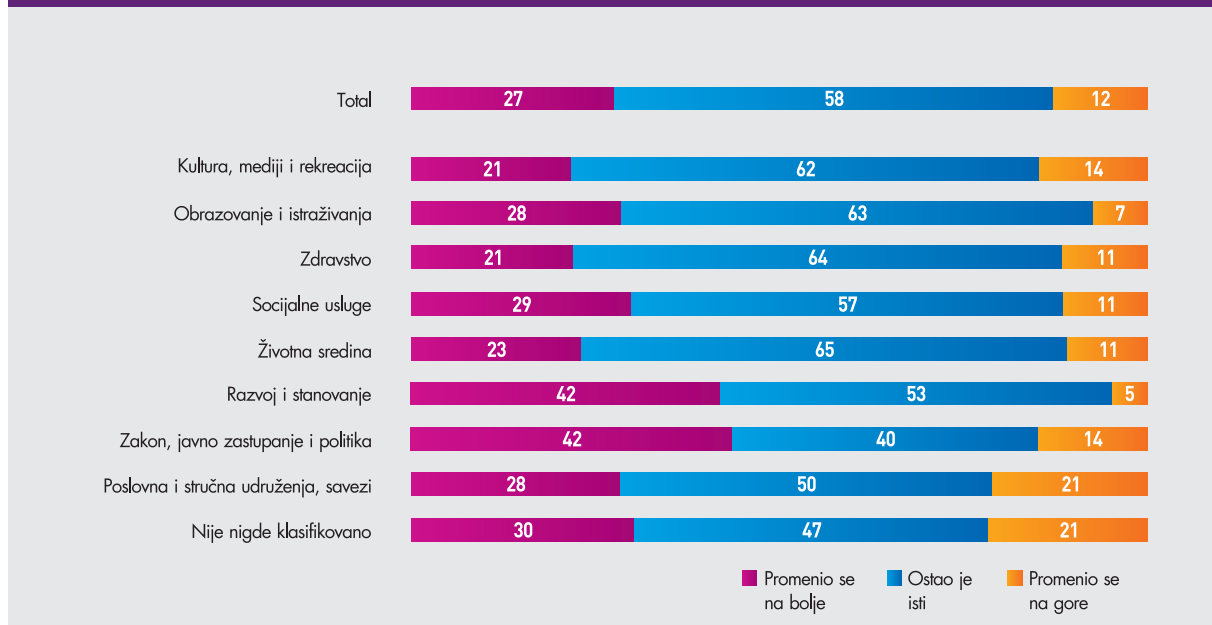

Odnos države prema civilnom sektoru najčešće (39%) ocenjuje se kao nezainteresovanost, ali isto toliko OCD smatra da država ima pozitivan stav prema OCD, bilo da pomaže razvoj (22%), ili organizaciju čak prepoznaje kao partnera (19%).

Poslovna/stručna udruženja i savezi u najvećoj meri smatraju da je država nezainteresovana i da potcenjuje značaj sektora OCD (50%), dok to najmanje misle OCD koje pružaju socijalne usluge (31%). Da država pomaže razvoj sektora OCD misli 32% OCD u oblasti razvoja i stanovanja, kao i 28% OCD koje pružaju socijalne usluge, dok OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike najčešće smatraju da država prepoznaje sektor OCD kao partnera (25%). U skladu s procenom da država potcenjuje sektor OCD, poslovna/stručna udruženja i savezi, u većoj meri nego druge OCD, misle da država doživljava OCD kao suparnike (11%).

Najvećih odstupanja od proseka ima kod OCD bez budžeta, koje mnogo manje nego druge OCD misle da je država nezainteresovana (30%), kao i po regionima, gde se raspon odgovora kreće od 26% u zapadnoj i istočnoj Srbiji, do čak 47% u Beogradu. Pozitivan odnos države prema OCD, koji se procenjuje kroz pomaganje razvoja i finansiranje OCD, najčešće imaju OCD nastale pre 1989. godine, kao i OCD iz istočne Srbije (33%), a u mnogo manjoj meri OCD bez budžeta i iz Beograda (po 14%). Da država prepoznaje OCD kao partnere najčešće smatraju velike organizacije, one s preko 20 aktivnih ljudi (28%) i s budžetom preko 100.000 evra (30%), kao i OCD iz zapadne Srbije (31%). O tome da država vidi OCD kao suparnike u najvećoj meri procenjuju OCD s preko 20 aktivnih ljudi (14%) i OCD bez budžeta (13%).

Grafikon 73. Na koji način se taj odnos promenio u poslednje 3 godine?

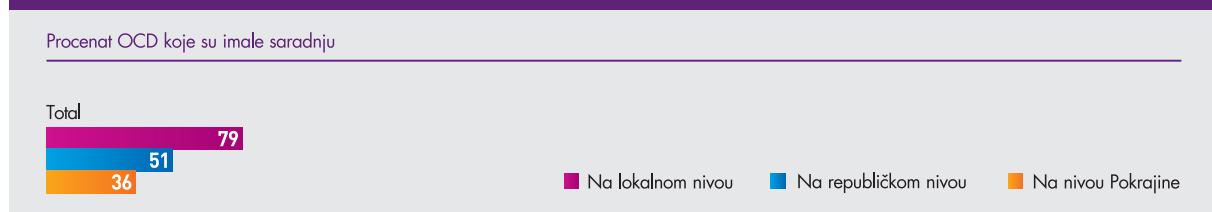
Većina OCD ocenjuje da se odnos države prema sektoru nije promenio u poslednje tri godine (58%), ali među onima koji misle da je bilo promene, veći procenat ocenjuje da se promenio nabolje (27%) nego nagore (12%).

Pozitivne pomake najviše uočavaju OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom, odnosno OCD koje se bave razvojem i stanovanjem (po 42%), dok poslovna/stručna udruženja i savezi najčešće procenjuju da je došlo do pogoršanja odnosa (21%).

Promenu nabolje u najvećoj meri primećuju OCD s budžetom preko 100.000 evra (46%), i one iz zapadne Srbije (45%), dok promenu nagore najčešće vide OCD iz istočne Srbije (17%) i organizacije osnovane pre 1989. godine (16%).

Saradnja OCD s državom

Grafikon 74. Da li ste do sada imali saradnju sa bilo kojom državnom institucijom?

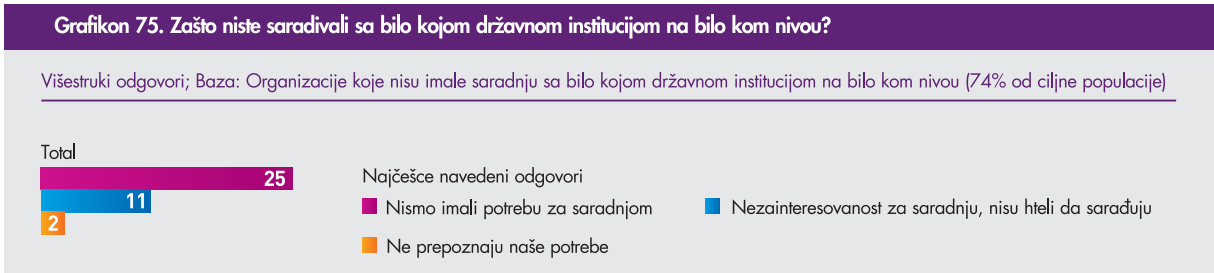

Velika većina (79%) OCD sarađivala je s državnim institucijama na lokalnom nivou, nešto više od polovine (51%) na republičkom i manje od polovine (36%) na pokrajinskom nivou.

Nema znatnih odstupanja u saradnji osim na republičkom nivou, gde su najčešće saradnju ostvarivale OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (65%), a najmanje u oblasti kulture, medija i rekreacije (38%).

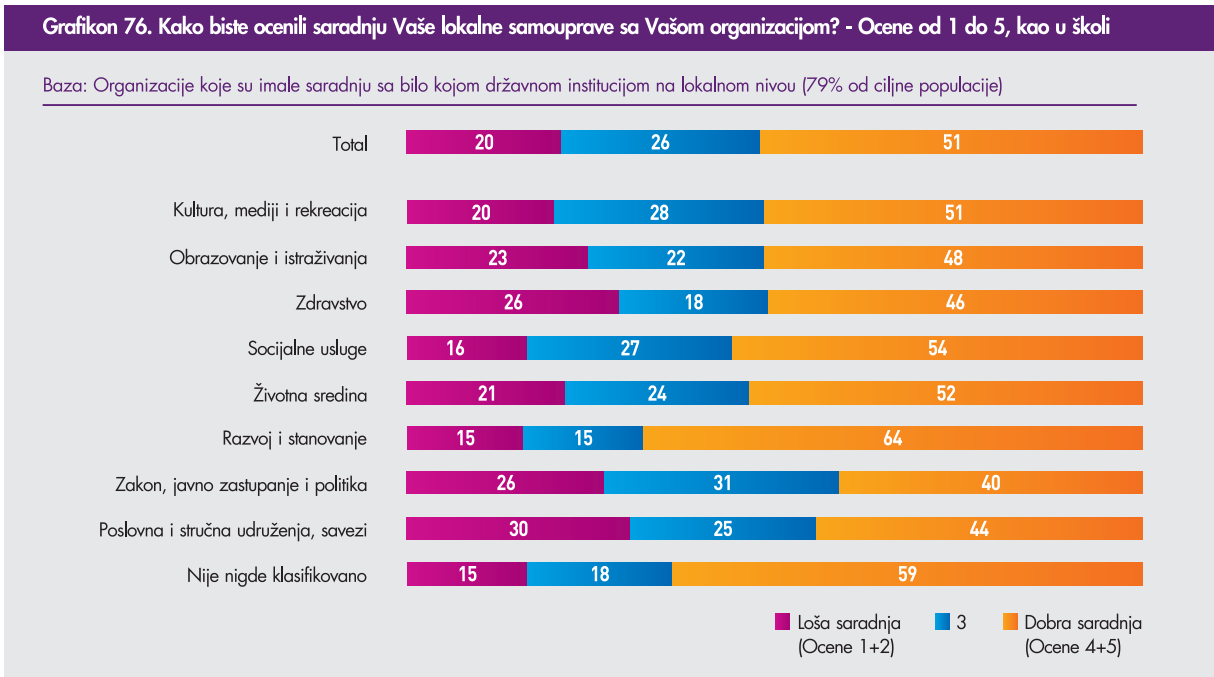
Kod saradnje se uočavaju ista stremljenja na sva tri nivoa. Što je organizacija starija i veća (po broju aktivnih članova i budžetu), to je saradnja bolja. Na lokalnom nivou taj raspon se kreće od 84% kod najstarijih, do 66% kod najmlađih; od 71% kod najmanjih OCD, do 92% kod najvećih; od 57% kod OCD bez budžeta, do 92% kod OCD s budžetom preko 100.000 evra. Na republičkom nivou, rasponi su od 56% kod najstarijih do 38% kod najmlađih OCD; od 38% kod najmanjih do 70% kod najvećih; od 32% kod OCD bez budžeta do 80% kod OCD s najvećim budžetima. Na republičkom nivou se uočavaju i razlike

po regionima, pa – očekivano – OCD iz Beograda u većoj meri nego druge OCD (64%) sarađuju s državom, dok najmanje sarađuju OCD iz Vojvodine (42%). Na nivou Pokrajine rasponi su nešto manji i kreću se od 42% za OCD osnovane pre 1989. godine do 30% za najnovije; od 28% za najmanje do 66% za najstarije; od 21% za OCD bez budžeta do 53% za organizacije s najvećim budžetima.

OCD koje nisu sarađivale s državnim institucijama bar na nekom nivou najčešće kao razlog navode da nisu imale potrebu za saradnjom (25%), a nešto ređe da institucije nisu bile zainteresovane (11%).

Nema znatnijih odstupanja među OCD po primarnim oblastima delovanja. OCD koje su sarađivale s državom, ali to nisu radile na svim nivoima jer nisu imale potrebe, najčešće su osnovane pre 1989. godine (21%), s budžetom od 20.001 do 100.000 evra (26%), kao i OCD iz istočne Srbije (25%). Najmanju potrebu saradnje s državom imale su OCD bez budžeta (18%) i OCD iz Vojvodine (14%).

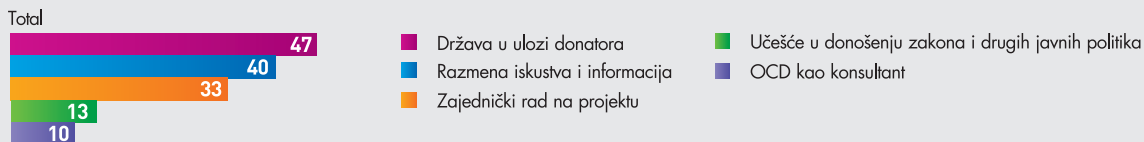
Polovina OCD (51%) daje visoke ocene saradnji s državnim institucijama na lokalnom nivou, a svaka peta (20%) daje loše ocene.

Saradnju s lokalnom samoupravom najbolje su ocenile OCD u oblasti razvoja i stanovanja (64%), dok su najlošije ocene dala poslovna/stručna udruženja i savezi (30%). Nema znatnijih odstupanja po drugim parametrima, izuzev OCD iz Beograda (30%), koje su nezadovoljnije saradnjom s lokalnom samoupravom nego druge OCD.

Kada objašnjavaju svoju procenu saradnje s lokalnom samoupravom, OCD daju raznovrsne odgovore: da je saradnja bila dobra, da su zadovoljni i da dobijaju punu podršku; da postoji nezainteresovanost, ignorisanje, potcenjivanje značaja OCD; da lokalne samouprave imaju volje i razumevanja, ali da ne shvataju značaj OCD.

Grafikon 77. Koje ste vrste saradnje sa državnim institucijama imali do sada?

Višestruki odgovori; Baza: Organizacije koje su imale saradnju sa bilo kojom državnom institucijom na bilo kom nivou (86% od ciljane populacije)

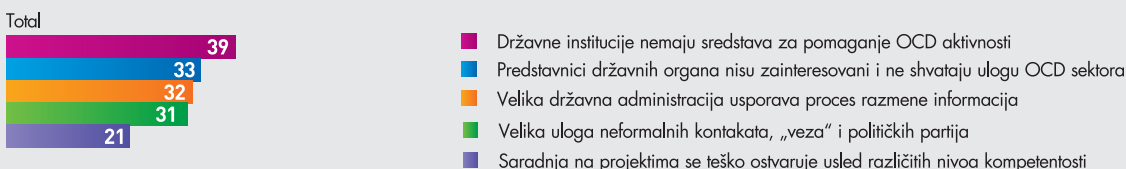
Najčešći oblici saradnje bili su oni u kojima je država bila donator (47%), razmena iskustava i informacija (40%), a nešto više od trećine zajednički rad na projektima (33%). U mnogo manjoj meri OCD učestvuju u donošenju zakona i drugih javnih politika (13%), ili se pojavljuju kao konsultanti (10%).

Država u ulozi donatora najčešći je oblik saradnje za OCD u oblasti razvoja i stanovanja (57%) i socijalnih usluga (56%), dok OCD koje nisu nigde klasifikovane najčešće sarađuju s državom kroz razmenu iskustava i informacija (57%) i kroz zajednički rad na projektu (43%). Očekivano, OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike u najvećoj meri sarađuju s državom tako što učestvuju u donošenju zakona i drugih javnih politika (26%). OCD koje se bave obrazovanjem i istraživanjem više se nego druge OCD pojavljuju kao konsultanti državi (18%).

Primetno je da OCD s budžetom preko 100.000 evra sarađuju s državom više od drugih organizacija, bez obzira na oblik saradnje; od 56% slučajeva kada je država u ulozi donatora do 24% situacija kada se pojavljuju kao konsultanti državi. Kao što će se detaljnije videti kasnije u poglavlju o finansiranju OCD, država u ulozi donatora najčešće se pojavljuje kod najstarijih OCD (54%), kao i kod velikih organizacija s 11 do 20 aktivnih ljudi (51%). OCD sa sedištem u Beogradu, više nego OCD iz drugih regiona, zajednički rade na projektu (39%), učestvuju u donošenju zakona i druge javne politike (19%), ili se pojavljuju kao konsultanti državi (17%).

Grafikon 78. Koji su najčešći problemi sa kojima se suočava Vaša organizacija u dosadašnjoj saradnji sa državnim institucijama?

Višestruki odgovori; Baza: Organizacije koje su imale saradnju sa bilo kojom državnom institucijom na bilo kom nivou (86% od ciljane populacije)

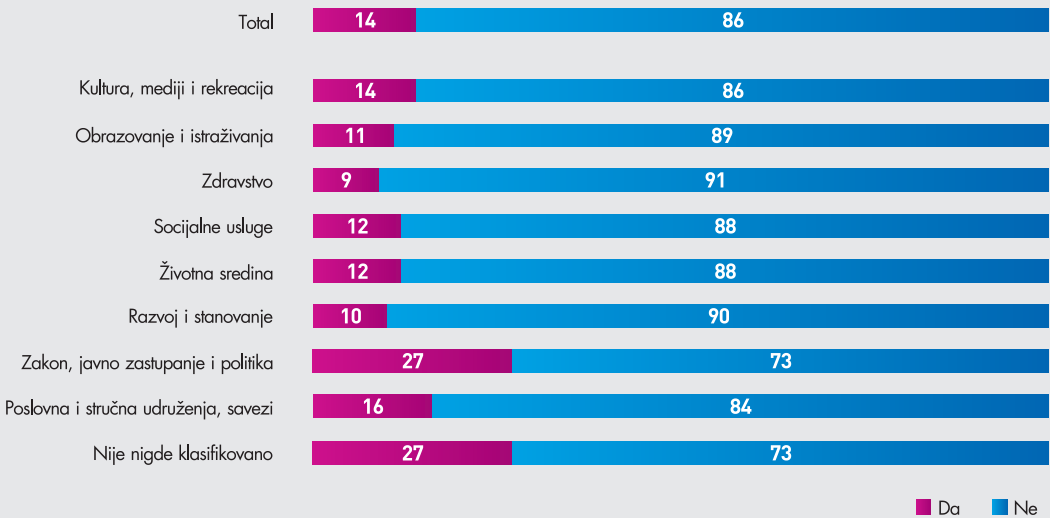
Kao najčešći problemi u saradnji s državnim institucijama navode se nedostatak sredstava za pomaganje OCD aktivnosti (39%), nezainteresovanost i nerazumevanje uloge sektora OCD (33%), glomazna administracija (32%) i velika uloga neformalnih kontakata, „veza“ i političkih partija (31%).

OCD koje se bave socijalnim uslugama i kulturom, medijima i rekreacijom u najvećem broju smatraju da državne institucije nemaju sredstava za pomaganje OCD aktivnosti (po 48%), dok poslovna/stručna udruženja i savezi najčešće smatraju da predstavnici državnih organa nisu zainteresovani i ne shvataju ulogu sektora OCD (42%). Ova udruženja, isto tako, smatraju da velika državna administracija usporava proces razmene informacija (42%), a u tome se slažu i OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (44%), koje takođe više od drugih misle da je velika uloga neformalnih kontakata, „veza“ i političkih partija (44%).

Najčešće mišljenje da državni organi nisu zainteresovani i da ne shvataju ulogu sektora OCD imaju organizacije bez budžeta (51%), one s preko 20 aktivnih ljudi (47%), kao i OCD iz Beograda (43%). OCD osnovane u poslednje dve godine više od drugih smatraju da velika državna administracija usporava razmenu informacija (43%), odnosno da je velika uloga neformalnih veza, kontakata i političkih partija (37%), a poslednje mišljenje najčešće dele i OCD iz Beograda (38%).

Grafikon 79. Da li su lokalne vlasti ili državni aparat na neki način onemogućavali rad Vaše organizacije?

Baza: Ukupna ciljina populacija

U proseku 14% OCD navodi da su vlast i državni aparat onemogućavali rad njihove organizacije, ali to navodi po 27% OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike i OCD koje nisu klasifikovane. Najmanje je onemogućavan rad OCD u oblasti zdravstva (9%).

Najviše je ometan rad OCD iz istočne Srbije (19%), centralne Srbije i Beograda (po 15%), kao i OCD koje su osnovane od 1990. do 2000. godine (17%). Najmanje je onemogućavan rad OCD koje su osnovane pre 1989. godine i s preko 20 aktivnih ljudi (po 11%), kao i OCD s budžetom preko 100.000 evra (10%).

Grafikon 80. Na koji način su lokalne vlasti ili državni aparat onemogućavali rad Vaše organizacije?

Višestruki odgovori; Baza: Organizacije kojima je lokalna vlast ili državni aparat na bilo koji način onemogućavao rad (14% od ciljine populacije)

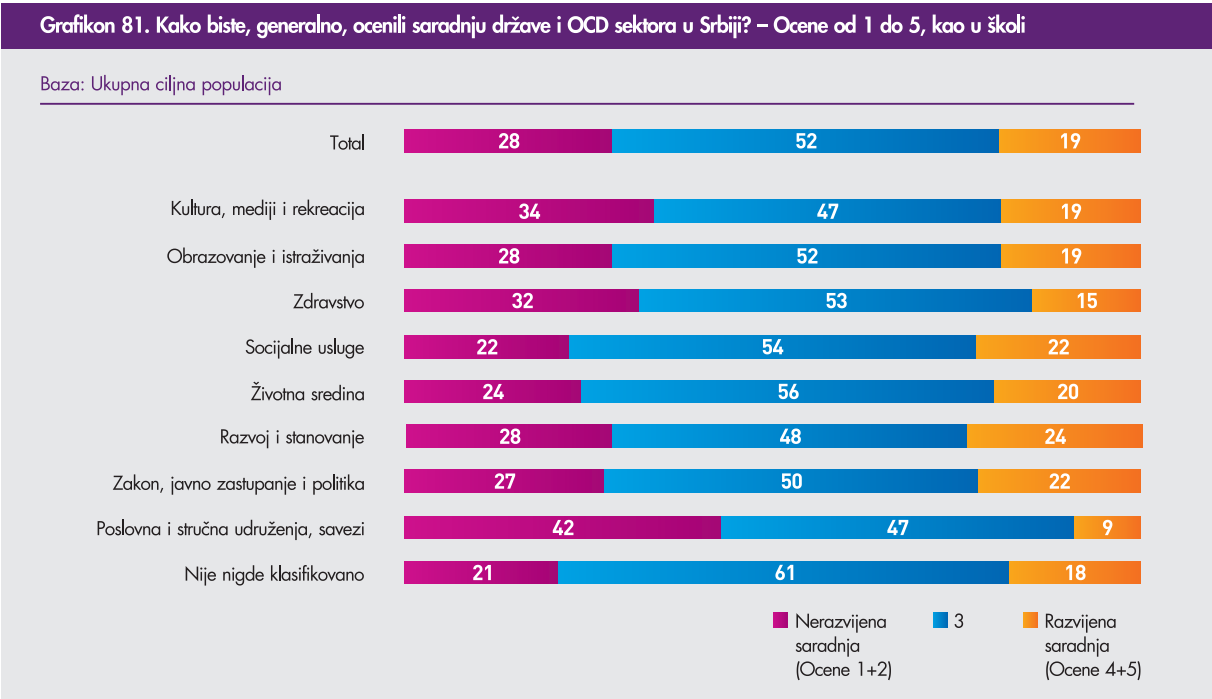

Kao najčešći način onemogućavanja rada navode se nezainteresovanost (31%), uskraćivanje finansijskih sredstava (25%), sporost (19%) i politički pritisci (16%).

Poslovna/stručna udruženja i savezi u najvećem broju procenjuju da im je država onemogućavala rad tako što je nezainteresovana, neaktivna, ne daje podršku i pomoć (56%); na mala ili uskraćena finansijska sredstava svi se podjednako žale; OCD koje nisu klasifikovane, u većoj meri nego druge, smatraju da je država spora, da kasni u odobravanju projekata i da im opstruira rad (46%); OCD u oblasti životne sredine najčešće smatraju da ih država ometa kroz političke pritiske, ucene, korupciju, zloupotrebe, čak i krađu projekata (25%), dok OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja misle da im država onemogućava rad tako što im ne dodeljuje prostor ili ga oduzima ili dodeljuje neodgovarajuća materijalna sredstva (29%).

Onemogućavanje rada organizacije usled nezainteresovanosti, neaktivnosti države, odsustva podrške i pomoći najprisutnije je kod OCD koje su osnovane od 2010. godine (44%), OCD bez budžeta (47%), ubedljivo najviše kod OCD sa sedištem u istočnoj Srbiji (59%), dok je najmanje prisutno kod OCD s budžetom preko 100.000 evra (7%). Nedovoljna finansijska sredstva ili uskraćivanje sredstava najčešće kao razlog onemogućavanja rada navode OCD osnovane 1990–2000. godine (30%) i one s budžetom od 5.001 do 100.000 evra (40%), dok to najmanje navode najnovije organizacije (9%) koje, istovremeno, kao najčešći razlog onemogućavanja njihovog rada navode sporost, kašnjenje u odobravanju projekata (28%); političke pritiske, ucene, korupciju, razne zloupotrebe i krađe projekata podjednako često uočavaju OCD

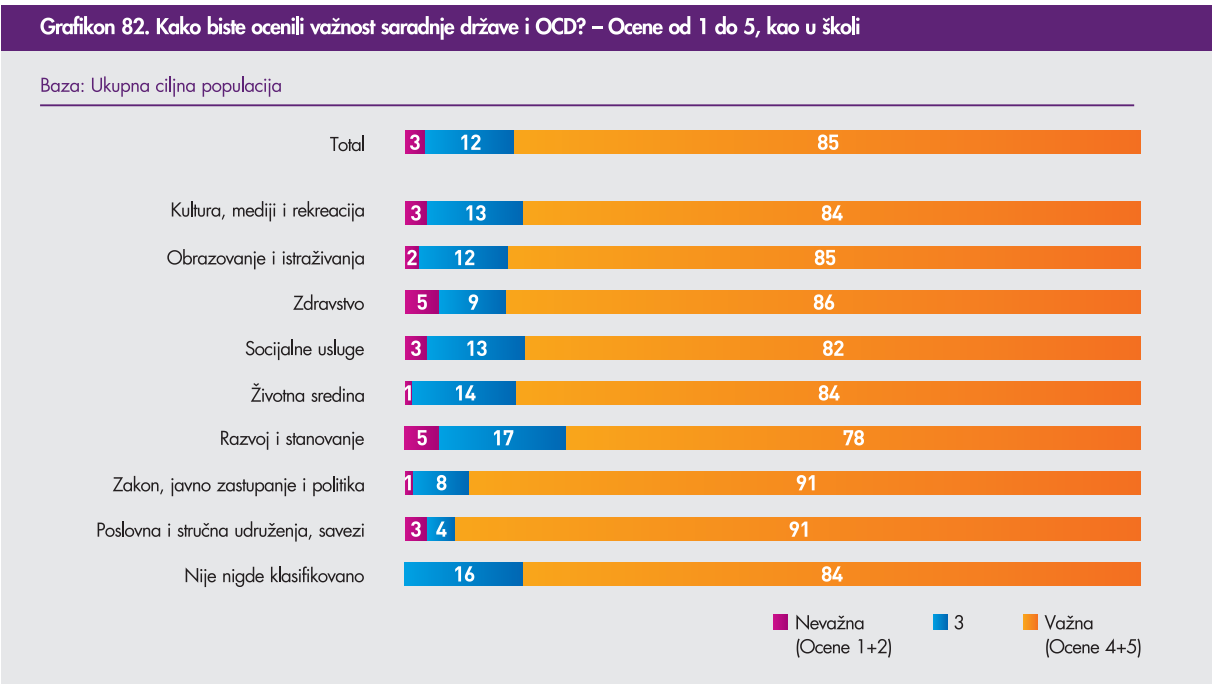
osnovane 1990–2000. godine (22%), kao i one osnovane od 2001. do 2009. godine (21%), organizacije s preko 20 aktivnih ljudi (32%), s budžetom od 20.001 do 100.000 evra (24%), kao i OCD iz jugoistočne Srbije (22%). Ove poslednje procenjuju da je nedobijanje prostora, odnosno njegovo oduzimanje i do dela neodgovarajućih materijalnih sredstava jedan od značajnih razloga onemogućavanja njihovog rada (22%), a slično misle i OCD osnovane od 1990. do 2000. godine (21%).

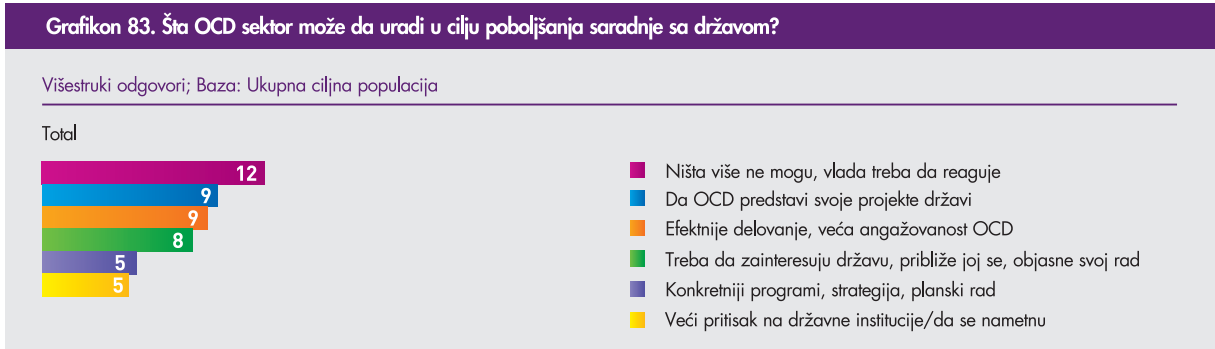
Većina OCD (52%) daje srednju ocenu za saradnju države i OCD, a čak 28% daje lošu ocenu, što je znatno lošije od ocene za saradnju s lokalnom samoupravom, što je polovina OCD ocenila visokim ocenama.

U najvećoj meri srednju ocenu daju OCD koje nisu nigde klasifikovane (61%). Najlošije saradnju ocenjuju poslovna/stručna udruženja i savezi (42%) i OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije. Visokim ocenama saradnju ocenjuju OCD u oblasti razvoja i stanovanja (24%), a potom i OCD koje pružaju socijalne usluge i OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (po 22%).

Nema znatnijih odstupanja među OCD po ovom pitanju, osim što najlošije saradnju ocenjuju OCD iz Beograda (36%), a najviše ocene daju OCD iz istočne (31%) i zapadne Srbije (28%). Takođe, visoku ocenu za saradnju daju i OCD s budžetom od 5.001 do 20.000 evra (26%).

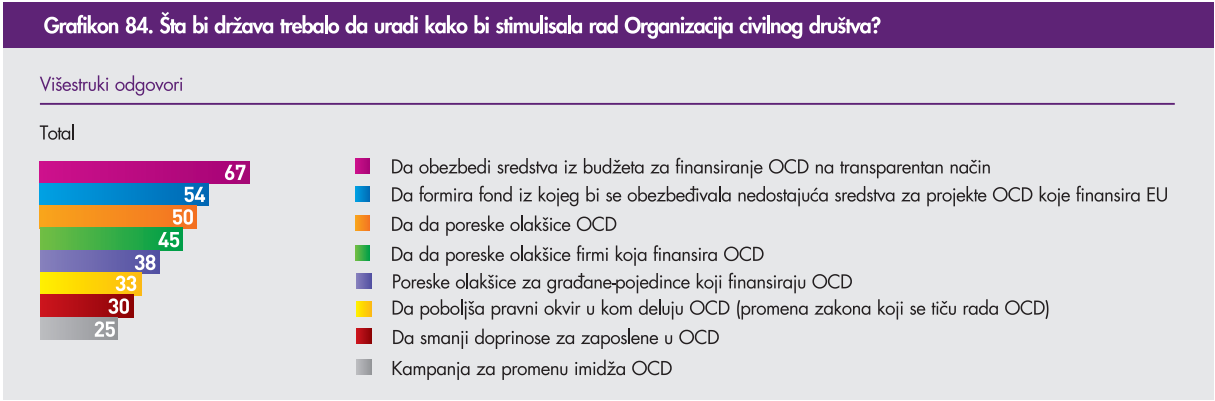
Velika većina OCD (85%) saradnju države i OCD ocenjuje kao važnu. U tome prednjače poslovna/stručna udruženja i savezi, odnosno OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (po 91%). Drugih većih razlika po ovom pitanju između OCD nema, s tim da se kao najčešći razlozi ovakvog mišljenja navode potreba za podrškom i finansijskom pomoći od strane države (15%), dopunjavanje i uzajamna pomoć, kao i lakše ostvarivanje ciljeva i planova (po 12%), OCD u ulozi onoga ko pomaže državi, prepoznaje probleme, ukazuje na njih i sagledava ih (9%).

Čak 12% OCD smatra da ne može ništa više da učini za poboljšanje saradnje s državom; druge ideje su se uglavnom svodile na potrebu da OCD više zainteresuju državu predstavljanjem svojih projekata ili da se više angažuju i efektivnije deluju (po 9%). Nema znatnijih odstupanja među OCD prema primarnim oblastima delovanja, izuzev procene da OCD treba da zainteresuju državu, da se približe i da objasne svoj rad, što najčešće misle organizacije u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (14%), a najmanje poslovna/stručna udruženja i savezi (2%). Takođe, ističu se OCD u oblasti zdravstva koje, više od drugih, smatraju da OCD treba da pomažu državi, da prepoznaju probleme i ukazuju na njih (11%).

Uočavaju se samo poneka odstupanja u odnosu na prosek. OCD iz jugoistočne Srbije najčešće smatraju da je potrebno predstaviti projekte državi (16%), dok one bez budžeta misle da je najbolje rešenje u efektivnijem delovanju i većem angažovanju OCD (15%). Organizacije s budžetom preko 100.000 evra smatraju da je potrebno razvijati konkretnije programe, strategiju i bolje planirati (12%), dok organizacije s preko 20 aktivnih ljudi najviše očekuju od poboljšanja položaja i statusa OCD u medijima (11%).

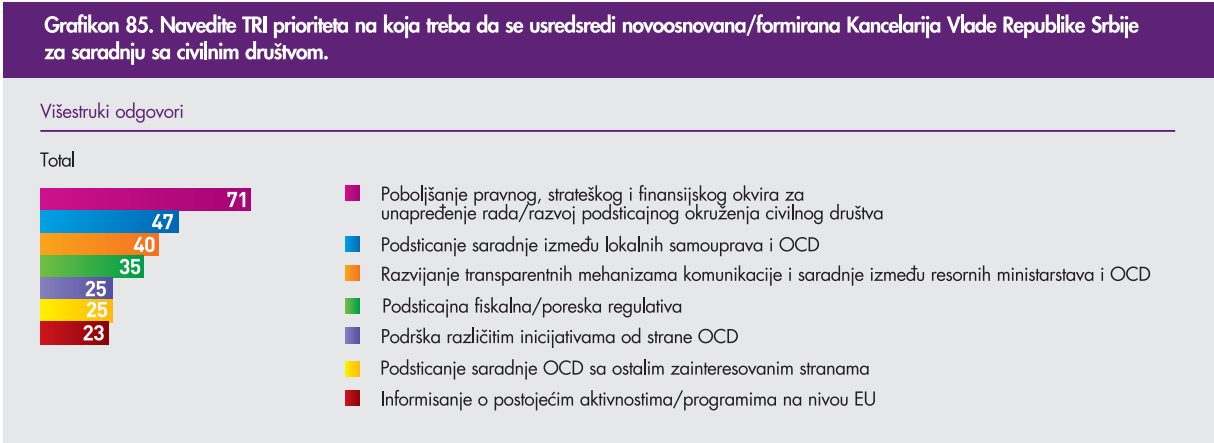
Uloga i doprinos države razvoju OCD

OCD imaju mnogo više ideja o tome šta država može da učini da stimuliše njihov rad. Većina je navela aktivnosti vezane za finansijske probleme OCD, obezbeđivanje sredstava iz budžeta na transparentan način (67%), fond za finansiranje nedostajućih sredstava za projekte koje finansira Evropska unija (54%), poreske olakšice za OCD (50%) i poreske olakšice firmama koje finansiraju OCD (45%), a svaka četvrta i kampanju za promenu predstave o OCD.

OCD u oblasti zdravstva u daleko većoj meri nego druge OCD smatraju da država treba da formira fond za nedostajuća sredstva za projekte koje finansira Evropska unija (66%), da omogući poreske olakšice OCD (65%), kao i da omogući poreske olakšice firmama koje finansiraju rad OCD (68%). Ovo poslednje, takođe, u velikoj meri misle i OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (57%). OCD koje nisu

nigde klasifikovane najčešće smatraju da država treba da omogući poreske olakšice građanima/pojedincima koji finansiraju rad OCD. Smanjenje doprinosa za zaposlene u OCD, kao najbolje rešenje za stimulisanje rada OCD, predlaže čak 45% OCD u oblasti zdravstva i 42% OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike, dok kampanju za promenu imidža OCD najčešće predlažu OCD u oblasti razvoja i stanovanja (40%). Zanimljivo je da su OCD u oblasti životne sredine bile jedine ispod prosečnih vrednosti u odnosu na sva postavljena pitanja.

Kao prioritet novoosnovane Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom većina OCD je navela poboljšanje pravnog, strateškog i finansijskog okvira i okruženja za rad OCD (71%), i tu nema znatnih odstupanja među OCD u odnosu na primarnu oblast delovanja.

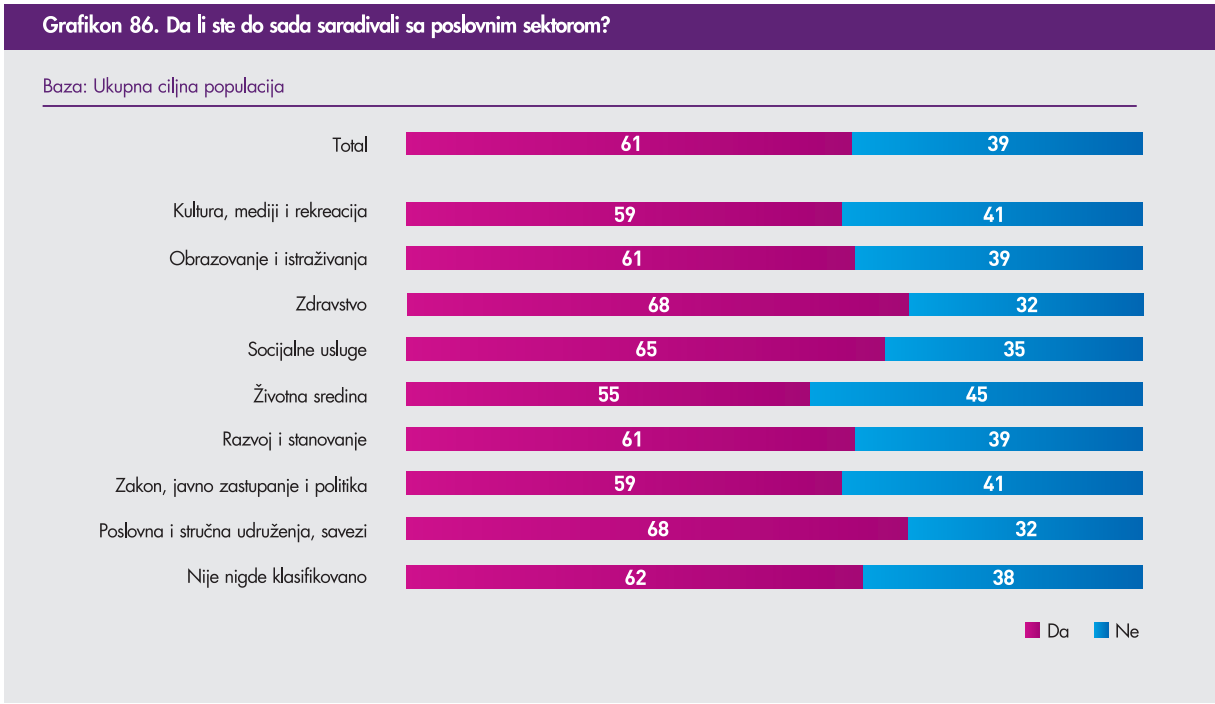
OCD koje nisu nigde klasifikovane imaju najveća očekivanja u vezi s podsticanjem saradnje između lokalnih samouprava i OCD (58%), a slično misle i OCD u oblasti životne sredine (52%); razvijanje transparentnih mehanizama komunikacije i saradnje između resornih ministara vidi se kao prioritet Kancelarije među OCD koje se bave obrazovanjem i istraživanjem (51%); podsticajnu poresku/fiskalnu regulativu kao prioritet Kancelarije predlažu OCD u oblasti zdravstva (43%); poslovna/stručna udruženja i savezi, više nego druge OCD, vide Kancelariju kao telo koje će informisati o postojećim aktivnostima i programima na nivou Evropske unije, uključujući i program „Evropa za građane i građanke“ (42%), odnosno da će davati podršku različitim inicijativama OCD (35%).

OCD s preko 20 aktivnih ljudi u najvećoj meri smatraju da prioriteti nove Kancelarije treba da bude poboljšanje pravnog, strateškog i finansijskog okvira i okruženja za rad OCD (82%). Ove organizacije, takođe, više od drugih OCD, daju značaj kreiranju podsticajne poreske/fiskalne regulative kao prioriteta Kancelarije (47%), a ovo mišljenje dele i OCD s budžetom preko 100.000 evra (46%), kao i OCD iz Beograda (45%).

Informisanje o postojećim aktivnostima i programima na nivou Evropske unije, uključujući i program „Evropa za građane i građanke“, kao prioritet najčešće vide novoosnovane OCD (44%) i OCD iz jugoistočne Srbije (40%).

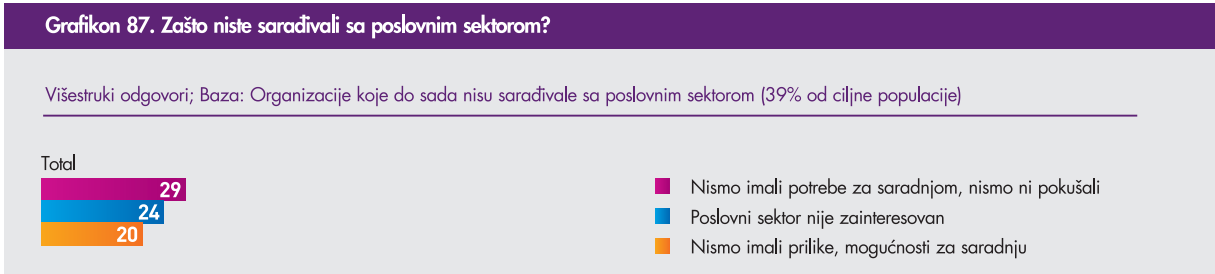
OCD – Saradnja s poslovnim sektorom

Razlozi i tipovi saradnje

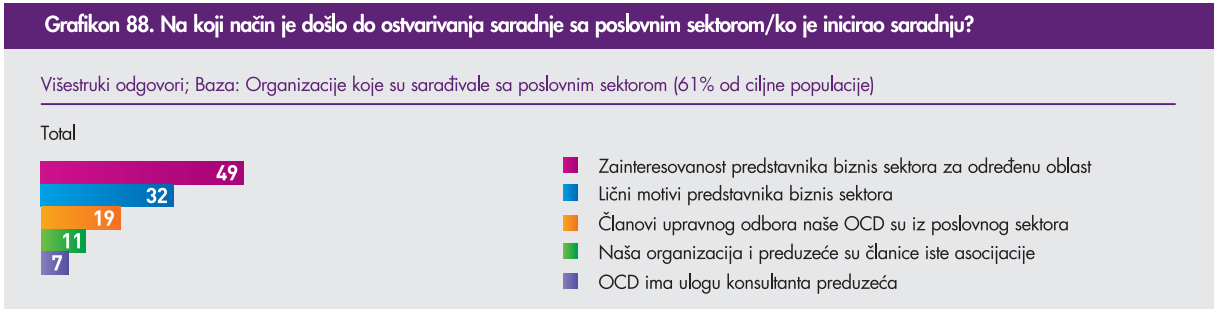
Većina OCD (61%) sarađivala je s poslovnim sektorom. U tome prednjače OCD u oblasti zdravstva, kao i poslovna/stručna udruženja i savezi (po 68%). OCD u oblasti životne sredine najmanje su sarađivale s poslovnim sektorom (55%).

Stepen saradnje s poslovnim sektorom neposredno je povezan sa starošću organizacije, pa tako one osnovane pre 1989. godine (68%) u mnogo većoj meri ostvaruju saradnju u odnosu na organizacije osnovane 2010. godine i kasnije (48%); u pogledu veličine, najbolje sarađuju OCD s 11 do 20 aktivnih ljudi (69%), a najlošije sasvim male OCD sa do pet aktivnih ljudi (55%); ubedljivo najbolje sarađuju organizacije s budžetom od 5.001 do 20.000 evra (77%), za razliku od svega 35% onih bez budžeta. Po regionima, najbolju saradnju imaju OCD u centralnoj i istočnoj Srbiji (po 68%), a najlošiju u jugoistočnoj Srbiji (52%).

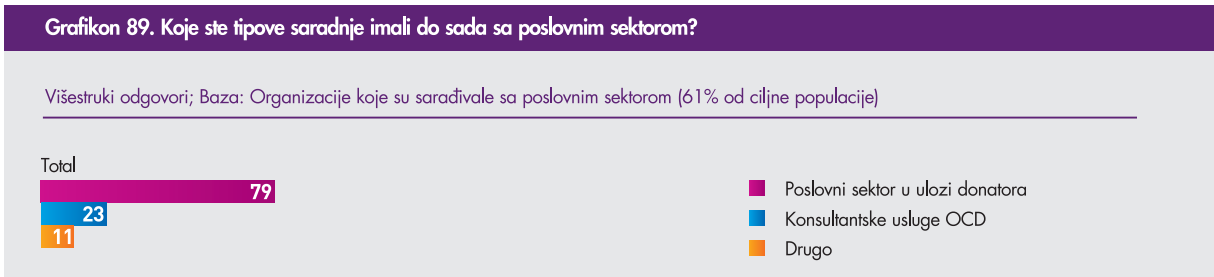
OCD koje nisu sarađivale s poslovnim sektorom kao razloge najčešće navode da nisu imali potrebu (29%) ili da je poslovni sektor bio nezainteresovan (24%). Odsustvo potrebe, odnosno pokušaja da se uspostavi saradnja najčešće navode kao razlog OCD koje nisu nigde klasifikovane (70%), kao i poslovna/stručna udruženja i savezi (42%); da poslovni sektor nije zainteresovan u najvećoj meri procenjuju OCD koje pružaju socijalne usluge (31%), kao i OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije (26%). Nepostojanje prilike/mogućnosti za saradnju najčešće navode kao razlog OCD u oblasti razvoja i stanovanja (33%).

OCD iz Vojvodine u najvećoj meri nisu imale potrebu za saradnjom niti su pokušale da je ostvare (39%), kao ni OCD osnovane od 1990. do 2000. godine (36%), odnosno one s 11 do 20 ljudi (37%). Najveći broj OCD iz istočne Srbije procenjuje da poslovni sektor nije zainteresovan (40%), dok OCD bez budžeta najčešće nisu imale ni priliku niti mogućnost za saradnju (32%).

Saradnju je najčešće inicirala zainteresovanost poslovnog sektora za određenu oblast (49%) i/ili su to bili lični motivi predstavnika poslovnog sektora (32%). Kod OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije lični motivi predstavnika poslovnog sektora preovlađuju kao način ostvarivanja saradnje s poslovnim sektorom (42%); kod poslovnih/stručnih udruženja i saveza najčešće je slučaj da članovi upravnog odbora organizacije dolaze iz poslovnog sektora (40%); OCD u oblasti životne sredine u većoj meri nego druge OCD ostvaruju saradnju s preduzećima, jer su članice iste asocijacije (16%); OCD u oblasti razvoja i stanovanja (20%) i OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja (16%) češće su od drugih organizacija u ulozi konsultanta preduzeća.

Zainteresovanost za određenu oblast u poslovnom sektoru najčešće se pojavljuje kao način saradnje kod organizacija s budžetom preko 100.000 evra (60%); lični motivi predstavnika poslovnog sektora najprisutniji su kod OCD u istočnoj Srbiji (43%) i kod organizacija sa skromnim budžetima, do 1000 evra (42%); zanimljivo je da OCD bez budžeta u većoj meri nego druge OCD imaju u svojim upravnim odborima predstavnike poslovnog sektora (27%); članstvo u istim asocijacijama preduzeća i OCD najčešće je prisutno kod OCD u jugoistočnoj Srbiji (18%), dok se OCD u ulozi konsultanta poslovnom sektoru procentualno više pojavljuje u zapadnoj Srbiji (11%) u odnosu na druge regione.

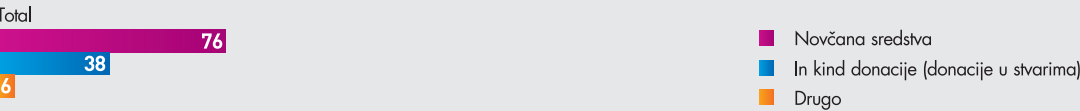
Uglavnom su postojala samo dva tipa saradnje OCD i poslovnog sektora: u 79% slučajeva saradnje poslovni sektor je imao ulogu donatora, a u 23% slučajeva radilo se o konsultantskim uslugama OCD.

Poslovni sektor se najčešće pojavljuje kao donator organizacijama koje nisu nigde klasifikovane (96%), kao i organizacijama u oblasti kulture, medija i rekreacije (87%), dok je najređe donator organizacijama u oblasti razvoja i stanovanja (64%). OCD kao konsultanti poslovnom sektoru najčešće dolaze iz organizacija koje se bave obrazovanjem i istraživanjem (47%), a najmanje iz OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije (11%).

Nema znatnijih odstupanja kod tipa saradnje koji se zasniva na ulozi poslovnog sektora kao donatora, izuzev činjenice da se poslovni sektor ubedljivo najređe pojavljuje kao donator kod organizacija bez budžeta (61%), koje više nego druge OCD u svojim upravnim odborima imaju predstavnike poslovnog sektora. OCD kao konsultanti poslovnom sektoru u najvećem broju slučajeva jesu organizacije s preko 20 aktivnih ljudi u organizaciji (34%), s budžetom preko 100.000 evra (39%) i sa sedištem u Beogradu (29%), dok se najređe pojavljuje u toj ulozi u regionu istočne Srbije (12%).

Grafikon 90. Na koji način poslovni sektor najčešće pomaže Vašoj organizaciji?

Višestruki odgovori; Baza: Organizacije koje su sarađivale sa poslovnim sektorom, a poslovni sektor se pojavljuje u ulozi donatora (47% od ciljane populacije)

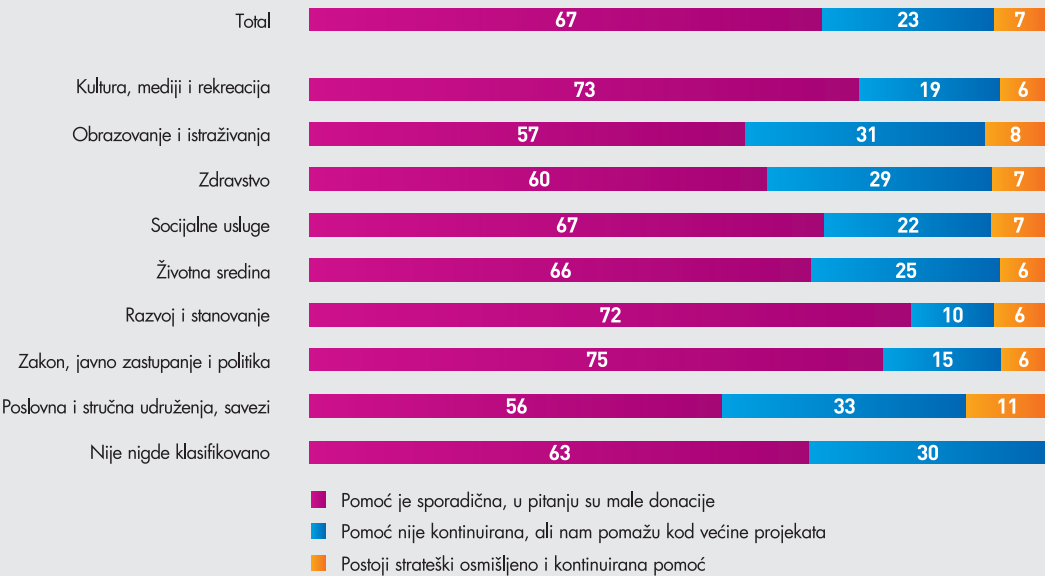

Kao donator, poslovni sektor pomaže OCD pre svega novčanim sredstvima (76%). OCD koje nisu nigde klasifikovane u najvećoj meri dobijaju novčana sredstva od poslovnog sektora (88%), a najmanje dobijaju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (64%). Donacije u stvarima („in kind“), najviše dobijaju OCD koje se bave zdravstvom (54%), a najmanje OCD koje nisu nigde klasifikovane (15%).

Nema znatnih odstupanja među OCD, osim što organizacije bez budžeta daleko najmanje od poslovnog sektora dobijaju novčana sredstva (58%), a istovremeno imaju najviše donacija u stvarima (61%).

Grafikon 91. Kakva je priroda pomoći koju dobijate od poslovnog sektora?

Baza: Organizacije koje su sarađivale sa poslovnim sektorom, a poslovni sektor se pojavljuje u ulozi donatora (47% od ciljane populacije)

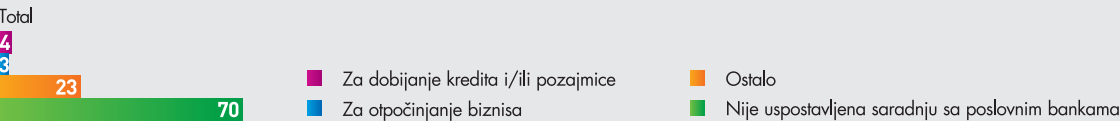
Kao donator, poslovni sektor u najvećem broju slučajeva pomaže OCD sporadično i malim donacijama (67%), pruža pomoć koja nije kontinuirana ali pomaže kod većine projekata OCD (23%), a samo u 7% slučajeva za ovaj oblik saradnje postoji strateški osmišljena i kontinuirana pomoć.

OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike najčešće dobijaju sporadičnu pomoć u obliku malih donacija (75%), dok poslovna/stručna udruženja i savezi češće nego druge organizacije dobijaju povremenu pomoć kod većine projekata (33%), odnosno strateški osmišljenu i kontinuiranu pomoć (11%).

Male, povremene donacije u najvećoj meri dobijaju OCD s budžetom do 1.000 evra (82%), dok povremenu pomoć kod većine projekata dobijaju najviše OCD s budžetom preko 100.000 evra (35%); OCD bez budžeta (19%), osnovane u poslednje dve godine (13%), OCD sa sedištem u Beogradu (11%) dobijaju strateški osmišljenu i kontinuiranu pomoć od poslovnog sektora u većoj meri nego druge organizacije.

Grafikon 92. Da li je Vaša organizacija uspostavila saradnju sa nekom od poslovnih banaka?

Višestruki odgovori; Baza: Organizacije koje su sarađivale sa poslovnim sektorom (61% od ciljane populacije)

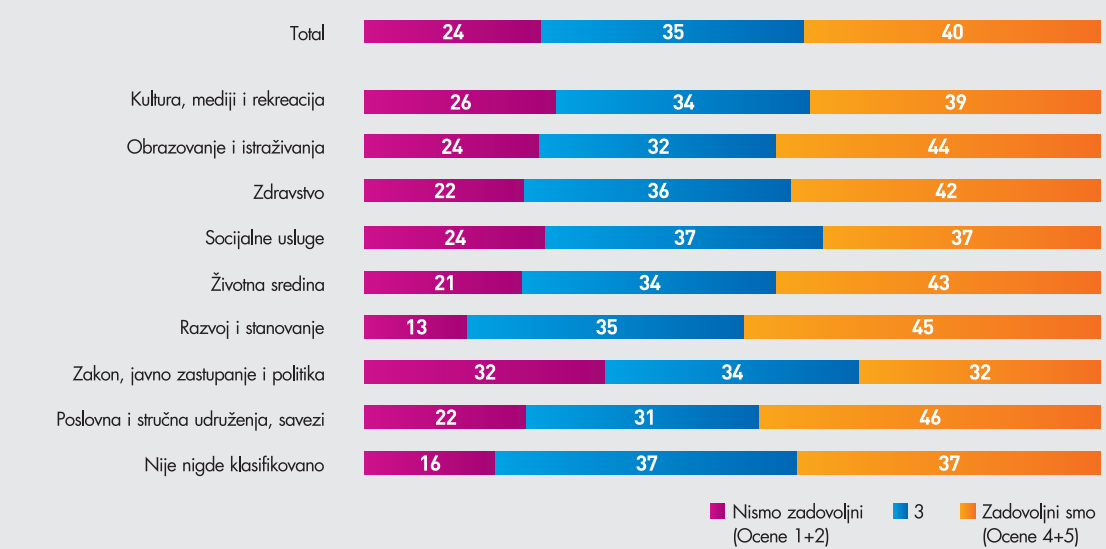
Blizu 70% OCD nije uspostavilo saradnju s poslovnim bankama, u čemu prednjače OCD koje se bave zdravstvom i one koje nisu nigde klasifikovane (po 87%), dok su poslovna/stručna udruženja i savezi ostvarili najveći stepen saradnje (38%).

Nema znatnih odstupanja između OCD po ovom pitanju, izuzev što OCD iz zapadne Srbije u najvećoj meri nisu uspostavile saradnju s poslovnim bankama (85%), dok su najuspešnije u uspostavljanju ovog oblika saradnje bile OCD s preko 20 aktivnih ljudi (48%).

Ocena saradnje s poslovnim sektorom

Grafikon 93. U kojoj meri ste zadovoljni saradnjom Vaše organizacije sa poslovnim sektorom? – Ocene od 1 do 5, kao u školi

Baza: Organizacije koje su sarađivale sa poslovnim sektorom (61% od ciljane populacije)

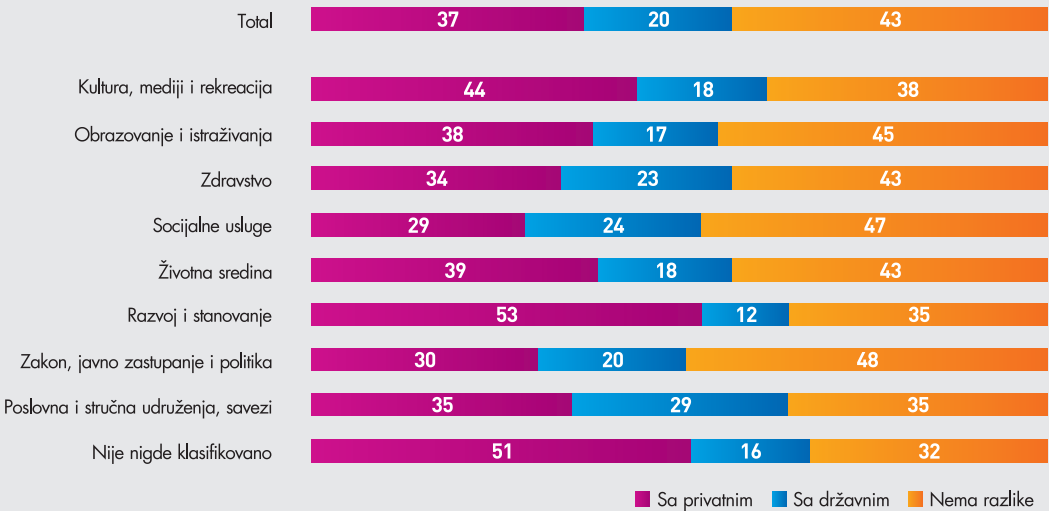
OCD su podeljene u oceni saradnje s poslovnim sektorom, ali je znatno više onih koje su zadovoljne (40%), u odnosu na one koje nisu (24%).

Najzadovoljnija saradnjom jesu poslovna/stručna udruženja i savezi (46%), dok su najnezadovoljnija ovom saradnjom OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (32%).

Nema znatnijih odstupanja među OCD po ovom pitanju, osim što se može primetiti da su najzadovoljnije saradnjom OCD bez budžeta (51%) i novoosnovane organizacije (50%), dok su najveći stepen nezadovoljstva saradnjom iskazale OCD s budžetom do 1.000 evra (35%) i one osnovane od 1990. do 2000. godine (30%).

Grafikon 94. Da li bolje sarađujete sa privatnim ili sa državnim preduzećima?

Baza: Organizacije koje su sarađivale sa poslovnim sektorom (61% od ciljane populacije)

■ Sa privatnim ■ Sa državnim ■ Nema razlike

Podjednako dobro i s privatnim i s državnim preduzećima sarađuje 43% OCD. One organizacije čija su iskustva različita češće navode da su imale bolju saradnju s privatnim (37%) nego s državnim preduzećima (20%).

Iako su OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike u najvećoj meri nezadovoljne saradnjom s poslovnim sektorom, one istovremeno u najvećoj meri podjednako sarađuju i s državnim i s privatnim sektorom (48%); s državnim sektorom najbolje sarađuju poslovna/stručna udruženja i savezi (29%), dok s privatnim sektorom najbolje sarađuju OCD u oblasti razvoja i stanovanja (53%).

Među OCD koje su sarađivale s poslovnim sektorom, OCD s budžetom preko 100.000 evra (52%) i one nastale pre 1989. godine (49%) najčešće podjednako sarađuju i s državnim i s privatnim preduzećima. S državnim preduzećima najbolje sarađuju OCD iz jugoistočne Srbije (33%), dok s privatnim preduzećima najbolju saradnju imaju OCD osnovane 2010. godine i kasnije (48%).

Grafikon 95. Zašto saradnja između Vaše organizacije i poslovnog sektora nije veća?

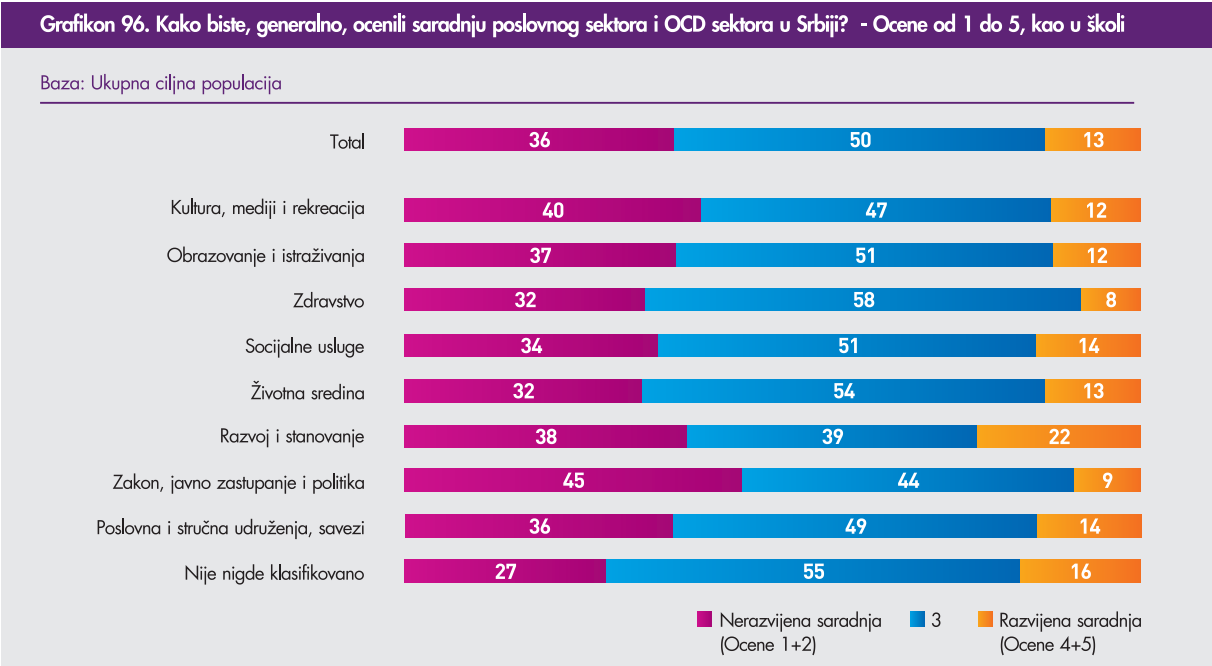
Višestruki odgovori; Baza: Organizacije koje su sarađivale sa poslovnim sektorom (61% od ciljane populacije)

Loše stanje u kome su preduzeća (69%) i nepostojanje poreskih olakšica za pomoć OCD (45%) najčešće se navode kao razlozi što saradnja nije veća, a oko trećine sagovornika procenjuje da preduzeća nedovoljno poznaju ulogu i značaj OCD (35%).

U proceni da su preduzeća u lošem stanju i da nemaju sredstava za donacije prednjače OCD u oblasti razvoja i stanovanja (77%); OCD koje nisu nigde klasifikovane smatraju da najčešći problem u saradnji leži u nepostojanju poreskih olakšica za pomoć sektoru OCD (68%); OCD koje se bave zakonom, zastupanjem i politikom više nego druge OCD smatraju da preduzeća nedovoljno poznaju značaj i ulogu OCD (55%), odnosno da postoji negativan stav prema sektoru OCD u celini (16%); OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja, u većoj meri nego druge OCD, smatraju da preduzeća nisu zainteresovana za rad OCD (36%), dok OCD u oblasti zdravstva smatraju da OCD nemaju iskustva u približavanju poslovnom sektoru (20%).

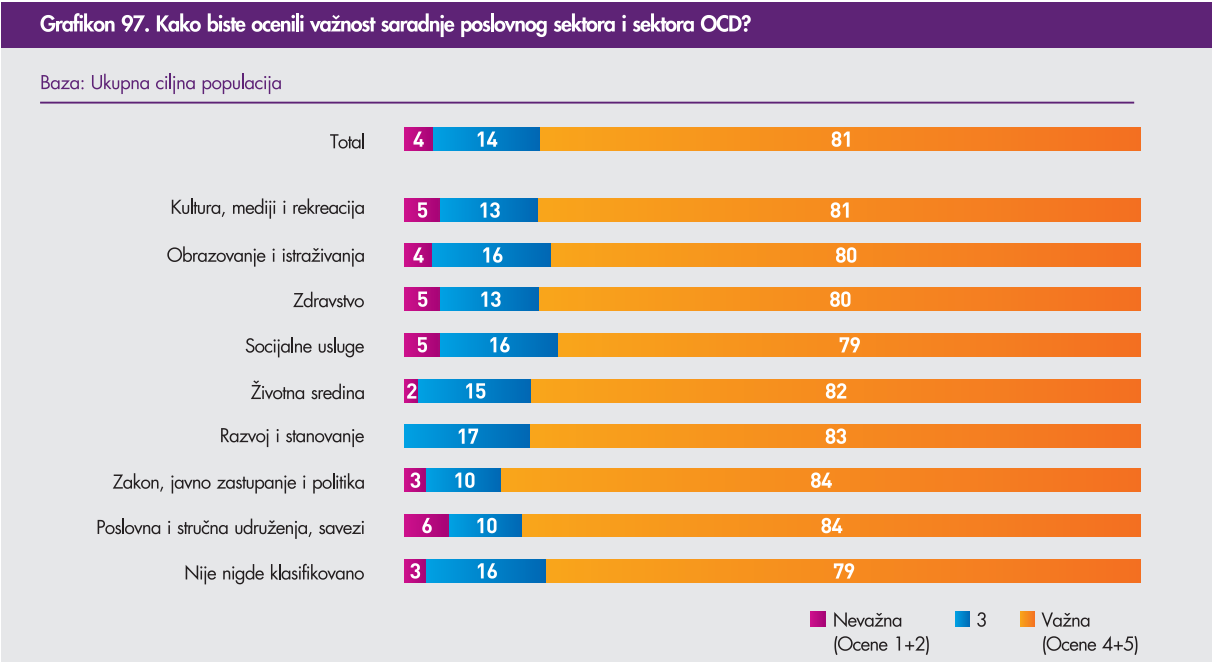
OCD iz zapadne Srbije u najvećoj meri procenjuju da su preduzeća u lošem stanju i da nemaju sredstava za donacije (80%), a najmanje to procenjuju OCD iz Beograda (56%) koje ujedno u većem procentu nego druge OCD misle da preduzeća ne poznaju dovoljno ulogu i značaj sektora (46%). OCD s budžetom od 20.001 do 100.000 evra (57%) najčešće smatraju da preduzeća ne dobijaju poreske olakšice za pomoć sektoru OCD, dok OCD iz jugoistočne Srbije u najvećem broju misle da su preduzeća nezainteresovana za rad OCD (41%); organizacije bez budžeta, više nego druge, smatraju da OCD nemaju iskustva u približavanju poslovnom sektoru (24%); OCD iz Beograda (18%) najčešće misle da postoji negativan stav prema sektoru OCD u celini.

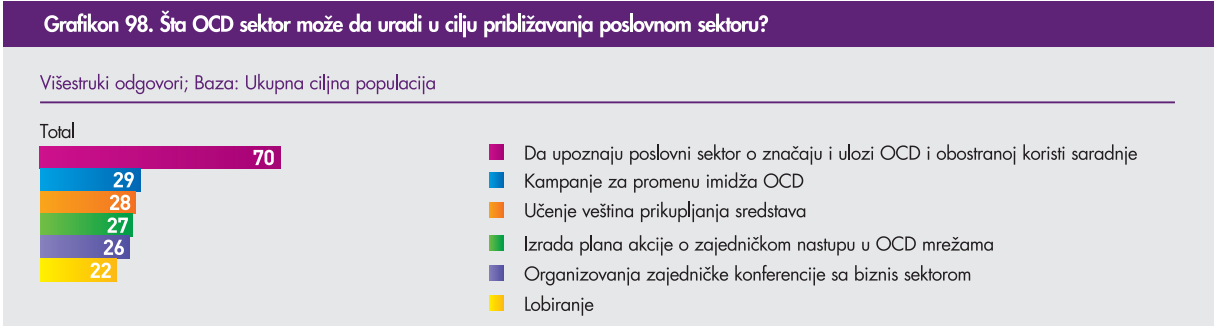
Polovina OCD daje srednju ocenu za saradnju s poslovnim sektorom, a 36% ocenjuje ovu saradnju lošim ocenama, dok svega 13% ocenjuje saradnju kao dobru.

Među onima koje su pozitivno ocenile ovu saradnju, najbolju ocenu daju OCD u oblasti razvoja i stanovanja (22%), dok među onima koji su saradnju ocenile negativno, najlošiju ocenu daju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (45%).

Najpozitivnije ocene saradnje poslovnog sektora i OCD u Srbiji daju organizacije s 11 do 20 aktivnih ljudi (18%), s budžetom od 20.001 do 100.000 evra (19%) i sa sedištem u zapadnoj, odnosno istočnoj Srbiji (po 22%). Najviše negativnih ocena ovoj saradnji daju OCD osnovane od 2001. do 2009. godine, s budžetom do 1.000 evra i sa sedištem u Beogradu (po 42%).

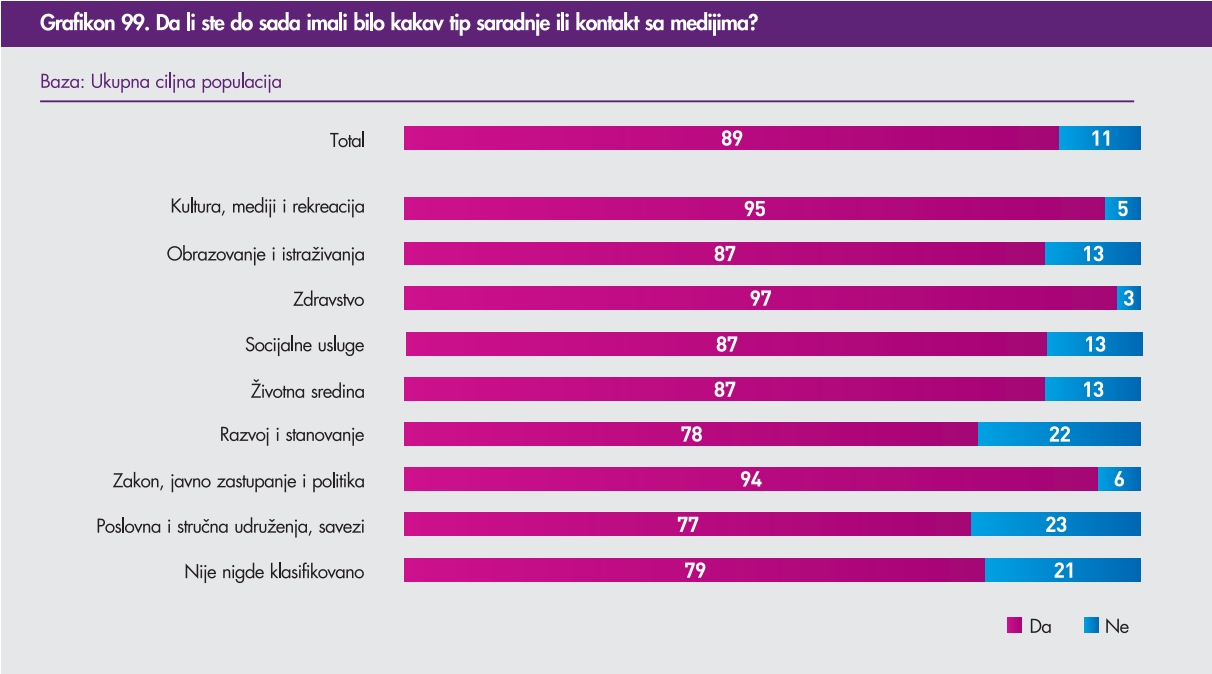
Čak 81% OCD ocenjuje saradnju s poslovnim sektorom kao važnu, a među njima prednjače OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike, kao i poslovna/stručna udruženja i savezi (po 84%). Nema znatnih odstupanja između OCD po ovom pitanju, osim što se primećuje da organizacije sa 6–10 aktivnih ljudi i s budžetom od 20.001 do 100.000 evra u većoj meri nego druge procenjuju da je ova saradnja važna (po 85%), dok to najmanje misle OCD s preko 20 ljudi (65%).

Upoznavanje poslovnog sektora sa značajem i ulogom OCD najvažnije je što OCD smatraju da treba učiniti zarad približavanja poslovnom sektoru (70%). To najčešće predlažu OCD koje nisu nigde klasifikovane (80%), dok kampanje za promenu imidža OCD uglavnom predlažu OCD u oblasti razvoja i stanovanja (44%); OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom u većoj meri nego druge OCD predlažu organizovanje zajedničkih konferencija s poslovnim sektorom (35%), kao i lobiranje (31%).

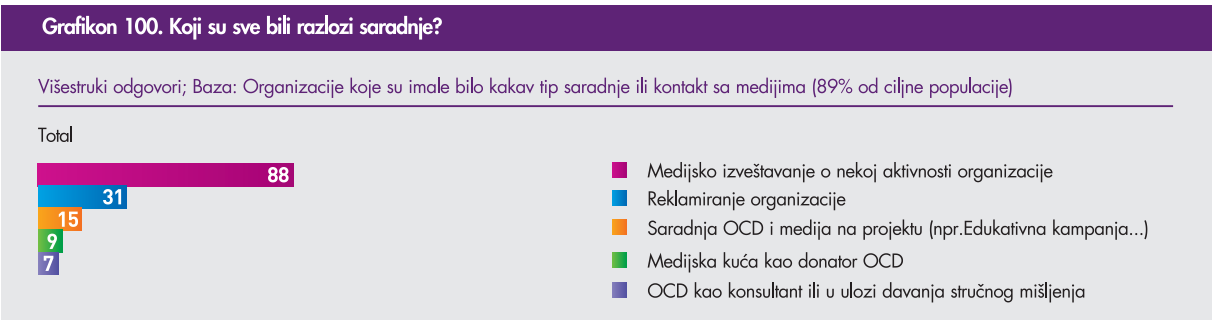
Organizacije s preko 20 aktivnih ljudi u nešto manjoj meri nego druge (56%) misle da je upoznavanje poslovnog sektora sa značajem i ulogom OCD način da se približe poslovnom sektoru; kampanji za promenu imidža OCD su najsklonije organizacije s budžetom preko 100.000 evra (39%), kao i organizacije iz istočne Srbije (36%), dok OCD iz jugoistočne Srbije češće nego druge predlažu učenje veština prikupljanja sredstava (37%); organizovanje zajedničke konferencije s poslovnim sektorom najčešće predlažu OCD iz centralne Srbije (33%), dok su se za lobiranje u najvećem procentu opredelile OCD iz jugoistočne Srbije (29%).

Razlozi i tipovi saradnje

Velika većina udruženja (89%) ostvarila je neki vid saradnje ili kontakta s medijima, a među njima prednjače OCD koje se bave zdravstvom (97%), kulturom, medijima i rekreacijom (95%) kao i OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (94%), dok su s medijima najmanje sarađivala poslovna/stručna udruženja i savezi (77%).

Među OCD koje sarađuju s medijima najveći deo čine one s budžetom većim od 100.000 evra (99%), dok su najmanje sarađivale OCD bez budžeta (31%), kao i organizacije iz Beograda (17%).

U velikoj većini slučajeva (88%) razlog saradnje bilo je medijsko izveštavanje o nekoj aktivnosti organizacije, a skoro trećina (31%) sarađivala je povodom reklamiranja organizacije.

Saradnja kroz medijsko izveštavanje o aktivnostima najprisutnija je kod OCD koje nisu nigde klasifikovane (97%), a najmanja kod OCD u oblasti razvoja i stanovanja (74%). Saradnja s medijima radi reklamiranja organizacije, takođe, najprisutnija je kod OCD koje nisu nigde klasifikovane (48%), dok je najmanje zastupljena kod OCD u oblasti zdravstva (24%). OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom u većoj meri nego druge OCD sarađuju s medijima na projektu (25%).

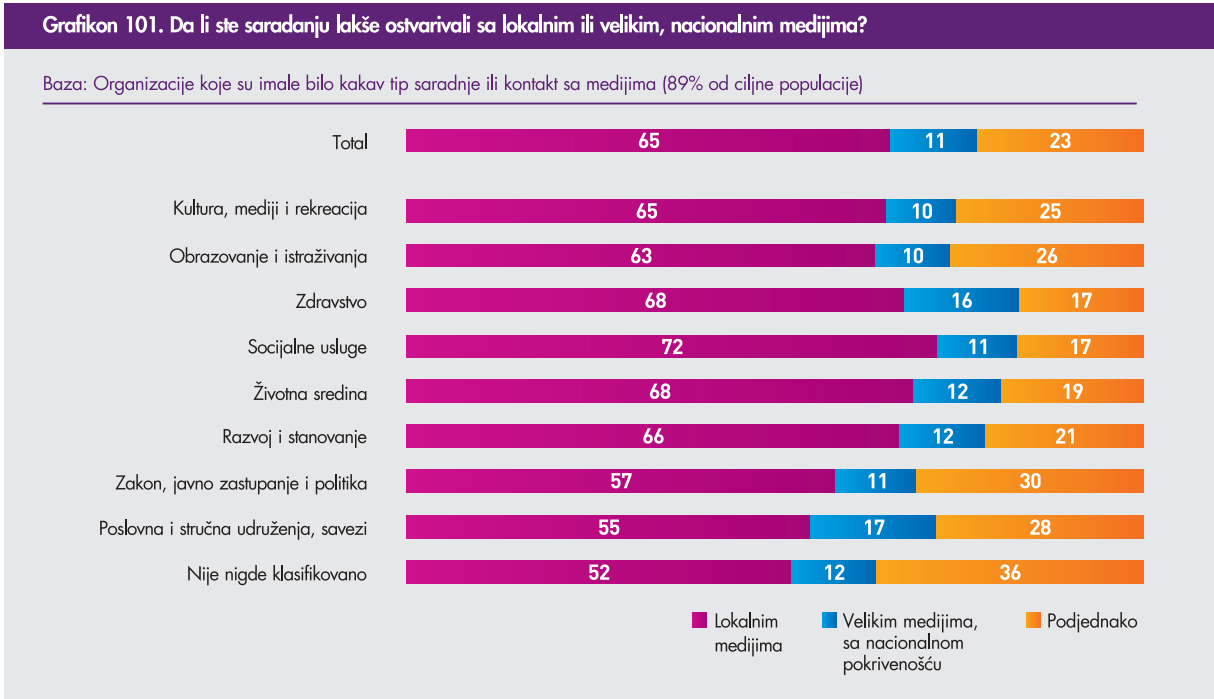
Nema velikih razlika među OCD po pitanju medijskog izveštavanja o nekoj aktivnosti organizacije, dok su primetna znatna odstupanja po regionima kada je u pitanju reklamiranje organizacije, pa tako OCD iz jugoistočne Srbije (47%) najčešće sarađuju s medijima kroz ovaj oblik aktivnosti, a najređe one iz centralne Srbije (19%); saradnja OCD i medija na projektu češće je nego kod drugih OCD prisutna kod organizacija s budžetom preko 100.000 evra i onih s 5.001–20.000 evra (po 22%).

Veoma su velika odstupanja između OCD koje dosad nisu imale nikakav tip saradnje ili kontakt s medijima, a koje čine 11% od ukupnog broja obuhvaćenih OCD. Upitani za razloge zbog kojih nisu sarađivali s medijima njih 39% je odgovorilo da nije imalo potrebe za tim. Najmanju potrebu za saradnjom s medijima imala su poslovna/stručna udruženja i savezi (53%), odnosno OCD u oblasti socijalnih usluga (46%).

Više od polovine (51%) od ukupnog broja OCD koje nemaju potrebu za saradnjom s medijima čine organizacije koje su osnovane pre 1989. godine, OCD s budžetom od 20.001 do 100.000 evra (61%), kao i OCD iz jugoistočne (59%), odnosno centralne Srbije (57%).

Među OCD koje smatraju da mediji nisu bili zainteresovani, više od polovine (52%) čine OCD koje se bave zdravstvom, kao i 38% OCD osnovanih od 1990. do 2000. godine. Odsustvo prilike za saradnju s medijima najčešće ističu OCD koje se bave zakonom, zastupanjem i politikom (56%), a što je posebno zanimljivo i OCD s budžetom preko 100.000 evra (33%).

Lokalni i nacionalni mediji

Većina OCD (65%) lakše je ostvarivala saradnju s lokalnim medijima, svaka deseta (11%) s nacionalnim medijima, a 23% organizacija je podjednako dobro sarađivalo s medijima na oba nivoa.

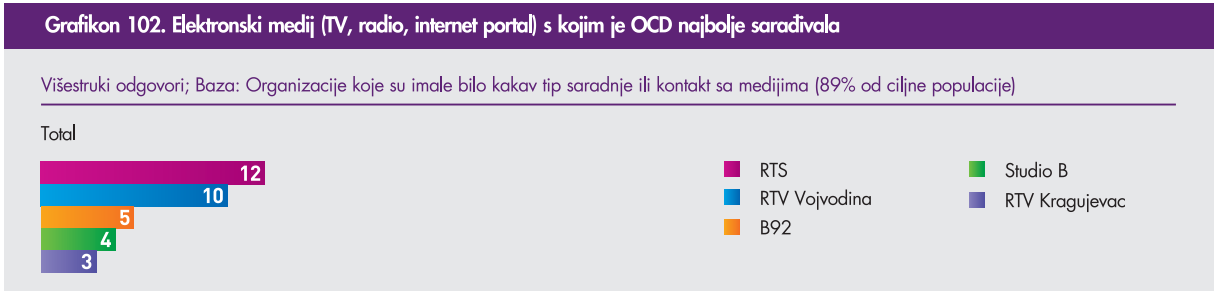
Najbolju saradnju s lokalnim medijima imale su OCD u oblasti socijalnih usluga (72%), s nacionalnim medijima poslovna/stručna udruženja i savezi (17%), dok su podjednako dobru saradnju s medijima na oba nivoa u najvećoj meri imale OCD koje nisu nigde klasifikovane (36%).

Kod saradnje s lokalnim medijima prisutna su znatna odstupanja u vezi s veličinom budžeta i regionom. Najbolje su sarađivale OCD sa skromnim budžetima, do 1.000 evra (74%), a najslabije OCD s budžetom preko 100.000 evra (45%); OCD iz jugoistočne Srbije najbolje su sarađivale s lokalnim medijima (86%), a najlošije OCD iz Beograda (34%).

Slično je i sa saradnjom s medijima koji imaju nacionalnu pokrivenost, pa je tako najveće odstupanje kod OCD bez budžeta (22%), koje su više nego druge OCD ostvarile ovu saradnju, kao i OCD iz Beograda (26%), dok su najmanje ostvarile saradnju OCD iz istočne (2%) i jugoistočne Srbije (3%).

Podjednako dobru saradnju s medijima, bez obzira na to radi li se o lokalnim ili medijima s nacionalnom pokrivenošću, najčešće su imale OCD s budžetom preko 100.000 evra (46%) i OCD sa sedištem u Beogradu (40%).

Elektronski i štampani mediji

OCD koje su imale saradnju s medijima navode da su među elektronskim medijima najbolje sarađivale s RTS-om (12%), Radio-televizijom Vojvodina (10%), B92 (5%), Studiom B (4%) i Radio-televizijom Kragujevac (3%).

Po ovom pitanju postoje znatna odstupanja među OCD. Prema godini osnivanja, najbolju saradnju sa RTS su imale OCD koje su nastale 1990–2000. godine (16%); što se tiče veličine organizacije, saradnja se kreće u rasponu od 8% kod najmanjih OCD do 23% kod najvećih OCD; zanimljiv je i podatak da su podjednako uspešnu saradnju imale organizacije bez budžeta (19%), i one s budžetom preko 100.000 evra (20%). OCD iz Beograda imaju ubedljivo najbolju saradnju (28%) u odnosu na OCD iz drugih regiona. Što se tiče ostalih elektronskih medija s kojima su OCD imale saradnju, očekivano je povećano učešće u saradnji organizacija koje dolaze iz regiona koje „pokriva“ navedeni medij, pa su tako OCD iz Vojvodine najčešće sarađivale s Radio-televizijom Vojvodina (25%), a OCD iz Beograda sa B92 i Studiom B (po 15%), dok su OCD iz centralne Srbije najviše sarađivale s Radio-televizijom Kragujevac (22%).

Zanimljiv je podatak da su OCD navele oko 300 različitih elektronskih medija s kojima su dosad sarađivale.

Što se tiče štampanih medija, OCD su najbolje sarađivale s dnevnim novinama Blic (10%), Politika (7%), Večernje novosti (6%), Dnevnik (4%), Narodne novine i Danas (po 3%). U saradnji s dnevnim novinama Blic prednjače OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (13%), dok su najslabiju saradnju sa ovim medijem imale OCD u oblasti zdravstva (4%); najbolju saradnju s dnevnim novinama Politika imala su poslovna/stručna udruženja i savezi (18%), dok su najmanje sarađivale OCD u oblasti životne sredine (3%). Ističe se podatak da su u poređenju s drugim OCD organizacije u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike imale daleko bolju saradnju s dnevnim listom Danas (10%).

Prilikom navođenja štampanih medija s kojima su sarađivale, OCD su izlistale oko 170 medija.

Većina OCD (71%) zadovoljna je saradnjom s medijima, a samo 8% nije zadovoljno. OCD koje se bave životnom sredinom najzadovoljnije su saradnjom s medijima (77%), dok su najveći stepen nezadovoljstva ovom saradnjom izrazile OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja (13%).

Nema znatnih odstupanja među OCD po ovom pitanju, osim što se primećuje da su OCD iz zapadne i jugoistočne Srbije (po 80%) najzadovoljnije saradnjom s medijima, a najveći stepen nezadovoljstva iskazuju OCD iz Beograda (13%). Kao razloge nezadovoljstva OCD najčešće navode da nema istraživačkog novinarstva u oblasti praćenja sektora OCD (28%), da mediji nisu zainteresovani da izveštavaju o aktivnostima OCD (25%), odnosno da su se suočavali s problemom cena oglašavanja u medijima, koje su za njih bile veoma visoke (22%).

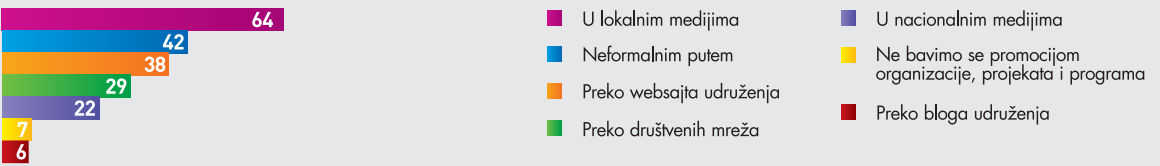
Organizacije koje su sarađivale s medijima u najvećem broju slučajeva komuniciraju s medijima povremeno, najmanje jednom u tri meseca (48%), dok često komuniciraju (najmanje jednom mesečno) u 27% slučajeva. Retko komuniciraju (najmanje jednom godišnje) u 19% slučajeva, dok ređe od jednom godišnje komunicira 6% organizacija. Ubedljivo najčešće komuniciraju OCD koje nisu nigde klasifikovane (50%), kao i OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (38%), dok najčešće retko komuniciraju poslovna/stručna udruženja i savezi (29%), a najređe (ređe nego jednom godišnje) OCD u oblasti zdravstva (11%).

Primetna su odstupanja od proseka po veličini budžeta i regionu. OCD s budžetom preko 100.000 evra najčešće komuniciraju s novinarima barem jednom mesečno (46%), povremeno uglavnom komuniciraju OCD iz zapadne Srbije (59%), one bez budžeta u većini slučajeva retko komuniciraju odnosno najmanje jednom godišnje (28%), dok OCD iz centralne Srbije najslabije komuniciraju s novinarima tj. ređe od jednom godišnje (12%).

Grafikon 105. Na koji način OCD promovišete svoj rad, programe i projekte?

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Total

Većina organizacija (64%) promoviše svoj rad, program i projekte u lokalnim medijima, zatim neformalnim putem (42%), preko internet stranice udruženja (38%), društvenih mreža (29%), odnosno u nacionalnim medijima (22%).

Primetna su odstupanja u načinu promocije po oblastima delovanja, pa tako lokalne medije najčešće koriste OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije (73%), a najmanje poslovna/stručna udruženja i savezi (34%). Neformalni način promocije najprisutniji je kod stručnih udruženja (60%). Internet stranice udruženja i društvene mreže u najvećoj meri koriste OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (57% odnosno 47%), a najmanje u oblasti životne sredine (27% odnosno 19%). U nacionalnim medijima se OCD u oblasti zdravstva promovišu više nego druge OCD (34%). Zanimljivo je da se (7%) organizacija uopšte ne bavi promocijom svog rada.

Prisutne su razlike među OCD i po svim drugim obeležjima. Najmanje su u promociji svog rada lokalne medije koristile najnovije organizacije (54%) i one bez budžeta (42%), kao i organizacije iz Beograda (42%), dok su ih u najvećoj meri koristile OCD iz tri regiona: centralne (80%), istočne (81%) i jugoistočne Srbije (80%). Neformalni način promocije najmanje koriste OCD koje su osnovane pre 1989. godine (33%), kao i OCD iz centralne Srbije (22%), dok OCD iz Beograda daleko više od drugih koriste neformalne kanale (56%); OCD iz centralne Srbije (18%) i one osnovane pre 1989. godine manje nego druge OCD koriste internet stranice udruženja, dok to najviše čine OCD iz Beograda (64%), s budžetom preko 100.000 evra (58%) i s preko 20 aktivnih ljudi (51%). U korišćenju društvenih mreža prednjače najnovije (43%) i organizacije s budžetom preko 100.000 evra (42%), i OCD iz Beograda (40%). Društvene mreže najmanje koriste najstarije organizacije (16%) i OCD iz zapadne i centralne Srbije (po 17%). U nacionalnim medijima najviše se promovišu OCD s preko 20 ljudi (35%), s budžetom preko 100.000 evra (54%), sa sedištem u Beogradu (36%), dok se najmanje na ovaj način promovšu OCD iz istočne Srbije (9%). OCD iz zapadne Srbije se u najvećem broju (17%) uopšte ne promovišu u medijima.

Organizacije koje promovišu svoj rad preko društvenih mreža najviše koriste Facebook (98%), potom Twitter (19%), dok Linked In i My Space koristi po 5% organizacija. Odstupanje je primetno kod korišćenja društvene mreže Twitter, koju u većoj meri koriste OCD koje nisu nigde klasifikovane (45%) i OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (33%), a najmanje OCD u oblasti zdravstva (3%) i socijalnih usluga (8%). Linked In najviše koriste OCD u oblasti razvoja i stanovanja (19%) i OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja (14%). Takođe, u korišćenju društvene mreže Twitter dominiraju OCD iz Beograda (30%).

Grafikon 106. Na koji način mediji pokrivaju aktivnosti vaše organizacije?

Višestruki odgovori; Baza: Ukupna ciljna populacija

Total

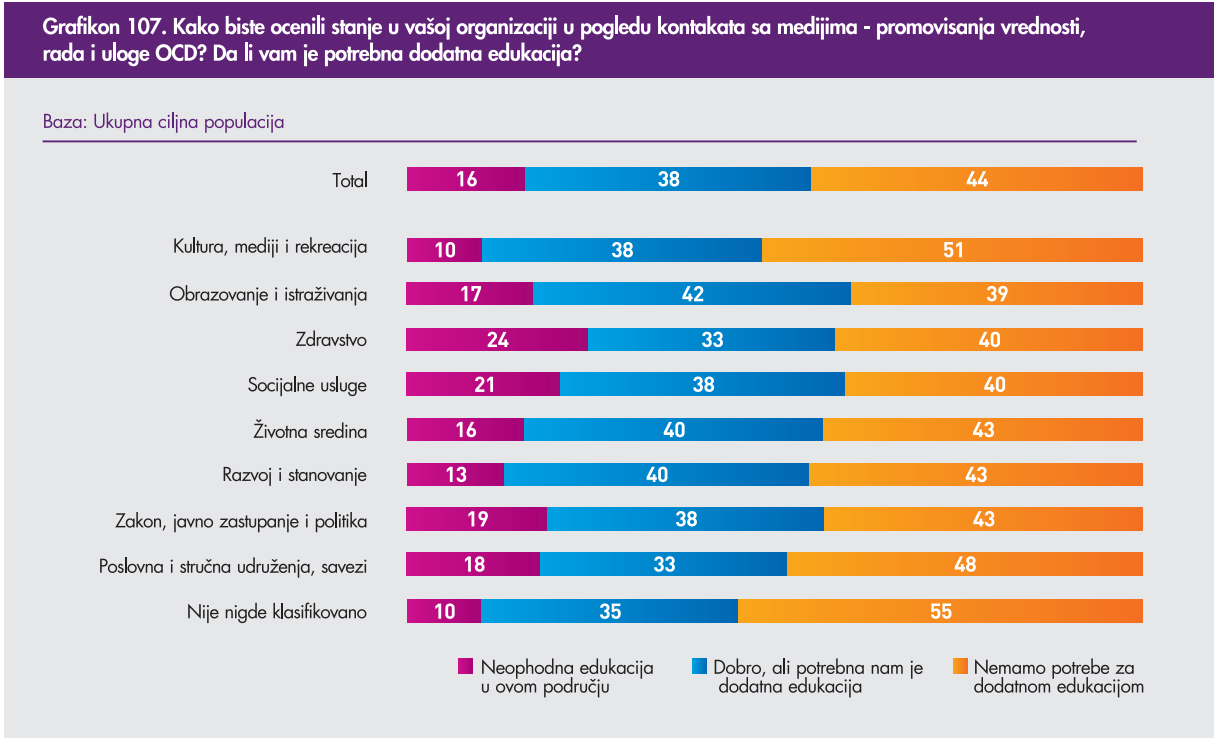

Najčešći oblik praćenja aktivnosti organizacije odvija se kroz intervju o aktivnostima (68%), zatim članke (36%), a kroz plaćene oglase u svega 6% slučajeva.

OCD u oblasti zdravstva najčešće daju intervju o svojim aktivnostima (90%), a najmanje to rade OCD u oblasti razvoja i stanovanja (42%), čiji rad je ujedno najređe pokriven kroz članke (20%). U člancima se najviše pojavljuju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (55%). Plaćene oglase u najvećoj mjeri koriste OCD koje nisu nigde klasifikovane (17%), dok je primetno da čak 16% poslovnih/stručnih udruženja i saveza navodi da mediji ne pokrivaju ili retko pokrivaju njihov rad.

Primetna su poneka odstupanja među organizacijama, pa tako intervju najviše daju OCD iz jugoistočne Srbije (80%), a najređe OCD bez budžeta (54%), najčešće se u člancima pojavljuju aktivnosti OCD s budžetom preko 100.000 evra (54%) i OCD iz Beograda (46%), a najređe OCD iz zapadne Srbije koje, istovremeno, više od drugih OCD koriste plaćene oglase (17%).

Potreba za edukacijom o medijima

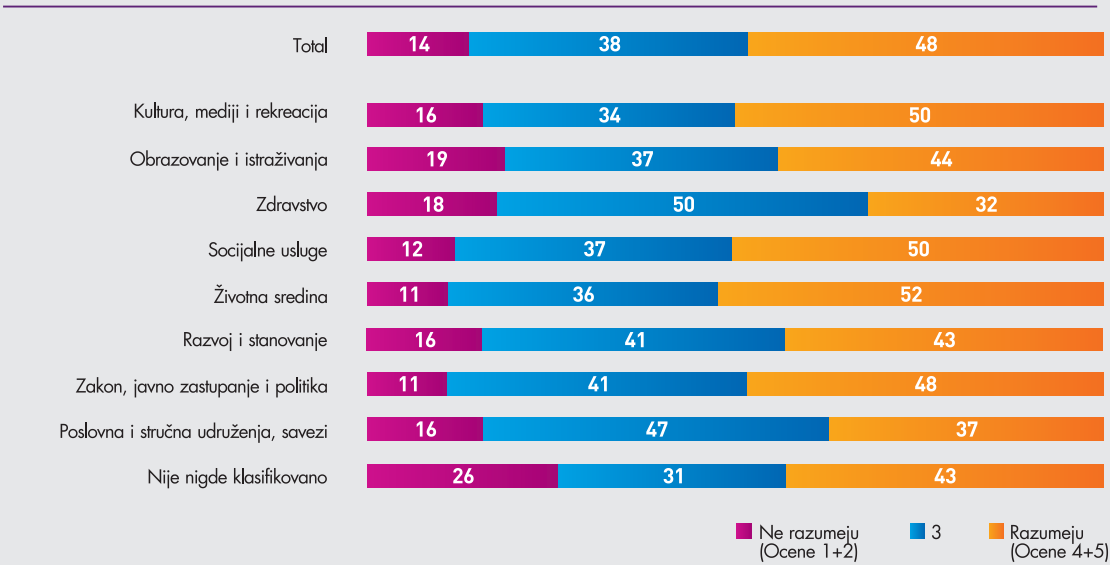

Nešto više od polovine OCD (54%) smatra da im je potrebna edukacija o medijima, bilo da procenjuju da je stanje dobro, a imaju potrebu za dodatnom edukacijom (38%), bilo da smatraju da im je neophodna edukacija u ovom području (16%).

Najveću potrebu za edukacijom u ovom području iskazuju OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja, odnosno u oblasti socijalnih usluga (po 59%), a najveća odstupanja su po regionu, pa tako čak 73% OCD iz istočne Srbije iskazuje potrebu za dodatnom edukacijom i svega 49% OCD iz Vojvodine.

Grafikon 108. U kojoj meri, po Vašem mišljenju, mediji razumeju značaj i ulogu OCD ?

Baza: Ukupna ciljna populacija

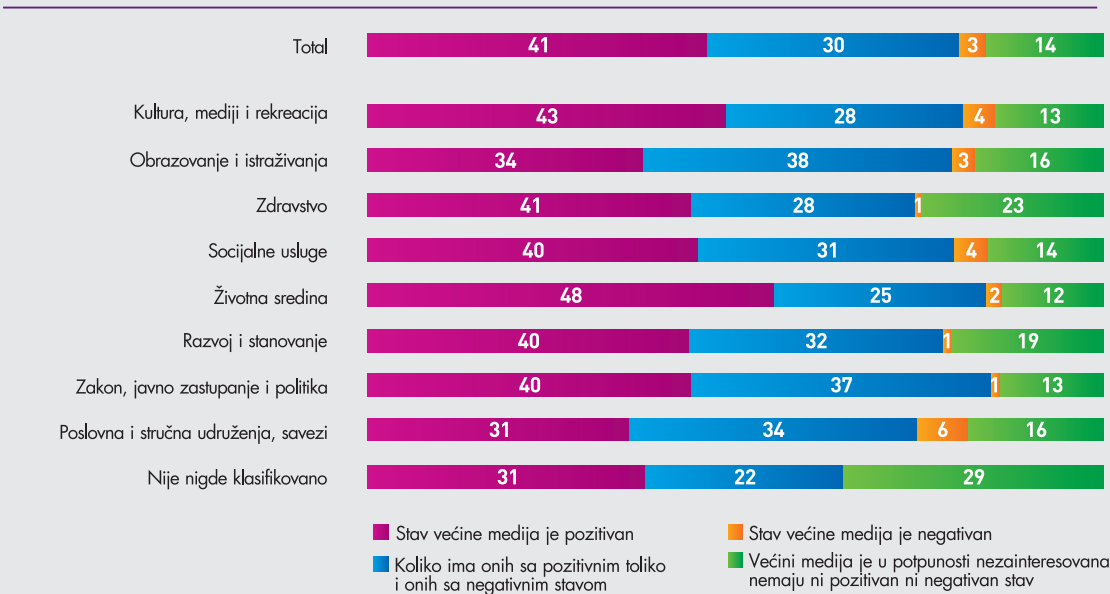

Manje od polovine OCD (48%) veruje da mediji razumeju značaj i ulogu OCD, pri čemu su OCD u oblasti životne sredine najviše pozitivne po ovom pitanju (52%), dok su OCD koje nisu nigde klasifikovane najviše negativne (26%).

Odstupanja su primetna po regionima, pa tako OCD iz istočne Srbije u većoj meri nego druge procenjuju da mediji razumeju značaj i ulogu OCD (67%), dok negativno mišljenje u najvećem broju imaju OCD iz Beograda (18%).

Grafikon 109. Kako biste ocenili generalan stav medija prema OCD sektoru (razmišljajući o informacijama o OCD koje se prezentuju javnosti)

Baza: Ukupna ciljna populacija

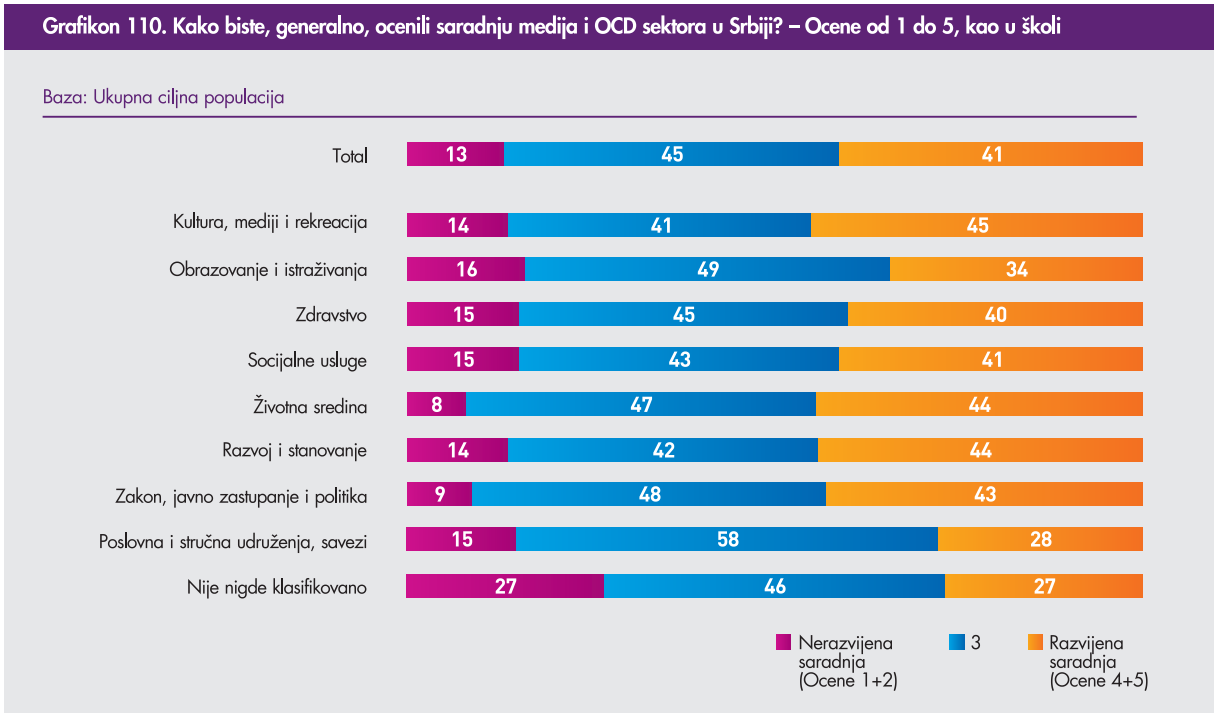

Većina OCD ima bar delimično poverenje u medije, 41% smatra da je stav većine medija pozitivan, a 30% da koliko ima onih s negativnim, toliko je i onih s pozitivnim stavom, dok 14% smatra da je većina medija u potpunosti nezainteresovana.

Nema znatnih odstupanja među OCD po oblastima delovanja, osim što poslovna/stručna udruženja i organizacije koje nisu nigde klasifikovane (po 31%) najmanje misle da je stav većine medija pozitivan; ove poslednje takođe prednjače u stavu da je većina medija nezainteresovana (29%).

Takođe su primetna odstupanja među OCD po regionima, pa tako OCD iz istočne Srbije u najvećoj meri smatraju da je stav većine medija pozitivan (68%), a najmanje to misle OCD iz Beograda (26%). Obrnuto, kod iskazanog mišljenja o tome da ima podjednako medija s pozitivnim i s negativnim stavom, prednjače OCD iz Beograda (40%), a to najmanje misle OCD iz istočne Srbije (15%). Da je stav većine medija negativan, najčešće misle OCD s preko 20 ljudi (13%).

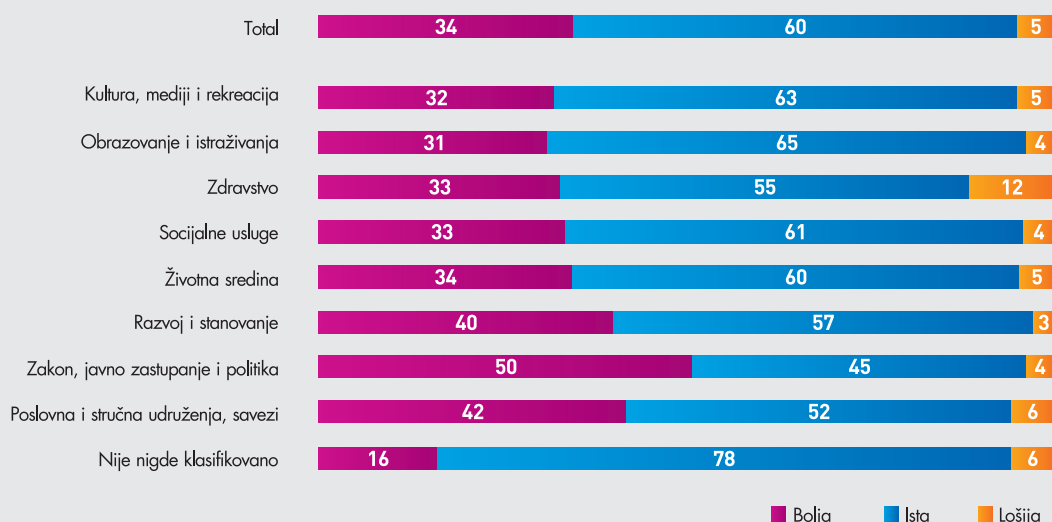
Ocena saradnje OCD i medija

Saradnju s medijima visokim ocenama ocenjuje 41% OCD, samo 13% daje loše ocene, pri čemu nema većih odstupanja među OCD po oblastima delovanja, izuzev što poslovna/stručna udruženja i savezi ređe nego drugi daju visoke ocene saradnji (28%), a najviše negativnih ocena dolazi od strane OCD koje nisu klasifikovane (27%). Takođe, odstupanja su primetna po regionima, pa tako OCD iz istočne Srbije u najvećem broju daju visoke ocene za saradnju medija i sektora OCD (60%), dok tu saradnju najlošije ocenjuju OCD iz Beograda (20%).

Grafikon 111. Da li je saradnja sa medijima u poslednje tri godine.....?

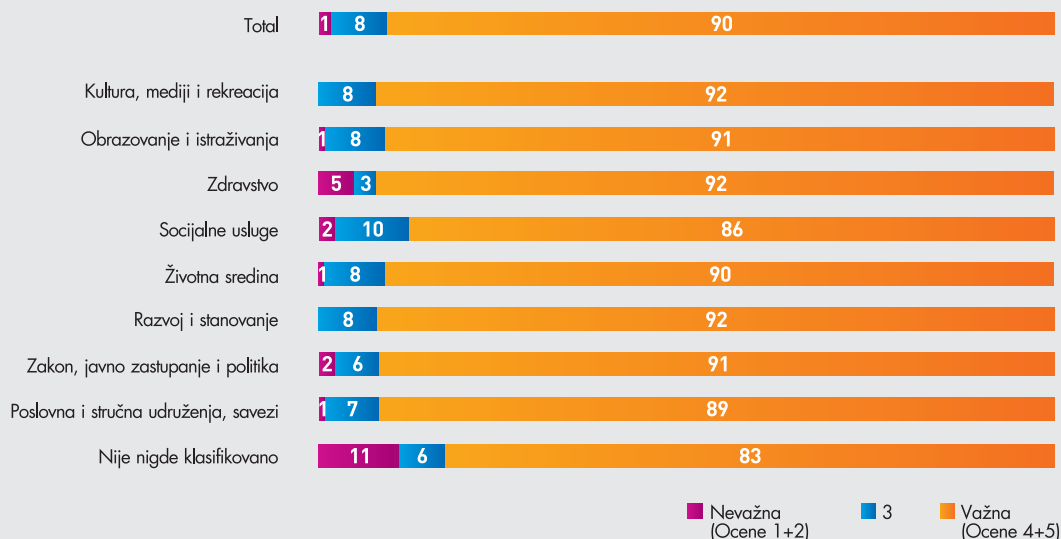
Baza: Ukupna ciljna populacija

Većina OCD (60%) ocenjuje da se saradnja s medijima u poslednje tri godine nije promenila, ali više od trećine (34%) smatra da se promenila nabolje. Najveći pomak u saradnji uočavaju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (50%), dok OCD u oblasti zdravstva uglavnom misle da je ona lošija nego što je bila (12%). OCD iz zapadne Srbije (51%), kao i OCD s budžetom preko 100.000 evra u najvećem broju misle da je došlo do poboljšanja saradnje, dok OCD iz Vojvodine prednjače u uverenju da se ništa nije promenilo (68%).

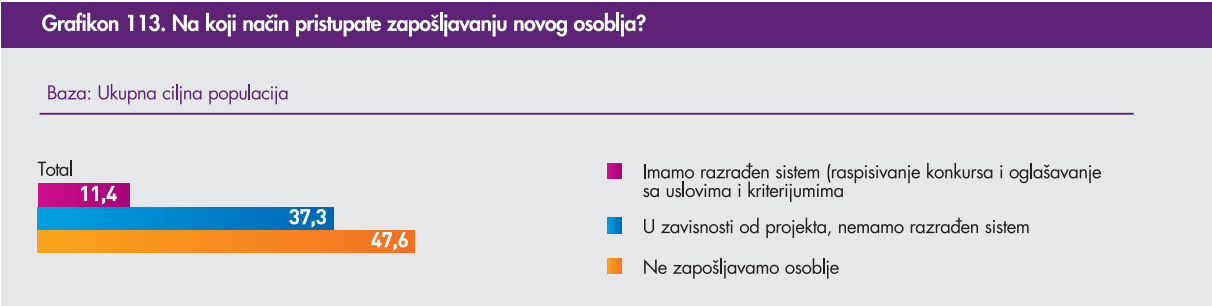
Grafikon 112. Kako biste ocenili važnost saradnje medija i OCD? - Ocene od 1 do 5, kao u školi

Baza: Ukupna ciljna populacija

Velika većina OCD (90%) ocenjuje da je saradnja s medijima važna, i to mišljenje je nepodeljeno među svim OCD, nezavisno od njihovih karakteristika.

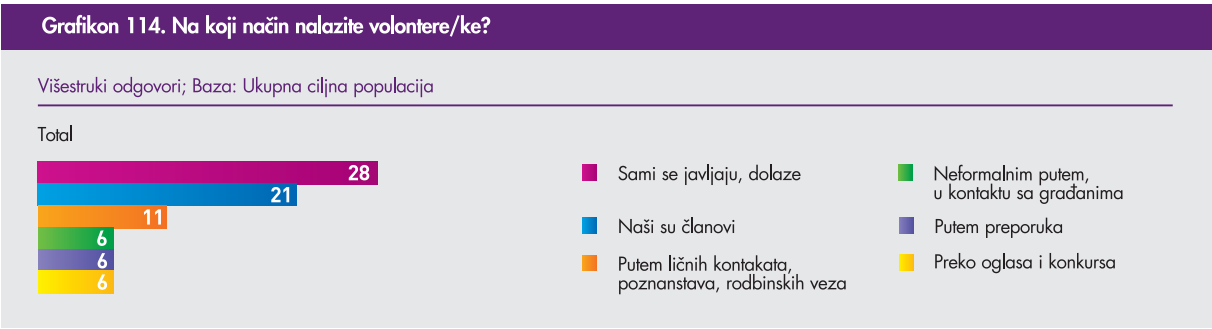
Zapošljavanje osoblja

Oko polovine organizacija zapošljava osoblje, pri čemu svega 11% ima razrađen sistem, dok 37% zapošljava u zavisnosti od projekata i bez razrađenog sistema. OCD koje nisu nigde klasifikovane u najvećem broju imaju razrađen sistem za zapošljavanje osoblja (25%), dok OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike najčešće zapošljavaju u zavisnosti od projekata, bez razrađenog sistema (46%). OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije, u većoj meri nego druge OCD, ne zapošljavaju osoblje (58%).

Primetna su odstupanja među organizacijama, pa tako razrađene sisteme za zapošljavanje imaju mnogo češće OCD osnovane pre 1989. godine (17%) nego najnovije organizacije (7%), one najveće (29%) pre nego najmanje (5%) i one s budžetom preko 100.000 evra (27%). Zapošljavanje bez razrađenog sistema, u zavisnosti od projekata, varira prema godini osnivanja, veličini organizacije i budžeta: od 30% kod OCD nastalih pre 1989. godine do 42% kod OCD osnovanih 2010. i kasnije; od 31% kod najmanjih organizacija do 49% kod najvećih; od 28% kod OCD bez budžeta do 49% kod OCD s budžetom preko 100.000 evra. Razlike su prisutne i po regionima, od 33% u Vojvodini i centralnoj Srbiji, do 49% u jugoistočnoj Srbiji. U najvećoj meri ne zapošljavaju osoblje OCD nastale pre 1989. godine (51%), sa do pet aktivnih ljudi (61%), s budžetom do 1.000 evra (62%) i u regionu Vojvodine (54%).

Nalaženje volontera/volonterki

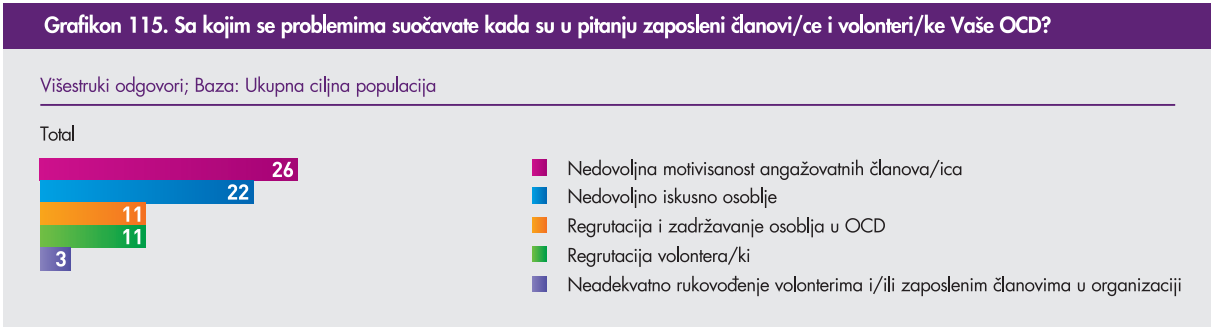

OCD na različite načine nalaze volontere, koji se najčešće javljaju sami (28%), među članovima organizacije (21%), ili se do njih dolazi zahvaljujući ličnim vezama i poznanstvima (11%).

U najvećem broju volonteri sami dolaze u OCD koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom, odnosno životnom sredinom (po 31%), a najmanje dolaze na ovaj način u poslovna/stručna udruženja i saveze (15%). Angažovanje volontera među članovima organizacije najčešće je kod OCD koje nisu nigde klasifikovane (27%), a najređe je kod OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (13%), kod kojih volonteri najviše dolaze preko ličnih veza i poznanstava (18%).

Volonteri najčešće sami dolaze u velike OCD koje imaju više od 20 aktivnih ljudi (37%), a najređe u organizacije u zapadnoj Srbiji (20%), gde se volonteri najčešće uključuju iz sopstvenog članstva (29%); zanimljiv je i podatak da organizacije s budžetom preko 100.000 evra mnogo češće nego druge (14%) angažuju volontere putem oglasa, odnosno konkursa.

Najčešći problemi u radu sa osobljem i volonterima

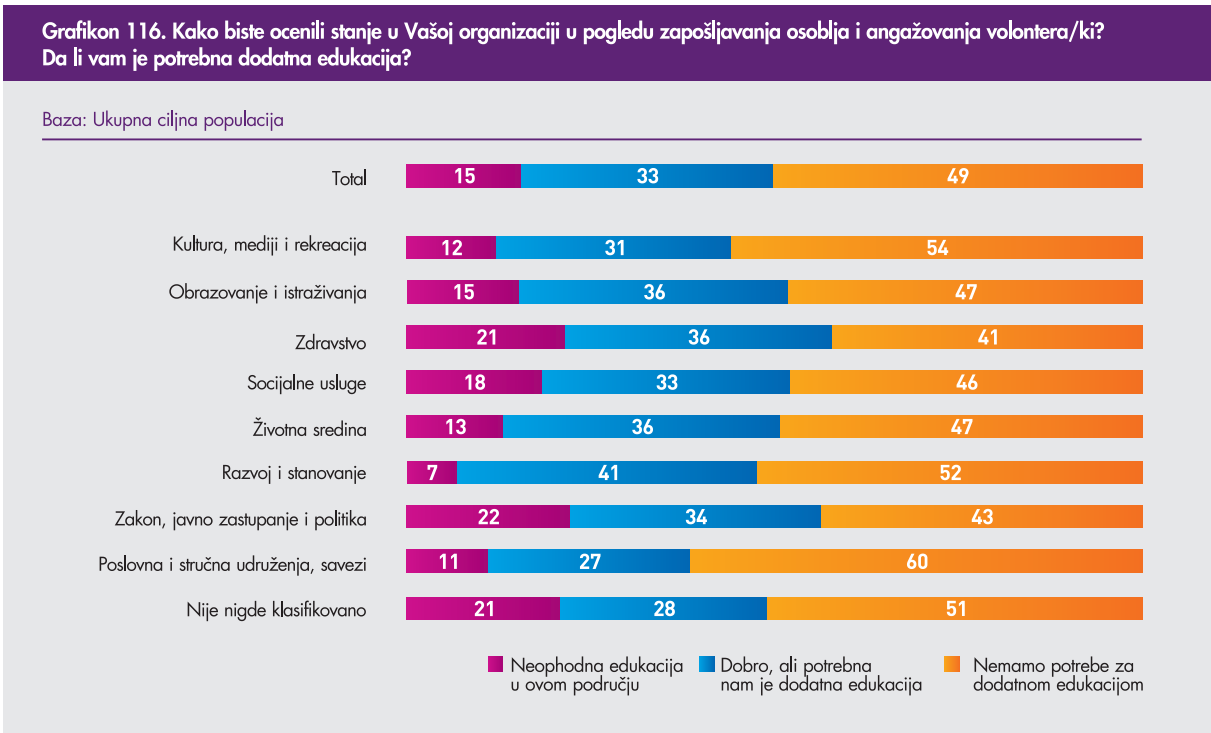

Najčešće navedeni problemi jesu nedovoljna motivisanost (26%) i nedovoljno iskustvo osoblja (22%), a angažovanje i zadržavanje osoblja i volontera pominje kao problem oko (11%) organizacija.

Nedovoljna motivisanost najčešće se navodi kao problem kod OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja (34%), dok se s problemom nedovoljno iskusnog osoblja u najvećoj meri suočavaju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (36%); angažovanje i zadržavanje osoblja češće se pojavljuje kao problem kod OCD u oblasti zdravstva (18%), dok sličan problem s volonterima imaju podjednako OCD u oblasti socijalnih usluga i zdravstva (po 14%).

Primetna su odstupanja po regionima, pa tako u jugoistočnoj Srbiji čak 44% organizacija ukazuje na problem nedovoljne motivisanosti angažovanih članova i 34% na problem nedovoljno iskusnog osoblja; OCD s budžetom preko 100.000 evra više nego druge OCD imaju problem sa angažovanjem i zadržavanjem osoblja (22%), dok s regrutacijom volontera najviše imaju problema OCD s preko 20 aktivnih ljudi (21%), odnosno OCD iz istočne Srbije (19%).

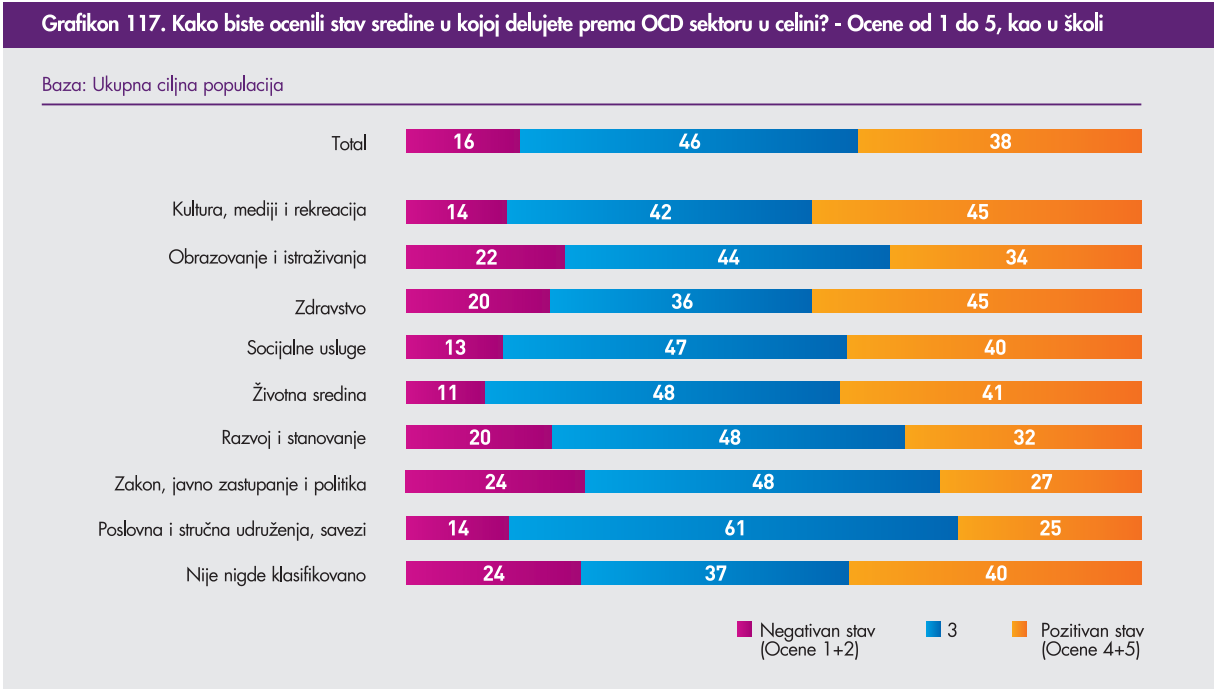
Potreba za edukacijom

Polovini OCD (48%) potrebna je dodatna edukacija u pogledu zapošljavanja osoblja i angažovanja volontera. Najveću potrebu za dodatnom edukacijom iskazale su OCD u oblasti zdravstva (57%), dok u najvećoj meri potrebu za edukacijom nemaju poslovna/stručna udruženja i savezi (60%). Odstupanja su приметna po regionima, pa tako OCD iz Beograda u najvećoj meri nemaju potrebu za dodatnom edukacijom (56%), dok OCD iz istočne Srbije najviše iskazuju potrebu za dodatnom edukacijom u ovom području (65%).

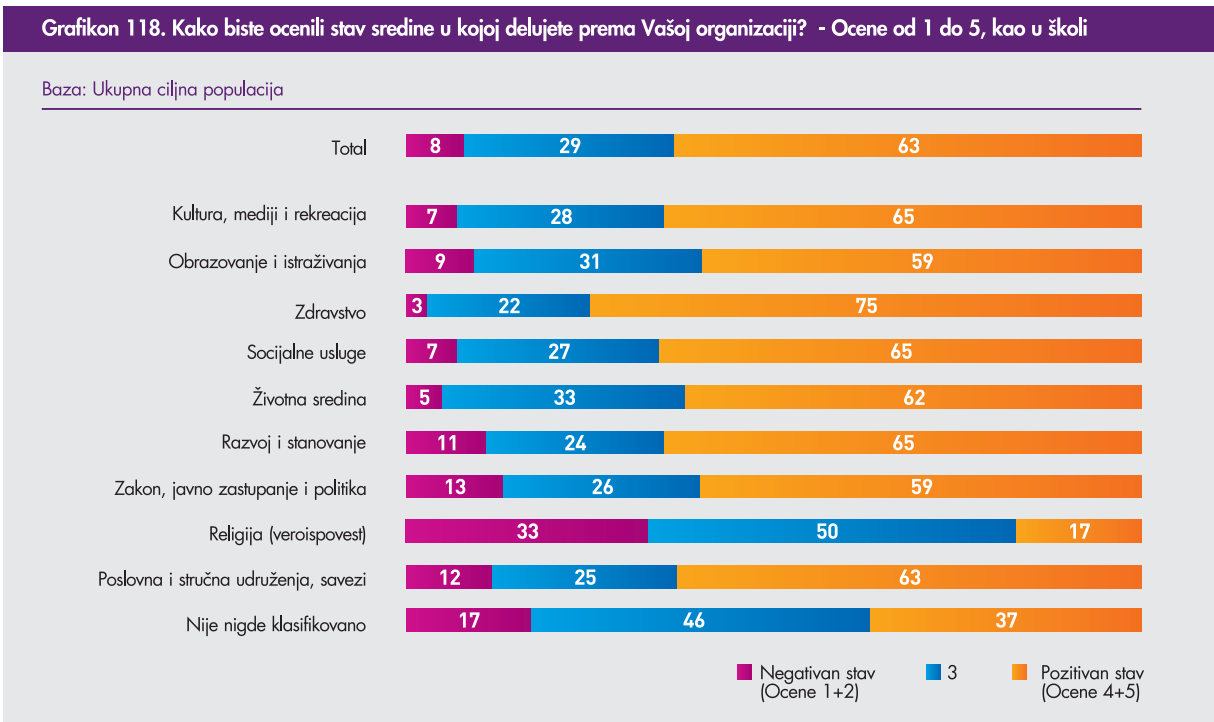
Odnos javnosti prema OCD

Stav sredine prema sektoru OCD

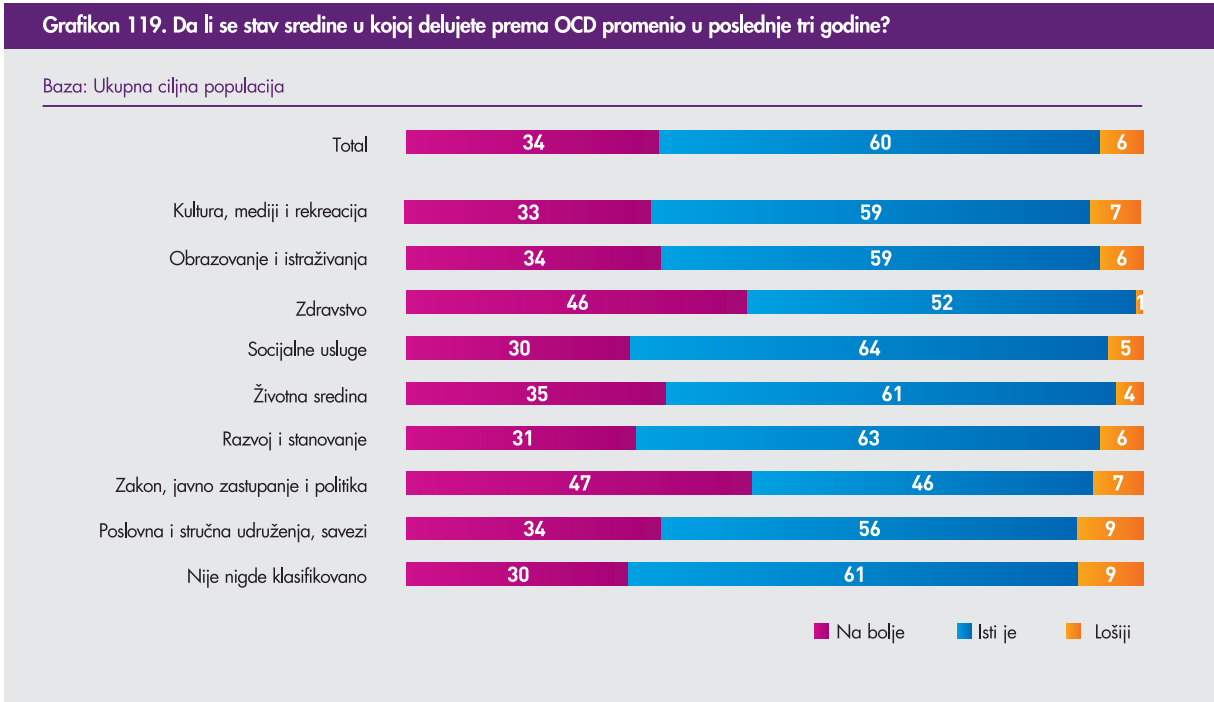
Stav sredine u kojoj organizacije deluju prema sektoru OCD u celini najčešće se ocenjuje srednjom ocenom (46%), ali je znatno više pozitivnih (38%) nego negativnih ocena (16%).

OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije i zdravstva najčešće pozitivno ocenjuju stav sredine prema OCD (po 45%), dok taj stav uglavnom negativno ocenjuju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike, odnosno OCD koje nisu nigde klasifikovane (po 24%).

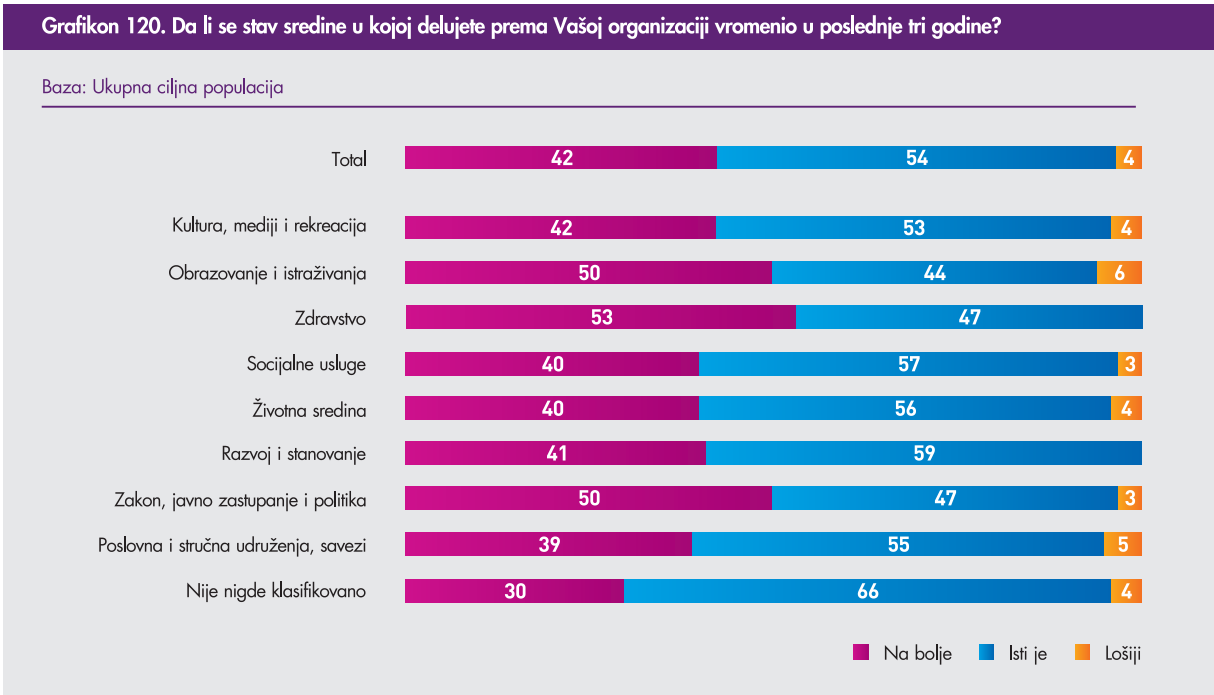

Pretežno pozitivne ocene daju OCD osnovane pre 1989. godine (47%), s 11–20 aktivnih ljudi (46%) i OCD iz istočne Srbije (51%), a uglavnom negativne ocene najčešće daju OCD sa sedištem u Beogradu (23%).

Stav sredine u kojoj deluju prema njihovoj OCD znatno je bolje ocenjen nego stav prema OCD u celini, pa čak 63% OCD daje pozitivne ocene. Prednjače OCD u oblasti zdravstva (75%), dok najčešće negativne ocene o stavu sredine prema sopstvenoj organizaciji daju one OCD koje nisu nigde klasifikovane (17%) i OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (13%). Po ovom pitanju, nema drugih znatnijih odstupanja među OCD.

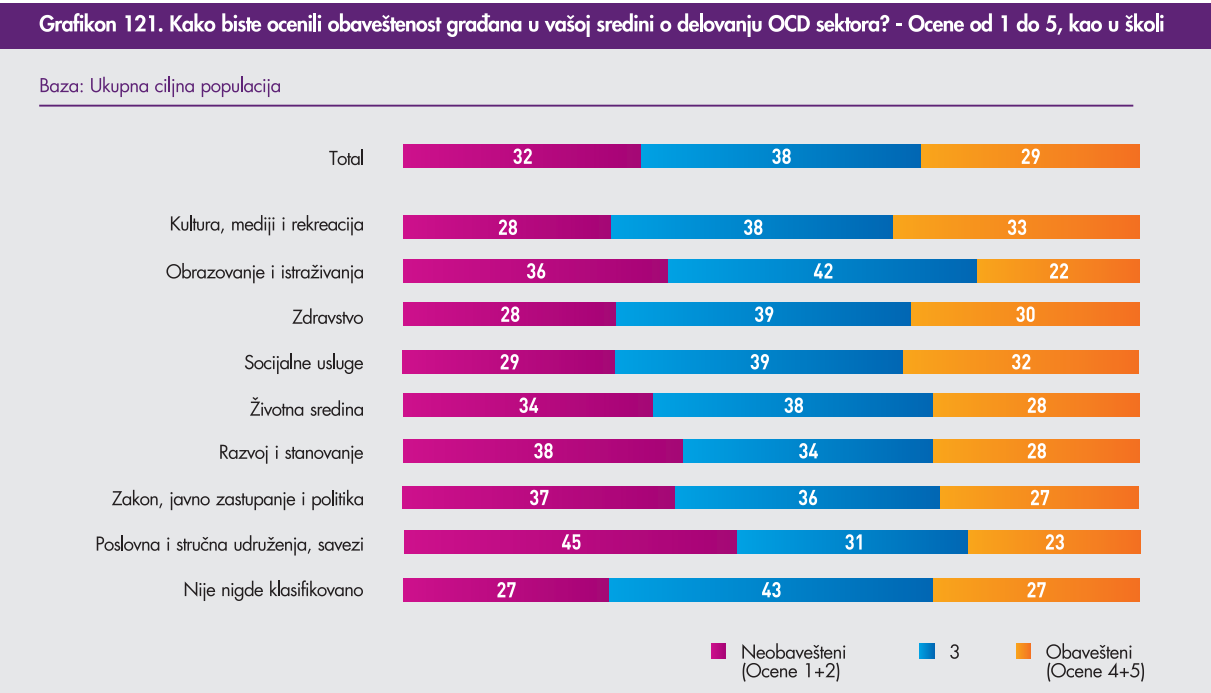

U 60% organizacija ocenjuje se da se u poslednje tri godine stav sredine prema sektoru OCD nije promenio, a 34% smatra da se promenio nabolje. Najveći pomak u pozitivnom smeru uočavaju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (47%), OCD osnovane u poslednje dve godine (43%), s budžetom od 20.001 do 100.000 evra i preko 100.000 evra (po 45%), kao i OCD iz zapadne Srbije (51%).

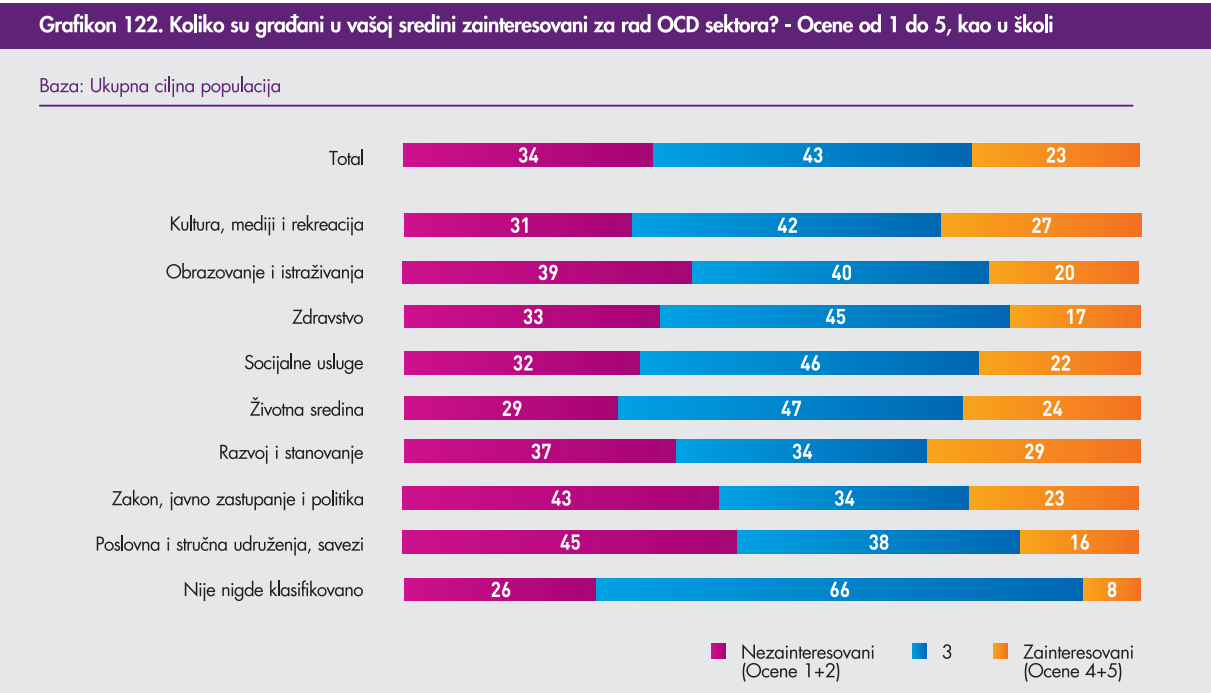
Promene u stavovima sredine u kojoj deluju prema njihovoj OCD ocenjene su pozitivnije (42%) nego promene prema OCD u celini, pri čemu prednjače OCD u oblasti zdravstva (53%), s budžetom od 20.001 do 100.000 evra i preko 100.000 evra (po 52%), kao i OCD iz zapadne Srbije (61%).

Obaveštenost građana o delovanju OCD

Organizacije su podeljene u mišljenju koliko su građani u njihovoj sredini obavešteni o delovanju sektora OCD; samo 29% ocenjuje da su građani dobro obavešteni, dok 32% ocenjuje da su građani uglavnom neobavešteni. OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije (33%) i socijalnih usluga (32%), u najvećoj meri misle da su građani u njihovoj sredini obavešteni o delovanju sektora OCD, dok poslovna/stručna udruženja i savezi uglavnom (45%) misle da su građani neobavešteni.

Primetna su odstupanja po regionima, pa čak 50% OCD iz istočne Srbije pozitivno ocenjuje obaveštenost građana u njihovoj sredini o delovanju sektora OCD, dok 47% OCD iz Beograda daje uglavnom negativne ocene.

OCD su podeljene i u mišljenju koliko su građani u njihovoj sredini zainteresovani za rad sektora OCD; samo 23% ocenjuje da su građani zainteresovani, a 34% smatra da su građani nezainteresovani. Među ovim poslednjima preovlađuju poslovna/stručna udruženja i savezi (45%).

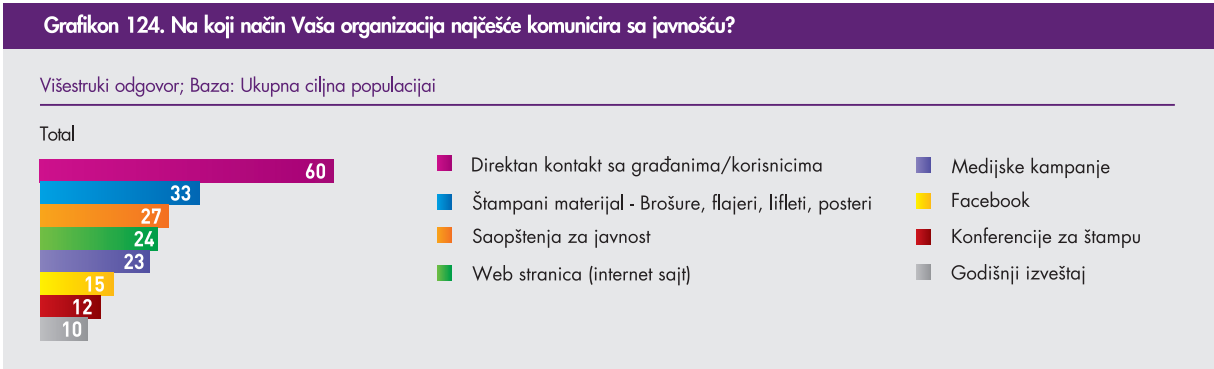
Odstupanja su najveća po regionima: procenu da su građani zainteresovani za rad sektora OCD u najvećoj meri daju OCD iz istočne Srbije (39%), dok čak 45% OCD iz Beograda smatra da su građani uglavnom nezainteresovani.

Strategija komunikacije s javnošću

Strategiju za odnose s javnošću nema 61% OCD, u čemu prednjače poslovna/stručna udruženja i savezi (73%), OCD s do pet aktivnih ljudi (67%), s budžetom do 1.000 evra (68%) i OCD iz Beograda (67%).

U najvećem broju ovu strategiju imaju OCD koje nisu nigde klasifikovane (45%), OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (44%), kao i OCD iz istočne Srbije (50%).

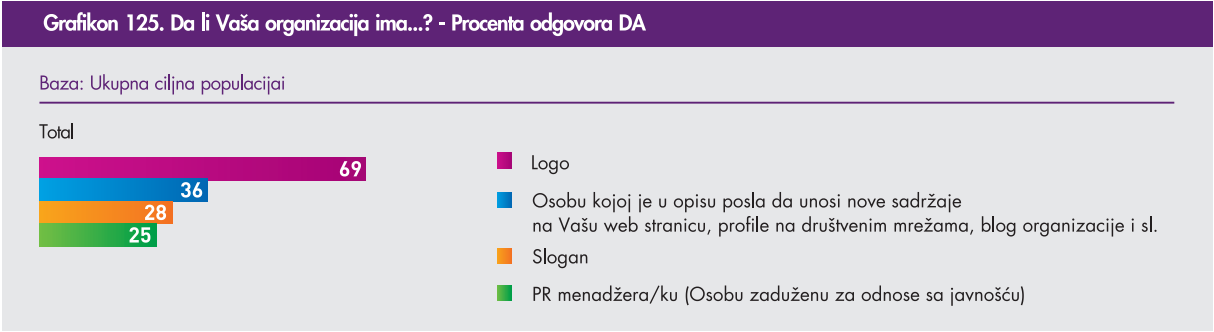

Direktnim kontaktom s javnošću komunicira 60% OCD, a oko trećine (33%) štampanim materijalima; 27% izdaje saopštenja za štampu, 24% koristi veb-stranicu (internet sajt), dok 23% sprovodi medijske kampanje.

Primetne su znatne razlike prema oblastima delovanja. Neposredan kontakt s građanima/korisnicima kao oblik komunikacije s javnošću najčešće koriste OCD u oblasti socijalnih usluga (69%), a najređe poslovna/stručna udruženja i savezi (45%), kao i OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (46%); za štampane materijale najviše se opredeljuju OCD u oblasti zdravstva (53%), a najmanje

OCD u oblasti socijalnih usluga i životne sredine (po 28%); objavljivanje saopštenja za javnost najzastupljenije je kod OCD u oblasti zdravstva (35%), a najmanje zastupljeno kod OCD koje nisu nigde klasifikovane (19%); internet stranicu kao način komunikacije s javnošću najčešće koriste OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike odnosno poslovna/stručna udruženja i savezi (po 40%); medijske kampanje su najzastupljenije u OCD u oblasti zdravstva (33%), dok su najmanje zastupljene među OCD u oblasti razvoja i stanovanja (14%); OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije kao i OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja, više nego druge OCD (po 21%), koriste društvenu mrežu Facebook kao najčešći način komunikacije s javnošću, dok to najređe koriste OCD u oblasti zdravstva i socijalnih usluga (po 10%); konferencije za štampu su najzastupljenije među organizacijama u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (26%), dok su najmanje zastupljene kod OCD u oblasti životne sredine (7%) i socijalnih usluga (9%). Godišnji izveštaj u najvećoj meri objavljuju poslovna/stručna udruženja i savezi (15%).

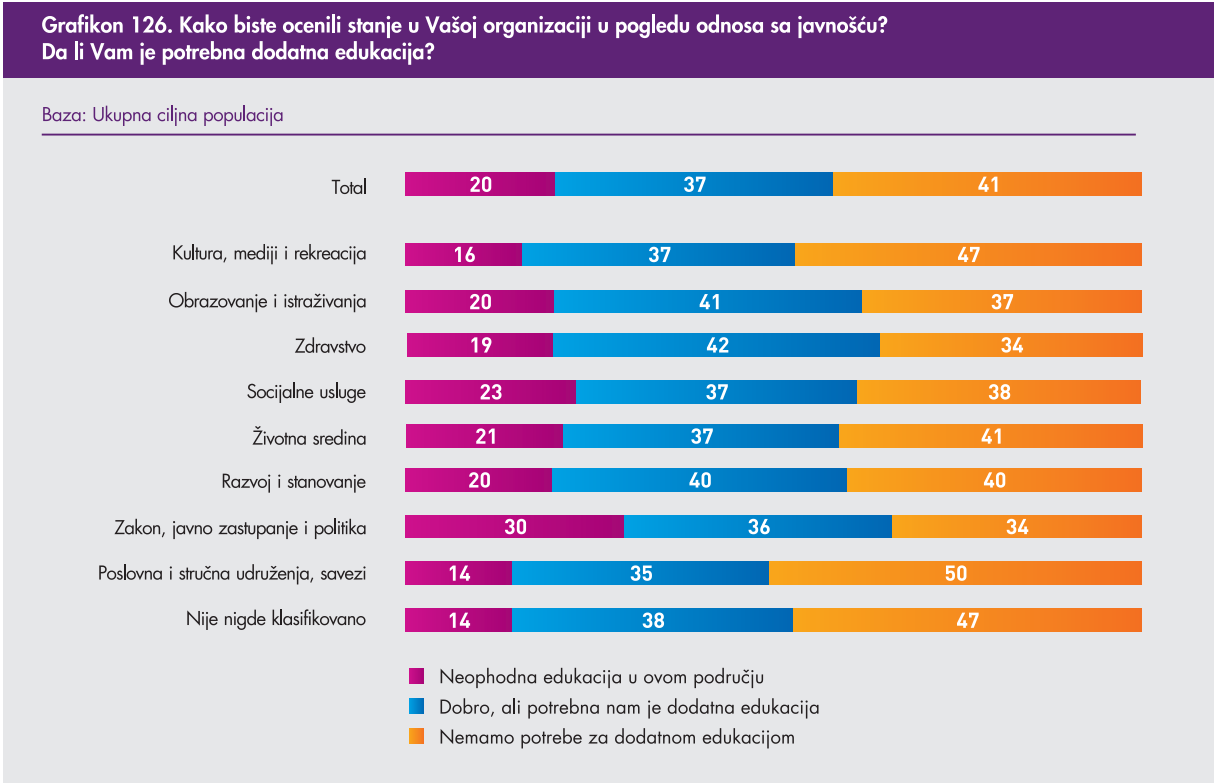
Znatna su odstupanja među OCD i po drugim parametrima. Neposredan kontakt s građanima/korisnicima najviše ostvaruju OCD iz istočne Srbije (70%), a najmanje u Beogradu (49%); OCD s velikim budžetima od 20.001 do 100.000 evra i preko 100.000 evra češće se nego druge opredeljuju za štampanje materijala (po 44%); objavljivanju saopštenja za javnost najsklonije su organizacije s preko 20 aktivnih ljudi (37%); internet stranicu kao najčešći način komunikacije s građanima/korisnicima najviše koriste OCD iz Beograda (47%), one s budžetom preko 100.000 evra (37%) i s preko 20 aktivnih ljudi (35%), a najmanje OCD iz centralne (6%) i zapadne Srbije (8%); medijske kampanje su najzastupljenije kod OCD iz zapadne Srbije (33%). Korišćenje društvene mreže Facebook u komunikaciji s javnošću pokazuje najveće razlike među OCD: od svega 6% organizacija osnovanih pre 1989. godine do 31% osnovanih 2010. i 2011. godine; od 21% najmanjih OCD do 8% najvećih OCD; od 24% OCD bez budžeta do 12% OCD s budžetom preko 100.000 evra. Najzastupljenije u korišćenju društvene mreže Facebook za komunikaciju s javnošću jesu OCD iz Beograda (22%), a najmanje OCD iz zapadne (7%) i centralne Srbije (8%). Godišnji izveštaj u najvećoj meri objavljuju OCD osnovane pre 1989. godine (15%).

Većina OCD (69%) ima svoj logo, 36% ima osobu koja brine o internet stranici i društvenim mrežama, samo 28% ima svoj slogan, a 25% OCD ima menadžera za odnose s javnošću.

Logo najčešće imaju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (85%), a najmanje OCD u oblasti životne sredine (58%); osobu koja unosi nove sadržaje na internet stranicu organizacije, u profile na društvenim mrežama i/ili blog organizacije uglavnom imaju OCD u oblasti zdravstva i zakona, javnog zastupanja i politike (po 50%), dok u najmanjoj meri ovu osobu imaju OCD u oblasti socijalnih usluga (28%) i životne sredine (26%). Slogan u najvećoj meri koriste OCD koje nisu nigde klasifikovane (49%), a najmanje poslovna/stručna udruženja i savezi (17%). Čoveka zaduženog za odnose s javnošću najčešće imaju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (37%), a najmanje OCD u oblasti razvoja i stanovanja (14%);

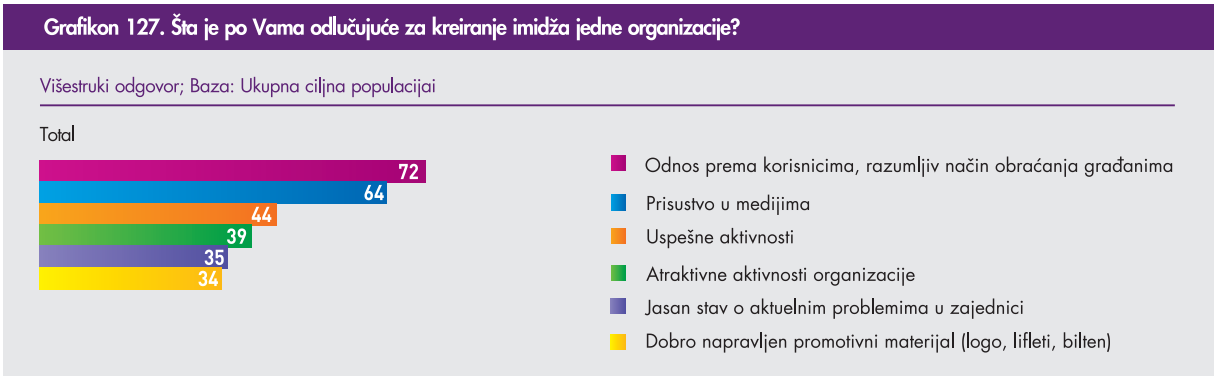
Kada je u pitanju logo, primećuju se razlike među organizacijama, u odnosu na veličinu budžeta i region: od 56% organizacija bez budžeta do 90% organizacija s budžetom preko 100.000 evra; od 47% OCD u zapadnoj Srbiji do 83% organizacija u Beogradu. Osobu koja unosi nove sadržaje na internet stranicu organizacije, profile na društvenim mrežama i/ili blog organizacije ima 24% najstarijih organizacija i 50% najnovijih, 26% OCD s budžetom do 1.000 evra i 51% OCD s budžetom preko 100.000 evra, kao i 20% OCD iz centralne Srbije i 52% OCD iz Beograda. Slogan u najvećem broju imaju organizacije iz istočne Srbije (39%), dok osobu zaduženog za odnose s javnošću najčešće imaju OCD s budžetom preko 100.000 evra (39%) i iz istočne Srbije (37%).

Većini OCD (57%) potrebna je bar dodatna edukacija u pogledu odnosa s javnošću. Ovu potrebu su u najvećoj meri iskazale OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (66%), a najmanje poslovna/stručna udruženja i savezi (49%).

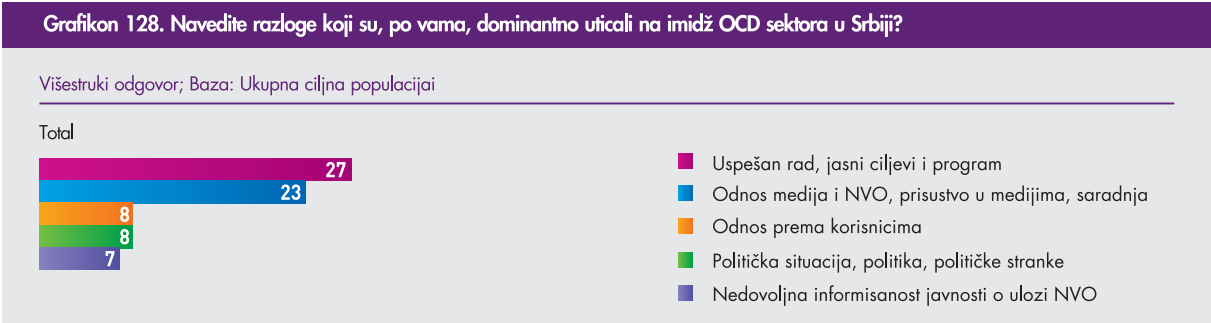
OCD iz istočne Srbije u najvećoj meri (73%) imaju potrebu za dodatnom edukacijom, organizacije s preko 20 aktivnih ljudi (64%) i s budžetom preko 100.000 evra (63%).

Imidž OCD

Većina OCD kao ključne tačke za kreiranje imidža organizacije vidi odnos prema korisnicima (72%) i prisustvo u medijima (64%). OCD koje se bave razvojem i stanovanjem u manjoj meri (58%) nego druge misle da je odnos prema korisnicima i razumljiv način obraćanja građanima značajan za kreiranje imidža organizacije. Prisustvo u medijima ocenjuje kao odlučujuće 76% OCD koje nisu nigde klasifikovane i 74% OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije, dok tome najmanji značaj daju OCD u oblasti socijalnih usluga (55%). OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike najzastupljenije su u proceni da je za kreiranje imidža organizacije odlučujući jasan stav o aktuelnim problemima u zajednici (57%), dok OCD u oblasti zdravstva, u većoj meri nego druge OCD, procenjuju da je za kreiranje imidža organizacije odlučujuće posredovanje veština javnog nastupa (42%), odnosno imidž vođe (29%).

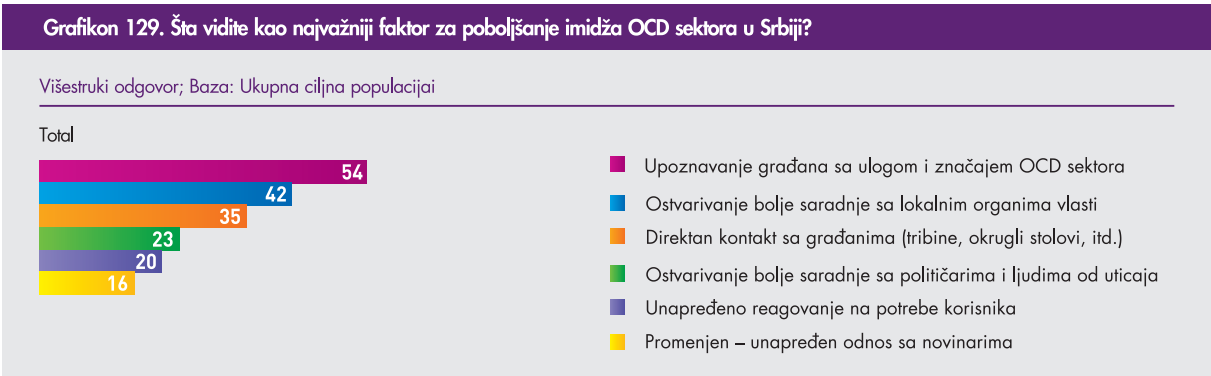
Primetne su razlike po regionima. OCD iz Beograda u većoj meri nego druge OCD smatraju da su za kreiranje imidža jedne organizacije odlučujuće uspešne aktivnosti organizacije (53%) i jasan stav o aktuelnim problemima u zajednici (45%), dok OCD iz centralne Srbije dele ova mišljenja u svega 32% odnosno 24% slučajeva. OCD iz jugoistočne Srbije prednjače u proceni značaja dobro napravljenih promotivnih materijala (42%) kao i dobrih veza i kontakata s drugim vođama i organizacijama (37%); Masovnost članstva/volontera, veličina i starost organizacije percipiraju kao značajne najčešće OCD iz centralne i istočne Srbije (po 36%); svest o potrebi posedovanja veština za javni nastup najprisutnija je kod najnovijih OCD (34%), kao i kod OCD iz Beograda i jugoistočne Srbije (po 33%). Najveće razlike među OCD su, očekivano, po pitanju korišćenja društvenih mreža, od 15% kod OCD osnovanih pre 1989. godine do 34% OCD osnovanih od 2010. godine; od 12% kod OCD iz zapadne Srbije do 31% OCD iz Beograda. Imidž lidera se procenjuje kao odlučujući u najvećoj meri među OCD iz zapadne Srbije (23%) i jugoistočne Srbije (22%).

Najčešće navedene razloge za imidž sektora OCD same organizacije vide u uspešnom radu, jasnim ciljevima i programu (27%), kao i u odnosu medija i OCD (23%).

OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja u najvećoj meri (33%) procenjuju da su na imidž sektora OCD presudno uticali uspešan rad, jasni ciljevi i programi, dok to najmanje misle OCD u oblasti zdravstva i one koje nisu nigde klasifikovane (po 15%). OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja, takođe, najveći značaj daju odnosu medija i OCD (32%), dok OCD u oblasti razvoja i stanovanja ovome daju manji značaj nego druge OCD (13%).

Primetne su razlike među OCD po regionima: OCD u istočnoj (38%) i jugoistočnoj Srbiji (39%), u mnogo većoj meri nego druge OCD, smatraju da je uspešan rad razlog koji je presudno uticao na imidž sektora OCD u Srbiji, dok svega 16% OCD iz Beograda deli to mišljenje. Uticaj medija najviše ističu organizacije s preko 20 aktivnih ljudi (32%). Odnos prema korisnicima u najvećoj meri se pominje kod OCD iz jugoistočne Srbije (17%).

Upoznavanje građana sa ulogom i značajem sektora OCD (54%), bolja saradnja s lokalnim organima vlasti (42%) i neposredni kontakti s građanima (35%) najčešće su navedeni kao činioci poboljšanja imidža OCD u Srbiji. Nema znatnih odstupanja među OCD po oblastima delovanja, osim što grupe organizacija u oblasti razvoja i stanovanja (34%), zakona, javnog zastupanja i politike (32%) i OCD koje nisu nigde klasifikovane (39%) više nego druge OCD prepoznaju unapređeno reagovanje na potrebe korisnika kao neophodno za poboljšanje imidža sektora.

Najveće razlike među OCD postoje po regionima: OCD iz centralne Srbije najveći značaj daju upoznavanju građana sa ulogom i značajem sektora OCD (64%) i ostvarivanju bolje saradnje s lokalnim organima vlasti (54%); OCD iz zapadne Srbije veliki značaj daju kontaktima s građanima (51%); OCD iz

jugoistočne Srbije više nego druge OCD smatraju da treba da se unapredi reagovanje na potrebe korisnika (26%), dok je kod OCD iz Beograda u većoj meri nego kod drugih OCD zastupljeno mišljenje da treba promeniti i unaprediti odnos s novinarima (21%).

Raznovrsnost u okviru sektora/ regionalna ujednačenost

Najvažniji problemi u zemlji i OCD

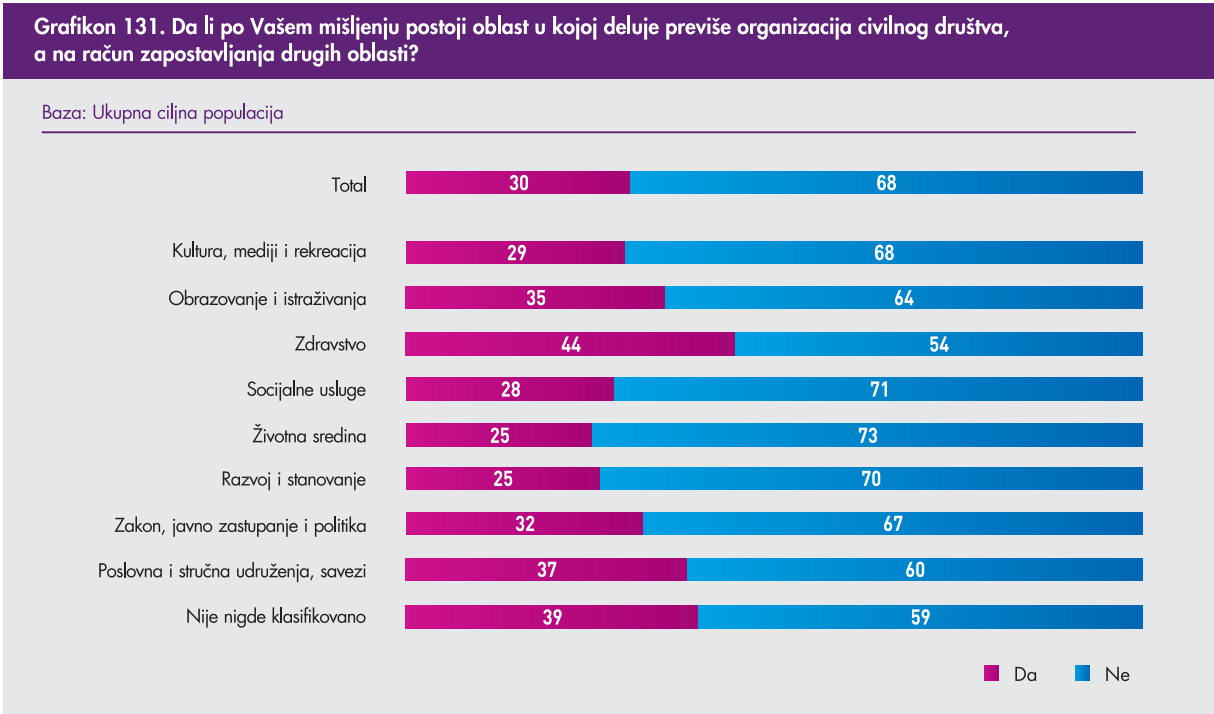
Kao prvi i najvažniji problem, 12% OCD navodi nezaposlenost, a svaka deseta socijalne probleme odnosno socijalnu zaštitu (9%), zatim zaštitu životne sredine, ekologiju kao i standard i ekonomske poteškoće (po 8%).

Nezaposlenost, kao najvažniji problem, najčešće navode organizacije u oblasti razvoja i stanovanja (30%), a najmanje OCD u oblasti zdravstva (4%). Očekivano, rešavanje socijalnih problema i socijalna zaštita prioritet su OCD u oblasti socijalnih usluga (17%), dok to misli svega 1% organizacija u oblasti obrazovanja i istraživanja. Po pitanju zaštite životne sredine i ekologije, veliki je raspon između organizacija koje se bave životnom sredinom (27%) i ostalih, među kojima svega 3% poslovnih/stručnih udruženja i OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije smatraju da su to najvažniji problemi u društvu. Rešavanje pitanja standarda i ekonomskih problema prioritet su poslovnim/stručnim udruženjima i savezima (17%), kao i OCD u oblasti socijalnih usluga (12%). Očekivano, obrazovanje i edukacija su prvi prioritet za 20% organizacija koje se time bave, i relativno nizak prioritet za sve ostale oblasti delovanja. Korupcija je, u najvećoj meri, prepoznata kao problem među organizacijama u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (11%).

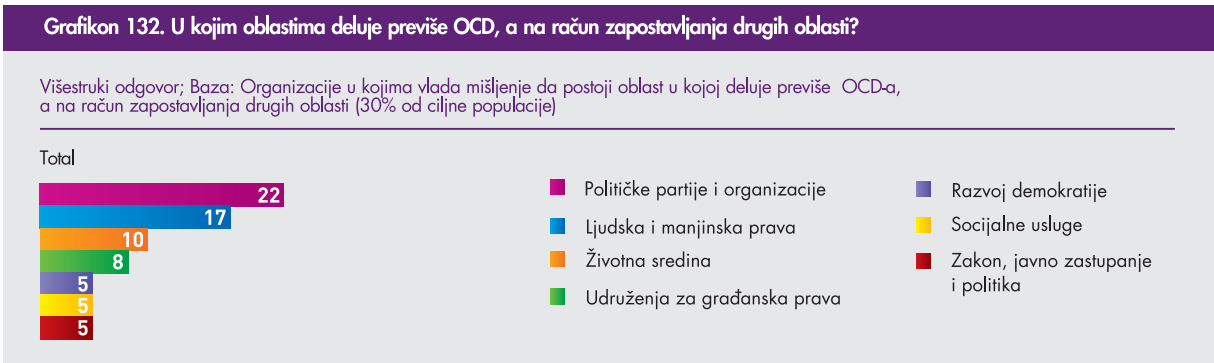
Kada je u pitanju nezaposlenost kao prvi problem za rešavanje, najzastupljenije su organizacije iz zapadne Srbije (20%), bez budžeta (17%), s preko 20 aktivnih ljudi (18%), osnovane između 2010. i 2011. godine (17%). Pored nezaposlenosti, organizacije iz zapadne Srbije u najvećem procentu (13%) vide siromaštvo i borbu protiv siromaštva kao prioritet, dok OCD iz centralne Srbije u najvećoj meri smatraju da su prioriteti socijalni problemi i njihovo rešavanje (15%). Standard i ekonomski problemi su najbitniji organizacijama koje su osnovane do 1989. godine; obrazovanje kao problem koji treba hitno rešavati vidi 9% organizacija iz Beograda, a svega 1% iz zapadne Srbije i nijedna iz istočne Srbije. Korupciju kao najvažniji problem u našoj zemlji kojim bi trebalo da se bave ili se već bave OCD vidi 7% organizacija osnovanih iz-

među 1990. i 2000. godine, i OCD s budžetom između 20.001 i 100.000 evra, 6% organizacija iz centralne Srbije, a svega 1% iz zapadne Srbije.

Oblasti u kojima deluje previše OCD

Nema oblasti u kojoj deluje previše OCD, a na račun zapostavljanja drugih oblasti – to smatra 68% OCD, a među njima prednjače OCD u oblasti životne sredine (73%) i socijalnih usluga (71%), dok OCD u oblasti zdravstva najmanje dele to mišljenje (54%). Primećuju se razlike jedino po regionima, pa tako OCD iz Beograda misle da ne postoje oblasti u kojima deluje previše organizacija civilnog društva u 52% slučajeva, dok OCD iz Vojvodine to misle u mnogo većem broju (77%).

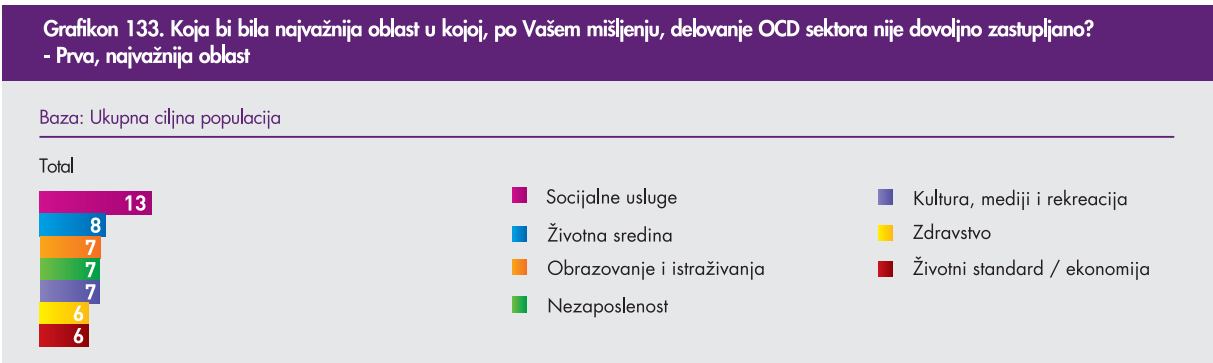
Anketirani u 22% slučajeva smatraju da ima previše OCD koje se bave političkim partijama i organizacijama, 17% smatra da previše OCD deluje u oblasti ljudskih i manjinskih prava, a 10% da ima previše OCD u oblasti životne sredine.

OCD koje nisu nigde klasifikovane (39%) i poslovna/stručna udruženja i savezi (33%), najčešće smatraju da ima previše OCD koje se bave političkim partijama i organizacijama, dok to najmanje misle OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (8%), koje uglavnom misle da ima previše OCD u oblasti ljudskih, manjinskih i građanskih prava (44%).

Po pitanju bavljenja političkim partijama i organizacijama najveće su razlike po regionima: OCD iz zapadne Srbije u mnogo većoj meri (38%) nego OCD iz jugoistočne Srbije (9%) smatraju da ima previše OCD koje se bave ovom oblašću, nauštrb drugih oblasti; da ima previše OCD koje se bave ljudskim

i manjinskim pravima, misli 26% OCD osnovanih od 1990. do 2000. godine, s budžetom preko 100.000 evra (26%), koje su iz Beograda (24%), dok to u najmanjoj meri misle OCD iz Vojvodine (9%).

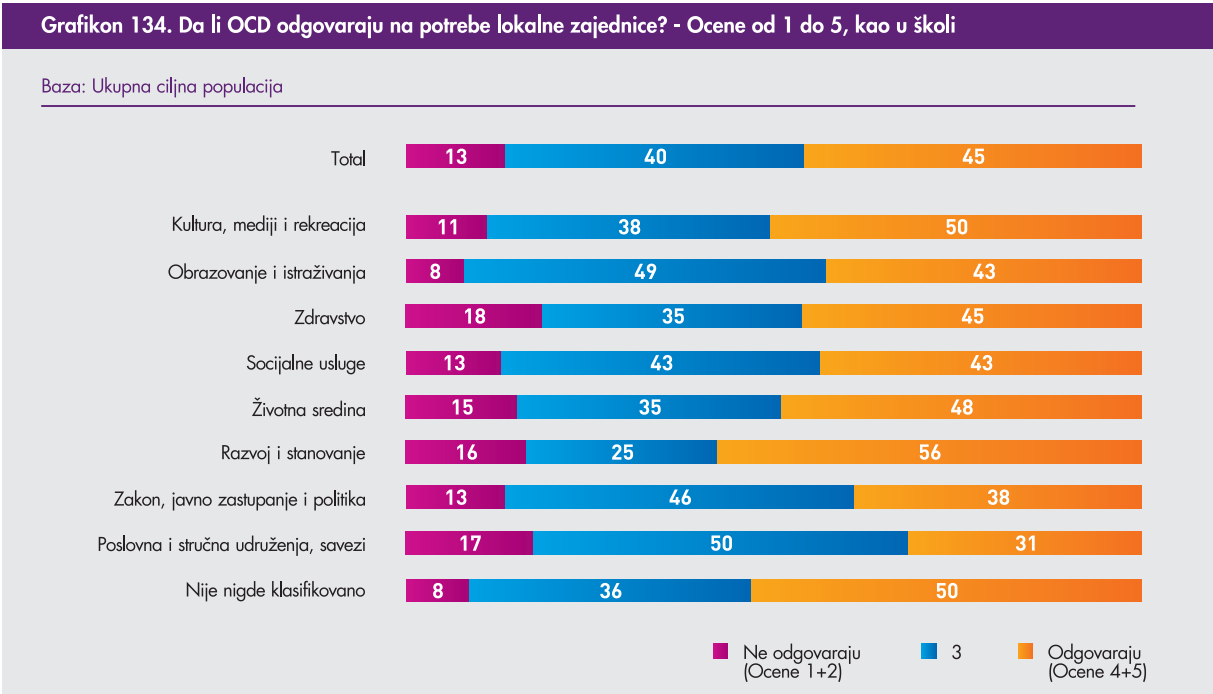
Oblasti u kojima nedostaje delovanje OCD, na nivou društva

Kao prvu i najvažniju oblast u kojoj delovanje OCD nije dovoljno zastupljeno najčešće se navode socijalne usluge (13%), a potom životna sredina (8%), kao i obrazovanje i istraživanje, nezaposlenost odnosno kultura, mediji i rekreacija (po 7%).

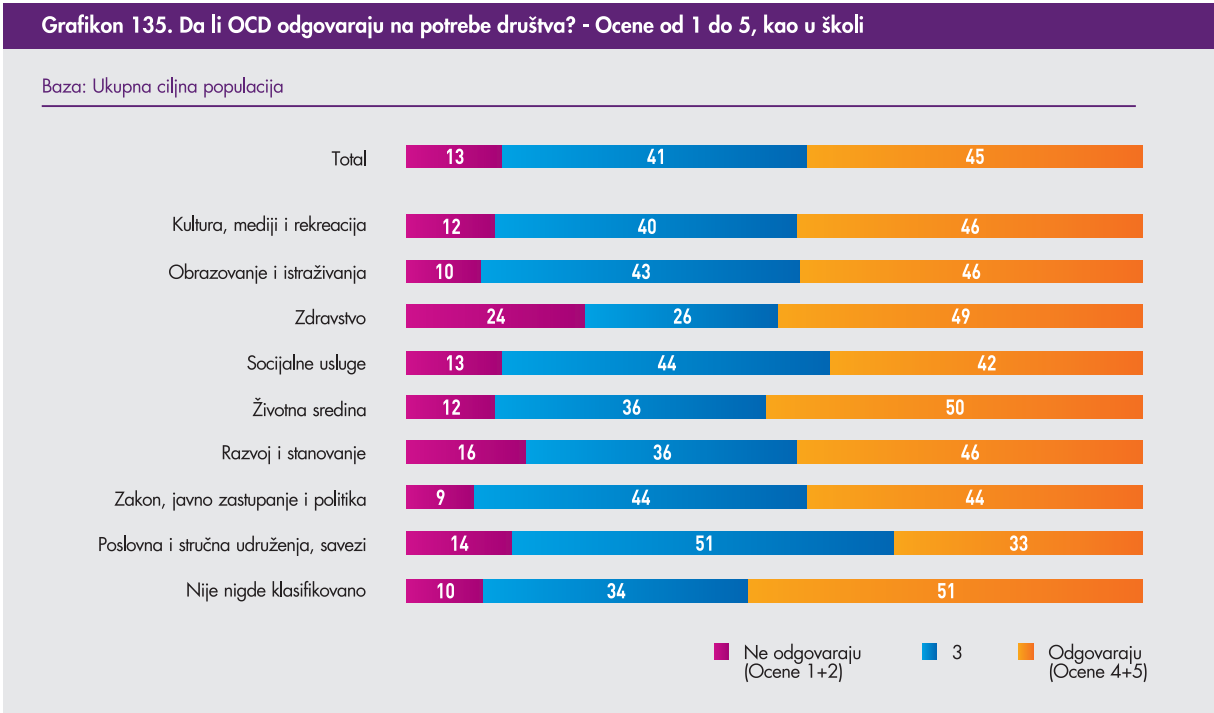
Uključenih u istraživanje u 6% slučajeva smatraju da u oblasti zdravstva i životnog standarda/ekonomije nema dovoljno OCD. Mišljenje da delovanje sektora OCD nije dovoljno zastupljeno na planu socijalnih usluga, životne sredine, obrazovanja i istraživanja, kulture, medija, rekreacije, zdravstva, u najvećem broju imaju upravo OCD koje se bave navedenim oblastima delovanja.

OCD i potrebe lokalne zajednice i društva

Blizu polovine OCD (45%) smatraju da sektor OCD potpuno ili uglavnom odgovara potrebama lokalne zajednice, a samo 13% da ne odgovara. Među OCD koje smatraju da je odgovor na potrebe zajednice pozitivan najviše je organizacija koje se bave razvojem i stanovanjem (56%). Negativan stav po ovom pitanju imaju u najvećoj meri OCD u oblasti zdravstva, koje u 18% slučajeva smatraju da OCD ne odgovara na potrebe lokalne zajednice.

Primetne su regionalne razlike, pa tako čak 61% OCD iz istočne Srbije smatra da sektor OCD odgovara na potrebe lokalne zajednice, dok negativno mišljenje po ovom pitanju ima 19% OCD iz Beograda.

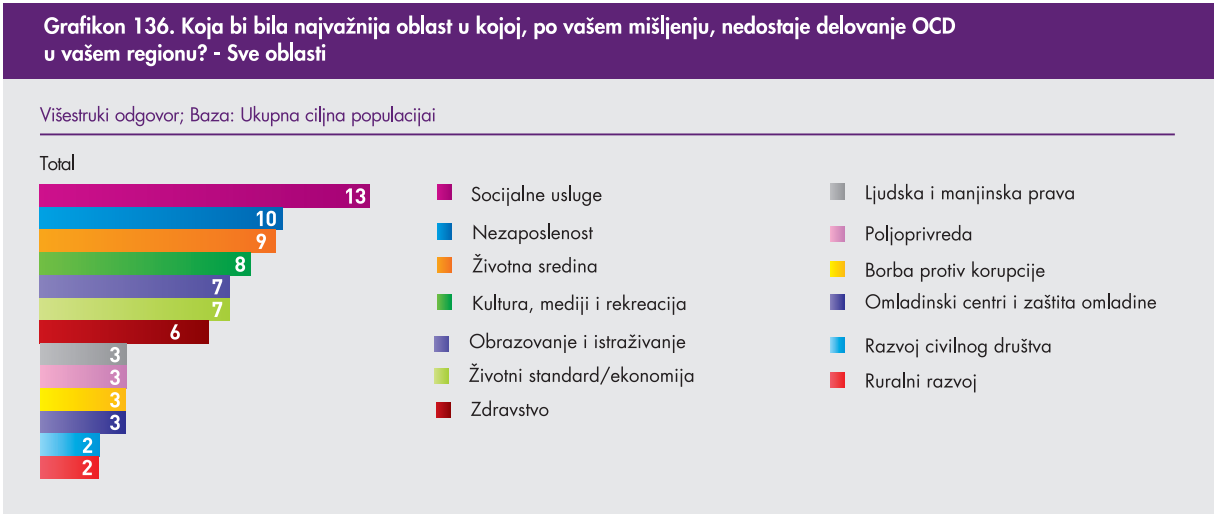

Stavovi u pogledu usklađenosti rada OCD s potrebama društva isti su kao i u pogledu lokalnih zajednica: blizu polovine OCD (45%) smatra da sektor OCD potpuno ili uglavnom odgovara potrebama društva, a samo 13% da ne odgovara.

OCD koje nisu nigde klasifikovane prednjače u oceni da sektor odgovara na potrebe društva (51%), a ovo mišljenje dele i OCD u oblasti životne sredine (50%). Slično kao i u prethodnom pitanju, negativan stav imaju u najvećoj meri OCD u oblasti zdravstva, koje u 24% slučajeva smatraju da OCD ne odgovaraju na potrebe društva.

Stavovi po ovom pitanju se, takođe, najviše razlikuju po regionima: 57% OCD iz istočne Srbije smatra da sektor OCD odgovara na potrebe društva, dok negativno mišljenje po ovom pitanju ima čak 18% OCD iz Beograda.

Oblasti u kojima nedostaje delovanje OCD, na nivou regiona

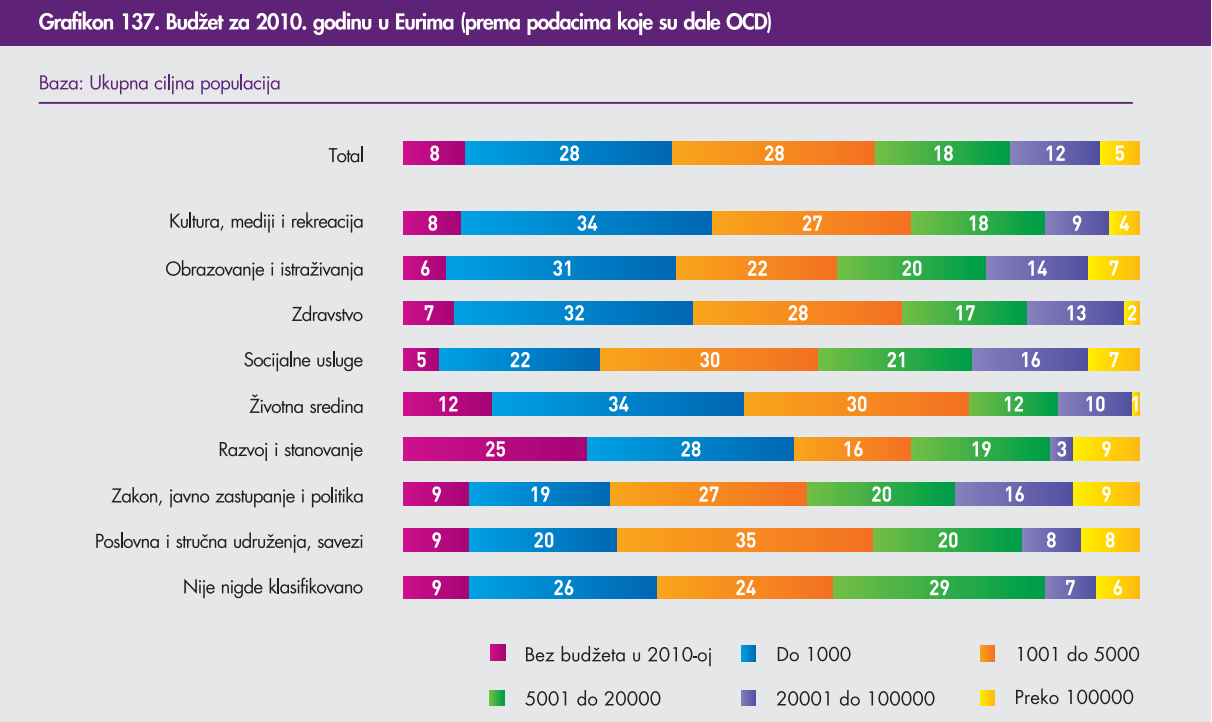

Socijalne usluge su oblast delovanja OCD koja najviše nedostaje (12%) u regionu u kojem je aktivna organizacija koja učestvuje u istraživanju; sledi nezaposlenost i životna sredina (po 9%), potom kultura, mediji i rekreacija (8%), obrazovanje i istraživanja (7%). Organizacije najčešće kao primarnu oblast za koju nedostaje delovanje OCD u njihovom regionu vide onu kojom se sami bave, a poslovna/stručna udruženja i savezi najviše ističu potrebu za bavljenjem životnim standardom i ekonomijom (13%).

Socijalne usluge kao prva oblast kojom se nedovoljno bave OCD, navode podjednako sve organizacije. Nezaposlenost kao temu u kojoj su nedovoljno angažovane OCD vidi 17% organizacija iz jugoistočne Srbije i isti procenat onih s preko 20 aktivnih ljudi, dok samo 1% OCD iz istočne Srbije deli ovo mišljenje, budući da one vide nedostajuće delovanje OCD pretežno u oblasti životne sredine (16%).

Interesantan je podatak da borbu protiv korupcije vrlo nizak procenat organizacija ocenjuje kao prvu, nedovoljno pokrivenu oblast delovanja. Isto se odnosi i na razvoj civilnog društva, omladinske centre i zaštitu omladine, kao i ruralni razvoj, razvoj lokalne zajednice i drugo.

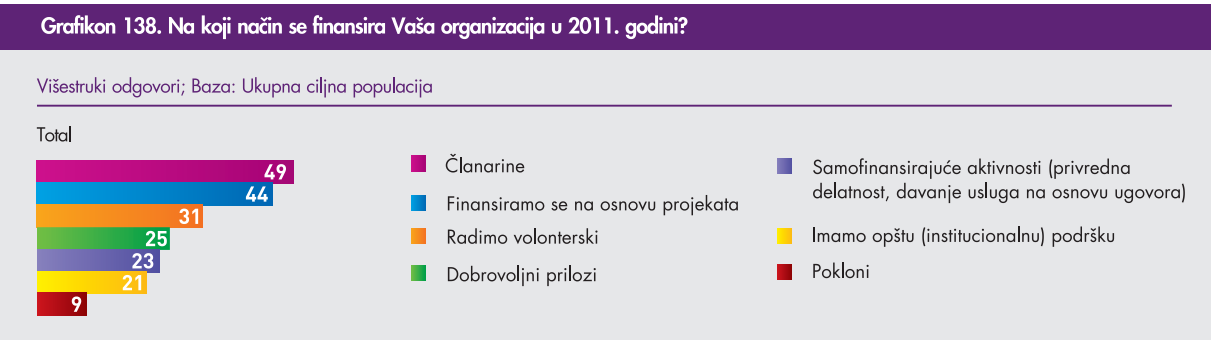
Budžeti OCD u 2010. godini

Veličina budžeta kojima su OCD raspolagale u 2010. godini više varira među pojedinačnim OCD nego između osnovnih oblasti kojima se bave. Velika većina OCD u 2010. godini imala je budžet ispod 20.000 evra, a svega 5% preko 100.000 evra.

U najvećoj meri su bez budžeta OCD u oblasti razvoja i stanovanja (25%), a najmanje one koje se bave socijalnim uslugama (5%); budžet do 1.000 evra najčešće imaju OCD u oblasti medija, kulture i rekreacije, kao i OCD u oblasti životne sredine (po 34%), a najređe OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (19%); budžet od 1.001 do 5.000 evra najzastupljeniji je kod poslovnih/stručnih udruženja i saveza (35%), a najmanje kod OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja (22%); budžet od 5.001 do 20.000 evra najčešće imaju OCD koje nisu nigde klasifikovane (29%), a najređe u oblasti životne sredine (12%); budžet od 20.001 do 100.000 evra najzastupljeniji je kod OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike i socijalnih usluga (po 16%), dok je najmanje zastupljen kod OCD koje se bave razvojem i stanovanjem (3%); budžet preko 100.000 evra u najvećoj meri imaju OCD koje se bave razvojem i stanovanjem i zakonom, javnim zastupanjem i politikom (po 9%), a u najmanjoj meri OCD u oblasti životne sredine (1%).

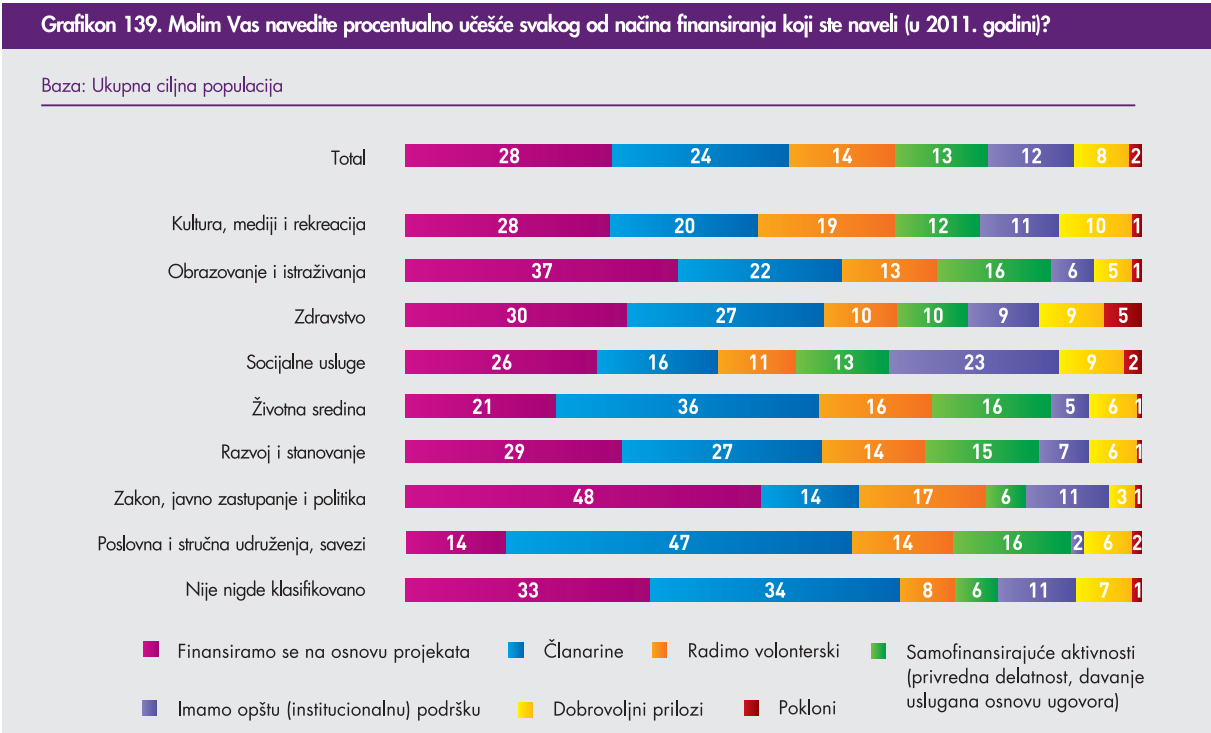
Načini finansiranja OCD u 2011. godini

Blizu polovine OCD navela je dva načina finansiranja u 2011. godini: na osnovu članarine (49%) i/ili projekata (44%), dok čak 31% radi volonterski, ali su znatne varijacije između oblasti.

Među OCD koje se najviše finansiraju od članarine najzastupljenija su poslovna/stručna udruženja i savezi (70%), a na osnovu projekata se najviše finansiraju OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (64%). Interesantno je da se OCD koje se bave socijalnim uslugama više od ostalih finansiraju od dobrovoljnih priloga (33%) i kroz opštu (institucionalnu) podršku (36%). U samofinansirajućim aktivnostima prednjače poslovna/stručna udruženja i savezi, kao i OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja (po 29%).

Članarinama se najviše finansiraju OCD nastale pre 1989. godine (61%), s 11–20 aktivnih ljudi (55%), i one iz istočne Srbije (54%); zahvaljujući projektima najviše se finansiraju OCD nastale 1990–2000. godine i s preko 20 aktivnih ljudi (po 54%), i čiji su budžeti preko 100.000 evra (67%); volonterski u najvećoj meri rade OCD osnovane od 2010. godine (38%), bez budžeta (49%), sa sedištem u Beogradu (39%); dobrovoljne priloge najčešće dobijaju OCD s budžetom preko 100.000 evra (36%), dok su prihodi od samofinansirajuće aktivnosti najzastupljeniji kod OCD koje su osnovane pre 1989. godine (34%), s preko 20 aktivnih ljudi (38%) i s budžetom preko 100.000 evra (37%). Opštu (institucionalnu) podršku, u najvećem broju, imaju OCD osnovane pre 1989. godine (35%) i s preko 20 aktivnih ljudi (30%).

U proseku, najveće procentualno učešće potiče od finansiranja na osnovu projekata (28%) i članarine (24%), a najmanje od dobrovoljnih priloga (8%) i poklona (2%), ali su velike varijacije između oblasti.

Najveći procenat finansiranja od projekata ostvaruju OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (48%), dok članarine predstavljaju najveći procentualni udeo u finansiranju poslovnih/stručnih udruženja i saveza (47%). Volonterski rad je najzastupljeniji kod OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije (19%), samofinansirajuće aktivnosti su najzastupljenije kod OCD u oblasti životne sredine (16%), dok OCD u oblasti socijalnih usluga u većoj meri nego druge OCD dobijaju opštu (institucionalnu) podršku (23%). Dobrovoljne priloge najčešće dobijaju OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije (10%), a pokloni su najzastupljeniji kod OCD u oblasti zdravstva (5%).

OCD nastale pre 1989. godine procentualno se najviše finansiraju od članarine (27%), u odnosu na one nastale od 2001. do 2009. godine kojima je projektno finansiranje najzastupljenije (35%). Kod OCD čiji je budžet veći od 100.000 evra, najzastupljenije je projektno finansiranje (45%), dok OCD kojima članarina preovlađuje kao način finansiranja najčešće su u kategoriji onih čiji je budžet do 1.000 evra (32%). Što se tiče samofinansiranja, ono je najzastupljenije kod OCD koje nisu imale budžet za 2010. godinu (20%). Najveću institucionalnu podršku imaju OCD nastale pre 1989. godine (20%). Po regionima nema znatnih odstupanja, osim što OCD iz Beograda, u većoj meri nego druge, rade volonterski (18%). Volonterski rad je najmanje zastupljen kao način finansiranja kod OCD u centralnoj Srbiji (8%), kod kojih je, u poređenju s drugim regionima, najveće učešće dobrovoljnih priloga u budžetima organizacija (11%).

Za razliku od prethodna dva grafikona, koji pokazuju načine na koji se sve organizacije finansiraju, ovaj i sledeći grafikon daju informacije o tome koji su IZVORI finansiranja, odnosno KO sve finansira OCD.

Pored samofinansiranja koje, u proseku, navodi 61% organizacija, među finansijerima se najčešće pojavljuje lokalna uprava (42%), a zatim domaće donatorske organizacije i poslovni sektor (21% i 17%).

Samofinansiranje je najzastupljenije među poslovnim/stručnim udruženjima i savezima (82%), dok je lokalna uprava najčešći finansijer OCD koje se bave socijalnim uslugama (61%). Međunarodne donatorske organizacije najviše finansiraju OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (45%), a ministarstva i građani najviše finansiraju OCD koje se bave socijalnim uslugama (27%, 16%).

Samofinansiranje kao izvor finansiranja u najvećoj meri navode OCD s budžetom do 1.000 evra (71%). Lokalna uprava u najvećoj meri finansira OCD nastale pre 1989. godine (57%), s budžetom između 1.001 i 20.000 evra (50%), s teritorije centralne Srbije (51%), a najmanje finansira OCD osnovane 2010. godine i kasnije (28%) i OCD na teritoriji Beograda (28%). I domaće i međunarodne donatorske organizacije najviše finansiraju OCD nastale 1990–2000.g. (25% i 24%), s preko 20 aktivno angažovanih ljudi (36% i 28%) i one čiji su budžeti bili preko 100.000 evra (36% i 49%). Domaći donatori su najprisutniji među OCD u regionu istočne Srbije (27%), dok su međunarodni najprisutniji u Beogradu (23%). Ministarstva se navode najčešće kao finansijeri kod OCD nastalih pre 1989. godine (22%), s preko 20 aktivnih ljudi (22%), budžetom preko 100.000 evra (33%) i kojih je najviše na teritoriji Beograda (22%), a najmanje iz regiona Vojvodine (9%).

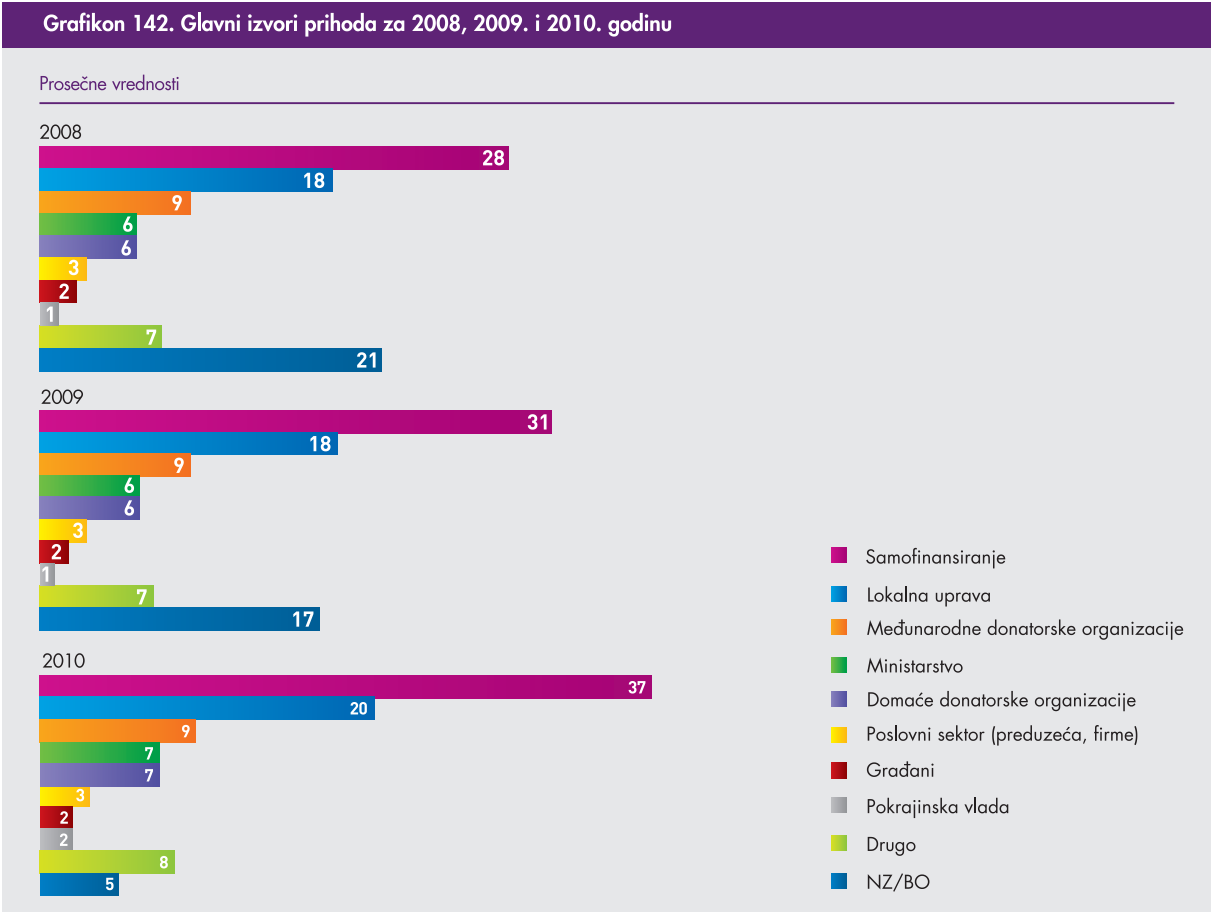

U proseku, najveće procentualno učešće potiče od samofinansiranja (44%), finansiranja od strane lokalne uprave (20%) i finansiranja od strane međunarodnih donatora (9%), ali postoje velike razlike između različitih oblasti.

Učešće samofinansiranja najveće je kod poslovnih/stručnih udruženja i saveza (67%), a najmanji kod OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (26%), kod kojih je procentualno najprisutnije finansiranje iz međunarodnih donatorskih organizacija (34%). Sredstva iz lokalne uprave u najvećem procentu koriste OCD koje pružaju socijalne usluge (32%), a one su ujedno najveći korisnici sredstava ministarstava (13%) u odnosu na ostale oblasti. Iako je poslovni sektor ukupno u malom procentu prisutan u finansiranju OCD (6%), većina tih sredstava namenjena je poslovnim/stručnim udruženjima i savezima (11%).

Udeo različitih izvora finansiranja varira i u odnosu na neke druge parametre: samofinansiranje je najzastupljenije u budžetu novih OCD (55%), s do pet aktivnih ljudi (48%), OCD bez budžeta (61%), i koje se nalaze u regionu zapadne Srbije (55%). Sredstva lokalne uprave, inače druga po zastupljenosti, u najvećoj meri koriste najstarije OCD (31%), u poređenju sa OCD nastalim posle 2010. godine (13%); udeo sredstava lokalne uprave najveći je kod OCD čiji je budžet bio od 1.001 do 5.000 evra (26%) i kod OCD iz istočne Srbije (26%); sredstva od međunarodnih donatorskih organizacija, iako ne predstavljaju najveći udeo, ipak znatno učestvuju u budžetu organizacija osnovanih od 1990. do 2000. godine (14%), kod OCD s preko 20 aktivnih ljudi (14%), s budžetom preko 100.000 evra (30%) kod kojih čine i najveći udeo u budžetu organizacije, kao i kod OCD na teritoriji Beograda (14%). Ministarstva se pojavljuju kao značajan izvor finansiranja kod OCD s budžetom preko 100.000 evra (13%), a u najmanjoj meri je ovaj izvor zastupljen kod OCD iz Vojvodine (4%).

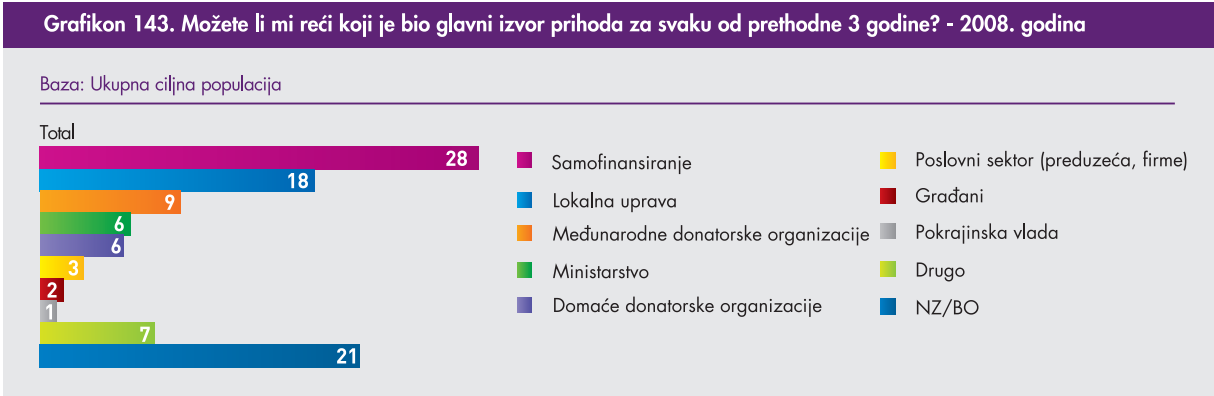
Izvori finansiranja u prethodne tri godine

U poslednje tri godine u proseku nije bilo promena u pogledu izvora prihoda. Najveće procentualno učešće u poslednje tri godine poticalo je od samofinansiranja, finansiranja od strane lokalne uprave i finansiranja od strane međunarodnih donatora, s tim što se primećuje trend povećanja učešća samofinansiranja (sa 28% na 37%), kao i slabiji trend povećanja finansiranja od strane lokalne uprave (sa 18% na 20%). Finansiranje od strane međunarodnih donatorskih organizacija u sve tri godine je ostalo isto (9%), mada su OCD koje se bave zakonom,

javnim zastupanjem i politikom povećale sredstva iz ovih izvora (sa 29% na 36%), za razliku od poslovnih/stručnih udruženja i saveza, kod kojih se ovaj izvor finansiranja u ove tri godine smanjio (sa 4% na 1%).

Primećuje se da što je budžet manji, porast učešća samofinansiranja je veći, tako da su OCD koje nisu imale budžet taj udeo više nego udvostručile (sa 21% na 50%), dok su OCD s budžetom preko 100.000 evra imale najmanji porast ovog načina finansiranja (sa 18% na 22%). Regionalno gledano, najveći porast samofinansiranja uočava se kod OCD s teritorije zapadne Srbije (s 36% na 49%). Sredstva lokalne uprave su u poslednje tri godine u nešto većoj meri počele da koriste OCD nastale od 2001. do 2009. godine (s 15% na 19%), OCD s budžetom od 1.001 do 5.000 evra (s 22% na 26%) i OCD s teritorije Vojvodine (23–27%) i Beograda (10–14%), dok je udeo korišćenja tih sredstava nešto opao među OCD u regionu zapadne i jugoistočne Srbije (s 21% na 18%). Veoma blagi porast udela finansiranja od međunarodnih donatorskih organizacija u poslednje tri godine beleže samo OCD s teritorije Beograda (12–14%).

Upadljive su razlike u izvorima finansiranja između oblasti: samofinansiranje je bio glavni izvor prihoda kod svih, a u najvećoj meri poslovnim/stručnim udruženjima i savezima (48%), osim kod OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (11%), kojima je glavni izvor finansiranja bio u međunarodnim donatorskim organizacijama (29%) i OCD koje se bave socijalnim uslugama, kojima je glavni izvor prihoda poticao iz sredstava lokalne uprave (29%). Te godine organizacijama je samofinansiranje bilo glavni izvor prihoda bez obzira na vreme osnivanja, broj aktivnih ljudi i region, izuzev kod OCD čiji je budžet za 2010. godinu bio preko 100.000 evra, kojima su glavni izvor finansiranja bili međunarodni donatori (37%).

Izvori finansiranja u okviru oblasti nisu se menjali u 2009. godini u odnosu na 2008. Jedina značajna razlika u odnosu na 2008. godinu jeste što su međunarodne donatorske organizacije bile glavni vid finansiranja i kod OCD čiji je budžet za 2010. godinu bio između 20.001–100.000 evra (24%).

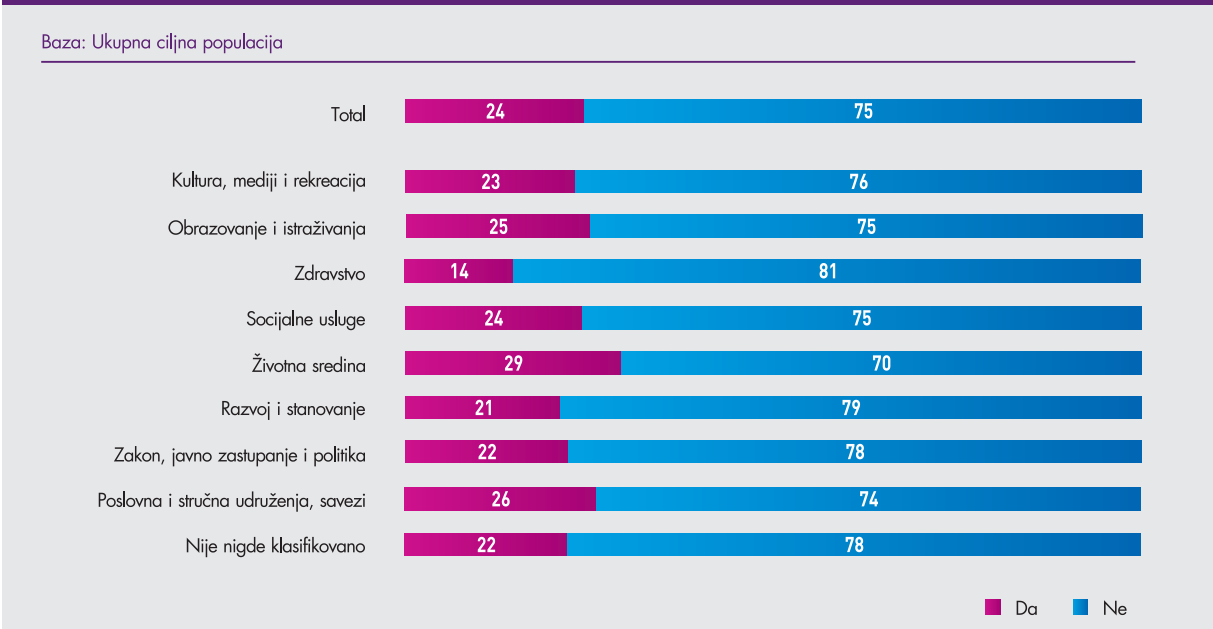
Grafikon 145. Možete li mi reći koji je bio glavni izvor prihoda za svaku od prethodne 3 godine? - 2010. godina

Struktura izvora finansiranja unutar oblasti konstantna je od 2008. do 2010. godine, s tim što se u ovoj godini udeo samofinansiranja povećao kod svih OCD.

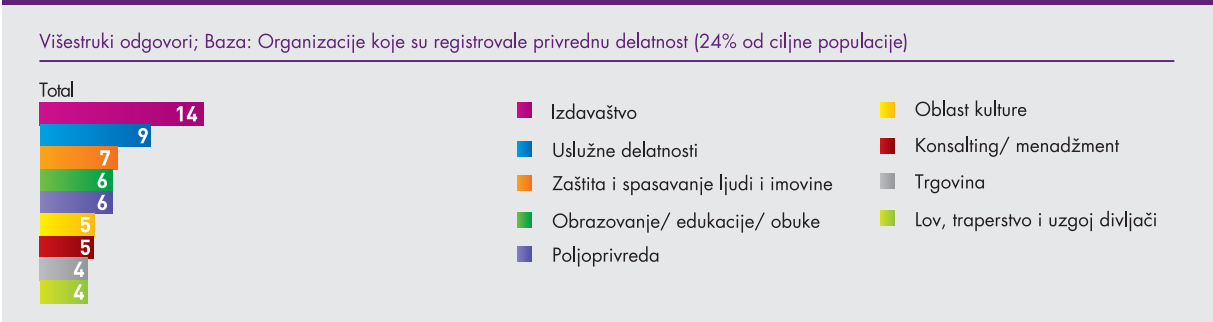
Privredna delatnost OCD

Grafikon 146. Da li je Vaše udruženje registrovalo privrednu delatnost?

Blizu četvrtine OCD registrovalo je privrednu delatnost (24%). Među njima je najviše OCD koje se bave životnom sredinom (29%), a najmanje onih iz oblasti zdravstva (14%). Gledajući ostale kategorije, privrednu delatnost su u najvećoj meri registrovale OCD nastale pre 1989. godine (33%), najveće OCD (35%) i OCD s budžetima preko 100.000 evra (48%) i OCD s teritorije zapadne Srbije (29%), a najmanje OCD iz jugoistočne Srbije, gde ih je svega 15% registrovalo privrednu delatnost.

Grafikon 147. Koju privrednu delatnost ste registrovali?

Registrovan je niz raznorodnih privrednih delatnosti, u zavisnosti od primarne oblasti delovanja OCD. Najveći broj OCD registrovalo je izdavaštvo kao privrednu delatnost (14%), a slede uslužne delatnosti (9%).

Među OCD koje su registrovale izdavaštvo kao privrednu delatnost, najbrojnije su OCD iz oblasti zdravstva (31%), dok su uslužnu delatnost registrovala najviše poslovna/stručna udruženja i savezi (16%), koja takođe prednjače i u registrovanju obrazovanja/edukacije/obuke kao privredne delatnosti (18%). Zaštitu i spasavanje ljudi i imovine registrovalo je 24% OCD koje se bave socijalnim uslugama, a OCD u oblasti životne sredine prednjače u registraciji poljoprivredne delatnosti (22%).

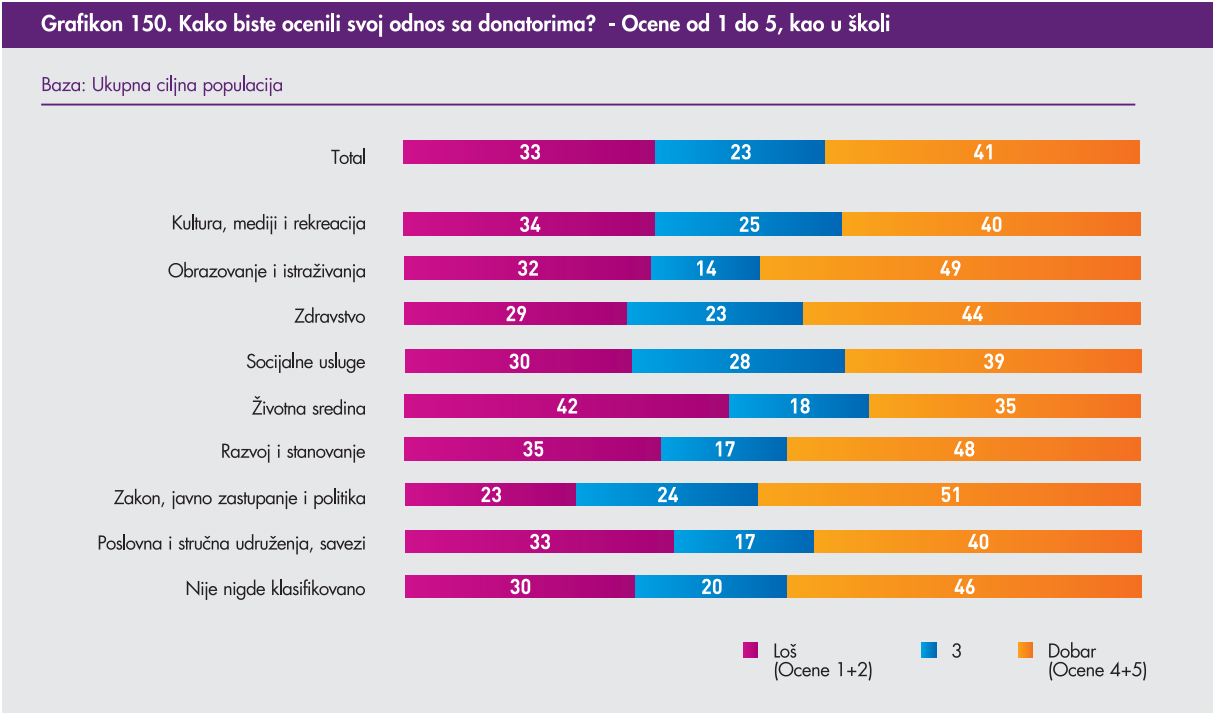
Izdavačku delatnost su u većoj meri registrovale OCD nastale od 2001. do 2009. godine (21%), bez budžeta (29%) i s teritorije Beograda (25%). Uslužne delatnosti su u najvećem procentu registrovale OCD iz regiona zapadne Srbije (29%), dok je zaštita i spasavanje ljudi i imovine najprisutnija kod OCD nastalih pre 1989. godine (18%).

Samo 6% OCD registrovalo je privredno društvo, a među njima je najviše poslovnih i stručnih udruženja i saveza (11%), organizacija koje su nastale pre 1989. godine (10%), s preko 20 aktivnih ljudi (12%) i budžetom većim od 100.000 evra (21%).

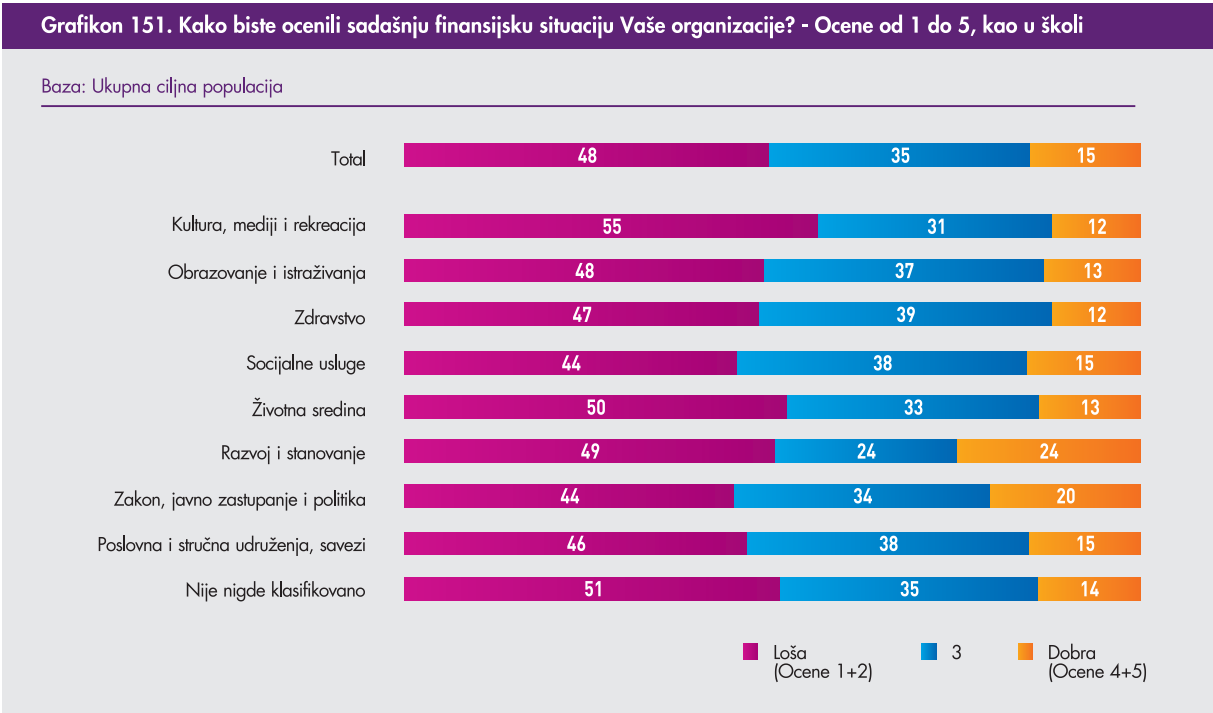

Najčešće su registrovana privredna društva za vršenje uslužne delatnosti i pružanje socijalnih usluga (po 11%), zatim lov, stočarstvo i uzgoj divljači (9%). Među OCD koje su registrovale privredna društva za vršenje uslužne delatnosti, najviše je organizacija koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (50%), a među onima koje su registrovale privredna društva za socijalne usluge, najviše je OCD kojima je to primarna oblast delovanja (36%), dok su organizacije koje se bave životnom sredinom u najvećoj meri registrovale privredna društva koja se bave lovom, stočarstvom i uzgojem divljači (33%). Privredna društva za uslužne delatnosti u najvećoj meri su registrovale OCD osnovane od 1990. do 2000. godine (30%), bez budžeta (38%), s teritorije centralne Srbije (25%). Što se tiče organizacija koje su osnovale privredna društva za socijalne usluge, one su većinom bez budžeta (32%) i sve su na teritoriji Beograda (22%) i Vojvodine (15%). Privredna društva za lov, stočarstvo i uzgoj divljači najviše su registrovale stare organizacije, nastale do 1989. godine. (19%), a regionalno najzastupljenije u jugoistočnoj Srbiji (27%).

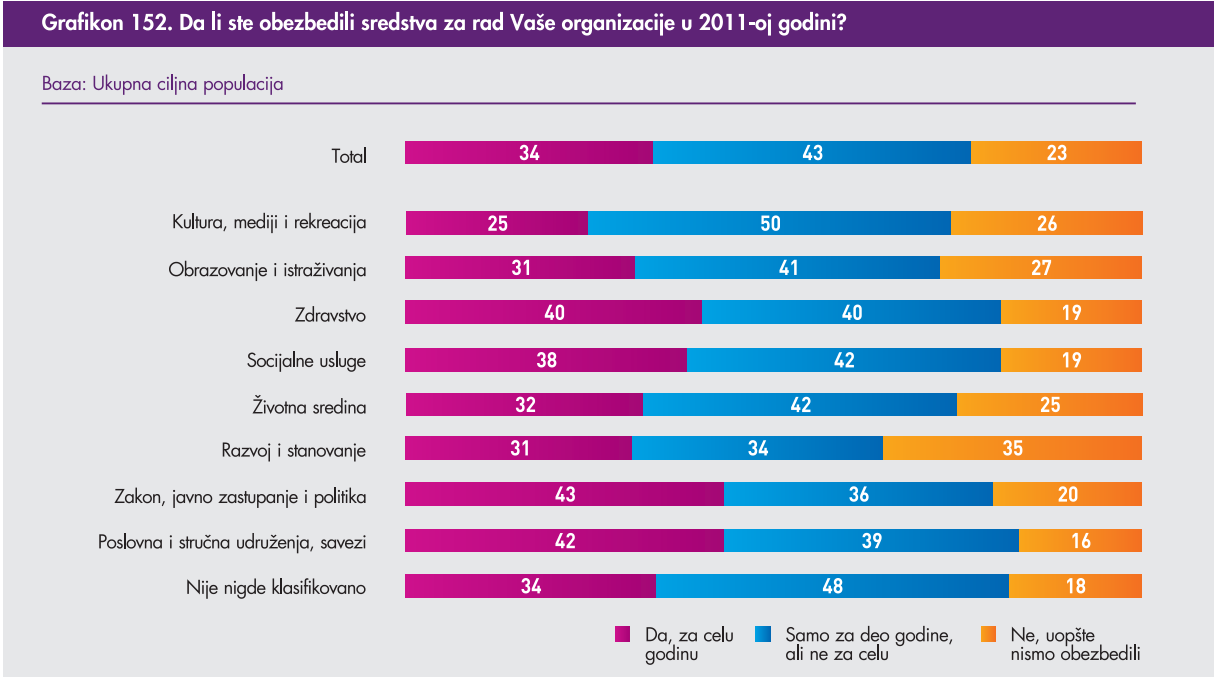

Odnos sa donatorima 41% OCD ocenjuje visokim ocenama, ali oko trećine (33%) daje niske ocene. Najnezadovoljnije odnosom s donatorima jesu organizacije koje se bave životnom sredinom (42%), za razliku od organizacija koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom; one najpozitivnije ocenjuju svoj odnos s donatorima (51%), kao i OCD koje se bave obrazovanjem i istraživanjem (49%). Očekivano, najnezadovoljnije ovim odnosom jesu OCD bez budžeta (52%), nasuprot organizacijama kojima je budžet bio preko 100.000 evra, pa su samim tim ovaj odnos ocenile veoma visoko (59%). Najveće nezadovoljstvo odnosom s donatorima postoji među organizacijama s teritorije zapadne Srbije (47%), dok su OCD iz jugoistočne Srbije najpozitivnije ocenile svoj odnos s donatorima (51%).

Ocena finansijske situacije sopstvene organizacije

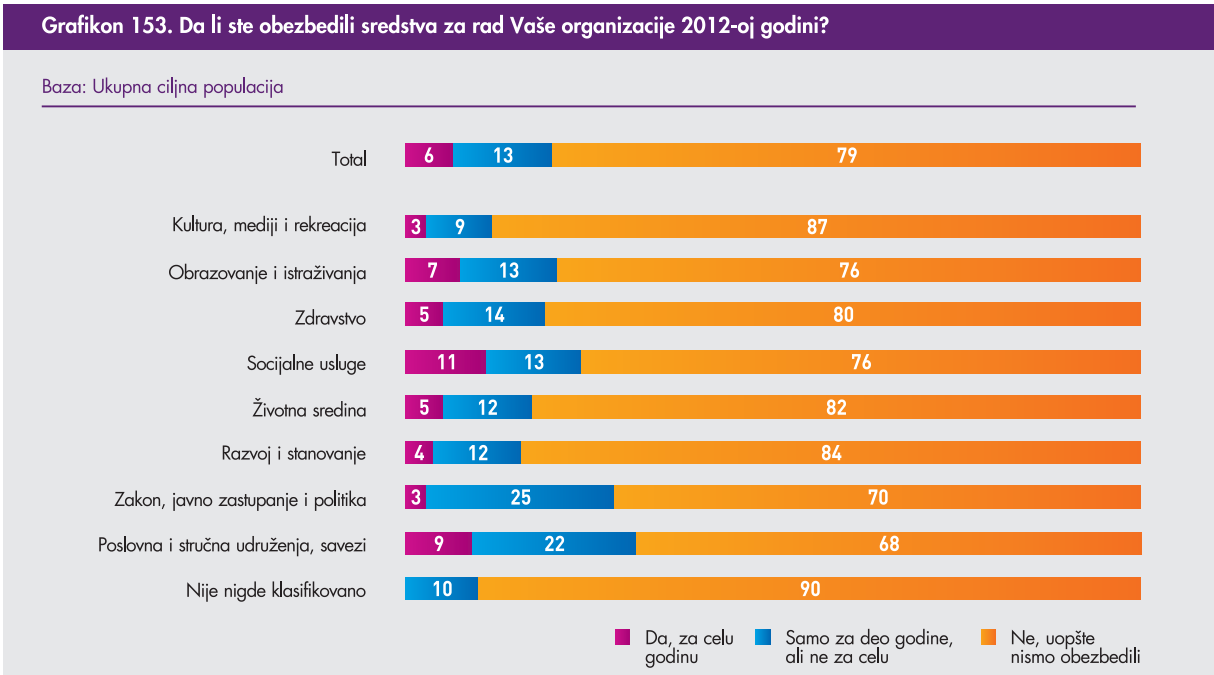

Finansijsku situaciju svoje organizacije 48% OCD ocenjuje kao lošu, a samo 15% kao dobru. Među najnezadovoljnijima su organizacije koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom (55%), dok svoju finansijsku situaciju najbolje ocenjuju OCD koje se bave razvojem i stanovanjem (24%). Među najnezadovoljnijima su OCD s malim brojem aktivnih ljudi (61%), bez budžeta (64%) i iz Beograda (54%) dok su, naravno, svojom finansijskom situacijom najzadovoljnije OCD s budžetom preko 100.000 evra (35%).

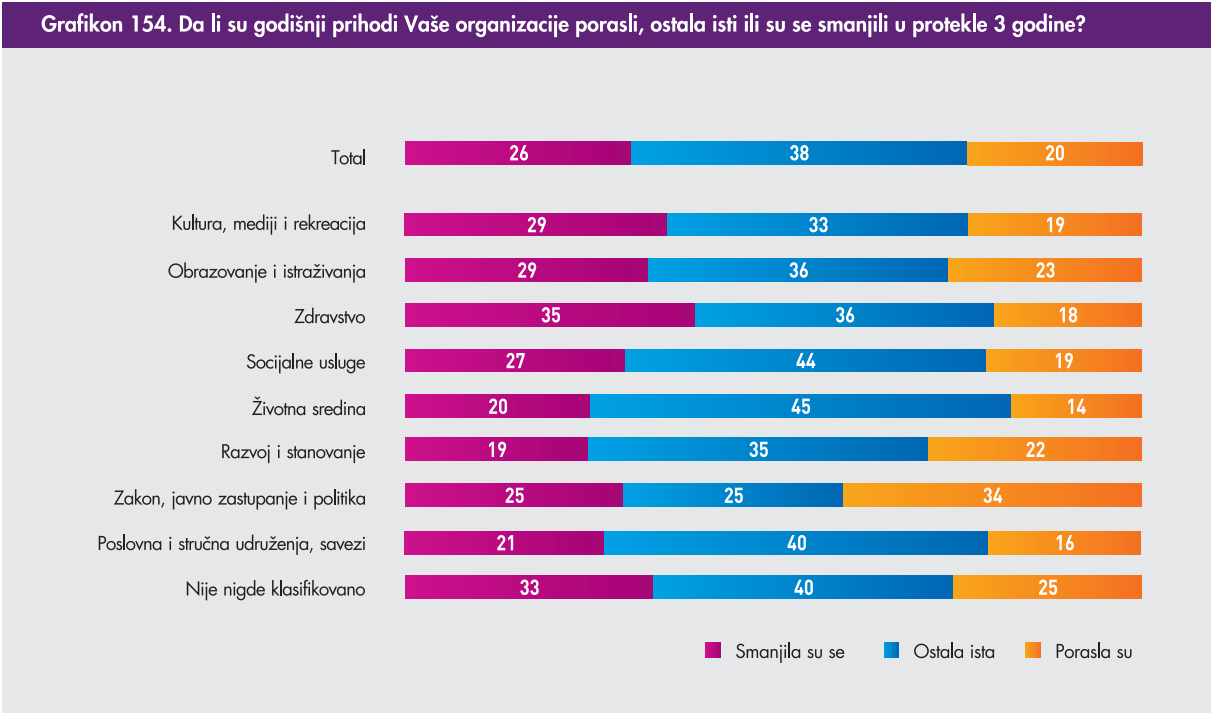

Samo 34% OCD obezbedilo je sredstva za rad za celu 2011. godinu, dok svaka peta (23%) uopšte nije obezbedila sredstva (prema podacima iz juna 2011. godine). Među onima koje su obezbedile sredstva za celu godinu najviše je OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (43%), a najmanje OCD u oblasti kulture, medija i rekreacije (25%), koje su u najvećoj meri uspele da obezbede sredstva samo za deo godine (50%). OCD koje se bave razvojem i stanovanjem uglavnom nisu uspele da obezbede sredstva za celu godinu (njih 35%).

Sredstva za celu godinu uspele su da obezbede u najvećoj meri OCD koje su osnovane pre 1989. godine (39%), koje imaju 11–20 ljudi (45%), s budžetom preko 100.000 evra (62%), sa sedištem u zapadnoj Srbiji (42%). Delimično su obezbedile sredstva OCD s budžetom od 1.001 do 5.000 evra (52%) i one iz centralne Srbije (51%). Očekivano, među OCD koje nisu obezbedile sredstva za 2011. godinu najviše je OCD koje su nastale 2010. i 2011. godine (36%), malih OCD (28%) i bez budžeta (49%). Organizacija koje nisu obezbedile sredstva za 2011. godinu najviše je u regionu jugoistočne Srbije (32%).

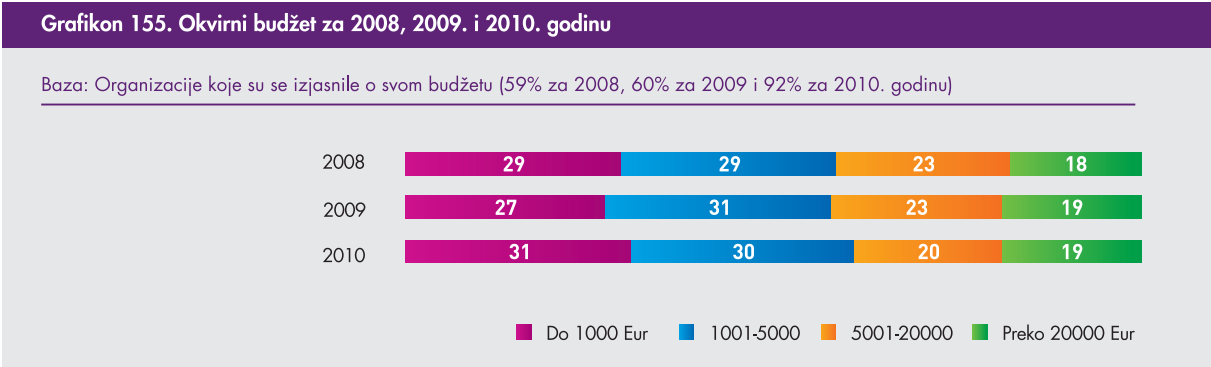

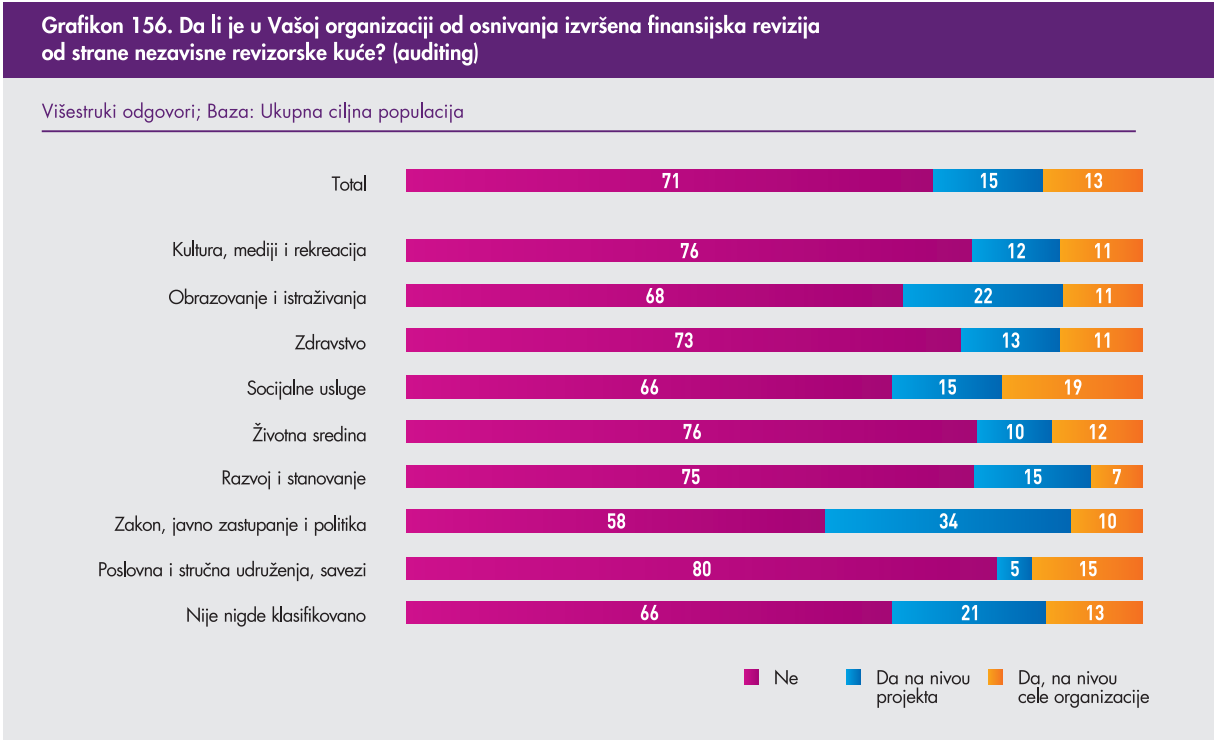
Sredstva za rad za 2012. godinu (prema podacima iz juna 2011) nije obezbedilo 79% OCD, dok je svega 6% to učinilo za celu godinu, a među njima su najuspešnije OCD koje se bave socijalnim uslugama (11%). OCD u oblasti zakona javnog zastupanja i politike u najvećoj meri su obezbedili sredstva za deo godine (25%). Veličina organizacije je neposredno povezana sa obezbeđivanjem sredstava, pa su tako OCD s preko 20 aktivnih ljudi (11%) i s budžetom preko 100.000 evra (18%) u najvećoj meri obezbedile sredstva za celu godinu, kao i za deo godine (21% odnosno 32%). Uopšte nisu obezbedile sredstva najčešće OCD osnovane od 2010. godine, s do pet aktivnih ljudi (87%), bez budžeta (89%), dok po regionu nema razlike među OCD.

Situacija s prihodima u poslednje tri godine različita je u sektoru OCD; najčešće se navodi da je stanje isto (38%), svaka peta OCD (20%) navodi da su im godišnji prihodi porasli, a 26% da su se smanjili. Među onima kojima su prihodi ostali isti, najviše je OCD koje se bave životnom sredinom (45%); među OCD kojima su se prihodi smanjili najviše je OCD koje se bave zdravstvom (35%), a OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom, u najvećoj meri, tvrde da su im prihodi u ovom razdoblju porasli (34%). Na smanjenje dotacija najviše se žale OCD s teritorije Beograda (29%) i Vojvodine (28%), OCD koje su nastale između 1990. i 2000. godine (32%), dok je među onima kojima su prihodi porasli najviše velikih OCD (27%) s budžetima preko 100.000 evra (34%) i OCD iz jugoistočne Srbije (25%).

Na sledećem grafikonu dat je prikaz okvirnih budžeta u prethodne tri godine, iz kojeg se vidi da, u proseku, nema promena u budžetu.

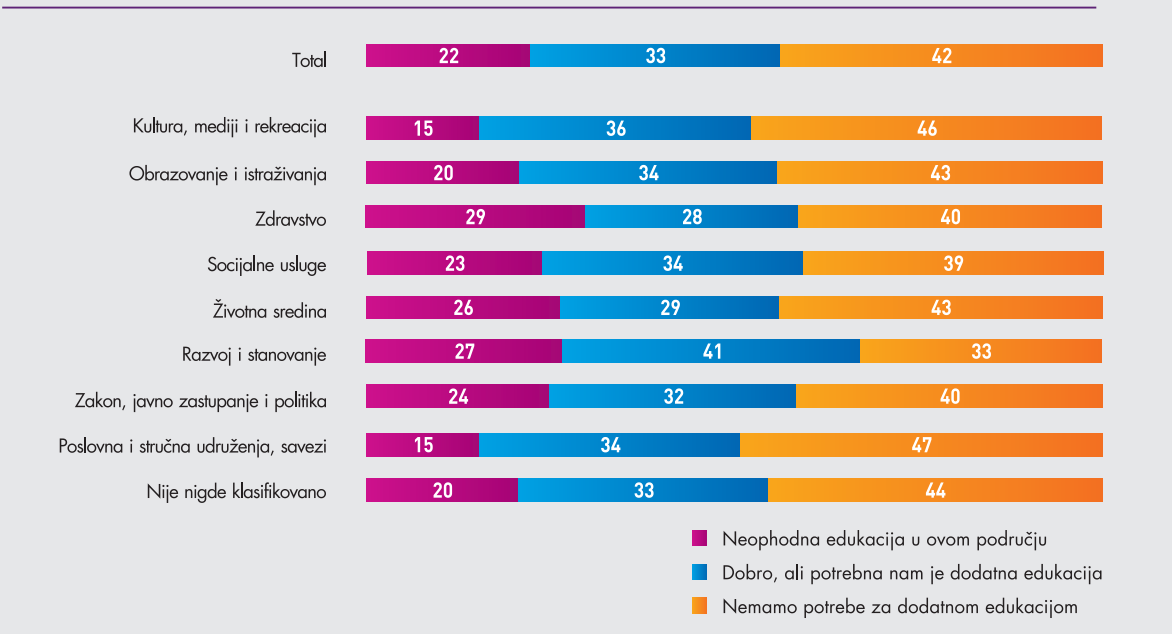
U većini organizacija (71%) nezavisna revizorska kuća nije izvršila finansijsku reviziju od njihovog osnivanja. U 15% OCD se odgovorilo da je bilo finansijskih revizija na nivou projekta, a u 13% slučajeva na nivou cele organizacije.

Među OCD koje su u najvećoj meri imale reviziju na nivou projekta najviše je OCD koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (34%); među OCD koje su imale finansijsku reviziju na nivou cele organizacije najzastupljenije su OCD koje se bave socijalnim uslugama (19%), dok među OCD koje nisu imale reviziju prednjače poslovna/stručna udruženja i savezi (80%).

Očekivano, u najvećem broju finansijsku reviziju nisu imale najnovije, najmanje OCD, kao ni one bez budžeta. Na nivou projekta, nezavisnu reviziju je imalo najviše OCD osnovanih od 1990. do 2000. godine (21%), s preko 20 aktivnih ljudi (22%), s budžetom preko 100.000 evra (41%), a na nivou cele organizacije OCD s budžetom od 20.001 do 100.00 evra (24%), OCD s preko 20 aktivnih ljudi (19%) i koje su nastale pre 1989. godine (25%).

Grafikon 157. Kako biste ocenili stanje u Vašoj organizaciji u pogledu finansijskog menadžmenta (upravljanje-rukovođenja)? Da li vam je potrebna dodatna edukacija?

Baza: Ukupna ciljna populacija

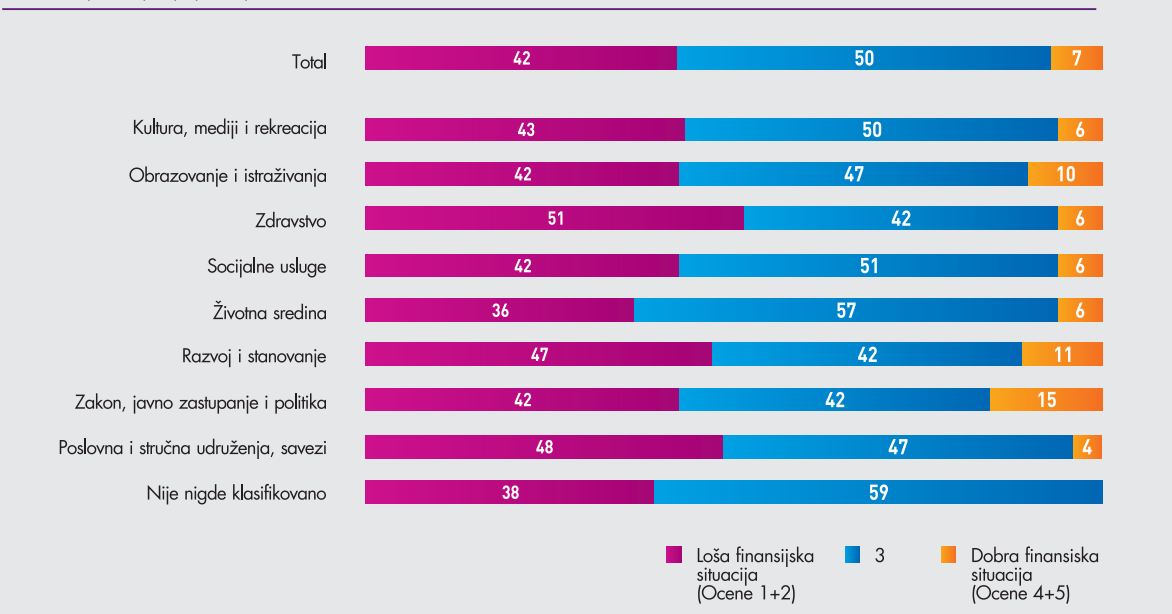

U proseku, većini organizacija (55%) potrebna je bar dodatna edukacija u pogledu finansijskog upravljanja, mada je 42% OCD reklo da nema potrebe za dodatnom edukacijom, a među njima prednjače poslovna/stručna udruženja i savezi (47%). Najviše zagovornika neophodne edukacije ima među OCD iz oblasti zdravstva (29%). Neophodnost edukacije ističe 35% OCD iz jugoistočne Srbije, u većoj meri OCD s budžetom do 1.000 evra (27%) i OCD osnovane od 2001 do 2009. godine (26%). Potrebu za dodatnom edukacijom najviše ističu OCD s preko 20 aktivnih ljudi (46%) i s budžetom preko 100.000 evra (44%). Među OCD koje su se izjasnile da im edukacija nije potrebna najviše je OCD koje su nastale od 1990. do 2000. godine (49%), OCD s 11–20 ljudi (50%), bez budžeta (55%) i u regionu zapadne Srbije (47%).

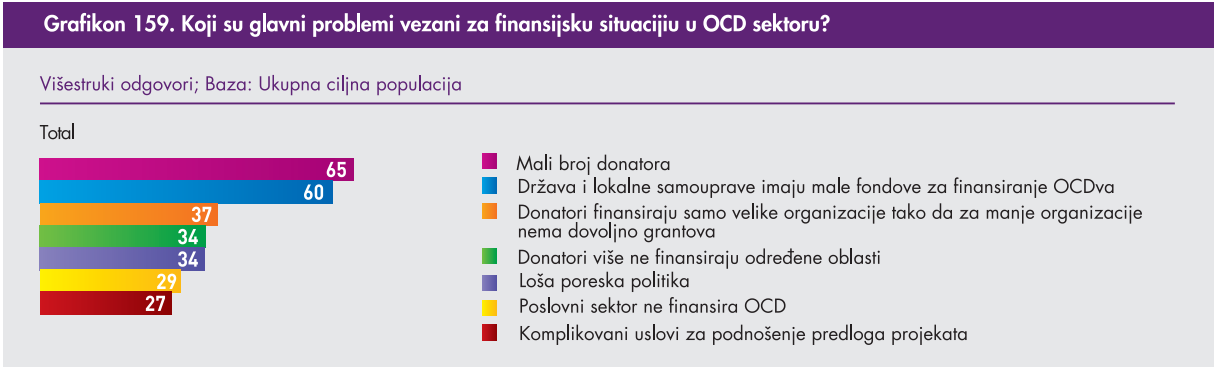
Finansijska situacija u celom sektoru

Grafikon 158. Kako biste, generalno, ocenili sadašnju finansijsku situaciju u čitavom OCD sektoru? - Ocene od 1 do 5, kao u školi

Baza: Ukupna ciljna populacija

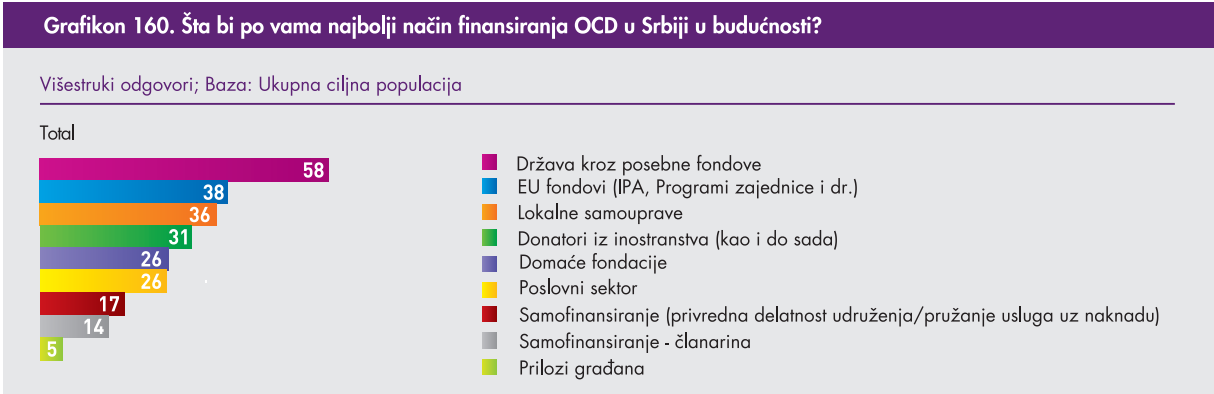

Najčešće OCD finansijsku situaciju u sektoru ocenjuju kao osrednju (50%), odnosno lošu (42%), dok samo 7% smatra da je situacija dobra. Među onima koji situaciju ocenjuju kao lošu najzastupljenije su OCD koje se bave zdravstvom (51%), a među onima koje finansijsku situaciju u sektoru ocenjuju kao dobru najbrojnije su organizacije iz oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (15%). OCD koje situaciju ocenjuju kao lošu najčešće su u kategoriji onih s budžetom do 1.000 evra (50%). Najviše ih je u regionu zapadne Srbije (48%). Među organizacijama koje dobro ocenjuju finansijsku situaciju u sektoru jesu one čiji je budžet preko 100.000 evra (16%).

Većina OCD najveće probleme vidi u malom broju donatora (65%) i malim fondovima države i lokalne samouprave (60%). Na mali broj donatora najviše se žale organizacije koje se bave socijalnim uslugama (70%), dok su državnim fondovima i fondovima lokalne samouprave najnezadovoljnije organizacije koje se bave zdravstvom (74%). Organizacije koje se bave zdravstvom imale su najkritičniji odnos prema velikom broju navedenih problema vezanih za donatorsko finansiranje OCD, uključujući stav da donatori finansiraju samo velike organizacije tako da za manje nema dovoljno grantova (50%), a ujedno su i najnezadovoljnije poreskom politikom (49%), dok OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike u najvećoj meri uočavaju da donatori više ne finansiraju određene oblasti (49%).

Među onima koji problem vide u malom broju donatora najčešće su organizacije s budžetom između 1.001 i 5.000 evra (74%), iz regiona centralne Srbije (71%) i koje su nastale do 1989. godine (68%). Problem nedostatka u fondovima države, odnosno lokalne samouprave najviše prepoznaju OCD iz zapadne (74%) i centralne Srbije (70%). Najveći broj organizacija koje misle da je problem u tome što donatori finansiraju samo velike organizacije jesu, očekivano, OCD s do pet aktivnih ljudi (42%), OCD s budžetom od 5.001 do 20.000 evra (42%) i OCD iz Beograda i jugoistočne Srbije (po 41%). OCD iz Beograda (40%) najčešće misle da donatori više ne finansiraju određene oblasti, dok lošu poresku politiku navode kao problem OCD s preko 20 aktivnih ljudi (44%). O komplikovanim uslovima za podnošenje predloga projekata najčešće govore OCD iz istočne Srbije (34%) i Beograda (33%).

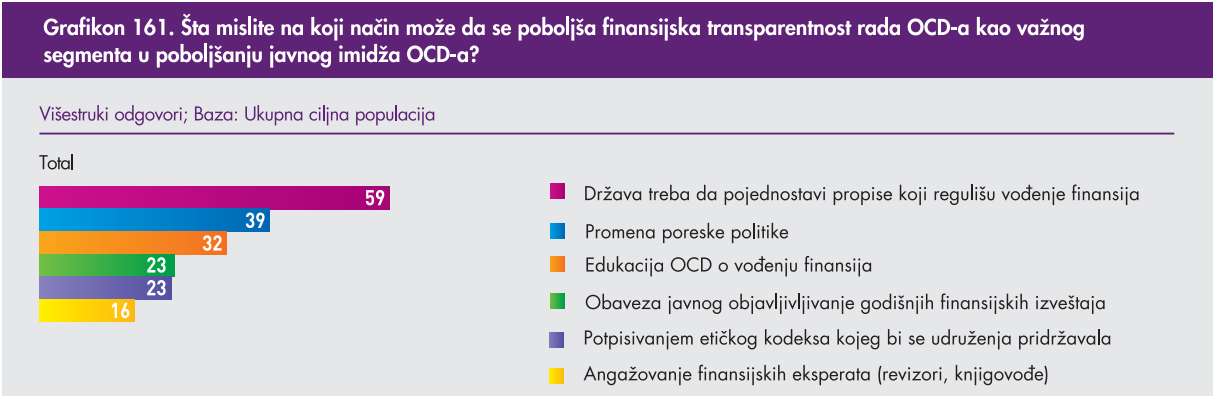

Većina OCD smatra da bi najbolji način finansiranja bilo finansiranje iz države preko posebnih fondova (58%), zatim iz fondova Evropske unije (38%), lokalne samouprave (36%) i od donatora iz inostranstva (31%).

OCD koje nisu nigde klasifikovane najčešće (67%), a poslovna/stručna udruženja i savezi najređe (53%) smatraju da u budućnosti država treba da finansira sektor OCD u Srbiji kroz posebne fondove. Očekivanja od fondova Evropske unije najviše imaju OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (54%), a najmanje OCD u oblasti socijalnih usluga (31%) i životne sredine (32%). Suprotna očekivanja su

iskazana u odnosu na lokalnu samoupravu, pa tako najviše u smislu finansiranja od njih očekuju OCD u oblasti socijalnih usluga (42%), a najmanje OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (25%), dok one, istovremeno, više od drugih OCD smatraju da bi sektor OCD trebalo da finansiraju donatori iz inostranstva (40%). Poslovna/stručna udruženja i savezi smatraju da bi sektor trebalo da se najviše finansira kroz samofinansiranje, odnosno članarine (28%).

Stavovi po pitanju finansiranja OCD od strane države kroz posebne fondove su nepodeljeni. Primećuju se razlike u odnosu na finansiranje iz fondova Evropske unije, pa tako OCD osnovane pre 1989. godine u svega 26% slučajeva misle da je to najbolji način finansiranja sektora OCD u Srbiji u budućnosti i čak 44% OCD osnovanih od 1990. do 2000. godine; po regionima to najčešće misle OCD iz jugoistočne Srbije (55%) i svega 28% OCD iz centralne Srbije. Očekivanje od lokalne samouprave u najvećoj meri imaju OCD osnovane pre 1989. godine (44%), kao i OCD iz centralne i istočne Srbije (po 43%), a najmanje OCD s budžetom preko 100.000 evra (25%). Najveće očekivanje od donatora iz inostranstva imaju OCD iz jugoistočne Srbije (49%). Finansiranje iz poslovnog sektora najčešće pominju OCD bez budžeta (34%) i OCD iz Beograda (32%), a samofinansiranje (privredna delatnost, pružanje usluga), najviše pominju OCD iz zapadne Srbije (26%).

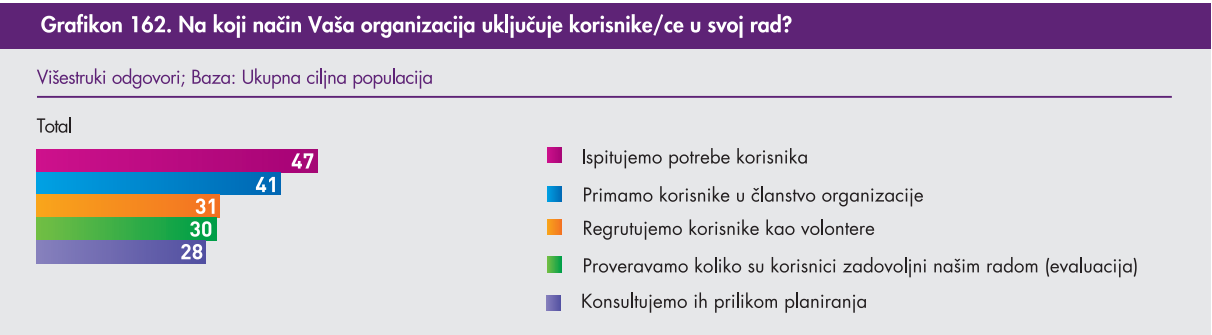
Kao način da se poboljša finansijska transparentnost rada sektora 59% OCD navodi pojednostavljenje propisa za vođenje finansija, 39% promenu poreske politike, a 32% edukaciju OCD u vođenju finansija.

OCD koje nisu nigde klasifikovane prednjače u stavovima da država treba da pojednostavi propise za vođenje finansija (65%), da promeni poresku politiku (51%) i da OCD treba da potpišu etički kodeks kog bi se pridržavale (34%). Ove organizacije, istovremeno, u najmanjoj meri misle da je za vođenje finansija potrebna edukacija (17%). OCD u oblasti razvoja i stanovanja, kao i OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike najzastupljenije su u mišljenju da se finansijska transparentnost OCD može poboljšati edukacijom OCD u vođenju finansija (po 48%); ove poslednje prednjače i u stavu da se to može postići uvođenjem obaveze objavljivanja godišnjih finansijskih izveštaja (32%) i angažovanjem finansijskih eksperata (24%).

Razlike među OCD primećuju se u odnosu na promenu poreske politike kao načina poboljšanja finansijske transparentnosti OCD, pa ovaj predlog najčešće daju OCD s preko 20 aktivnih ljudi (49%) i OCD iz Beograda (45%); edukaciju u vođenju finansija u najmanjem broju predlažu OCD osnovane pre 1989. godine (23%), s preko 20 aktivnih ljudi (26%), a u najvećem broju OCD osnovane 2010. godine i kasnije (38%), s do pet aktivnih ljudi (38%), s budžetom do 1.000 evra i iz jugoistočne Srbije (po 39%). Obavezno javno objavljivanje godišnjih finansijskih izveštaja najčešće predlažu OCD s budžetom od 20.001 do 100.000 evra (31%), a najređe OCD iz Vojvodine (17%). Potpisivanje etičkog kodeksa sugerišu najviše OCD osnovane od 2001. do 2009. godine (26%), a najmanje OCD iz istočne Srbije (12%), koje u većem broju nego druge OCD predlažu angažovanje finansijskih eksperata (25%).

Uključenost zajednice – korisnika – u rad OCD

Uključenost korisnika u rad organizacije

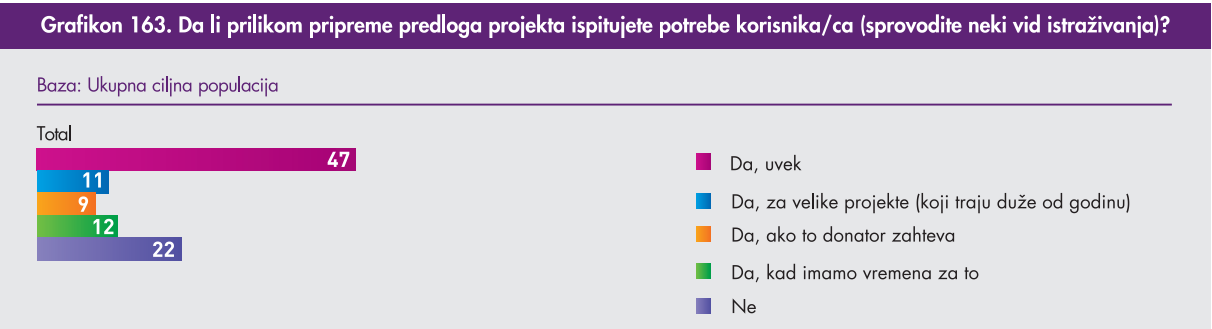

Da bi uključile korisnike u svoj rad, OCD najčešće ispituju potrebe korisnika (47%) i primaju korisnike u svoje članstvo (41%), u nešto manjoj meri angažuju korisnike kao volontere (31%) i proveravaju koliko su korisnici zadovoljni njihovim radom (30%), dok ih najmanje konsultuju prilikom planiranja (28%).

Potrebe korisnika u najvećoj meri ispituju organizacije koje nisu nigde klasifikovane (69%), zatim one koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (64%), dok to najmanje rade stručna udruženja (32%). Primanje korisnika u članstvo najzastupljenije je među organizacijama koje se bave razvojem i stanovanjem (46%), obrazovanjem i istraživanjem i zdravstvom (po 43%), a najmanje među onima koje nisu nigde klasifikovane (30%). Angažovanje korisnika kao volontera najzastupljenije je kod organizacija koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (42%), a to najmanje rade stručna udruženja (16%). Stručna udruženja više od drugih OCD proveravaju koliko su korisnici zadovoljni njihovim radom (42%), dok to najmanje rade organizacije za životnu sredinu i razvoj i stanovanje (po 23%). Konsultovanje korisnika prilikom planiranja u najvećoj meri sprovode organizacije koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (43%), a najmanje OCD u oblasti razvoja i stanovanja (24%).

Ispitivanje potreba korisnika najčešće je kod najnovijih organizacija (51%), kod OCD s najvećim brojem aktivnih ljudi u organizaciji (46%), odnosno s najvećim budžetom (56%). Po regionima, u jugoistočnoj Srbiji se potrebe korisnika najviše ispituju (55%), a u istočnoj Srbiji najmanje (34%). Primanje korisnika u članstvo je manje-više ujednačeno po svim osnovama, s tim da starije organizacije primaju u članstvo u većoj meri (47%) nego druge. U istočnoj i jugoistočnoj Srbiji posebno je izraženo primanje korisnika u članstvo organizacije (55% odnosno 51%). U pogledu angažovanja korisnika kao volontera nema znatnih razlika među organizacijama. Organizacije osnovane do 1989. godine manje se nego novije OCD bave evaluacijom korisnika (23%), dok to najviše rade organizacije iz Beograda (38%) i one s budžetom od 5.001 do 20.000 evra (39%). Konsultovanje prilikom planiranja najprisutnije je kod organizacija s budžetom preko 100.000 evra (47%), sa organizacijama iz Beograda (34%), dok to nije slučaj sa organizacijama osnovanim do 1989. godine koje u svega 21% slučajeva konsultuju korisnike prilikom planiranja, kao i u onim iz istočne Srbije (17%).

Ispitivanje potreba korisnika

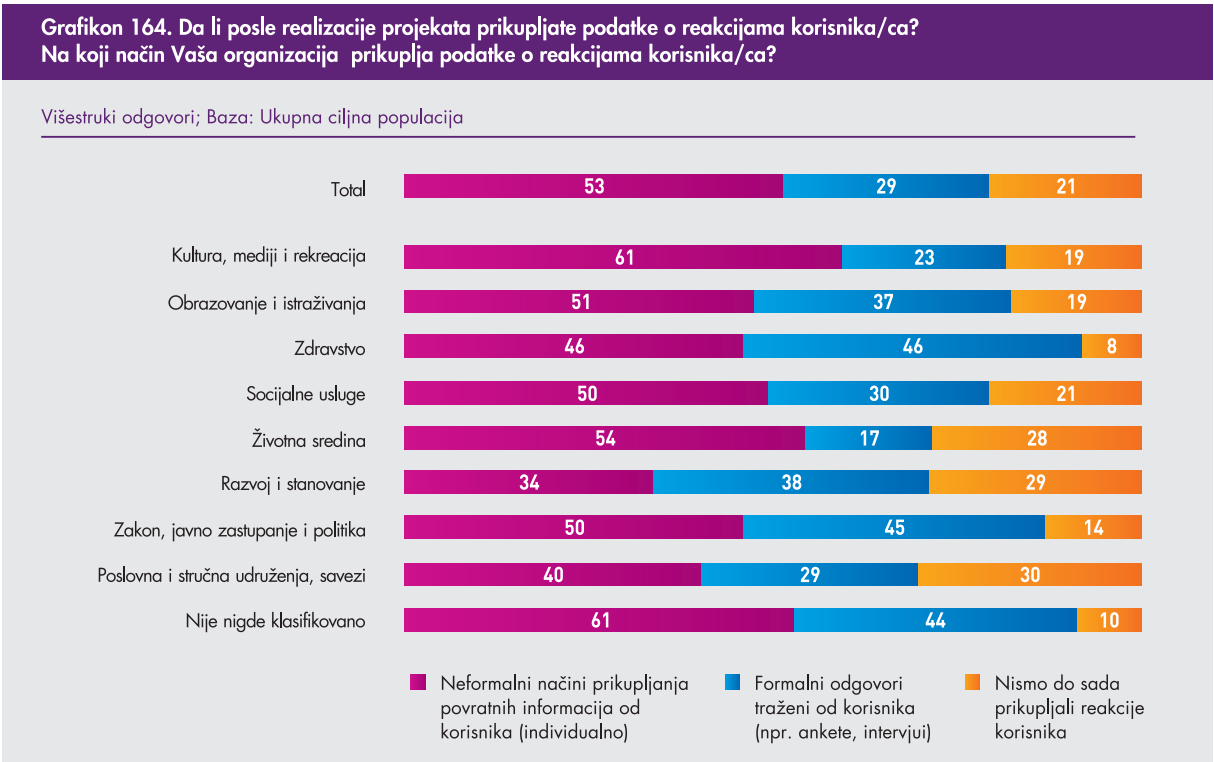

Oko polovine OCD (47%) uvek ispituju potrebe korisnika prilikom pripreme predloga projekata, a svaka peta (22%) to ne čini nikad.

Organizacije koje se bave zdravstvom (56%), socijalnim uslugama (55%) i zakonom, javnim zastupanjem i politikom (54%) u najvećoj meri prilikom pripreme predloga projekta praktikuju ispitivanje potreba korisnika, dok to najređe rade OCD u oblasti životne sredine (39%). Poslovna/stručna udruženja i savezi u najvećem broju (32%) uopšte ne ispituju potrebe korisnika prilikom pripreme predloga projekata.

Nema znatnih odstupanja među OCD kada je u pitanju ispitivanje potreba korisnika kao uobičajeno. Ispitivanje potreba korisnika za velike projekte (koji traju duže od godinu dana) najmanje je prisutno kod organizacija koje su osnovane do 1989. godine (7%), a najviše kod OCD osnovanih od 1990. do 2000. godine (15%), najmanje je prisutno kod OCD s 11–20 ljudi (9%), a najviše je učestalo kod OCD s preko 20 aktivnih ljudi (19%); po regionima, ovaj vid ispitivanja potreba korisnika najmanje koriste OCD iz centralne Srbije (6%), a najviše iz Beograda (14%). Organizacije koje prilikom pripreme predloga projekta uopšte ne ispituju potrebe korisnika u najvećoj meri su organizacije s budžetom do 1.000 evra (30%), koje imaju do pet aktivnih ljudi i iz zapadne Srbije (po 26%).

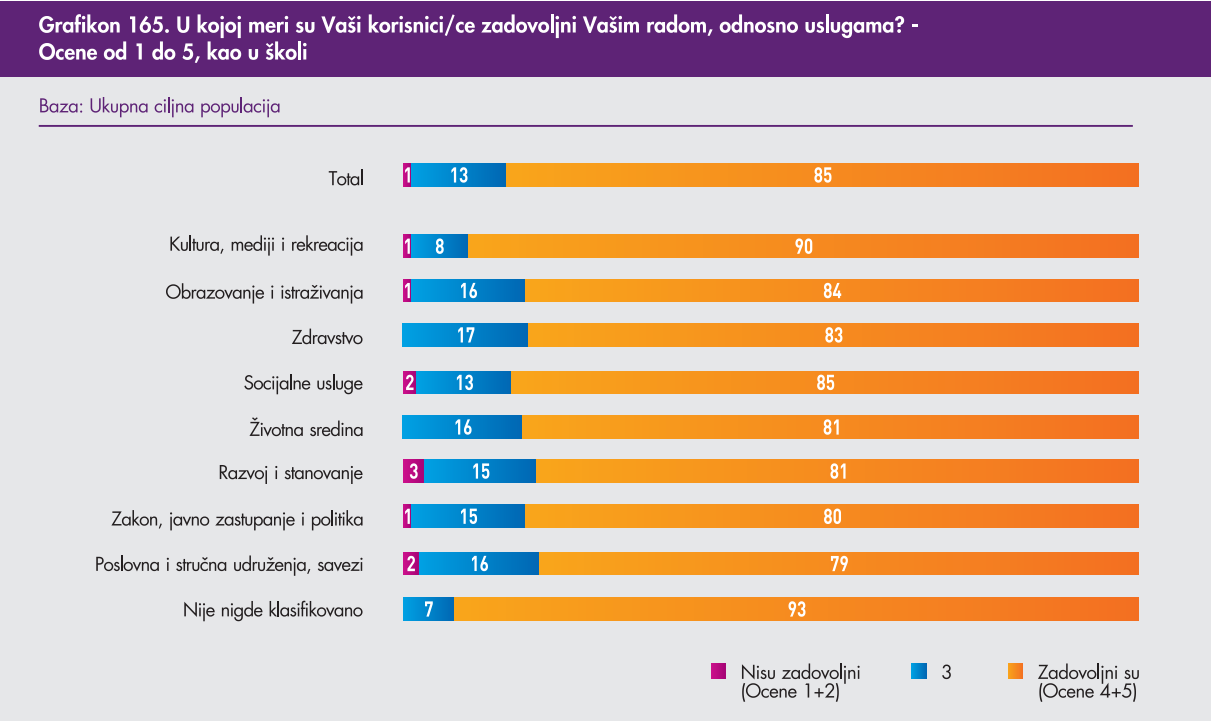
Prikupljanje povratnih informacija od korisnika

Većina OCD (53%) po realizaciji projekata prikuplja nezvanične informacije od korisnika, a nešto manje od trećine (29%) to čini formalno, dok svaka peta (21%) nije običavala prikupljanje reakcije korisnika. Velike su razlike među oblastima delovanja, pa tako neformalni način prikupljanja povratnih informacija od korisnika najviše primenjuju organizacije koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom i OCD koje nisu nigde klasifikovane (po 61%), dok to najmanje rade OCD u oblasti razvoja i stanovanja (34%). Formalne odgovore iz ankete ili intervjua najviše koriste organizacije koje se bave zdravstvom (46%) i zakonom, javnim zastupanjem i politikom (45%), a najmanje OCD u oblasti životne sredine (17%). Poslovna/stručna udruženja i savezi u većoj meri (30%) nego druge OCD uopšte nisu prikupljale reakcije korisnika.

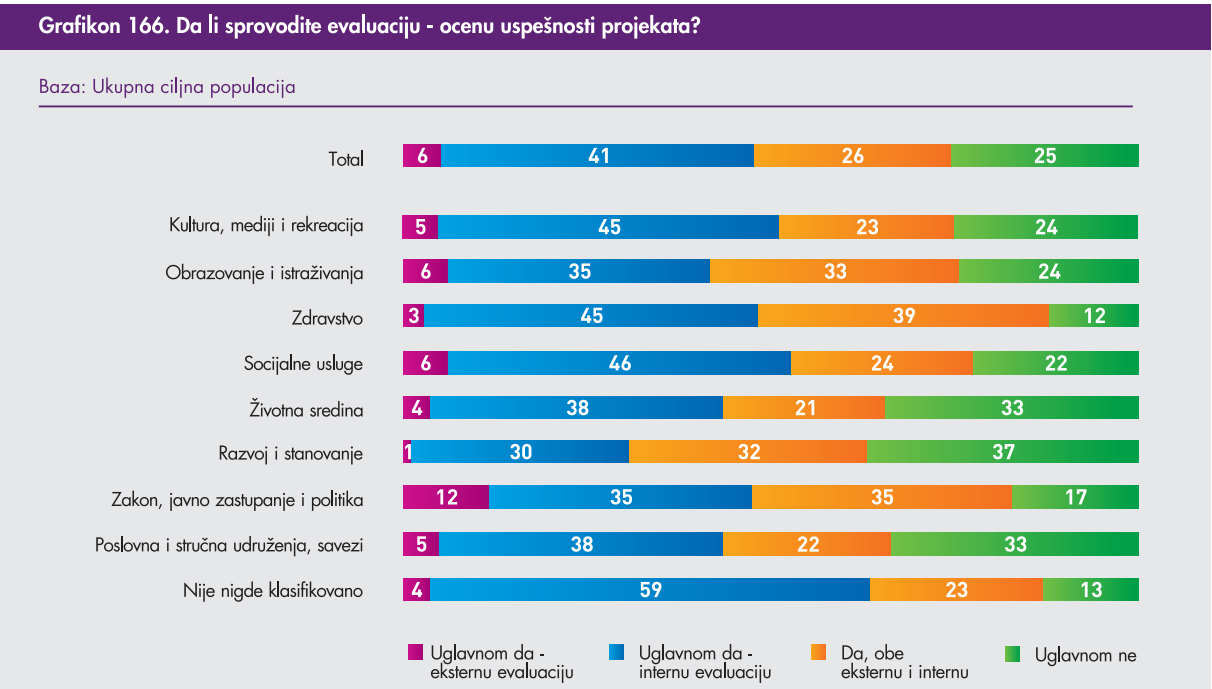
Neformalne načine prikupljanja povratnih informacija od korisnika u najvećoj meri koriste OCD osnovane pre 1989. godine (58%), OCD s preko 20 aktivnih ljudi (59%), iz Vojvodine (57%) i s budžetom od 1.001. do 5.000 evra (57%), dok taj način najmanje koriste organizacije iz zapadne Srbije (33%). Formalne odgovore iz ankete ili intervjua najviše koriste organizacije osnovane od 1990. do 2000. godine (36%), s preko 20 aktivnih ljudi (39%), koje imaju budžet preko 100.000 evra (44%) i one iz Beograda (36%). Organizacije koje dosad nisu prikupljale reakcije korisnika jesu, očekivano, novoosnovane OCD (28%) i one bez budžeta (34%), zatim organizacije iz zapadne Srbije (28%).

Zadovoljstvo korisnika radom/uslugama organizacije

Većina OCD (85%) ocenjuje zadovoljstvo korisnika visokim ocenama (iako je svega 29% saopštilo da ima formalne procene zadovoljstva klijenata, a 21% da nema nikakve). Najveći procenat (93%) organizacija koje nisu klasifikovane smatra da su korisnici zadovoljni njihovim uslugama, dok isto to misli 79% poslovnih/stručnih udruženja i saveza, pri čemu nema znatnijih razlika među organizacijama, po ostalim parametrima.

Ocena uspešnosti projekata

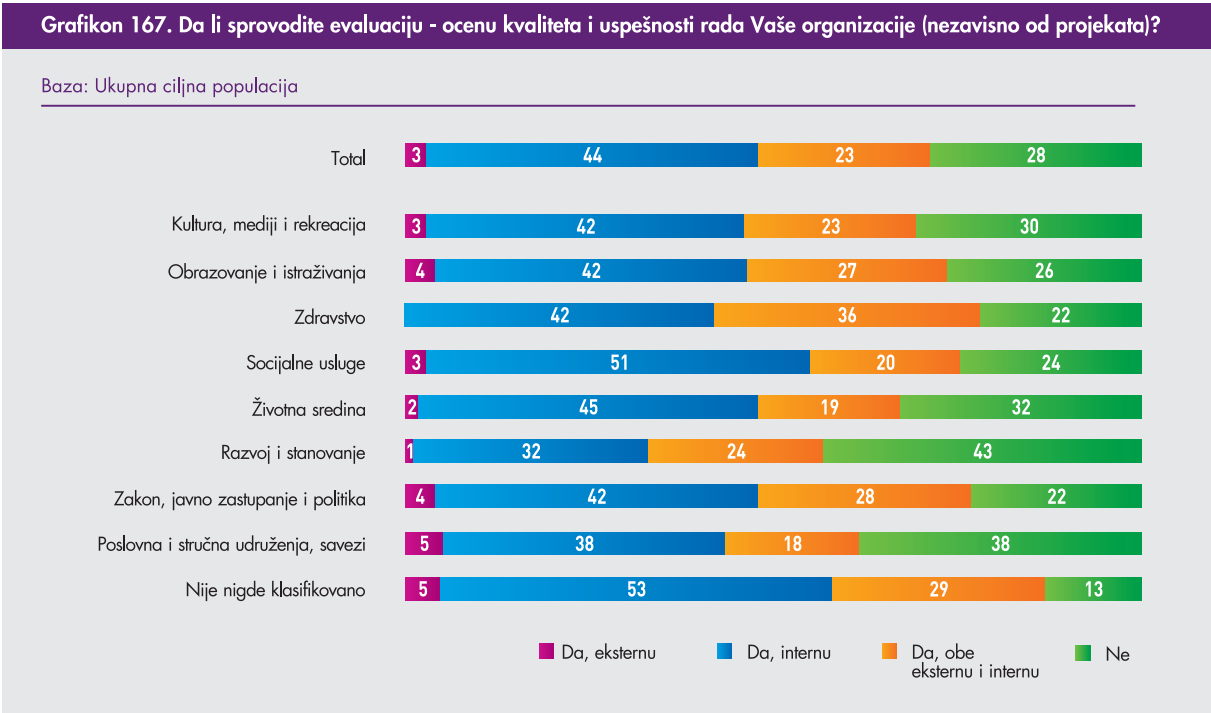

Oko 73% OCD sprovodi ocenu uspešnosti svojih projekata, OCD najčešće sprovode samo internu evaluaciju uspešnosti projekata (41%), a 6% eksternu evaluaciju; nešto manje od trećine sprovodi eksternu i internu evaluaciju (26%), a 25% uglavnom ne sprovodi nikakvu evaluaciju.

OCD koje se bave zdravstvom u najvećoj meri sprovode neki vid evaluacije projekata (87%), dok najčešće ne sprovode evaluaciju projekata OCD u oblasti razvoja i stanovanja (37%), kao i OCD u oblasti životne sredine i poslovna/stručna udruženja i savezi (po 33%).

Internu, eksternu ili oba tipa ocene uspešnosti projekata najčešće sprovode OCD s budžetom preko 100.000 evra (90%), kao i OCD s preko 20 aktivnih ljudi (86%). Po regionima, u najvećem broju evaluaciju projekata sprovode OCD iz Beograda (78%), a najmanje iz zapadne Srbije (61%).

Ocena uspešnosti organizacije

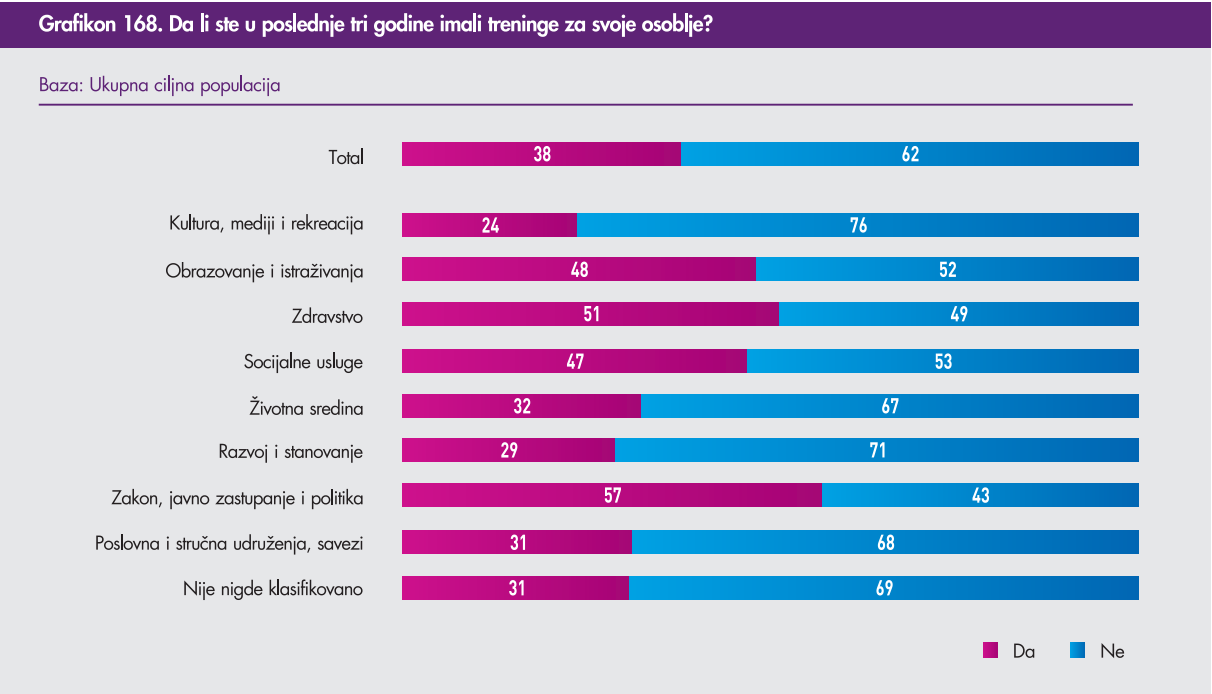
Većina OCD (70%) sprovodi neki vid ocene uspešnosti rada organizacije, najčešće samo internu ocenu uspešnosti organizacije, nezavisno od projekata (44%), 23% i eksternu i internu, 3% samo eksternu, a 28% ne sprovodi nikakvu evaluaciju.

OCD u oblasti zdravstva prednjače u sprovođenju evaluacije organizacije (78%), dok OCD u oblasti razvoja i stanovanja u najvećoj meri ne sprovode evaluaciju organizacije (43%).

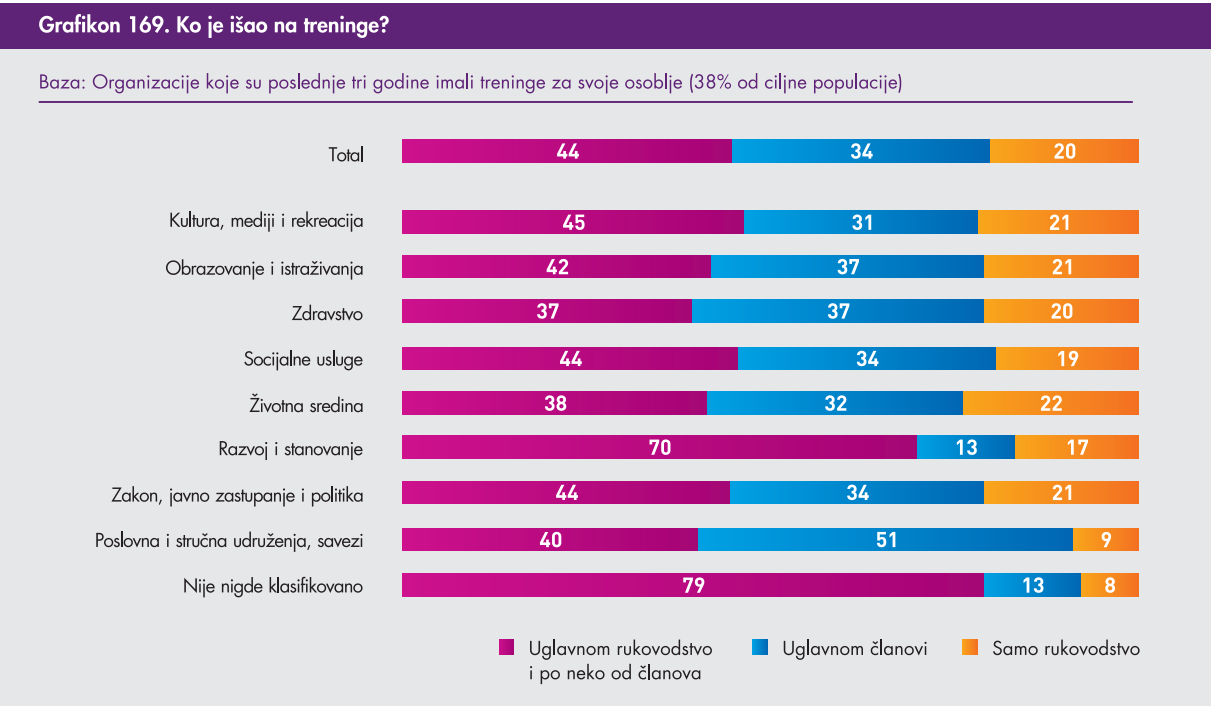
Ocenu uspešnosti organizacije najčešće sprovode organizacije s budžetom preko 100.000 evra (82%) i s preko 20 aktivnih ljudi (81%), dok najmanje ocenjuju uspešnost svoje organizacije OCD iz zapadne Srbije (59%).

Obučenost kadra koji radi u OCD

Pohađanje obuka do sada

Većina OCD (62%) u poslednje tri godine nije imala obuke za osoblje. Obuku za svoje zaposlene najviše su realizovale organizacije iz oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (57%), a najmanje organizacije koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom (24%); čak 76% nije imalo nikakav oblik obuke. Nema znatnijih razlika među OCD izuzev u odnosu na veličinu budžeta, pa su tako OCD bez budžeta u najmanjoj meri imale obuke za svoje osoblje (21%), a najviše su imale OCD s budžetom preko 100.000 evra (54%).

Među OCD koje su imale obuke, one su u najvećem broju slučajeva bile namenjene rukovodstvu i nekom od članova (44%), u 34% OCD uglavnom članovima, a samo rukovodstvu u 20% slučajeva.

OCD koje nisu nigde klasifikovane (79%), kao i organizacije u oblasti razvoja i stanovanja (70%), najčešće uključuju u obuku i rukovodstvo i članove. Poslovna/stručna udruženja i savezi u većoj meri edukuju svoje članstvo (51%), dok OCD u oblasti životne sredine, nešto više nego druge OCD, šalju na obuke pretežno rukovodstvo (22%).

U najvećoj meri, na obuke ide rukovodstvo i neko od članova kod organizacija osnovanih od 1990. do 2000. godine (51%), s preko 20 aktivnih ljudi (56%), s budžetom od 5.001 do 20.000 evra (56%) i iz zapadne Srbije (59%); uglavnom članstvo edukuju organizacije bez budžeta (43%) i one iz istočne Srbije (40%).

Na obuke uglavnom ide samo rukovodstvo kod organizacija koje imaju do pet aktivnih članova (29%), kao i kod organizacija s budžetom do 1.000 evra (27%) i iz Vojvodine (27%), dok najmanje obuka ima rukovodstvo iz OCD u zapadnoj i centralnoj Srbiji (po 9%).

Oblasti/teme obuka – osnovni nivo

Oblast obuka na osnovnom nivou znatno varira u zavisnosti od primarne oblasti OCD, ali u proseku, najčešće se tiču pisanja predloga projekata (35%), zatim timskog rada i liderstva (32%) i strateškog planiranja (28%), dok su najmanje organizovane obuke iz oblasti evropskih integracija (10%) i prikupljanja sredstava (9%).

Obuke za pisanje projekata najviše su imale one OCD koje nigde nisu klasifikovane (79%), a najmanje OCD u oblasti životne sredine (23%). Takođe, OCD koje nisu nigde klasifikovane u najvećoj meri su imale obuku iz timskog rada i liderstva (62%), kao i OCD u oblasti zdravstva (55%), dok je strateško planiranje bilo najčešća tema kod OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja (44%). OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike prednjače u učešću u obukama na teme lobiranja i zastupanja (36%), medijskih umeća i veština odnosa s javnošću (30%), monitoringa i evaluacije (26%) i ljudskih i manjinskih prava (23%).

Pohađanje obuke na temu pisanja predloga projekata varira po svim parametrima: od 21% kod najstarijih do 45% kod najnovijih OCD; od 40% kod OCD s do pet aktivnih ljudi do 16% kod OCD s preko 20 aktivnih ljudi; od 29% kod OCD bez budžeta do 41% kod OCD s preko 100.000 evra; od 24% u istočnoj Srbiji do 42% u zapadnoj Srbiji.

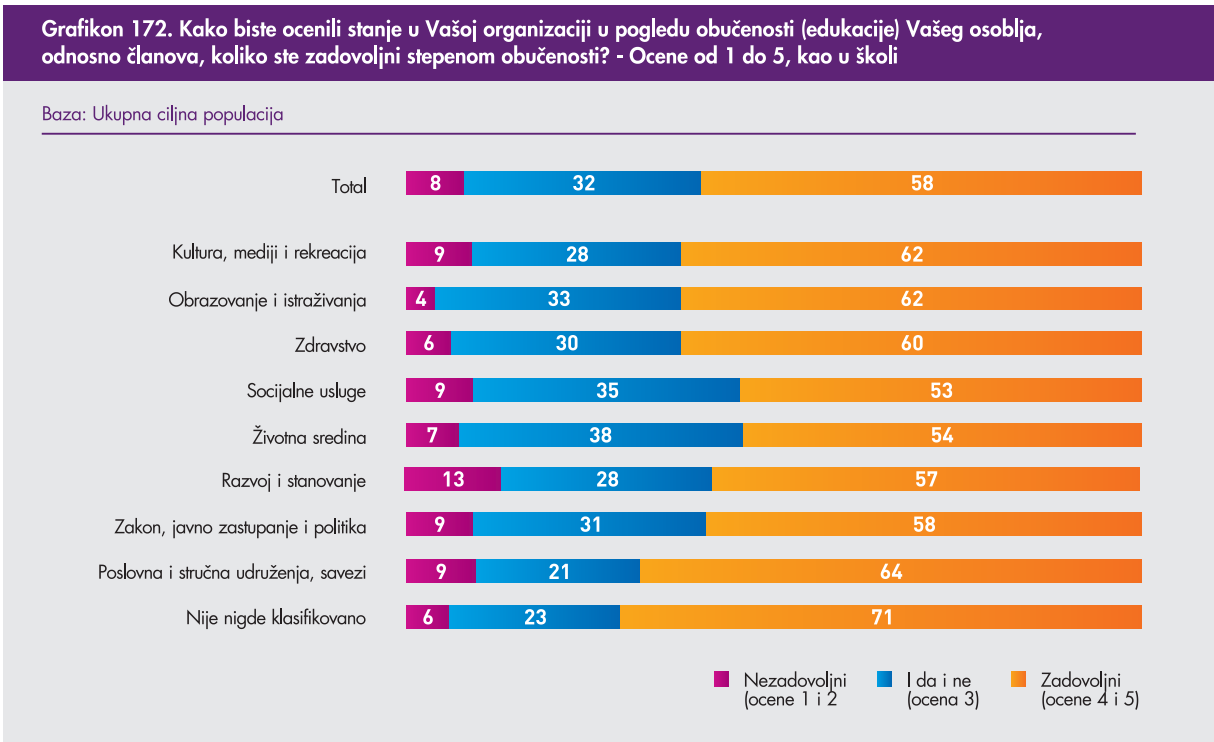
O timskom radu i liderstvu najmanje se edukuju OCD osnovane pre 1989. godine (25%), s preko 20 aktivnih ljudi (24%) i iz Beograda (24%), a najviše one iz zapadne Srbije (46%). Strateško planiranje kao temu najmanje su pohađale OCD osnovane pre 1989. godine (19%), i s budžetom do 1.000 evra (19%), a najviše OCD s budžetom preko 100.000 evra (41%) i iz zapadne Srbije (40%). Lobiranje i zastupanje je najmanje zastupljeno kao tema kod OCD iz istočne Srbije (9%) i kod OCD osnovanih pre 1989. godine (11%), a najviše kod OCD iz zapadne Srbije (37%). Obuka u finansijskom upravljanju na osnovnom nivou najmanje su imale, opet, OCD iz istočne Srbije (9%), a najviše OCD iz centralne Srbije (33%), kao i OCD s budžetom preko 100.000 evra (34%). OCD s budžetom preko 100.000 evra uopšte su imale više obuka od svih drugih OCD na teme korišćenja interneta i društvenih mreža (32%), monitoringa i evaluacije (25%), međusektorske saradnje (22%) i ljudskih i manjinskih prava (24%).

I oblast obuka na višem nivou znatno varira u zavisnosti od primarne oblasti OCD, ali kao i u slučaju obuka na osnovnom nivou, u proseku se najčešće tiču pisanja predloga projekata (22%). OCD čija su primarna oblast delovanja zakoni, javno zastupanje i politika izdvajaju se od proseka po učešću na obuci višeg nivoa, bez obzira na temu: pisanje predloga projekata (39%), upravljanje projektima (33%), timski rad i liderstvo (35%), lobiranje i zastupanje (35%), evropske integracije (24%), ljudska i manjinska prava (24%), medijske i veštine odnosa s javnošću (16%), društvene mreže (15%). OCD u oblasti kulture, medija i rekreacija najmanje su učestvovala u obuci na temu finansijskog upravljanja i lobiranja i zastupanja (po 3%), odnosno međusektorske saradnje (1%), dok su organizacije za životnu sredinu najmanje učestvovala na obukama za trenere (3%), na obukama o korišćenju interneta i društvenih mreža (2%), kao i medijskih i veština odnosa s javnošću (1%).

Starije organizacije, osnovane do 1989. godine, kao i one s do pet aktivnih ljudi, u proseku najmanje učestvuju u obuci višeg nivoa, bez obzira na temu, dok OCD s budžetom od 20.001 do 100.000 evra i one s budžetom preko 100.000 evra prednjače u obuci na višem nivou, u većini tema. Organizacije u jugoistočnoj Srbiji izdvajaju se većim učešćem na obukama višeg nivoa za pisanje predloga projekata (38%) i upravljanje projektima (34%), dok OCD iz zapadne Srbije prednjače u obuci iz strateškog planiranja i timskog rada i liderstva (po 27%).

Zadovoljstvo stepenom obučenosti

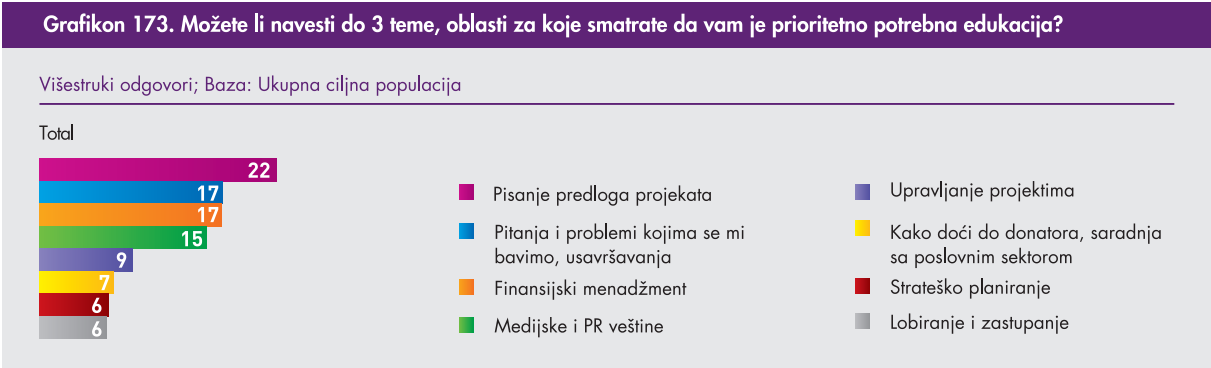

Većina OCD (58%) zadovoljna je stepenom obučenosti osoblja i članova, a samo 8% je nezadovoljno.

OCD koje nigde nisu klasifikovane (71%) i poslovna/stručna udruženja i savezi (64%) u najvećem broju su zadovoljne stepenom edukovanosti članova za razliku od organizacija koje se bave životnom sredinom i socijalnim uslugama, zadovoljnih stepenom edukovanosti u 54%, odnosno 53% slučajeva.

Organizacije s budžetom preko 100.000 evra u najvećem procentu su zadovoljne stepenom edukovanosti svojih članova (70%), kao i OCD iz Beograda (66%), za razliku od OCD s budžetom do 1.000 evra (49%) i iz jugoistočne Srbije (46%), koje su manje zadovoljne.

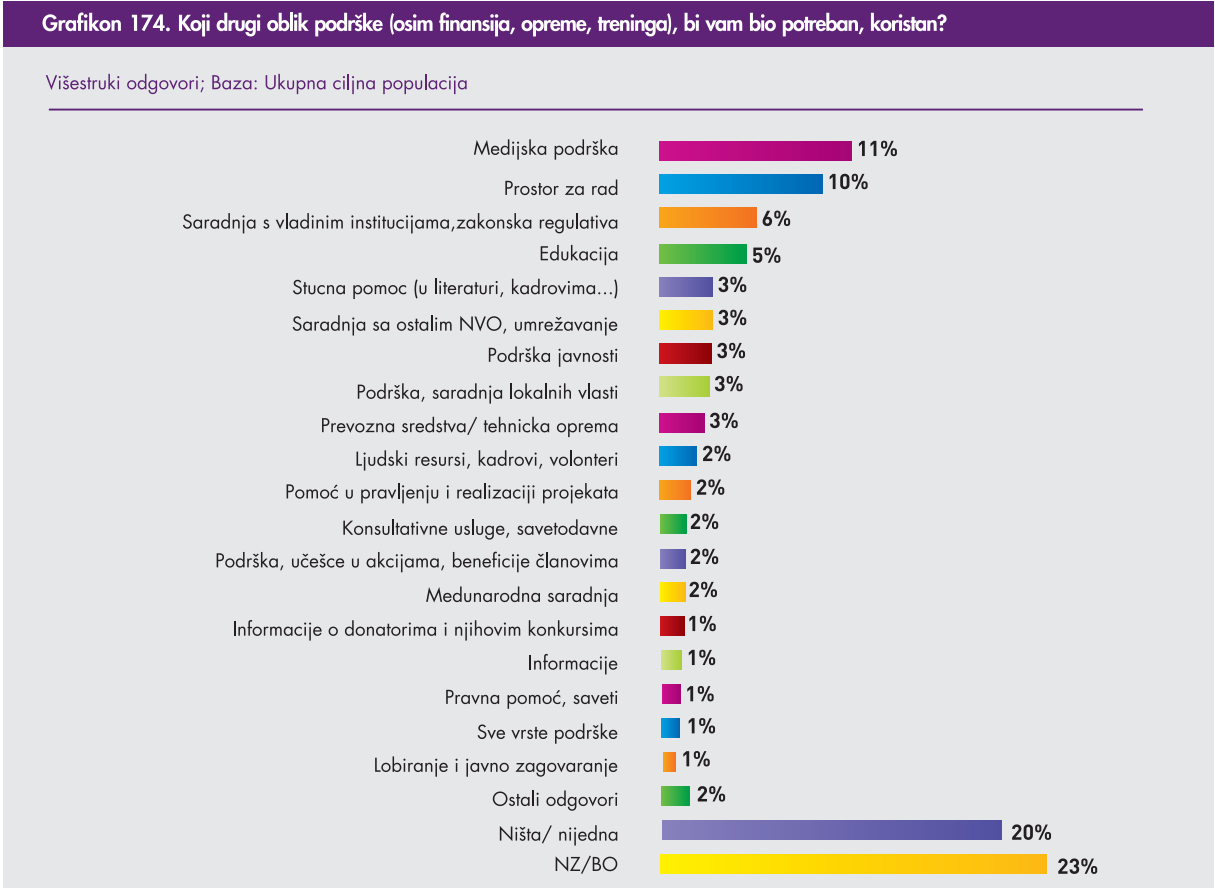
Prioritetne potrebe za edukacijom

Prioritetne teme u kojima je potrebna edukacija variraju u okviru oblasti, ali u proseku to je najčešće pisanje predloga projekata (22%). Zatim slede pitanja i problemi kojim se organizacije bave/usavršavanje (17%) i finansijski menadžment (17%).

Organizacije koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom u svega 8% slučajeva smatraju da im je potrebno usavršavanje, i da im je više nego drugima potrebna edukacija o finansijskom menadžmentu (20%), strateškom planiranju (13%), oblasti pravne regulative (11%), evropskih integracija (10%) i prikupljanja sredstava (8%). Edukacije u vezi s medijima i odnosima s javnošću najpotrebnije su organizacijama koje nisu nigde klasifikovane (23%), kao i organizacijama koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom (20%), a najmanje onima koje se bave životnom sredinom i razvojem i stanovanjem (po 10%).

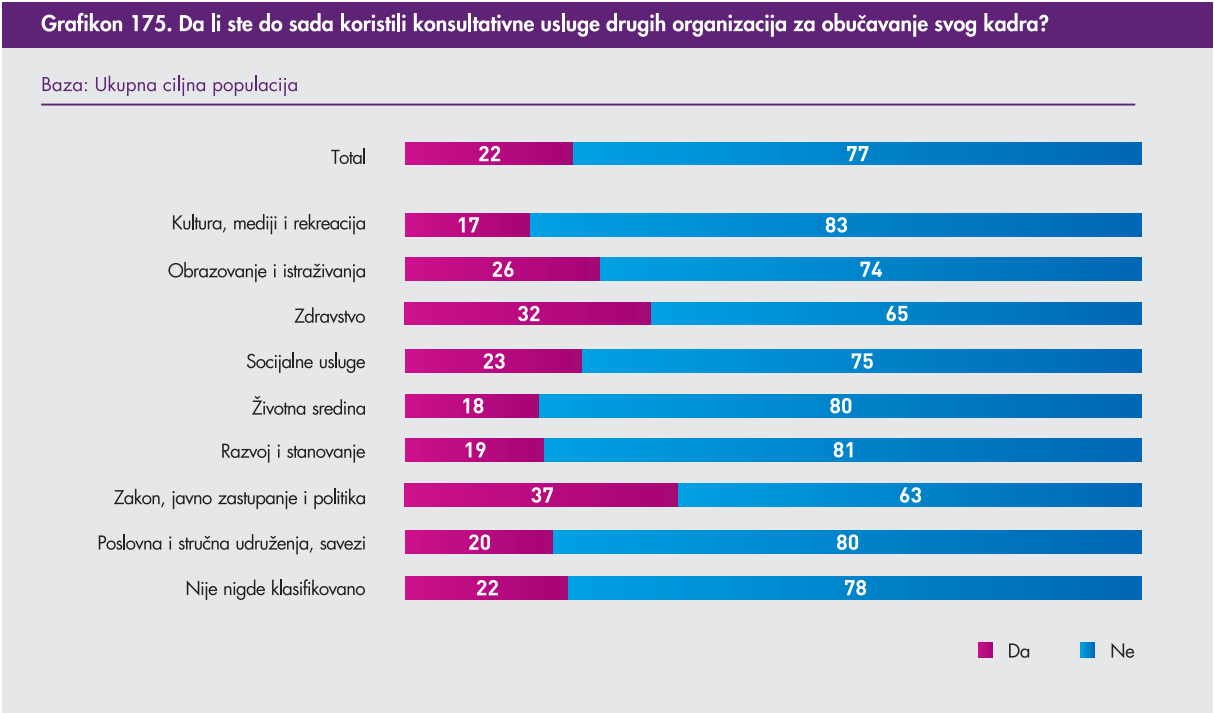
Starije organizacije, osnovane pre 1989. godine, uglavnom prepoznaju usavršavanje u pitanjima i problemima kojima se bave kao prioritetnu oblast edukacije (21%), a uglavnom su manje zainteresovane za prikupljanje sredstava (1%) i evropske integracije (2%). Najnovije organizacije imaju prioritetnu potrebu za edukacijom na temu finansijskog menadžmenta (22%). Za organizacije koje imaju do pet aktivnih članova najvažnija tema je pisanje predloga projekata (27%), dok organizacije s 11–20 aktivnih članova kao prioritet vide edukaciju o pitanjima i problemima kojima se bave (21%); medijske i veštine odnosa s javnošću kao prioritetnu temu edukacije vide organizacije s preko 20 aktivnih članova (28%). Organizacije s budžetom od 20.001 do 100.000 evra, u većoj meri nego druge OCD, vide prioritet u edukaciji o strateškom planiranju (13%). Po regionima, OCD iz Beograda imaju najveću potrebu za edukacijom iz medijskih i veština odnosa s javnošću (21%), dok OCD iz istočne (25%) i jugoistočne Srbije (28%) kao najprioritetniju oblast vide usavršavanje u pitanjima i problemima kojima se organizacija bavi.

Zanimljivo je da čak 20% organizacija navodi da im nije potreban nijedan drugi oblik podrške; 11% je odgovorilo da im je potrebna medijska podrška, dok je 10% odgovorilo da im je potreban prostor za rad.

Medijska podrška je u najvećoj meri potrebna poslovnim/stručnim udruženjima i savezima (16%), dok prostor za rad u najvećem broju kao oblik podrške prepoznaju organizacije koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom (14%). Organizacijama u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike najpotrebnija je podrška u uspostavljanju saradnje s vladinim institucijama i u vezi sa zakonskom regulativom (11%).

Primetna su samo neka odstupanja od proseka; OCD s preko 20 ljudi u najvećoj meri imaju potrebu za medijskom podrškom (18%), dok potrebu za prostorom za rad iskazuju najviše OCD s budžetom od 1.001 do 5.000 evra i one iz Beograda (po 13%). Uopšteno, potrebu za edukacijom najviše navode OCD iz jugoistočne Srbije (13%), dok organizacije iz Vojvodine najčešće (28%) nemaju nikakvu potrebu za drugim oblicima podrške.

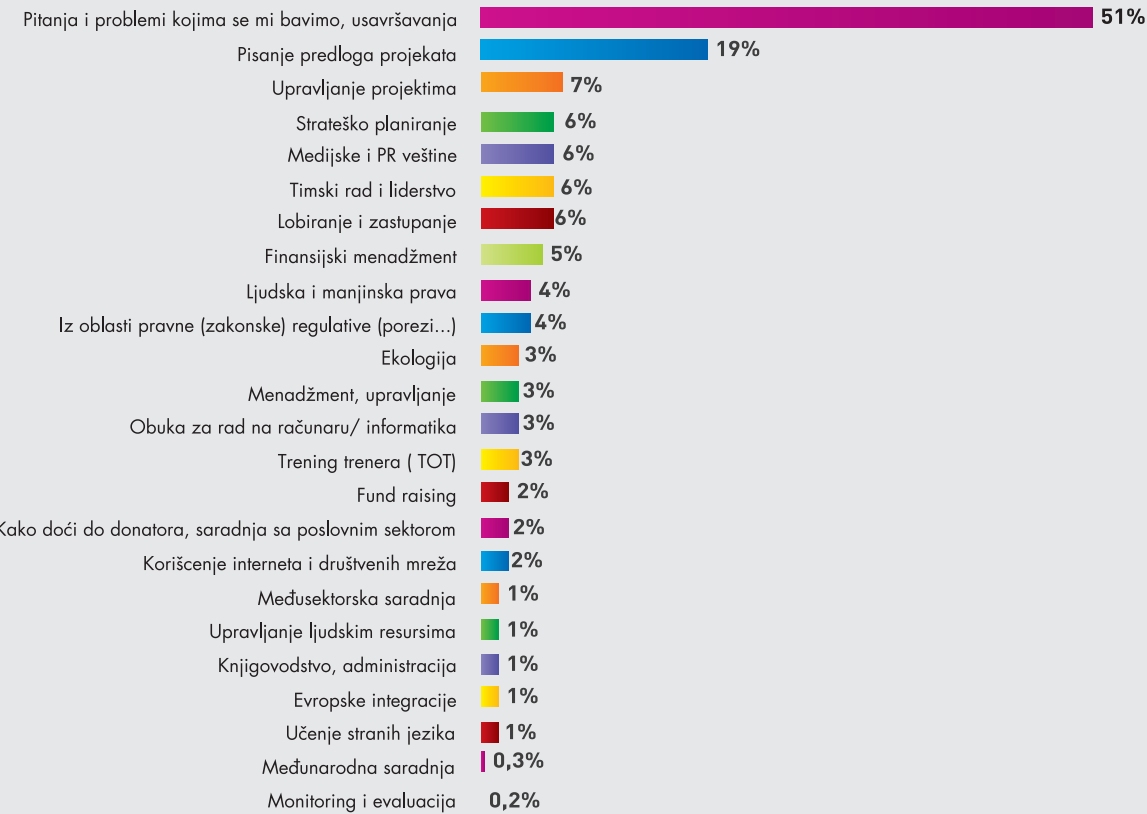
Konsultativne usluge drugih organizacija za obučavanje svog kadra 77% organizacija nije koristilo, dok 22% jeste.

Najveći broj organizacija koji je koristio konsultativne usluge drugih organizacija za obučavanje svog kadra jesu organizacije koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (37%), a u najvećoj meri nisu koristile OCD koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom (83%).

Godine osnivanja nemaju znatniji uticaj na korišćenje konsultativnih usluga drugih organizacija za obučavanje svog kadra, ali se primećuje porast korišćenja ovih usluga s porastom same organizacije: od 16% kod najmanjih do 26% kod najvećih organizacija. Isti trend je primetan i u vezi s veličinom budžeta, pa tako konsultantske usluge u obučavanju kadra najmanje koriste OCD bez budžeta (13%), a najviše OCD s budžetom preko 100.000 evra (32%). Po regionima, konsultativne usluge drugih organizacija za obučavanje svog kadra najviše su koristile organizacije iz jugoistočne Srbije (34%), a najmanje organizacije iz Vojvodine (16%).

Grafikon 176. U kojim oblastima ste koristili konsultativne usluge drugih organizacija za obučavanje svog kadra?

Višestruki odgovori; Baza: Organizacije koje su koristile konsultativne usluge drugih organizacija za obučavanje svog kadra (22% od ciljane populacije)

U 51% slučajeva konsultativne usluge su se koristile radi usavršavanja u pitanjima i u vezi s problemima kojima se organizacija bavi, a u 19% slučajeva u obučavanju kadra za pisanje predloga projekata. Organizacije koje su u najvećoj meri koristile konsultativne usluge radi usavršavanja jesu poslovna/stručna udruženja i savezi (67%), a radi pisanja predloga projekta najviše OCD koje nisu nigde klasifikovane (78%).

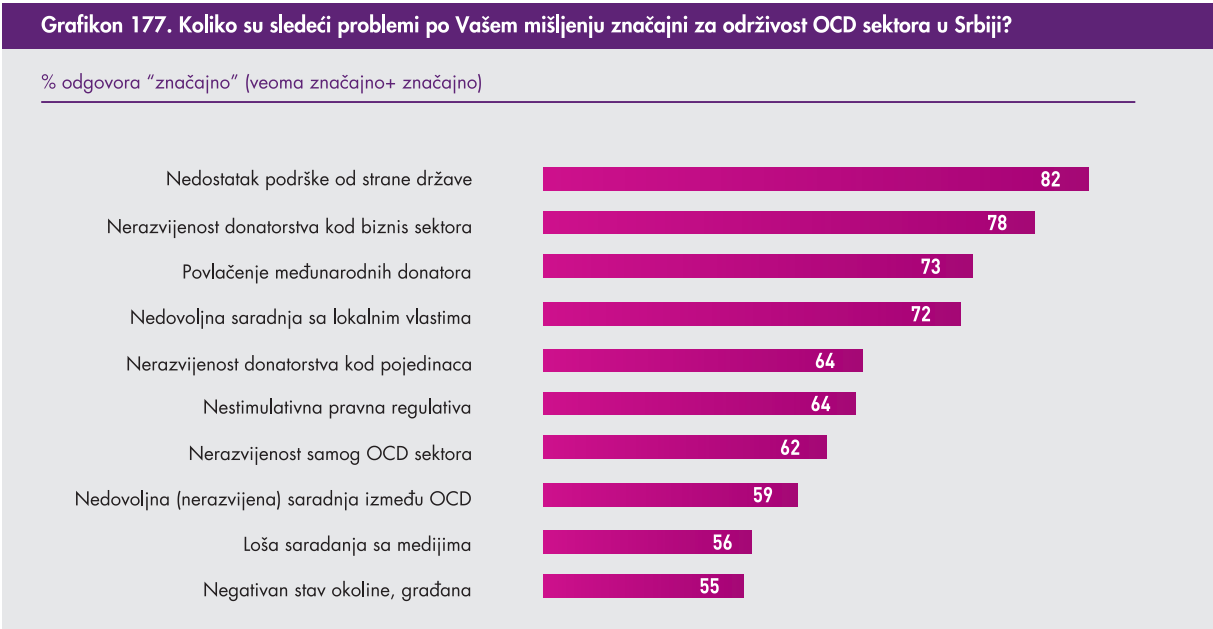
Najveće su razlike po regionima: OCD iz istočne Srbije najčešće su koristile konsultantske usluge radi usavršavanja (69%), dok su to najređe radile OCD iz Beograda (37%). Najnovije organizacije su u mnogo većoj meri nego druge koristile konsultantske usluge radi pisanja predloga projekta (34%), a to su najmanje koristile OCD s preko 100.000 evra, kao i one iz istočne Srbije (po 8%).

Konsultativne usluge uglavnom su pružale druge OCD (9%), stručnjaci za određenu oblast (7%), Građanske inicijative/TIM TRI (6%), Crveni krst Srbije (4%) i TACSO (3%).

Organizacije koje se bave kulturom, medijima i rekreacijom u najvećem procentu su dobile konsultativne usluge od drugih OCD, u okviru svojih mreža (22%), dok su poslovna i stručna udruženja najviše konsultativnih usluga dobila od stručnjaka za određenu oblast (28%). Organizacije koje se bave obrazovanjem i istraživanjem i organizacije u oblasti razvoja i stanovanja u najvećem broju su dobile konsultativne usluge od Građanskih inicijativa/TIMA TRI (po 20%), dok od Crvenog krsta Srbije ove usluge najčešće dobijaju organizacije koje se bave pružanjem socijalnih usluga (10%).

Najznačajniji problemi za održivost OCD

Problemi značajni za održivost sektora OCD u Srbiji

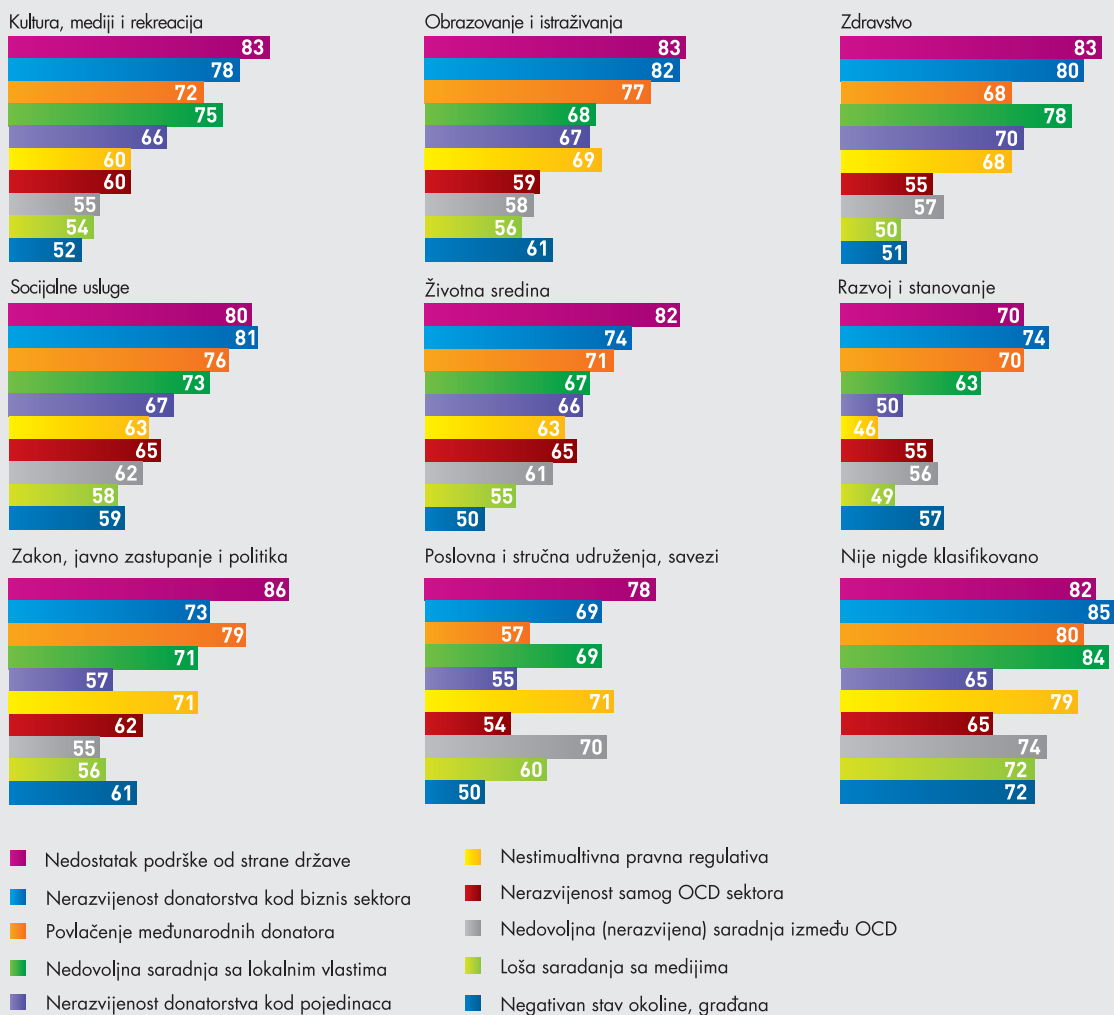
Većina OCD složila se da su svi navedeni problemi značajni za održivost OCD, ali najveći značaj ima nedostatak podrške od strane države (82%), nerazvijenost donatorstva kod poslovnog sektora (78%), zatim povlačenje međunarodnih donatora (73%) i nerazvijena saradnja s lokalnim vlastima (72%). S druge strane, najmanje značajni za održivost sektora jesu loša saradnja s medijima (56%) i negativan stav okoline (55%).

Za organizacije koje se bave razvojem i stanovanjem, nešto manje je značajna podrška države (70%), dok je donatorstvo poslovnog sektora manje značajno za poslovna/stručna udruženja i saveze, kojima je takođe u manjoj meri značajna i podrška međunarodnih donatora (57%). Povlačenje međunarodnih donatora je u većoj meri važno organizacijama koje se bave zakonom, javnim zastupanjem i politikom (79%), kao i onima koje nisu nigde klasifikovane (80%). Organizacije koje se bave zdravstvom u većoj meri prepoznaju značaj saradnje s lokalnim vlastima (78%), koja nije toliko značajna za organizacije koje se bave razvojem i stanovanjem (63%).

Primetna su odstupanja po regionima, u odnosu na neke od činilaca za održivost sektora. Nestimulativna pravna regulativa najznačajnija je organizacijama smeštenim u Beogradu (76%), a manje je značajna za organizacije u jugoistočnoj Srbiji (51%) i u Vojvodini (57%). Negativan stav okoline veoma je značajan organizacijama smeštenim u Beogradu (65%), a manje značajan onima u jugoistočnoj Srbiji (48%). Takođe, loša saradnja s medijima posebno je značajna organizacijama u Beogradu (69%), dok onim smeštenim u jugoistočnoj Srbiji (42%) mediji nisu toliko važni kao činioci značajni za održivost sektora.

Grafikon 178. Koliko su sledeći problemi po Vašem mišljenju značajni za održivost OCD sektora u Srbiji?

% odgovora „značajno“ (veoma značajno + značajno)

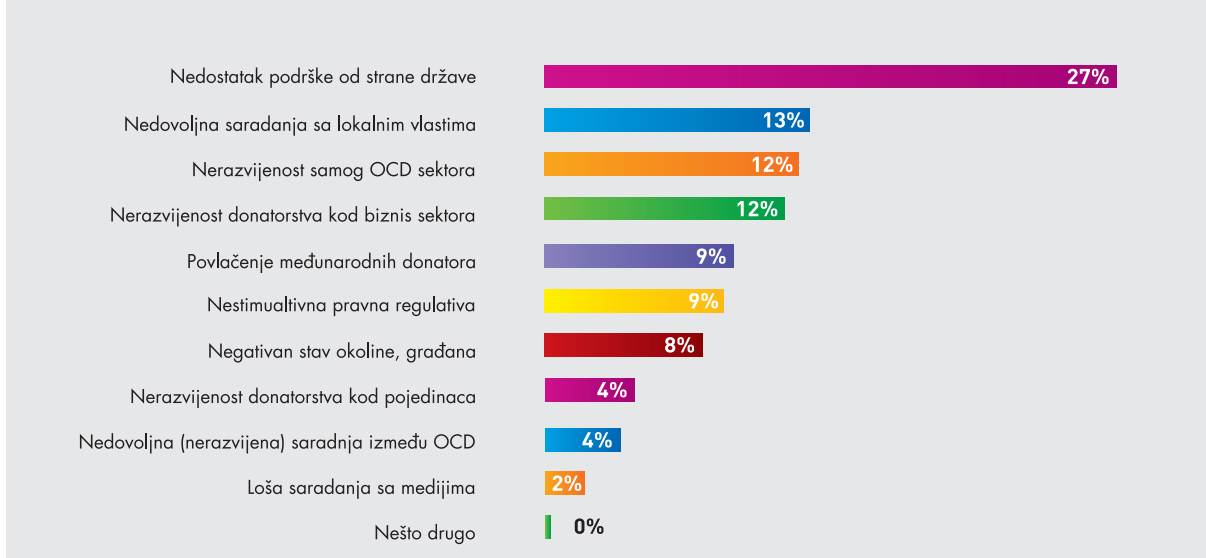

Prioriteti u rešavanju problema

Rangiranje prioriteta problema u velikoj meri korespondira sa odgovorima na prethodno pitanje. Najčešće se kao prvi problem koji treba rešavati navodi upravo nedostatak podrške od strane države (27%), a zatim se ređaju nedovoljna saradnja s lokalnim vlastima (13%), nerazvijenost samog sektora OCD (12%) i nerazvijenost donatorstva kod poslovnog sektora (12%). Rešavanje problema loše saradnje s medijima prioritet je za samo 2% organizacija obuhvaćenih istraživanjem.

Ističu se razlike među OCD po oblastima delovanja u odnosu na prioritet rešavanja pojedinih problema. Nerazvijenost donatorstva kod poslovnog sektora visoko se rangira među organizacijama koje nisu nigde klasifikovane (21%) i onima koje se bave obrazovanjem i istraživanjem (16%), dok svega 6% OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike rangira rešavanje ovog problema kao prioritetno; nestimulativnu pravnu regulativu najviše rangiraju, takođe, OCD koje nisu nigde klasifikovane (19%) i poslovna/stručna udruženja i savezi (15%), a najmanje OCD u oblasti životne sredine (5%). Najveće odstupanje od proseka u rešavanju problema nerazvijenosti donatorstva kod pojedinaca uočava se kod OCD u oblasti razvoja i stanovanja, koje ga izrazito visoko rangiraju (15%).

Grafikon 179. Ako bi ovi problemi morali da se rešavaju jedan po jedan, kako biste ih poredali po rangi prioriteta? - Rang 1

Prvo je potrebno rešavati problem nedostatka podrške od strane države prema mišljenju 32% organizacija smeštenih u Vojvodini, dok isto to misli samo 19% organizacija smeštenih u zapadnoj i istočnoj Srbiji. Samo 8% organizacija s preko 20 aktivnih ljudi i 8% organizacija iz Beograda smatra da najpre treba rešavati problem nedovoljne saradnje s lokalnim vlastima, dok je za organizacije u istočnoj Srbiji (24%) ovaj vid saradnje mnogo značajniji. Nerazvijenost donatorstva kod poslovnog sektora treba da bude prioritet prilikom rešavanja problema po mišljenju 20% organizacija smeštenih u centralnoj Srbiji, a svega 9% u jugoistočnoj Srbiji. OCD iz zapadne Srbije u većem broju nego u drugim regionima (15%) smatraju da prioritetno treba rešavati problem povlačenja međunarodnih donatora. OCD s budžetom preko 100.000 evra ubedljivo prednjače sa stavom da treba prioritetno rešavati problem nestimulativne pravne regulative (18%).

Kada su OCD pozvane da rangiraju probleme po prioritetu za svoju organizaciju, bez obzira na stanje u sektoru, nedostatak podrške od strane države ponovo je prvi na listi problema koje treba rešavati zarad dobrobiti pojedinačnih organizacija (26%), zatim na red dolaze nedovoljna saradnja s lokalnim vlastima (16%), nerazvijenost donatorstva kod poslovnog sektora (13%), kao i povlačenje međunarodnih donatora (10%).

Razlike među OCD uočavaju se samo u odnosu na neke od problema, pa tako organizacije koje se bave zdravstvom u najvećoj meri smatraju da je za njihove organizacije prioritet rešavanje nedostatka podrške od strane države (32%); dok OCD u oblasti zakona, javnog zastupanja i politike (15%) i OCD u oblasti obrazovanja i istraživanja (16%) smatraju da najpre treba rešavati problem posledice povlačenja međunarodnih donatora. Organizacije koje se bave zaštitom životne sredine (15%) u većoj meri u odnosu na prosek smatraju da je nerazvijenost samog sektora OCD problem koji treba rešavati. Organizacije koje nisu nigde klasifikovane čak u 24% slučajeva smatraju da najpre treba rešiti problem nestimulativne pravne regulative.

Primetne su razlike među OCD u odnosu na rešavanje problema povlačenja međunarodnih donatora, koje kao prioritetne treba rešavati po mišljenju 16% organizacija čiji se godišnji budžet kreće od 20.001 do 100.000 evra i 17% onih čiji budžet premašuje 100.000 evra. Isti problem nije toliko važan za 5% organizacija osnovanih do 1989. godine, ali jeste za 15% organizacija osnovanih od 1990. do 2000. godine. Nestimulativna pravna regulativa jeste prioritet za po 14% OCD s budžetima od 20.001 do 100.000 evra i preko 100.000 evra.

Međunarodna klasifikacija neprofitnih organizacija (ICNPO)

Neprofitne organizacije su u satelitskom računu klasifikovane po osnovnom području delatnosti prema Međunarodnoj klasifikaciji neprofitnih organizacija (ICNPO). To je klasifikacioni sistem koji je preporučen u Priručniku za neprofitne institucije u sistemu nacionalnih računa, u izdanju UN. ICNPO sistem grupiše organizacije u 12 glavnih grupa delatnosti, uključujući univerzalnu kategoriju „nije nigde klasifikovano“. Ovih 12 glavnih grupa dalje su podeljene na 24 podgrupe. Procene satelitskog računa objavljene su na nivou glavnih grupa, koje su ukratko opisane u daljem tekstu.

1. Kultura i rekreacija
2. Obrazovanje i istraživanja
3. Zdravstvo
4. Socijalne usluge
5. Životna sredina
6. Razvoj i stanovanje
7. Zakon, javno zastupanje i politika
8. Filantropski posrednici i promocija volonterstva
9. Međunarodna saradnja
10. Religija (alternativno veroispovest)
11. Poslovna i stručna udruženja, savezi
12. Nije nigde klasifikovano

Grupa 1: Kultura i rekreacija

Mediji i komunikacije Proizvodnja i širenje informacija i komunikacija; obuhvataju radio i TV stanice; objavljivanje knjiga, časopisa, novina i biltena; proizvodnja filmova; i biblioteke.

Vizuelne umetnosti, arhitektura, umetnost keramike Proizvodnja, širenje i izlaganje vizuelnih umetnosti i arhitekture; obuhvataju skulpturu, fotografska društva, slikanje, dizajnerske centre i arhitektonska udruženja.

Izvođačke umetnosti Centri za izvođačke umetnosti, kompanije i udruženja; obuhvataju pozorište, ples, balet, operu, orkestre, horske i muzičke ansamble.

Istorijska, književna i humanistička društva Promovisanje i uvažavanje humanističke nauke, očuvanje istorijskih i kulturnih rukotvorina i komemoracija/obeležavanje istorijskih događaja; obuhvata istorijska društva, poetska i literarna društva, jezička društva, čitalačke promocije, memorijalne spomenike iz ratova i komemorativne fondove i udruženja.

Muzeji Opšti i specijalizovani muzeji umetnosti, istorije, nauke, tehnologije i kulture.

Zoološki vrtovi i akvarijumi

Sportovi Omogućavanje amaterskih sportova, treninga, fizičke kondicije i organizovanje sportskih takmičenja i manifestacija; ovde se ubrajaju fitness i velnes centri.

Rekreacija i društveni klubovi Obezbeđivanje rekreativnih objekata i pružanje usluga pojedincima i zajednici; ovde se ubrajaju udruženja igrališta, privatni klubovi (country clubs), muški i ženski klubovi, klubovi putnika i rekreativni klubovi.

Uslužni klubovi Organizacije sa članstvom koje pružaju usluge svojim članovima i lokalnim zajednicama, na primer klubovi Lions, Zonta, International, Rotary Club i Kiwanis.

Grupa 2: Obrazovanje i istraživanja

Osnovno i srednje obrazovanje Obrazovanje na osnovnom i srednjem nivou; obuhvata predškolske organizacije koje ne predstavljaju dnevni boravak.

Visoko obrazovanje Visoko obrazovanje koje obezbeđuje akademske diplome; obuhvata univerzitete, fakultete za poslovni menadžment, pravne fakultete, medicinske fakultete...

Stručne/tehničke škole Tehnička i stručna obuka orijentisana ka dobijanju zaposlenja; obuhvata trgovačke škole, pravnu obuku/kurseve i administrativne škole.

Obrazovanje za odrasle/dopunsko obrazovanje Institucije koje se bave obrazovanjem i obukom pored formalnog obrazovnog sistema; obuhvata škole za dokvalifikaciju, škole za korespondente, večernje škole i sponzorisanе programe za opismenjavanje i čitanje.

Medicinska istraživanja Istraživanja na polju medicine; obuhvataju istraživanja o određenim bolestima, poremećajima ili medicinskim disciplinama.

Nauka i tehnologija Istraživanja u nauci o neživim sistemima i živim organizmima, kao i inženjeringu i tehnologiji.

Društvene nauke, političke studije Istraživanje i analiza u oblasti društvenih nauka i politike.

Grupa 3: Zdravstvo

Bolnice Primarno stacionarno zdravstvo i lečenje.

Rehabilitacija Stacionarna zdravstvena nega i rehabilitaciona terapija koje se pružaju pojedincima što bolju od fizičkih oštećenja zbog povrede, genetskog nedostatka ili kojima je potrebna opsežna fizioterapija ili sličan oblik nege.

Starački domovi Stacionarna nega lica koja su na oporavku, rezidencijalna nega, kao i osnovne zdravstvene usluge; u njih se ubrajaju domovi za nemoćna starija lica kao i starački domovi za ozbiljno hendikepirana lica.

Psihijatrijske bolnice Stacionarna nega i lečenje mentalno obolelih lica.

Lečenje mentalnih bolesti Ambulantno lečenje mentalno obolelih pacijenata; uključuje opštinske centre za mentalno zdravlje i centre za resocijalizaciju.

Krizna intervencija Ambulantne usluge i savetovanje u akutnim mentalnim situacijama; uključuje sprečavanje samoubistva i podršku žrtvama napada i zlostavljanja.

Obrazovanje o zdravlju i opuštanju Promovisanje javnog zdravlja i obrazovanje o zdravlju; ovde se ubrajaju snimanje zdravlja zbog mogućih zdravstvenih rizika, obuka o prvoj pomoći i usluge prve pomoći, kao i usluge planiranja porodice.

Lečenje, primarno ambulantno lečenje Organizacije koje pružaju primarne ambulantne zdravstvene usluge, npr. klinike i centri za vakcinaciju.

Rehabilitacione medicinske usluge Ambulantna terapijska nega, uključujući centre za prirodno lečenje, klinike i centre za fizikalnu terapiju.

Urgentne medicinske usluge Usluge koje se pružaju licima kojima je potrebna neposredna pomoć; obuhvataju terensku službu i hitnu pomoć koju pruža pomoćno medicinsko osoblje, programe za šok/traumu, programe za spasavanje i usluge hitne pomoći.

Grupa 4: Socijalne usluge

Dečja zaštita, usluge za decu i dnevni boravak Usluge za decu, usluge usvajanja dece, centri za razvoj dece, hraniteljska nega; ovde se ubrajaju centri za brigu o novorođenčadima i dečje jaslce.

Omladinski centri i zaštita omladine Usluge koje se pružaju mladima; obuhvataju usluge za prevenciju delinkvencije, prevenciju tinejdžerske trudnoće, prevenciju napuštanja škole, omladinske centre i klubove, te programe za zapošljavanje mladih; u svetu, u ovo se ubrajaju YMCA, YWCA, skautska (izviđačka) udruženja dečaka i devojčica, kao i organizacije Big Brothers/Big Sisters.

Porodične usluge Usluge koje se pružaju porodicama; obuhvataju porodično obrazovanje o životu/obrazovanje roditelja, agencije za samohrane roditelje i skloništa od porodičnog nasilja i s tim vezane usluge.

Usluge za hendikepirana lica Usluge za hendikepirana lica; ovde se ubrajaju domovi, osim staračkih domova, transportna sredstva, usluge rekreacije i druge specijalizovane usluge.

Usluge starijim licima Organizacije koje pružaju gerijatrijsku pomoć; ovde se ubrajaju usluge po kućama, lične usluge u kući, transportna sredstva, rekreacija, programi ishrane i ostale usluge koje se pružaju starijim građanima. (Ovde ne pripadaju rezidencijalni starački domovi.)

Usluge za samopomoć i ostale lične društvene usluge Programi i usluge za samopomoć i lični razvoj; ovde se ubrajaju grupe za podršku, lično savetovanje i usluge savetovanja oko kredita/upravljanja novcem.

Prevenција katastrofe/hitnih intervencija i kontrola Organizacije koje rade na sprečavanju, predviđanju, kontrolisanju i ublažavanju posledica katastrofe, na obrazovanju ili pripremanju pojedinaca na neki drugi način kako da se izbore s posledicama katastrofe, ili kako da pomognu žrtvama katastrofe; ovde se ubrajaju dobrovoljne vatrogasne brigade, pružanje usluga u čamcima za spasavanje itd.

Privremena skloništa Organizacije koje obezbeđuju privremena skloništa beskućnicima; uključujući pružanje pomoći Romima i privremeni smeštaj.

Pomoć izbeglicama Organizacije koje obezbeđuju hranu, odeću, sklonište i usluge izbeglicama i imigrantima.

Podrška prihodima i održavanju Organizacije koje obezbeđuju pomoć u novcu i druge oblike neposrednih usluga licima koja nisu u stanju da imaju stalna osnovna sredstva za život.

Materijalna pomoć Organizacije koje obezbeđuju hranu, odeću, prevoz i ostale oblike pomoći; ovde se ubrajaju banke hrane i centri za distribuciju odeće.

Grupa 5: Životna sredina

Smanjenje zagađenja i kontrola Organizacije koje promovišu čist vazduh, čistu vodu, smanjenje i sprečavanje zagađenja bukom, kontrolu radijacije, neutralizaciju opasnog otpada i otrovnih materija, upravljanje čvrstim otpadom i programe reciklaže.

Konzervacija i zaštita prirodnih resursa Konzervacija i zaštita prirodnih resursa, uključujući zemljište, vodu, energiju i resurse biljaka za opštu upotrebu i uživanje javnosti.

Ulepšavanje životne sredine i otvoreni prostori Botaničke bašte, arboretumi, hortikulturni programi i pejzažne usluge; organizacije koje promovišu kampanje protiv razbacivanja smeća; programi za očuvanje parkova, zelenih površina i otvorenih prostora u gradskim ili ruralnim područjima; i programi za ulepšavanje gradova i autoputeva.

Zaštita i dobrobit životinja Usluge zaštite i dobrobiti životinja; obuhvataju skloništa za životinje i humana društva.

Očuvanje i zaštita životinjskog sveta Očuvanje i zaštita životinjskog sveta; uključuje rezervate i skloništa.

Veterinarske usluge Bolnice za životinje i usluge koje se pružaju domaćim životinjama i kućnim ljubimcima.

Grupa 6: Razvoj i stanovanje

Organizacije iz zajednice i iz mesne zajednice Organizacije koje rade na unapređenju kvaliteta života u zajednicama ili u mesnim zajednicama, npr. skvoterske organizacije, organizacije za lokalni razvoj, za druge siromašnih.

Ekonomski razvoj Programi i usluge radi poboljšanja ekonomske infrastrukture i kapaciteta; ovde se ubrajaju izgradnja infrastrukture kao što su putevi; takođe finansijske usluge kao što su udruženja za kreditiranje i štednju, preduzetnički programi, tehnički i upravljački konsalting i pomoć u ruralnom razvoju.

Društveni razvoj Organizacije koje rade na unapređenju institucionalne infrastrukture i kapaciteta, da bi se ublažili socijalni problemi i da bi se povećala dobrobit šire javnosti.

Stambena udruženja Investiranje, izgradnja, upravljanje, lizing, finansiranje i saniranje stambenih objekata.

Pomoć u vezi sa stambenim pitanjima Organizacije koje pomažu pri traženju stanova, pružaju pravne usluge i s njima povezanu pomoć.

Programi za obuku u vezi sa zapošljavanjem Organizacije koje obezbeđuju i podržavaju programe šegrtovanja, pripravničkog staža, obuke na poslu i ostale programe za obuku.

Savetovanje i usmeravanje u vezi sa stručnim pitanjima Stručna obuka i usmeravanje, savetovanje u vezi s karijerom, testiranje i povezane usluge.

Stručna rehabilitacija i zaštićene radionice Organizacije koje promovišu samodostatnost/samodovoljnost i ostvarivanje dohotka kroz obuku za posao i zapošljavanje.

Grupa 7: Zakon, javno zastupanje i politika

Organizacije za javno zastupanje Organizacije koje štite prava i promovišu interese određenih grupa ljudi, npr. fizički hendikepiranih, starijih lica, dece i žena.

Udruženja za građanska prava Organizacije koje rade na zaštiti ili očuvanju pojedinih građanskih sloboda i ljudskih prava.

Etnička udruženja Organizacije koje promovišu interese pripadnika određenog etničkog nasleđa, ili im pružaju usluge.

Građanska udruženja Programi i usluge radi stimulisanja i širenja građanskih nazora.

Pravne usluge Pravne usluge, saveti i pomoć u razrešavanju sporova i u pitanjima u vezi sa sudom.

Sprečavanje kriminala i javna politika Sprečavanje kriminala radi promovisanja bezbednosti i mera predostrožnosti među građanima.

Rehabilitacija prestupnika Programi i usluge za reintegraciju prestupnika; ovde se ubrajaju centri za resocijalizaciju, programi uslovnog puštanja na slobodu, zatvorske alternative.

Podrška žrtvama Usluge, saveti i konsultacije sa žrtvama zločina.

Udruženja za zaštitu potrošača Zaštita potrošačkih prava i unapređenje kontrole i kvaliteta proizvoda.

Političke partije i organizacije Aktivnosti i usluge vezane za postavljanje određenih kandidata na politički položaj; u ovo se ubrajaju širenje informacija, veze s javnošću i političko prikupljanje sredstava.

Grupa 8: Filantropski posrednici i promocija volonterstva

Fondacije za davanje grantova Privatne fondacije; ovde se ubrajaju korporativne fondacije, fondacije zajednice i nezavisne javne fondacije.

Promocija i podrška volonterstvu Organizacije koje regrutuju, obučavaju i plasiraju volontere, te promovišu volonterstvo.

Organizacije za prikupljanje sredstava Organizovane na federalnoj osnovi, kolektivne organizacije za prikupljanje sredstava; ovde se ubrajaju lutrije.

Grupa 9: Međunarodna saradnja

Programi razmene/prijateljstva/kulturni programi Programi i usluge osmišljeni da na međunarodnom planu podstiču uzajamno poštovanje i prijateljstvo.

Udruženja za pomoć razvoju Programi i projekti koji promovišu društveni i ekonomski razvoj u inostranstvu.

Međunarodne organizacije za slučajeve katastrofe i za pružanje pomoći Organizacije koje prikupljaju, kanališu i obezbeđuju pomoć drugim zemljama za vreme katastrofe ili u hitnim slučajevima.

Međunarodne organizacije za ljudska prava i mir Organizacije koje promovišu i prate ljudska prava i mir na međunarodnom nivou.

Grupa 10: Religija (alternativno veroispovest)

Kongregacije Crkve, sinagoge, hramovi, džamije, svetilišta, manastiri, semeništa i slične organizacije koje promovišu verska uverenja i vrše verske službe i rituale.

Udruženja kongregacija Udruženja i pomagači verskih kongregacija i organizacije koje podržavaju i promovišu verska uverenja, službe i rituale.

Grupa 11: Poslovna i stručna udruženja, savezi

Poslovna udruženja Organizacije koje rade na promociji, uređenju i očuvanju interesa posebnih grana biznisa, npr. udruženja proizvođača, udruženja farmera, udruženja bankara.

Stručna udruženja Organizacije koje rade na promociji, uređenju i očuvanju profesionalnih interesa, npr. advokatska komora, lekarsko društvo.

Radnički sindikati Organizacije koje rade na promociji, zaštiti i regulisanju prava i interesa zaposlenih.

Grupa 12: Nije nigde klasifikovano

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

061.2(497.11)

PROCENA stanja u sektoru organizacija
civilnog društva (OCD) u Srbiji : [septembar,
2011] / [priredila] Dubravka Velat. - Beograd
: Građanske inicijative, 2012 (Beograd : SGR
Original). - 136 str. : graf. prikazi ; 21 cm

Tiraž 1.000. - Str. 7: Predgovor / Dubravka
Velat.

ISBN 978-86-7408-056-6

а) Невладине организације - Истраживање -
Србија
COBISS.SR-ID 189530380

Štampanje ove publikacije je omogućila Misija OEBS u Srbiji

ISBN 978-86-7408-056-6

